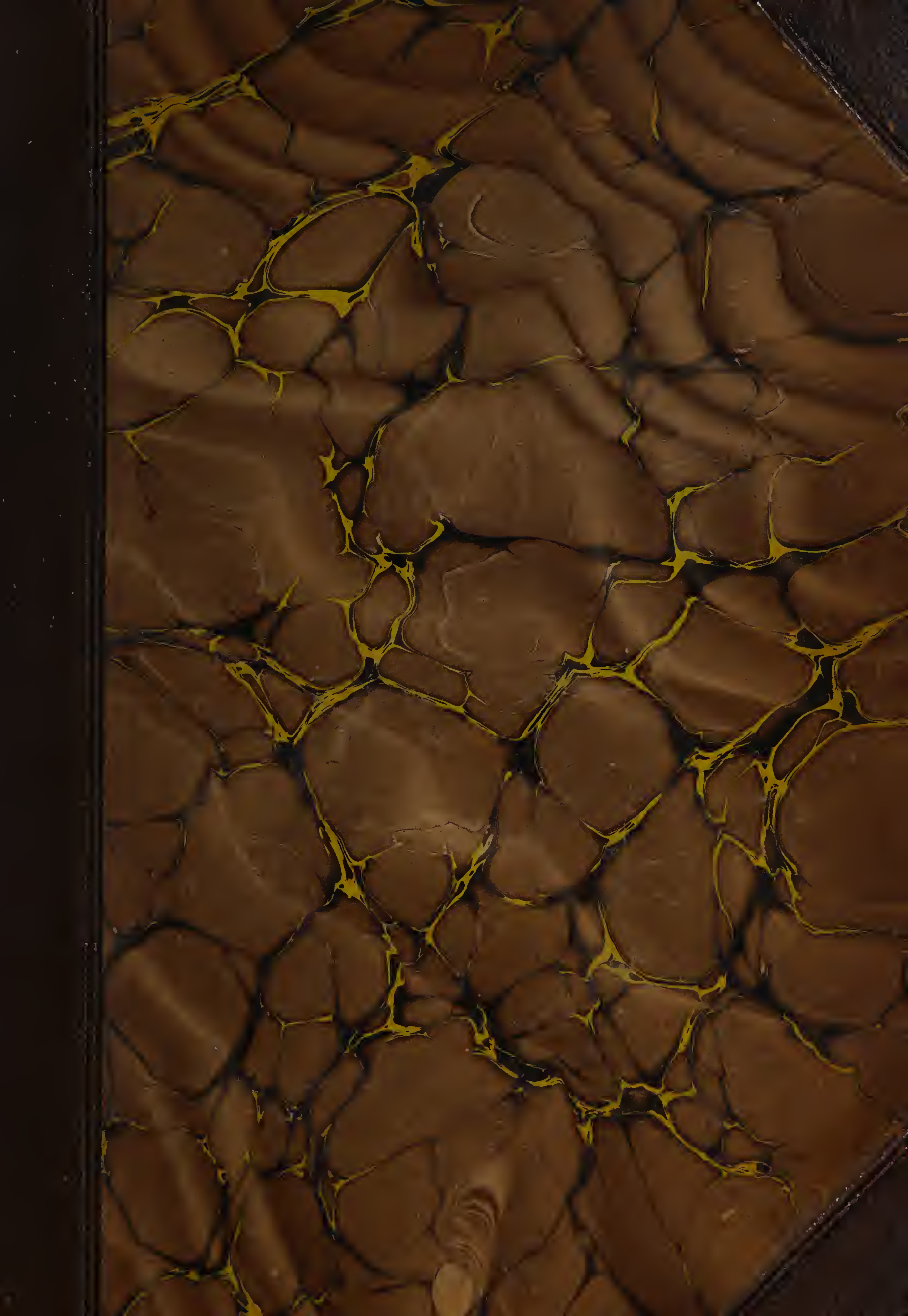
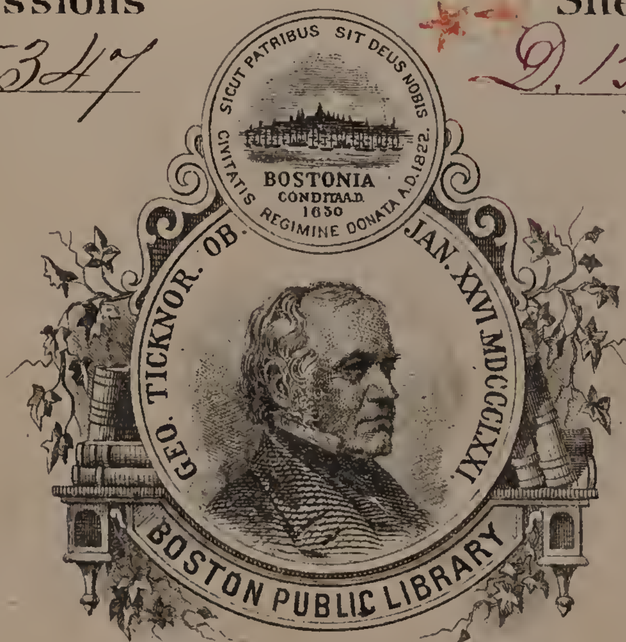

George Ticknor.

SUUM CUIQUE.

Accessions
115347

Shelf No.
D.153.19

BEQUEATHED BY

George Ticknor.

Rec'd Apr. 26th 1871.

LA ARMONIA DEL PARNAS,

MES NVMEROSA

EN LAS POESIAS VARIAS

DEL ATLANT DEL CEL POETIC,

LO D.r VICENT GARCIA,

RECTOR DE LA PARROQVIAL

DE SANTA MARIA

DE VALLFOGONA.

Recopiladas, y emendadas per dos Ingenis

DE LA MOLT ILLVSTRE

ACADEMIA DELS DESCONFIATS,

ERIGIDA

EN LA EXELENTISSIMA CIVTAT

DE BARCELONA.

SE DEDICA

A LA MATEIXA ACADEMIA,

PER MEDI DELS RASGOS DE LA PLOMA

DEL RECTOR DE BELLESGVART.

AB LLICENCIA, Y PRIVILEGI.

BARCELONA: Per RAFEL FIGVERÓ, Any 1700.
Se ven en Casa Ioan Veguer Llibreter, á la Plaça Nova.

D.153
19

11547
B.T.

A LA

ESTVDIOSA, SABIA, ILLVSTRE

ACADEMIA,

SE ACREDITA AB LO NOM

DE

ESCOLA DELS DESCONFIATS,

FVNDAMENTADA

EN LA EXCELENTISSIMA CIVTAT

DE BARCELONA.

ONAVA gracias al piadós Cel, aquell celebràt Gentil, de tres Beneficis, ab que de la Benignitat de la Soberana Providencia se trovaba afavorit: De haverlo criát Atheniense, y no Barbaro; inclinát á Filosof, segregantlo de Rustic; y formát Home (suposantli Cap) y no Dona; per constarli, que regularment, tota Dona es cara.

Quant mes á nostre Deu Immortal, Trino en Personas, y hu en Essencia, devém tributar agrahiments los

que, à favor de sa Superabundant Beneficiencia, y provida Singularitat, nos trobàm beneficiats, per haberse dignàt afavorirnos (suposats com á primers, sempre, los dons de sa Divina Gracia) ab los de la mes benigna, y agraciada Naturalesa, formantnos Homens; peraque, com á tals, tingam Cap, y acusem à nostras operacions las obligacions de tals als empleos del gloriós Geni, y del Ingeni, en materias del millor gust, sempre oficiosos, vnic medi, pera separarnos dels Rustics Incults, ab que mereixerèm la fortuna de entesos, y no incorrerém en la desgraciada de Barbaros, si erudits de noticias nos disposám pera ser en totas Sciencias provectes. conduintnos suaument, ab previas disposicions capaces à ést fi; pues nats en la Athenas Occidental, Cathalunya, primera Espanya, com ab tants monuments, ben authentics de la Antiguetat, en Historias, y Padrons antics està esta veritat ben fundamentada.

Vingué Tubal à poblar nostra Cathalunya; y pera tant empleo molt fill de vn home Ja-fet, trobant á beneficis del Clim del Cel, y à fertils disposicions del Llim de la Terra, no las Montanyas nuas, si com las faldas ben vestidas, los Prats amenos, los Colls frondosos, los Valls frescos à beneficis de sas moltas Fonts, com de qualitats raras, los Rius no estranys, ni escassos á fecundar las Riberas, com ni los Estanys, Rius, Mar, Gorcs esterils de tota Pesca, ja que dolçors glopeja, ja que amarguras escup, competintse fecundas ayguas ab la terra, que de totas crias de Llanas,

Pels

Pels, Serdas, y tota reptil, com voladora Cassa, Vegas, Valls, Sots, Florestas, y Montanyas de tota varietat gustosa; abundant produeix, fecunda cria.

Doná nostron primer Poblador tot treball à la cultura, y ab sos fills inquirint en las entranyas de la Terra, no sols lo metall de sa primera aplicació; si ab ella procuraren desmontar altres metalls, que de varias estimacions lo Vast Pirineu cria, com preciosas pedras en colors, y brillants varias, raros parts dels menors colls de aquella agigantada Cordillera.

No menos gananciosos en tal fatiga, que en la de conseguir dilatadas successions; y en ellas, la felicitat de lograrse parts tant de part de tots gloriosos empleos, axi en Armas, com en Lletras: pollagueras dos, sobre las quals assentan, giran, tant lo Politic, com lo Militar, lo valor y lo saber tota la mole grave (y no pesada) de son increment, y augment, pera adquirir, y conservar vn estàt, ja en adversas, ja en prosperas fortunas.

Haverhi hagùt, desde sos principis, en nostra Patria gloriosos Guerrers Atletas, que oposantse als Romans pera conservar sa llibertat la disputáran ab tota intrepidés, ho asegura vn Scipió; que trobà emulos de sos triumfos vn Mandonio, y vn Indibile, en aquellas infancias del valor Cathalà, que callarè, per modestia, las de sa Iuventut, la qual may confessaré caduca, ni caducada.

Esser estada, y esser vuy florida Patria de bonas Lle-

tras

tras nostra antiga Septimania (Regiò de set partidas, vuy Cathalunya) consta als llegits en tant Escriptor Antic, condecorá á nostra Nació. No anomenarè alguns, per no omitir als demés, que fer de tots Cathalogo, fora contarli atomos al Sol, al Mar arenas.

Son estats infinits en tota Literatura los Genis, é Ingenis, floriren de nostra Nació, y no menos en aquella cultura Ioliu (per antonomasia dita, de bonas Lletras) per mes humanas creuré; y sens citar Antics, sols los que en la Centuria Passada teniam ben coneguts, y observats son de tota primera linea en los fondos del apreci, que canors Plectres de totas las Riberas de Cathalunya no hi ha hagut Eco vehi nols haja celebrats Cygnes, ni Aura boladora deixât de susurrar sos credits en las Regions vehinas, y mes distants; si be (ó! dolor) faltannos sos escrits al public, diré la causa.

Llastimavas á vn Filósof vn Critic de Censura de haverhi tants pocs homens de capacitât de noticias, y prendas en lo Mon; y acallal' lo Savi dient: No faltavan homens de capacitàt, noticias, y prendas en ell; si faltava capacitàt, noticias, y prendas pera son coneixement; perque sols vn gran Iudici pot difinir á altre igual, que vn gran fondo es la maneta, ab que las agenas prendas se senyalan.

Pero jo discorro, per tenir ben sondàt lo Geni de mos Nacionals, qne nostra Desconfiança, motivada del gran Cathalá esperit (que per mes obre, li apar es poc quant obra) ha ocasionàt, tant en Lletras, com en Armas,

mas, las pocas noticias se tenan dels Heroes de la Nació: En Armas ho assegura, lo que respongueren nostres Avis al Escriptor demaná li fossen comunicats los Cathalans Arxius: *Que hi trobaria poca cosa; perque sols anhelavan los Cathalans obrar accions gloriosas, pera que los Estranys tinguessen, que escriurer*: resposta, no alabo, pero de ella inferesc, que son detingut natural pugna ab son altiu esperit, y esser la raho genuina de no trobarse mes noticias tant en Lletras, com en Armas, ja dels Antics, ja dels Moderns, la propria desconfiansa.

Pero (ò! bon Deu) quant en nostres dias devém al Piadòs Cel, ú al Numen inspirà las gloriosas Desconfiançàs; puix si vna desconfiansa de nostron encogit natural ha permès al ingràt temps, que ab la pala del olvid cubris lo obrar heroic de nostres grans Heroes, y à sos escrits, vuy vna Virtuosa, Sabia, Noble, Academia dels Desconfiats, erigida á solicitut de la mes florida, ben aplicada Iuventut de tots Estats, se aplica Laboriosa à descubrir entre Piramídes, Colosos, ó Mausoleos decayguts á la incuria, aquells Esperits Gegants no pogueren trabucar las Parcas, com ni las cultas activitats refredar las cendres.

Imitant, creuré, al gran Silio Italico del qual se escriu, acudía al Sepulcre del celebràt Virgili, peraque li inspirás Nùmen, à sos numeros, y nova energia à sa gran vivesa.

Y en esta oficiosa aplicació, inquirint varios escrits de diferents Poetas Cathalans (me consta floriran en las

passa-

passadas Centurias) tingueran fortuna de topar ab las obras tant decantadas de aquell inimitable Ingeni, gloria de nostron Idioma, clarissim, y mes propi Idiomatista de las Cathalanas veus, aquell gran Cathalá, may ben celebrát fill de la Fidelissima, y Exemplar Ciutat de Tortosa lo Dr. Vicent Garcia, dic part de ella, no totas del raro Ingeni del ben conegut Rector de Vallfogona.

Trobat Thesor tant preciós, per las veus, y per lo escrit, mes contents, y ab rahó (los que si aplicaren) de tal ventura, que de la que tingueran los Pescadors del Egeo, trobada aquella prenda, se digué Tripode, consultaran al Oraculo de la Discreciò (com aquells al de Apolo) à qui havent resolt traurer tals Obras à llum las dedicarian? y dictantlos certa locució interior que á tal, ó à qual dels Academics Barcelonesos, per brillar, ab tot resalt, en cada hu de sos Individuos, vna, que altra mes preciosa rara singular, del mes fecundo Ingeni, ben circunstanciada prenda.

Pero, tement prudencials, que de vna ina, anant á altra, en circulo sempre judiciós, no succeís, que ninguna de aquellas grans Capacitats, las admetessan baix son Amparo, per sa jurada prudent Desconfiança; resolgueran se dedicás lo Llibre de ditas, Obras á la vniversalitat Entesa de tant advertit, modest Museo; discorrent, que si lo Tripode pará en Delfos, ahont sentada sobre tal Cathedra, la Phytonisa proferia discrecions,

y

y prudencials Vaticinis: No menos tanta Academia, consultadas las Obras de tant gran Ingeni inspiraria novas gracias, y agudesas, á la agudesa, y á la Gracia de tals Alumnos de Minerva la Gracia idemtificada en lo Nom del Gran Garcia.

Y per escusarse de proprias Glorias se valgueran de la insuficiencia de vna inferior Literatura, y Talents, formàs la Dedicatoria: Fou gust de Gran Senyor, que entre la brunyida plata, dorats vasos, cristalls transparents del aparador de son esplendit cubert, tal vegada li brinda lo gust brindar en vn vidra ordinari, ó en vn bucaro de basta Simmetria: Dona vna mosqueta en vna linda cara, vn no se que de reparo al qui de la cara las perfeccions admira: en lo Iardi mes culto, y mes ben curàt del alinyo vna flor del camp, se té per gracia: en la nit mes clara de brillants Estelas vna exhalació comuna fa joc entre las llums; com vna petita lluerneta, rara llum, ab alas, entre las celestes llums de llums fa massonaria.

Y com las insinuacions dels Superiors, y Mestres tingan forsa de mandatos, no escusi lo empleo si pero escuso ab tal orde ma inutilitat, y dic desitjant cumplir, afecto lo estil en est paper, ni Laconic, ni Assiatic, ni vulgar, ni, estrany, las veus proprias significativas, y mes vsadas en nostra edat, per tenir de vsarlas tals en los majors ensenyança; y tinc per cert, que la llengua Cathalana (à be, que tant dejectada per qui ni la vsa, ni la enten, ensenyant las demès en Catha-

lunya) si vestida al tall, y fortuna ha tingut la Castellana en tants Oficials la han escotada, de vna centuria à esta part, no li deuria cosa.

Y crec, ni menos li deu vuy; pues es la llengua Cathalana, propria Espanyola llengua, y no tan arisca, com la antigua Castellana, y en centurias atràs no menos estesa; puix per nostras gloriosas Conquistas passá á las Islas del vehi Mar, com tambe á altras Islas, y de ellas à las del Egeo, y à la difusa Assia esplayantse per nostron continent, desde Murcia, à Narbona, y encara, de esta, se conserva vna Població dita Barceloneta, y en Napols (vasta Ciutat, val per Provincia) lo Carrer, y Portal de Barcelona guanyaren los Cathalans, y en temps dels gloriosos Serenissims Comtes de Barcelona, Reys de Aragò era la llengua de la Cort, y en las Poesias de aquellas edats Beatas ditas sas Trobas: *Lo Gay saber*, que significa alegra, jocòs, y grat als mes melindrosos oídos.

En esta, puix, llengua Cathalana, per nativa, y mes de son apreci escrigué sas Poesias nostron Author, y meresqué ab ellas tot aplauso dels propris, y dels estranys, si be no las imprimì, ó per lo natural Geni desconfiàt de nostre País ó per los impulsos de sa modestia, privant à sos conterraneos de sa gala, y conceptes (que pera segregarlos de la emulació dels Estranys, ó de alguna nota escrupolosa dels propris) deu alabarse, als que han recullit sas obras, la expurgaciò han fet de algunas Rimas, Glosas, y Sonetos: y mes deu alabarse

lo

lo acert de qui dedica la Obra á tal Amparo, y Patrocini, elegint Tutelar de escrits tant heroics à vna tant ja acreditada Academia, com la dels Desconfiats, fundamentada de felicitats fecundas, y de fecunditats felices en la Excelentissima Ciutat de Barcelona.

Gósat, puix, ó sempre Culta, Discreta, Laboriosa Oficina de las Lletras, y las Armas, Taller ric, ó Pedrera preciosa en la qual se puleixan las prendas del animo immortal, de la qual se desprenan, y forman Estatuas á la Immortalitat, y estudia cuydadosa en la Idea exemplar de tant Numen los exemplars, sens exemplar de las mes estudiosas, heroicas fatigas. En las ricas minas de la Enciclopedia noticiosa de Garcia descubrirás quilats, y fondos á tots garrits, jocosos assumptos; à tos graves controvertits problemas; lo Historiador no trobará menos lo mes curiós de la antiguitat, trobant, ó distribuint á sa imitació las noticias; lo Cosmografo, ab totas sas especias, lo especific de Terrenos, Mars, Islas, Rius, Fons, Nacions, y Climas; lo Especulador del Cel, Astros, Planetas, Meteoros, en cintas, ó Zonas de la Celeste Esfera; lo devot tota penitencia tant ben expresada, com sentida; lo Divertit Iovial, Llepols melosos (no profans estils) pera pegarse de decents carinyos. si tens lo Geni Iuvenal, ô acre Academic, aqui trobarás quant desitjar sapias pera la Satira; si Marcialista lo humor lo ben salpimentat de tota picadura; si Teatral, pot ensenyarte per antithesim barbaras sentencias, barbaras virtuts en la mes

 Chris-

Christiana Barbara; y si, ó Academista estudiôs al Heroic te inclinas, ó al maliciós te trabucas, trobarás en Garceni altre Oven, y altre Virgili, Garceni en tots, y tots en Garçeni pera glorias Cathalanas, y pera los gloriosos desempenyos, lo Non plus de tota doctrina, y vltim Meta de lo major elegancia.

Y Gósat; no menos, Amada Academia mia, ab lo blasó de Desconfiada, propri de la modestia del nacional Geni, y del Ingeni altiu de nostra Nació sempre propri, y mes quant mes de prendas acabalada, tenint vuy lo ric cabal de las obras de Vallfogona, lo qual meritament implora ton Patrocini, y ab singular circunstancia se val de tant amparo tant Author, per trobarte amparada del Empori de las gracias la sempre nostra adorada Verge Cathalana de Monserrat; pues si en la edat Iuliu del Gran Vallfogona, quant Garceni, alguns conceptes Cavalls Bernats se desprengueran, ó desgavellaren de aquell promontori de Erudicions, ocasionats de Fantasmas impressionadas, ó de Guilleumas fantasias, vapors exalats de alguna Cova endiablada, tingan venia entre los entesos, considerantlo quant Reverent Dr. Vicent Garcia, victoriós de aquells Vestigles, aterrit dins la Cova de Fra Garí, portant à Collbató de son ben sentit, y expressiu desengany á vostras Aras, Soberana Maria, las taulas de sos Naufragis, y de son claudicat natural las votadas muletas, perdonaulo, Senyor, y conservau baix vostron amparo pera vostras Glorias la major Gloria, humanista, y humana en la present edat de nostra Nació, en la Desconfiada

fiada

fiada Academia, á vos Senyora, y à la Academia suplico humil mireu mon afecta, y rendiment ab tot propici, com piadós Bellasguart.

Pera que ab tant benigna miradura
De la qual indigne so
Califique lo blasó
Me denomina de Bonaventura

En Elogi de la Culta, y Erudita Academia dels Desconfiats de Barcelona, escrigué lo Rector de Bellesguart lo present

SONETO.

PRova la primavera la esperança,
De ella fia lo Abril en sas verduras;
Prova lo Cel benigne, ab sas llums puras,
Del Mar ja la inquietut, ja la bonança.
Prova dels Equinoccis la Balança
Del Fret, y del calor varias mesuras
Y provan fins de Amor las conjecturas,
O, be fiant, ó be ab Desconfiança.
De la Bezoàr, y de la Trompa armada
Del Vnicorn se proba à la experiencia
Del mes actíu verí, remey al dany.
Y provas, vúy, al toc del' Alma Sciencia,
En la Noble Academia Desconfiada,
De tot Geni estudiós lo major guany.

Alabant

Alabant la Heroica Estudiosa Fatiga dels Academics Desconfiats de Barcelona, escrigué lo Rector de Bellesguart lo present

SONETO.

LAs alegras Catifas de la Xina,
La rica de Milà Tela passada,
Del Potosí la Vena mes picada,
Y del Ofír tota opilada Mina.

De Ormùs ja lo Rubí, mes Pedra fina;
Del Sur la Perla en son tamany preciada,
Riquesa en cifra (may fou ben restada
Del Interés Mars vaga, Clims camina.)

Procure, qui ser Ric, ó Avar procura,
Ab tot gust (que jo Ansia dic se diga)
Que no li envejarè son Torpe Geni:

Si Nobla interessàt la rica Vsura,
Envejo al Estudiós, lo temps fatiga,
Pera adquirir Thesórs nous al Ingeni.

Alas

A las Obras del elegant Cathalà Doctor Vicent Garcia, Rector, ben celebrát, de Vallfogona, Impresas á diligencias de alguns de la ſempre ben aplicada, com Culta, Discreta Academia de Barcelona, denomenada dels Desconfiats, *al acert de dedicar ditas Obras á la mateixa Academia, escriguè lo Rector de Belleſguart.*

SONETO.

PEr quanta Gracia en ſi diu, grata ſia
La Muſa, en proprias veus, mes agraciada;
Vuy per ſon credit nou, á las Nou dada,
Parlant ab Cathalana parlaria.
De qui los rics quilats en quants avía;
Si ben provàts als tocs de la alborada,
Ab lo actiu foc de ben conceptuada
Acrisolà en son pit, lo gran Garcia.
Que ſi Valls foguejà, Garçó, Garceni,
De tot ſon ſeny lo Mon dono fianſa;
Plorà als fums de aquell foc tot jova engany:
Fent de errors corregits ſon crescut guany,
Com ho es pulir las prendas del Ingeni
En lo Taller de la Deſconfianſa.

DIS-

DISCULPA LO RECTOR DE BELLESGUART HAVERSE donat á la Empremta las Obras del Rector de Vallfogona, contra la censura dels escrupulosos Lectors.

DECIMAS.

LAs Obras del Gran Garcia
Ixan de la premsa, y fum,
A ser dels Ingenis llum
Per sa gala, y Energia:
Qui culpa la fantasia
De hu, ò altre assumpto tal qual,
No fa comprehensiò cabal
Del que Garcia escrigué;
Ni del que vn Dante digué:
Sab del be, qui sab del mal.

Qui recele, escrupulòs,
Llegir sos Iulius Escrits,
Ceves en los Erudits,
Y arrime tot lo Iocós:
Molt perdrà del mes melós
De aquella Musa lampreada;
Que si del dols peca en fada,
En lo Grave, y Elegant,
Te Sal, y Gracia picant
Als picants de ben Salada.

La Pithagorica *Y*,
Moral Cifra celebrada,
Ha Garcia decifrada
En quant escrigué ladì:
Lo Mal en breu resumi,
En lo Bo se dilatá,
Ab que ensenyança donà
De cenyirse en lo indiscret,
Y explayarse en lo perfet,
Que es fer quant tot Savi fa.

Dirán, que dona motiu
Lo Ioguét de sos Escrits,
A pensaments divertits,
Son lluquet del incentiu:
Qui no es llepol de Perdiu
Poc repara en la Taronja,
Y si en ells la que mes flonja
Se ombra de alguns fums de Amor,
Sapia que ahont no troba humor,
Nos, pega de humor la Esponja.

Ser be llevar la ocasió,
La Prudencia, ho aconsella
Y que à la Viuda, y Donsella
Pot ser tant escrit Corcó:
Lo mateix diria jo;
Mes pregunto ab tota pau,
Importa acás menos frau,
(Per mes, quem' digan es Vs,)
En una, y altra lo abus
De la Comedia, y Saràu?

Y conclouré finalment,
Que si be es Contrafacció,
Puga menos la rahó,
Que pot la passió violent:
Valgas del Enteniment,
Qui à Garcia llegirá,
Sia del Estàt voldrá,
Viuda, Casada, ó Donsella,
Seguint la maxima aquella,
Diu, que: *qui es bo, bo se está.*

VIDA

VIDA

DEL D^R. VICENT GARCIA,

ESCRITA

PER LOS RECTORS DE PITALLVGA,

Y DELS BANYS.

QUE las vidas dels Homens Illuſtres ſian los Deſpertadors de la Poſteritat, es tant ſabut, com experimentat Dicteri. Los triumfos de Milciades interrompen lo repos à Temiſtocles. Lo eſcriurerlas es oferir ſacrifici á la Veritat, pagar lo ques' deu á la Honra, y no envejar la gloria de aquellas Cendras, que mantenen lo calor del foc ſepulcrál pera la Immortalitat.

Aqueſta conſideració me ſerví de tant vehement impuls, per inveſtigar las millors, y mes veridicas noticias de la Vida del Doctor Vicent Garcia, que no perdoní á diligencias, ò fatigas algunas, per mes, que la Dificultat me las propoſàs infructuoſas, ó intempeſtivas.

Ardua fonc la empreſa; y que havia de fer deſmayar, no ſols á la flaqueſa mia, ſino tambe al brio mes alentát: Pero tot ho ſupèra vna afectuoſa porfiá, majorment quant ſe procuran las glorias de la Nació, y de la virtut de ſos Individuos.

En fi, ſi no quedá del tot ſatisfet lo deſitg; almenys lo exit correſpongué, en molta part, à la eſperanſa: Y ſi be eſta apareixia no podia erigirſe, ſino ſobre vn fonament molt debil (puix vna Centuria de deſcuyt demanava, caſi, altra Centuria de cuydado) ab tot, ſe han conſeguit las noticias, que baſten á fer vn Reſumen de la Vida del Gran Garcia.

Lo Temps, que es Tirá de la memoria, triumfa fins de la mateixa Virtut, mentres los Caracters de la Eſtampa no la conſignan à la Eternitat. Si las plomas, y pinzells no ſudminiſtran, ni conſervan los ob-

jectes á la Fantasia, lo enteniment nostre pert lo record de aquellas Imatges, que en nostres animos deurian tenir impressions indelebles.

Pera escusar, doncs, inconvenient tant digne de ser obviat, aqui tens (Lector) las memorias de nostre Garcia; que robo à la voracitat dels anys insaciable. Ab si tant justificat, espero, que merexerè à la imperfecció del meu estil, ó la escusa, ó la alabança: Los Marbres, y Bronzes cauràn en lo alvid, sepultats de la propria Antiquitat. Nostre Poeta viurà ab vna Vida Inmortal, á pesar del temps, y dels Anys.

Nasqué aquest felicissim Ingení en la Fidelissima, Exemplar, y Asilo de las Musas la Ciutat de Tortosa; que no deu gloriarse menos ab la ditxa de ser lo Patrio sol de Garcia, que Mantua de Virgili; puix logra Tortosa, ab tant gran Fill, lo donar à la Nació Catalana (espectable entre totas las del Mon) vn Princep de la Poesia Lirica, y Comica.

No ha pogut averiguarse en que any nasqué; perque lo foc de las guerras de la pasada Centuria, devorà en Tortosa, entre altras cosas del major apreci, alguns Llibres dels Batismes, en vn dels quals estava continuat lo de nostre Garcia. Pero (segons lo que dicta la conjectura) dono per constant, que nasqué cerca lo de 1580. ab poca diferencia de anys mes, ó menos. A esta opinió me indueix lo que de la sua edat insinua lo Poeta en la Descripció, que fa de la Tempestat, que patí lo Marqués de Almaçan, Virrey de Catalunya, quant aná desde Barcelona à Tarragona. Diu, puix lo Autor, parlant de si, en metafora de la sua Musa, en la pag. 37. col. 1.

Si no es, que vols ser Pastora
(O Musa) tota la vida;
Vuy la Fortunat' convida,
Pera montar á Senyora:
Al teu Fat medra, y millora,
Benlogra *tos tendres anys &c.*

ahont, ab los *tendres anys*, no entenentse (com no se deu entendrer, perque ja Garcia era Rector de Vallfogona, com se evidencia del primer vers de aqueixa Decima) la edat Pueril, sino la Iuvenil, suposo, que la de Garcia seria à las horas de vns 26. ò poc mes.

La fortuna no condecorá la sua Casa ab la Noblesa, ò ab altres Prerrogativas de Honor, volent, quisá, que de las suas virtuts solas regonegués son esplendor, axi com lo sol, que naix de si mateix. La verdadera Noblesa consisteix no en las Imatges, ó Retratos dels Antepassats, ofuscadas ab los anys, sino en las virtuts proprias. Las que enriquiren á Garcia foren tals, y tantas, que ab ellas se feu no menos respectable en las Corts de Barcelona, y Madrit, que en la Republica dels Literats. La millor alabança naix del merit propri. Las Mitras, y Ceptres dels Progenitors, no son mes, que vns Espills, quen's fan enamorar de nosaltres mateixos.

Se infereix la humilitat de la sua Casa, del que ell mateix diu, en la pag. 139. col. 1.

Y suposém, tot primer,
Que jo so aquell Catequista,
Que de *humil Capi-Gorrista*,
Pugí à Capellà Roquer &c.

Y en la pag. 29. col. 2

Nom' so, apenas, descuydat,
Ni comès las menors faltas,
Qnant mos Fiscals, per las galtas,
La correcciò m' han donat:
Diuennie la veritat,
Ara m' sapia mal, ó be;
Que com la Fortunam' te
En *predicament humil*,
Sem' atreveix lo mes vil
A dirme lo que m' convè.

Se confirma esta opinió ab una carta, que lo Rector de Vallbona escriu á Gracia, que podrà veurer lo Curiós en los M.S.

En sa Infancia, y Puericia suposo, que deguè donar grans mostras del que havia de ser quant mes Home; perque sempre la edat tendra es profecia de la varonil. Axi ho acreditan los quotidians exemplars, ab casi infallible experiencia: A vn Virgili, à vn Ovidi, y à vn Marcial entre los Llatins; á vn Gongora, à vn Solís, y á molts altres entre los Castellans, ja en los primers anys de las suas edats sel's traslluí vn elevat Esperit, y vn Ingeni prespícáç.

.... mens ardua semper
A puero, tenerisque etiam fulgebat in annis.

cantà Claudiano. Y sens tant altas raels no hauria pogut nostre Garcia arribar á ser Arbre tant copàt, y elevàt, que emparellá ab la Cima del Parnàs, y feu sombra à las Musas.

En Lleyda (Ciutat, que los Antics, nomenaren *del Sol*, per ser la mes lustrosa de las Espanyas) estudiá la Filosofia, y Teologia. Astre de Superior Magnitut havia de ser nostre Poeta: Y de hont havia de procurar sos resplandors, sino de la Ciutat del Sol, que es lo Manancial de la Llum? Floria à las horas aquella Real Vniversitat en totas las Ciencias, y Arts lliberals, ab tal eminencia entre totas las de Europa, que era innumerable lo concurs de Escolars, que acudian à tant célebre Academia, pera diciplinarse dels Homens mes doctes, que venerava lo Mon Literari.

L' Ingeni es vna llum, que no permet tenebras veinas. Tot ho illustra; y atrau los vlls de la Atenciò agena, per mes que estiga somnolent, ò descuydàda. Entre tant concurs de Mestres, y Dexebles; de Nobles, y Plebeos; de Rics, y Pobres, no poguè ocultarse nostre Poeta, qui exprimint agudissims conceptes en los famosos Poemas, que (segons li oferia la ocasiò, ò la instancia de algun Amic) componia, alcançá tal Nom, entre los mes erudits en las Lletras Humanas, y Amenas, que lo augura-ren per mes admirable, que imitable.

L' vniversal aplauso, que adquirí en la Poetica, no distraguè à

Garcia dels Estudis Majors: Ab los de la Filosofia, y Teologia esmaltá l' Or de la Humanitát. La Poesia requireix la cogniciò de totas las Ciencias. No es altre, que vn Do de Naturalesa, que, no cultivát del Art, raras vegadas sab produir fruyts de Gloria. No te poca semblansa ab la Pintura. Importa, que vn Poeta, que aspira à la Perfecciò, ho sapia tot; aixi, com vn Pintor ho deu retratar tot, perque imita totas las Obras de naturalesa. *Pictorem omnia necesse est scire* (diu Cardano) *quoniam omnia imitatur.* Y Horacio, parlant del perfet Poeta, en metafora del Gerrér, diu:

..........argilla quidvis imitabitur vda.

Aquestos Estudis enriqnian, no retardavan las suas Composicions. Sabia, ab increible felicitat, y facilitat, estudiar, y compondrer.

En breu temps se acreditá Mestre entre los Condeixebles. No podia encubrirse l' altesa de aquell gran Esperit, que en totas las suas Operacions buscava la eminencia, y sercava la Soberania.

Vna, y altra las conseguì ab los quotidians socorros, que de la lliguesa de alguns Nobles Condeixebles li subministraren las Musas. Ninguna cosa deprimeix mes, ó postra al Animo del Estudiòs, y Virtuòs, que lo Mendicitát.

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.

diguè, ab experimentada veritat, lo Princep dels Satirics. A vn Augusto degué lo Mon vn Virgili, y à vn Domiciano vn Marcial.

Donát fi als Estudis Majors, se li conferí (ab general congratulaciò) lo Grau de Doctor en Teologia en aquella Athenas de Espanya; à la qual (feta à cumular sempre glorias à glorias) no pogué faltar la de haver formát vn Princep igual als Majors en lo Reyne de las Ciencias.

Fonc Lleyda la millor Mare de Garcia, puix à ella degué la llet de l' Anima, que es la Doctrina. No podia, ni devia mostrarse ingrat á tant gran Mare, Fill, que li deguè lo mes preciòs, y delicát aliment, entre las dulsuras de sos abrassos, y ternura de sos osculos. En lo pit dels Virtuosos ningun Vici te mes impossible la entrada, que la Ingratitut, fins en los Irracionals detestable.

L' ansia de lograr vna gran ocasiò, en que pogués, com en vn Teatro (essent Espectador, y Oyent, casi vn Mon de Personas) ser Pregoner de las glorias de Lleyda, lo tenia impacient, y fatigát. Experimentava en son gran afecte, ab quanta veritat digué Cicero en la Oraciò, que feu en defensa de Plancio: *Quis est nostrum liberalitèr educatus, cui non Educatores, cui non Magistri sui, atque Doctores, cui non* Locus ille mutus, vbi ipse alitus, atque doctus est, *cum grata recordatione*

in

in mente versetur? Finalment, despres de casi tres lustres, la Ditxa li franquejá lo repòs, y desahogo, ab la ocasiò de haverse elegit, per Rector de aquella Real Vniversitat, Don Felip de Berga, y Aliaga Lo gust, ab que abrásà ocasiò tant apreciable, infundì tal Numen à Garcia, en la composiciò de aquell may bastantment elogiàt Panegiric de la pag. 138. que se excedi à si mateix. Ni será temeritat lo assegurar, que totas las alabanças no serán bastants, pera celebrar tant gran Obra: almenys no sabria jo elogiarla, com mereix, sino confessant, que excedeix á tota alabança. No te altre defecte, que lo tenir fi.

Los ecos del aplauso, que conseguì, despres de recitat Poema tant admirable, ocuparen los oìdos de tota Espanya, y despertaren (si es, que en algun temps dorma) la Emulaciò, conforme se veurá en lo discurs de la vida de nostre Poeta.

Condecoràt ab lo Grau Doctoral, volguè Garcia veurer Barcelona: Aquella, à qui Hercules coroná de Llorer, y Minerva de Olivera: Aquella, á la qual se deu l' Origen del mes vast, y ric Imperi: Aquella, à la qual, apar, que los Cels, de consentiment de la Naturalesa, y del Sumo Criador han conferit tots los Bens, y totas las Ditxas, que poden caber en vna cosa mortal, y caduca: Aquella, en la qual la Virtut no tem al Vici, y la Doctrina domina à la Ignorancia: Aquella, en fi, que es la Cort, y Capital de la Provincia mes celebrada. En ella, puix, entrà Garcia, ja conegut per las ruidosas veus de la Fama.

Floria en aquella ocasió (com sempre) Barcelona en totas las Arts, y Ciencias; y ab no poca singularitat, en la Poetica. Apenas entrá Garcia en la Ciutat, quant luego la noticia penetrà als oìdos de tots los Doctes, y Nobles, que, en confusas tropas, anaren à lograr la ditxa de conexerlo, y cumplimentarlo. Son agradable aspecte, tracte apacible, y dolsa conversaciò tiranizaren, á la primera vista, l' afecte de tots; y son Enteniment doná molt, que admirar à las mes elevadas Inteligencias, que l' celebraren, com á vna fecunda Mina, que sempre produia novas riquesas, y preciósos conceptes. La facilitat, la eloquencia, y elegancia de sos discursos se feyan mes dignas de admiració, que de alabança. Totas las suas veus formavan ecos, que resonavan las suas glorias.

May foren mes parleras las Musás Catalanas, y Barcelonesas, que en esta ocasió. Pareixia, que Apolo, ab las nou Germanas havien transferit lo Parnàs en Barcelona; ò que Garcia era lo Vicegerent del Deu de las Consonancias, y los demés Poetas las Musas. La competencia, y gloriosa emulació obraren portents, que tots canonizaren

ini-

inimitable lo Numen de Garcia. L'exemple de las ſuas cerreras fonc eſpuela als progreſſos dels demés Poetas:

Tùnc benè fortis equus reſerando carcere currit,
Cùm quos prætereat, quoſve ſequatur, habet.

diguè, ab lo acoſtumát acert, Ovidi. Y aixi ſuccei, ab la vinguda de Garcia, en Barcelona, en los Poetas de aquella Era, que pera escuſar la ignominia de quedar atràs, procuravan la gloria del avans, ſi be ab lo deſengany, de que los demés corrian, quant Garcia bolava.

Entre las majors alabanças, mereſquè la del Agrado del Marqués de Aytona:

Principibus placuiſſe viris non vltima laus eſt.

ſegons cantà lo Liric. Per aqueix medi, pareixia, lo cridava la Fortuna à majors eſperanças. Tota Catalunya ſe alegrà de que noſtre Homero haguès encontrat ab Alexandro: Pero aquella Cega burladorá, mal acondicionada, y que ſempre mira oſca als Virtuoſos, y Literats, deſvià (conforme ſe veurà) ab inponderable tirania lo premi, que, à llarc pas, ſe encaminava al gran Merit de noſtre Poeta.

Entre tant ocupà la Sede Epiſcopal de Gerona aquell Modelo de Prelats, Don Pedro de Moncada, Germá del Marqués de Aytona. Aqueſt (ſabent, que Garcia volia ſer Eccleſiaſtic) lo introduì al ſervey del Bisbe, ab lo empleo de Secretari. Ni en tanta ocupació tinguè ocioſas las Muſas Garcia; ans be erigì en Gerona vna Academia, de la qual fonc elegit Preſident, y Princep, ab vniverſalitat de vots, y aplauſo de tots los Academics. Correſponguè á tanta Honra ab vna continua aſſiſtencia, que cada dia li ajuſtava triumfos à la ſua gloria. A aqueſta Preſidencia, ó Principat, apar, que aludeix en la pag. 130. col. 1. ahont, parlant de la ſua Muſa, diu:

Deſpres, que en Iuuta amoroſa
  Ab altras Ninfas, tambe,
  Gosà del tracte apacible,
  Que la Ciutat ofereix.
Y poc deſpres:
  Veuſe, vn temps, tant arreada,
  Que la Seda era lo menys:
  En fi, tal, qual deu anar
  Qualſevol Ninfa de be.
Y caſi immediadament:
  Ab que, alguna hora, poguè
  En lloc de vna dolſa Lira,
  Alegrarſe, lluny del mal,
  Que ara ſarpida la te.

Tots los dias oferian los Poemas de Garcia nous aſſumptos à la Admiraciò. Las ſuas alabanças ocubava las llenguas, y plomas de tots los Afavorits de Apolo. Era, en fi, de Gerona la delicia. Las de las Muſas no pogueren tirarlo tot à ſi. Aquella gran Anima era capáç de la Vniverſalitat de Ciencias, y Virtuts: ab eſtas procurá adornarſe, pera ſer-

ferse digne del mes alt Ministeri, al qual Superior vocaciò lo destinava. Aixi ho feu compendrer al Bisbe son Amo, qui, dins pocs dias, lo promoguè al Sacerdoci.

Satisfeu à tanta Dignitat, empleant sos talents, en la llegenda, y exposiciò dels llibres mes sagràts, ab que logrà nova cullita de aplausos en los desempenyos del Pulpit. Ho acredita be aquell Sermò, que en la Cathedral de Gerona, al Funeral del Senyor Rey Felip Tercer (de gloriosa memoria) à instancias del Bisbe, predicà en llengua Catalana. Alli se veren lluir áb igualitat en nostre Poeta la Doctrina, Eloquencia, y Pietat. Meresqué tant gran acceptaciò aquell Sermò, que estant lo Bisbe en los vltims periodos de sa Vida, en los brassos de nostre Garcia, lo instá ab la mes eficáç ternura, quel' entregàs á la prempsa. Aixi ho feu, yl' dedicà al Comte de Osona.

Hi ha Homens tant de totas horas, ò pera tot; que lo mateix saber (en certa manera) los es danyòs. Considerava lo Bisbe, que si donava alguna Rectoria à son Secretari, se privava de totas las delicias, y despedia de casa son descans. Ab tant interessát motiu diferia lo acomodarlo, esperant alguna Vacant pingue de las que no requireixen personal residencia: pero, com en aquell Bisbat sian pocas, sempre faltá ocasio tant desitjada. La vivacitat de Garcia penetrava las intencions mes arcanas; ab que no poguè passarli per alt la de son Amo: En vista de asò, resolguè, à solas, no descuyderse de la propria conveniencia, ni fiar la à la instabilitát de la vida del Bisbe.

A pocs dias de esta resoluciò vagá en lo Bisbat de Vic la Rectoria de Santa Maria de Vallfogona. Tinguè noticia de aquesta Vacant lo Doctor García, y despres de vna madura consulta, à la qual cridá la propria honra, y necessitat, determinà oposarse: y alcançá, ab no poca dificultat a llicencia de son Amo.

Era, à las horas, Bisbe de Vic Don Francisco Robuster, y Sala, gran Protector de Literats. Foren quatre los Oppositors, segons consta dels Registres de la Curia Ecclesiastica de Vic: Pero Garcia se aventatjá à tots ab tal exces, que no deixá que discorrer als Examinadors Sinodals, en orde à la Graduaciò en la Habilitació; pero si, en lo modo de celebrar tant profunda Doctrina. Assistì en los examens lo Bisbe, qui, bañada tota de alegria la sua venerable Cara, y ab la boca plena de vna modesta risa, doná vn abras á nostre Poeta, y li diguè: *Que en tanta fruiciò, com li cabía, coneixentlo, y podentlo premiar, sols lo contristava lo pesar de no ser proporcionát lo Premi à tant gran Merit.* Y luego (per favor especial) li feu lo *Conferimus* de sa ma propria, als 28. de Decembre de 1607.

Sentí vivament lo Bisbe de Gerona perdrer tal Secretari, que era lo

Polo

Polo, que sostenia la vasta maquina de las Ocupacions Episcopals: pero (aquietát lo animo) vna desinteresada consideració, y los grans serveys de Garcia, lo obligaren à conformarse ab los dictamens del Criat.

Tant sensible perdua exprimì llagrimas dels vils de las Musas de Gerona, ab tanta copia, que no se oia cant, que no fos ploròs; ni Eco, que no fos funest. Restá la Academia sens President, tingueren fi los Congressos dels Erudits, y las Musas se entregaren à la Soledat.

En la de Vallfogona se ocupava Garcia, acudint à las obligacions de son Ofici, sens privar lo comers à las Musas (en los ratos, que devian servir al descans) tenint ab ellas suavissims colloquis, los ecos dels quals resonavan dulsuras per aquella Vall, que moltas vegadas se feyan oìr per tota Catalunya, singularment per Barcelona.

Sempre l' Oci estiguè mal ab los Doctes: A estos, quant nol's ocupa la propria estudiosa elecció, los busca la necessitat agena ja peral logro, ò ja pera guisar plats de conceptes als Enteniments de gust mes delicat. No de altra manera succeía al Gran Garcia. Las moltas Amistats (no obstant que sempre li foren infructuosas) la curiositat dels Doctes, lo capritxo de alguns presumits de Poetas, y sobre tot la dependencia de Princeps, Prelats, y Nobles, lo tingueren sempre ocupát, y (menos en los vltims anys de la sua Vida) poc permanent en Vallfogona; de que fonc increpat ab vn Romanç en forma de carta, per lo Rector de Vallbona, Ataconador dePoetas pedants en aquella Era.

Lo Bisbe de Gerona l' enviava à buscar ab molta frequencia, fentlo detenir molts dias en aquella Ciutat, en la qual entrava sempre ab la salva de nous, y majors aplausos. Lo Arquebisbe de Tarragona, Don Ioan de Moncada, volgué, que l' associás al primer ingrés à la sua Sede; y allì lo feu detenir alguns Mesos, ocupantlo en ordenar los Actes, y Escripturas del Arxiu Archiepiscopal, en lo dors de algunas de las quals están encara escrits, del puny del mateix Garcia, versos sentenciosos, segons lo assumpto, que li oferìa la escriptura del Acte.

De orde del mateix Arquebisbe acompanyá, tambe, en lo Embarc, fins à Tarragona, al Marqués de Almaçán; de que fa llarga Descripció lo Poeta, desde la pag. 37. fins à la 44. y aixì mateix de la Tornada del Marquès à Barcelona, desde la gag. 44. fins à la 48.

Ab las dos sobreditas Descripcions (en las quals, ab la puresa del llenguatgé, y numerosa cadencia, exprimì conceptes, que per sa elevaciò, casi los pert de vista la mes lince intelligencia) acreditá de tal manera l'Idioma Català en la censura de aquell gran Iudici del Marqués de Almaçán y de tots los Iudiciosos desapassionats, que tots se feyan llenguas en alabar nostra Llenguá.

La

La gracia de tant grans Princeps, ab la qual se havia alçat lo Merit de Garcia, li prometian vna ditxa tal, que ja comensava à causar dolor als Vlls de la Emulació, per mes, que la modestia, y l' humor Iovial de Garcia, procuravan recatar lo vast de sos pensaments, que no se dilatavan en lo Camp de vanas Esperanças, quant era evident, que lo Marquès de Almaçan, y lo Arquebisbe de Tarragona podian molt, y no amavan menos als Homens eminents en Ciencias, y Virtuts. Pero la Fortuna sempre constant en sa inconstancia, ayguá prest las Esperanças de Garcia, ab la ausencia del Marqués de Almaçán (destinát Embaixador en Roma) y la mort del Arquebisbe Moncada, ab lo qual restá sepultada la Ditxa de nostre Poeta.

A colp tant sensible sols podia resistir la mateixa Insensibilitat, ò la mes desenganyada Moderaciò: Aquella no podia caber en la humanitat de Garcia; esta si, que per ell fonc la taula, ab que escapá de tant naufragi. Vn gran Animo (per mes que cavill'e lo Sofista) antes se califica de tal, ab la fortuna adversa, que ab la favorable. Es molt propri de un Magnanimo, no perdrer vn punt del decoro en las adversitats; y lo mostrarse contra los insults de la Fortuna, no sols intrepid, pero constant. Quant los successos de las cosas no se acomodan à la voluntat nostra, es necessari, que aquesta se acomode ab los successos. La Fortuna, que sols pot dominar en lo temporal, no ha de extendrer son Imperi sobre los bens del' Anima, que son immortals. Ella be pot privar als mes Valerosos de totas las ditxas mundanas; pero no despullar del Valor, y paciencia à un Animo moderat. Axi ho autenticà Garcia en esta gran adversitat; qui no sols no prorrumpì en laments, com sol la Pusilanimitat, ans be, ab vna inalteració Catoniana, digué: *Que devia à la Fortuna vn desengany, que tenia per consequencia sa perpetua quietut.* Llastimavanse alguns Amics seus de tant funesta desgracia, y brindavanlo ab promesas de favors, que per exquisits, se feyan insubsistents, ó increibles: pero sord Garcia à tot genero de persuasions, y oferiments, se restituì à Vallfogona ditxós, perque desenganyát.

De la manera que lo Navegant, que salva la vida del furor de la tempestat, besa las arenas de la ribera, quant salta à terra, abrassant à la Gran Mare; axi mateix Garcia, quant arribá à Vallfogona, imprimí carinyosos osculos al Terreno de aquella Soledat, y saludá ab lo Romanç de la pag. 153.

Es lo Retiro la mes regalada delicia de un Savi. En ell, especulant las obras de Naturalesa, alça los vlls al Cel, y tributa del mes intim de son Cor afectuosas alabanças à la Eterna Providencia. En la Soledat apren dels mateixos Irracionals lo ser mes Racional. Fins dels insensibles, y cosas inanima-

nimadas trau cada dia nova enſenyança, y ſe deleyta ab las reflexas, que l' elevan al conexement del Summo Creador.

No cabia en ſi de contento ab la nova Vida Garcia. No deſitjava, ni eſperava; que ſon las dos paſsions, que mes deſaſſoſſegan à tot Mortal Ambiciós. La quietut interior li ſervia de llum, pera conexer las coſas com en ſi ſon, no com las pinta vn Animo deſtemplat, y ſobornat de vna voluntat cegá. Cada dia regoneixia, ab major deſengany, quant aprecíable es lo Retiro; y repetia moltas vegadas, lo que diu en la pag. 136.

O! ben' haja quit' parí,
Soledat, ditxoſa en tot;
Defenſa no coneguda,
Segur, y regalát Port.
Fortaleſa inexpugnable
Contra las perſecucions;
Blanc, ahont tiran los Savis,
Y á fe quet' acertan pocs.
Confeſſo, quet' acertí,
Que 's venturoſa ma ſort,
Y que deſcanço, ab bonança,
De las borraſcas del Mon.

Empleava los millors ratos en lo eſtudi dels Llibres del SS. PP. y de la Filoſofia Moral, y Natural, predicant à menut à ſos Feligreſos, conforme he viſt en los M. S. que ſe conſervan en la Rectoria de Vallfogona. Ab la varietat de empleos ſe burlava del Oci. Pactejà ab las Muſas, que no poguessen cantar coſa, que no fos molt propria de ſon nou eſtát; y que tot hagués de ſaber à deſengany, y enſenyança. Aixi ho obſervà en la compoſició de algunas Satiras. Y peraque lo Vulgo ignorant no ſe horrorize, ni eſcandalize al oír lo nom *Satira*, dec prevenirli: *Quel' Art de cenſurar las culpas en eſcrit (al qual ſe li donà lo Titol de* Satira *) ſe divideix en la pura Satira, y lo Libelo infamatori. La pura Satira (com tambe tota la Poetica) fonc ſempre permeſa, y calificada ab la llicencia Civil: lo que no ſuccebeix ab lo Libelo infamatori, que eſtá condemnát per la Lley: aqueſt te per fi la ſola Infamia de aquell, de qui parla; aquella te per objecte ſols lo Vtil de qui la eſcolta. La Satira ſe inventá, pera ferir als vicis en l'Home; y lo Libelo, pera ferir al Home en los Vicis. Finalment la Satira ſe permet, com à vtil, y honeſta; y qui la abomina, y exclou, mereix la reprehenſió en vn Libelo.* Aqueſta breu digreſſió he volgut fer, peraque ſe deſenganyaſſen los qui ſols coneixian à la *Satira* per la eſcorça; y entenguessen, que ſi vuy l'abús ha introduhit dir *Satirics* als Libeliſtas, y Mordaces, es corruptela, que naſqué de la ignorancia, ó de la malicia de qui no guſta, que ſian vençuts los Vicis, y que reſte lo Camp per las virtuts. Las Satiras de Garcia eran molt conformes al que permet la Lley. Aixi ho veuràs en las pag. 26. 28. 76. 77. 79.

Com ja Garcia eſtaba tot de part de la Soledat, y ja nol' combatian penſaments Corteſans, ſuſcitats de la Vanitat, y Ambició, ſe aplicava tot al adorno, y aument de la ſua Igleſia, promovent la Devoció de ſos Feligreſos al Culto de Deu, y de ſos Sants. La tenia Garcia molt eſpecial à la

glo-

gloriosa Verge, y Martir Santa Barbara. Aquella, que ab la mes Catolica Heroicitat desmenti l'horroros de son Nom, yl' feu Venerable en la Terra, y en lo Cel. Desitjava Garcia, que la Santa fos elegida Tutelar de la Parroquia, y Terme de Vallfogona, y per tal fonc aclamada de tots los Parroquians, qui se oferiren à contribuir à la erecciò de vna Sumptuosa Capella à honra, y gloria de la Santa; encarregant al Rector lo cuydado de conseguir vna Reliquia del Sagrát, Virginal Cos de Barbara, pera colocarla en dita Capella, ahont fos incessantment venerada, y adorada per la devoció de tot lo Poble. Era Garcia Devotissim del Patriarca de las Religions; Sant Benet; y per consequent frequentava molt la Real Casa, y Monastir de Santas Creus de la Congregaciò de Cistér, en la qual era sempre admés ab lo agrado, apreci, y bon tracte, ab que la Grandesa, y summa Religió de aquells Venerables Monges acostuma hospedar, y agasajar à las Personas de estimaciò, que van à admirar lo Magnifich, y Prodigiós, que en si enclou aquella Santa Casa (Centro de la Virtut, Receptaculo de las Ciencias, y Habitació de la Noblesa) en las mes Sagradas Reliquias, y preciosas memorias de la Venerable Antiquitat, ab los Deposits de Reals Cadavers, y de Capitans Insignes. Feu alarde Garcia del afecte, ab que venerava la Casa de Santas Creus en la pag. 28. col. 2. ahont diu:

Y si, per algun pecat,
Torna ma melancolia,
Tirsis de l' anima mia,
Me posarè à *Dromedari*
De Santas Creus, ò à Vicari
De la vostra Rectoria.

Y en la pag. 45. col. 2.

Ia de Santas Creus havia &c.

fins alli:

En fi tot asso s' perderen &c.

Y encara que al Poeta devian gran amistat, y benevolencia tots los Individuos de Santas Creus, pero se gloriava ab lo mes fi de sos carinyos lo P. Fr. Ioseph Barberá, ab lo favor del qual conseguí, que l' Abat, y Capitol de aquell Real Monastir honrassen, y afavorissen à Garcia, y als Parroquians de Vallfogona, prometentlos vna rica Reliquia de Santa Barbara, que es part del Dit annular de la ma esquerra, sempre, que fos acabada de edificar la Capella, que en Vallfogona se dedicava à la Santa. Ab esta seguretat se accelerà la fabrica de la Capella, y dins pocs dias se li aplicá la vltima ma, reduintse à la perfecció, en que vuy se admira. Y no será fora de proposit ferne aqui una descripciò molt succinta.

La Iglesia de Santa Maria de Vallfogona tindrá de llargaria poc mes de 40. passos, y de amplaria poc mes de 20. se entra à ella per dos portas: La principal (que está dins vn petit Portico) ve frontera al Altar Major, que es dedicat à la Reyna de Cel, y Terra, sots la invocació de la sua Assumpció Gloriosa: La menos principal es en la paret collateral de la Iglesia, que mira à la part Oriental. Aqui entra per aqueixa Porta (ahont, baix la pica de la aygua beneyta, está enterrát aquell Escolá, y esculpit lo Epitafi de la pag. 127.) ve à estarli à ma esquerra la Capella de Santa Barbara, edificada de un Marbre bastart, labrát curiosament, ab dos grans Columnas treballadas à la Salomonica, que sustentan la ayrosa, y espayosa fatxada, ò frontispici de la Capella. En las Columnas están sincelladas moltas Empresas, ab lemas ingeniosos, que aludeixen à las Glorias de la Santa, y à la practica de las virtuts Morals. En la Columna de la ma dreta está esculpit lo Blasó del Comanador Don Fr. Nicolau Cotonér, qui contribuí ab grans sumas à la fabrica de dita Capella. En la Columna de la part esquerra están las armas de Garcia, divididas en dos quartos, que tenen per Blasó, en lo quarto de la ma dreta, una Garça sobre vna Montanyéta formada de penyas; y en lo de ma esquerra un Lleó rapant, que ab las garras sosté l' arbre de vna Creu Patriarcal, que divideix los dos quartos: ocupan lo lloc de la Celada los brassos de la mateixa Creu, à la qual corona aquest retol: *ET DICTIS COLENDA, ET FACTIS.* Lo Altar de la Capella está fet de hermosa escultura, y ricament dorát. La Reliquia de la Santa se venera colocada sobre la Mesa del Altar, dins vna Torre dorada, en significació de aquella, que (vivint) maná fer Barbara, per son retiro.

Mentres s' estava treballant la Capella, compongué lo Gran Garcia la Famosa Comedia de Santa Barbara (de la qual se parlará en lo Prolec) perque pogués representarse en lo solemnissim dia de la colocació de la Reliquia.

Finalment arribá lo de la Benedicció de la Capella, que fonc als 16. de Maig del any 1617. May se veu aquella Vall tant festiva. Durá per espay de tres dias la Solemnitat: En lo primer feu la Benedicció de la Capella lo Reverendissim Pare Fr. Ioseph Barberá, Abat (que fonc) del Real Monastir de Santas Creus, assistit de alguns Monges, los mes Graves de la mateixa Casa. Acabada la Benedicció, se colocá en lo Altar la Preciosa Reliquia de Santa Barbara, y luego se celebraren, ab la major Solemnitat, y varietat de suau, y acorde Musica, los Divins Oficis: Predicá en aqueix dia lo Doctor Vicent Garcia, ab lo desempenyo, que se deixa persuadir. Lo Concurs de Forasters de totas calitats, edats, y sexos, fonc innumerable. Per la tarde se representá

la

ſa Comedia, que encara apar, que reſona aplauſos en lo concavo de aquella Vall. En los dos ſeguents dias ſe celebraren, ab igual Solemnitat, los Oficis; y en las tardes no faltaren aquells licits divertiments, que condueixen al recreo. Se conſerva la memoria de caſi totas eſtas coſas en la Inſcripció, que feu eſculpir Garcia en vna gran pedra, que eſtá fixada à la paret de la Capella en la part exterior, la qual es com ſe ſegueix:

ALMÆ VIRGINI, INCLYTÆQVE CHRISTI MARTYRI BARBARÆ, PATRONÆ PROMERITISSIMÆ, VINCENTIVS GARCIA PRESBYTER DERTVSENCIS, RECTOR VALLISFOECVNDÆ, HASCE, SVA POTISSIMVM IMPENSA, ET ILLVSTRIS DOMINI FRATRIS NICOLAI COTONER COMMENDATORIS VALLISFOECVNDÆ, OPE, POPVLI AVXILIO, VICINORVM GRATVLATIONE, ERECTAS ARAS SACRAVIT ANNO 1617. 17. KALENDAS IVNII, QVO DIE REVERENDVS P. Fr. IOSEPHVS BARBERANVS, MONACHVS SANCTARVM CRVCVM, (POSTMODVM ABBAS) MACTE RELIGIONE, AC DOCTRINA VIR, SOLEMNE PRIMVM, IN EIS, DEIPARÆ VIRGINI SACRIFICIVM CELEBRAVIT; VT TEMPLI HVIVS, NEDVM TOTIVS ORBIS DOMINA, DILECTAM FILII SPONSAM INTRO DOMVM SVAM MANVDVCENS, HIC TERMINI NOSTRI CVSTODEM SISTERET.

Aqueſtas eran las ocupacions de Garcia, y aqueſta fonc ſa Vida, fins al any 1622. en lo qual la Mageſtat de Felip Quart lo Gran (de glorioſa recordació) vingué à Catalunya. Era aquell Gran Rey favoreixedor de las Muſas en tal extrem, que ſa Auguſta Munificencia produí molts Virgilis en Caſtella; y ſens reparo pot aſſegurarſe, que à ſon Real favor ſe deu lo realç, y perfecció, en que vuy ſe admira la Poeſia Caſtellana; que, ſi antes era apreciable per los conceptes, no era molt plauſible, per las veus poc ſonoras, eſtil no flúido, y cadencia poc numeroſa. Diganho un Gongora, vn Lope de Vega, vn Quevedo, un Luis Velez de Guevara, y molts altres, que del fanc de las Poeſias de Garcilaſo (aixi, com Virgili de las de Ennio) deſenterravan los Diamants de mes fondo, que labrats ab la dulçura del Idioma, los feyan de ineſtimable Valor, y l's engaſtavan en los prodigioſos Poemas, ab los quals han illuſtrat ſos Noms, y lo de ſa Nació. Vingué, puix, aquell Gran Monarca à honrar à Catalunya ab ſa Real Preſencia. Nadaren en vn Mar de alegria los animos dels Catalans, manifeſtantla

à

à ſon Rey ab quants feſtins, y divertiments hajan ſabut idear l' Amor, y lo Contento: Y com los conſtava, que aquella Mageſtat lo trobava gran entre los Conçents de las Muſas, procuraren las Catalanas à fer alarde de ſos numeros: que (burlant la expectació dels Eſtrangers) ſe alçaren ab tot lo Real, y vniverſal Agrado, y reſtaren calificats de armonioſos, ab tant Soberana Cenſura, à la qual ſubſcrigué la de tots los Doctes verſats en la Composició Metrica de las llenguas del major apreci.

Eſtava tant ben avingut ab ſon retiro, y quietut lo Gran Garcia, que (ſens pecar en lo ridicol) qual altre Diogenes, deſpreciava las riqueſas de Alexandro, y no ſabia eixir de la ſua Caſeta, ò Tugúri. Furtivament, ò de Incognit, havia viſt à ſon Rey, al paſſar ſa Mageſtat per Cervera; y luego ſe retirá à Vallfogona, ab la reſolució de negarſe à la viſta de la Cort; à la qual havia cobrát tal horror, que fins lo mateix nom ſe li havia fet avorrible. Tant pot vn deſengany en vn Savi! Pero lo deſtino arraſtrá à Garcia, à peſar de ſa molta precaució, que no pogué ſer tanta, que algun çelador de la honra de la Nació Catalana, y de la molta, que ſe devia als Merits de Garcia, no derivás (per medi de algun Aulic Magnát) als oídos del Rey la noticia del gran Numen de noſtre Poeta. Significá ſa Mageſtat lo guſt, que tindria de coneixerlo: y com inſinuacions Soberanas tenen força de Mandatos, lo tingué luego Garcia de anar à Barcelona. Novedat tant inopinada causá tal commoció en l' animo de Garcia, que (ſegons lo que deſprés enſenyá la Experiencia) fonc un preliminar à la ſua deſgracia. Se deſpedi, ab ternura, de aquella Soledat; y al eixir d' ella envers Barcelona, repetí algunas vegadas aquell hemiſtichi de Iuvenal:

.... *miranda potentia Fati!*

Arribá à aquella Ciutat, ahont l' eſperavan ab impaciencia los Amics, y Coneguts; y ab anhelo aquells, que deſitjavan coneixerlo. Fonc rebut ab aclamacions may oídas, que feren poca, ò ninguna impreſſió en la inalterable Moderació de Garcia: ſi be correſpongué à ellas ab la afabilitat, y agrado molt propris de ſon Natural candido, y apacible: Acompanyarenlo alguns Nobles à la Real preſencia, en audiencia publica, ahont (de orde de ſa Mageſtat) havian concorregut molts Poetas Catalans, y Caſtellans, ab la adver encia, que havian de fer prova dels grans talents de noſtre Poeta, ab quants Problemas, y preguntas ſerias, jocoſas, y mixtas ſabes inventar la ſutileza: Ab tanta reſpongué Garcia à totas (deſpres de haver, ab grave deſembarás, beſat la ma à ſa Mageſtat, y ſaludat, en una Decima) que lo Rey (fet à no admirarſe de coſa) reſtá per vn rato ſuſpés, y ab ſon Oraculo canonizá Diví l'Ingeni de Garcia, puix, ab momentanea brevedat, paria multiplicats los prodigis de la agudeza Poetica.

Ab

Ab veus de tanta estimació, y ab altras, que testimoniavan son Real afecte, honrá lo Rey al gran Garcia. No caben en ponderacions las alabanças, que tributá lo contento de las Musas Catalanas al Numen de nostre Poeta, al qual degueren la Veneració, ab que (dende aquell dia) las respectaren las Estrangeras, assegurant vnas, y altras: Que Garcia sols podia compararse à si mateix.

Agrait al Real favor de Felip, compongué, en lo breu espay de una nit, diversitat de Poemas, que tots se difundian en los elogis del Rey, ab lo assumpto de haver honrat à Catalunya ab sa Real presencia. Ia se deixa considerar quant admirablement labrats degueren eixir de la Oficina de aquell Artifice. Baste dir, que de la sua Ploma assegurá lo sentir dels mes Iudiciosos: Que era la mes remontada, que may hagués bolat, ni pogués bolar per lo Cel Catalá.

Veléra navegava la Nau de Garcia en lo Mar dels favors del Rey, ab l'ayre del vniversal aplauso, donant sempre que admirar, y apreciar; quant negocis de la major importancia cridaren, impensadament, à Felip à la Cort de Madrid. Partí luego aquell gran Monarca, deixant empenyada sa Real Paraula, de que tornaria à Catalunya, sempre, que los graves emergents de la Monarquia dispensassen la ocasió. Al partir de Barcelona feu compendrer à Garcia, que se transferís à Madrit, quant antes. Obeí lo Poeta; y à pocs dias de arribát lo Rey à la Cort, entrá ell de incognit, acompanyát de un Criat de confiança. Antes de donarse à coneixer, volgué tenir alguna noticia de Madrit en lo intrinsec, y extrinsec: à est efecte, frequentava aquells llocs mes aptes à tal ensenyança. Sabía Garcia, que lo entrar à la Cort es tant perillós, com dificil lo guanyarhi entradas: Estas se alcançan ab la adulació, ab la mentida, ab la trampa, y altras cosas indignas de vn animo, qual era lo de nostre Poeta: *Sed nunc non locus his.* Començá per la Cort à susurrarse, que Garcia se trobava en ella de incognit. La sua gran fama molts anys antes havia omplert los oídos del Fenix de la Poesia Castellana Lope de Vega Carpio, qui ja venerava al gran Numen de Garcia en alguns Poemas, que havian arribát à sas mans. Apenas Lope tingué la noticia de que Garcia se trobava en la Cort, quant feu quantas diligencias caben en vn cuydado, que no reposa, pera encontrar, y abrassar al qui ja amava sens haverlo vist. Era igual lo desitg, que tenia Garcia de coneixer à Lope. En fi la casualitat pogué mes, que lo cuydado: Succehi, que vn dia isqué Lope à pendrer lo Sol, per la tarde, en vn dels deliciosos Passeigs de la Campanya de Madrit; y veu, que vn Minyó hermos, y agraciat, pero pobrement vestit, dormia al Sol sobre vna pedra. Estava Lope, casi, extatic, contemplant l'hermosura del Rapás, y admirantse, que tanta delica-

licadesa pogués descançar sobre lo dur de la pedra: Detenintse en esta consideració, arribá Garcia al mateix paratge, y advertí ab quant afecte contemplava Lope al Minyó: Y caent Lope en lo reparo de Garcia, digué: *O el Muchacho es de bronze, ò la piedra es de lana.* Y luego responguè Garcia: *Que mas bronze, que no tener años onze? Y que mas lana, que no pensar, que hay mañana?* Atónit restá Lope de Vega, ab tant repentina, y sentenciosa resposta: Se acabá de girar à nostre Poeta, dient: *Tu eres Garcia, à pesar del dissimulo.* Y ab estas paraulas lo abrassá. No pogué encubrirse mes Garcia, y correspongué ab iguals demonstracions de carinyo à Lope. Aquest li oferí sa Persona, y Casa, instantlo molt à que volgués hospedarse en ella; peró ho escusá Garcia: Qui, considerant, que ja no podia ocultarse mes, acudí luego à Palacio à presentarse al Rey. L'admeté sa Magestat ab nous, y mes crescuts favors, dientli: *Que descansasse, porque se le esperava gran fatiga.* Y aixi fonc; perque apenas passava dia, en que lo Rey no manás assistir à Palacio als millors Poetas de la Cort, als quals, de repente, los feya formar, y representar vna Comedia al assumpto, que sa Magestat los manava proposár, portantsen sempre tota la Real atenció, y la dels demés, que assistian à representacions tant raras, lo gran Garcia, qui deixava sempre al Rey, y Grandes ab nou desitg de oírlo. La Candidesa de Lope, de Vega gustava molt dels aplausos ab que se alçava Garcia: Pero, com no sempre las Ciencias caven en Animos adornats de bondat, no faltaren altres Poetas, que entraren en zels del Nostre, mirantlo tant introduhit en lo agrado Real: Y temian, que los aplausos, que fabricavan, y sustentavan la sua Fama, trastornarian la reputació dels demés. Veyan, que tots los vlls eran Girasols del resplandor de Garcia. Ab aquestos zels, y recels començaren alguns à disseminar entre los incáuts, y menos doctes, alguns libelos contra Garcia, culpantlo de Ignorant, y fent apareixer, que los que en los versos de tant Gran Poeta eran realces, havian de tenir lo nom de faltas indignas de la mes torpe ignorancia: A estas ajustavan altras, que ofenian la reputació de Garcia. Aqui lo Libelo feu pompa de totas las suas malignitats, ni deixá invenció alguna, pera ferse conexer à si mateix. Lo sentit de la Honra (que en tots los Mortals es delicadissim) provocá la ploma del Gran Garcia à formar vna Recriminació (millor diria Defensa) contra tant tropell de Invectivas: La escrigué ab igual Magisteri, que prudencia. No se apagaren, ni sopiren las flamas, que encengué la maligna Emulació, ab lo torrent de la Facundia, y Doctrina de Garcia; ans be aquella Afluencia serví de garbó alquitranát, pera que aquellas flamas passassen à incendi, que havia de convertir en cendras las venerables Memorias de nostre Poeta. Llastimavanse los millors (y

ab

ab ſingularitat Lope de Vega) de aqueſtas diſſonancias, que preveyan havian de acabar ab lo ſufriment de Garcia: Pera prevenir, puix, lo remey à tant gran mal, repreſentaren al Rey la importancia de la interpoſició de la Real Autoritat. Sentì molt Felip (y ab ſa Mageſtat los Grandes, y Doctes de aquella Cort) que foſſen atropelladas la reputació, y quietut de Garcia; y per açó ſe procuraren los remeys mes preciſos, y que à vna Soberana Indignació li es facil aplicarlos. Lo terror tancá la boca à la Emulació; y alguns dels Libeliſtas (als quals havia ſenyalát la ſuſpició) ſe reconciliaren ab Garcia: Pero, com no ſempre la Innocencia es ſegur Eſcut contra los colps de la Perfidia, may pogué noſtre Poeta deſferſe de aquell temor, que li havia ocupat l'animo, y embargát las potencias. Inſtantaneament lo invadian los impulſos de auſentarſe de la Cort, y tornarſen al Retiro, y Soledat de Vallfogona, ahont ſempre havia encontrát la Quietut, y Contento, que experimentava bandits de las Corts, y Ciutats. Tant lo combateren los recels, y tant lo alagaren los penſaments de ſon retiro, que finalment reſolgué no detenirſe mes baix de aquell Cel, ahont las Sombras, li apareixan Coſſos; y tota Apariencia, Subſtancia.

Las reſolucions dels Ingenis grans no hi ha coſa, que baſte à retardarlas. De ellas à las execucions, apenas hi ha moment, que medíe. Reſolg é Garcia deixar la Cort, y ab ella, ò las eſperanças de millor fortuna, ò las ſuſpitas de la major deſgracia. Apenas (en la quietut de la nit) ſe hagué determinat; quant al primer crepuſcul del dia, ja eſtava fora de Madrit; y ab pocs arribá à Zaragoça, ahont treballá un poema dirigit à ſon familiar, y molt intim Lope de Vega, ab lo qual explicava los motius de ſa abſencia, y la reſolució, que havia pres de morir, abſtret del Cáos de la Cort, en Vallfogona.

Volgué deſcançar en Zaragoça alguns dias; pero al tercer (deſpres de haver dinat) lo congoxaren tals baſcas, y tal ardor li abraſava los inteſtins, y entranyas, que prometia poquiſſims inſtants de vida. Dels accidents inferí lo atxaque, y fet Metge de ſi mateix, demaná un gran vas d'oli, de que begué gran cantitat: Se li ſuſcitá tal bomit, que apareixia, que havia de bomitar fins à la mateixa vida; peró ſe experimentá, que ab ell l'havia preſervada. Mes deſgraciát fonc lo ſeu Criat; puix, haventli ſobrevingut los mateixos accidents, begué tanta aygua, per apagar ſon ardor, que en lloc de trobar algun remey, dins breus inſtants reſpirá lo vltim aliento. O, Fortuna enemiga de la Virtut, favorexedora del Vici! Madraſtra de Doctes, y Mare de Ignorants! Cega al premi dels Bons, y molt Argos à la exaltació dels Ruins! Suſpen, algun dia, tos rigors, y deixa viurer ab quietut al Gran Garcia, puix ſe contenta ab ſa pobreſa. Peró ja veig, que rento la cara à vn Etíop, quant intento perſuadirte à obrar be:

Se, que pera mereixer Garcia vn favorable sonrís de la tua cara; ha de girar primer las espatllas à la Virtut, y à la Ciencia, fet esclau del Vici, y de la Ignorancia: Pero asso es tant dificil, com ho es, que tu ames als Bons, y no afavorescas als Mals.

Del pasśát accident restá Garcia tant sens forças, que apenas las tenia pera suspirar sa desgracia, y la de son Criat: Pero, com moltas vegadas lo mateix temor, ab la evidencia del perill, es qui infundeix brios al animo mes desmayát, pera armarse à la resistencia, ò à la evasió; aixi Garcia se alentá à partir de Zaragoça, conforme ho executá lo dia seguent, prenent lo cami de Catalunya, pera Vallfogona. Consumí moltas jornadas en lo viatge, perque amenut lo atormentava lo dolor als intestins, y ab la menor agitació se li movia tant gran set, que ningunas pocions eran suficients à apagarlá. Finalment arribá à Vallfogona, tant debilitát, y desfigurát, que casi nos dexava coneixer dels mateixos de sà Casa. Lo contento de veurerse altra vegada en lo Centro de sa quietut, li exprimí llagrimas, que li serviren de tinta, pera escriurer lo Soneto de la pag. 119. que comença:

Flaca parcialitat de ma ventura.

Cridá als Metges, qui pogueren reparar, en alguna manera, la salut de Garcia; pero ab la certesa de que no podia viurer molt, perque los remeys eran ja intempestius: Y no se enganyaren. Anavan alguns Amics à visitarlo, als quals entretenia ab discursos plens de pietat, desengany, y ensenyança. Ab la eficacia dels remeys cobrá mes que medianas forças, y pogué, per alguns mesos, cumplir à totas las obligacions de Parroco; pero patint sempre molta set.

En aquest temps foren Canonisats Sant Ignaci de Loyola, Fundador de la Apostolica Companyia de Iesus, y Sant Francisco Xavier. Ferense per tota Espanya grans Festas. Previngué lo Collegi de la Companyia de Iesus de la Ciutat de Gerona las suas, ab lo mes pompós, y Real aparato; disposant, entre altras cosas, vn Torneig Poetic: A est efecte se despatxaren Cartells per tota Catalunya, convidant à tots los Poetas, que volguessen correr sas Llanças Metricas, y romprer las quel's aparreguessen, pera bastants provas de son valor. Fonc aplaçat per lo Torneig lo dia 24. de Juliol de 1623. Arribá lo Cartell à mans del Gran Garcia, qui (devotissim de la Companyia de Iesus, y quisśá vn de sos Deixebles) ja, que per sa indisposició no pogué anar, com à Aventurer, à honrar la Festa, volgué almenys assistirhi mentalment, y remeté lo Romanç de la pag. 130. ahont destilá vna quinta essencia de son profundo saber. Profetisá la sua mort Garcia, ab la vltima copla de dit Romanç, en la pag. 135. col. 1. en que, parlant de si, en metafora de la sua Musa, diu:

Deu

Deu lan's torn' en hora bona;
Que no falta vn Batxillér,
Que diu, ques' fará Beata,
Y no l'hem de veurer mes.

Alentava Garcia la esperança, yl' afecte de sos majors Amics, conservantse en aquell terme, à que podia arribar la sua salut; y no desconfiavan de que los Cels li permetrian vna vida llarga, com pogués permaneixer, en lo retiro, y quietut de Vallfogona: Pero s' enganyá la expectació de tots; puix als primers de Agost del any 1623. l' envastí vna complicació de accidents tots mortals, que feyan temer donarian ab ell, dins pocs dias, à la sepultura. Agotá la Medicina los remeys de mes eficacia; y ab ells se recobrá Garcia de calitat, que no doñá pocas esperanças de vida: Se llevá del llit, contra lo sentir dels Metges; perque l'ardor, que patia en las entranyas, no li permetia aqueix descans. Considerava Garcia, que tant frequents recaygudas, eran los avisos de la sua mort, que ja la mirava poc distant: Pera disposarse millor à ella, y escusar tot lo que podria angustiarlo en hora tant preciosa, de la qual dependeix vna Eternitat de Gloria, ò vna Eternitat de pena, feu vn escrutini de sos escrits, yl's entregá tots à las flamas; nö volent, que las cosas, que no tenian vna perfeta virtut, gosassen de altra llum, que del foc. O! llastima, que faltás vn Augusto, que no permetés la perdua de las Obras de nostre Virgili.

Se agravá de dia en dia la desgana de nostre Poeta; pero ell (tot esperit) no reparava, ni advertia l'estrago de la sua salut, encara ques' considerava vehí à la mort: Ab esta consideració (qual altre Cygne Racional, y Catholic) reservá lo millor Cant pera la hora extrema, component la Glosa à la *Sequencia* de la Missa de Difunts, que es en la pag. 124. dient: *Que de tantas Obras, com havia compost, sols aquella era digna del nom de Bona, y mereixia reservarse del incendi, que havia consumit las demés.*

Als vltims de Agost, dexantse vencer de las persuasions dels Metges, torná à fer llit, y començá à sentir gran flaquesa en sas forças. Se li aplicaren molts medicaments; pero l'Art, y la Diligencia no pogueren portar remey al mal, que li amenaçava la mort. Los Preservatius reexian vans, las Medecinas sens fruyt, y la Aplicació sens esperança. En vn instant se veren afligits los Amics Rectors veins, que assistian à Garcia; desesperats, y confusos los Metges. Advertí aquesta novedat Garcia, llegintla en la tristesa dels qui l'assistian: Y considerant, que per instants se li acercava la hora del transit, volgué donar mostras de sa molta Christianitat, y exemple à sos Felígresos. Ab vn dels Rectors feu vn perfet escrutini de totas las accions de la sua vida, queixantse de la flaquesa de la Memoria, que li embarassava la Confessió del mes minim pensament,

Doná mostras de tant gran dolor de sos pecats, que hauría mogut à pietat, fins à las cosas sens sentit. La menor expressió de la sua penitencia eran las llagrimas. Després demaná lo Sagrat Viatic; y al rebrerlo, feu vn Rahonament de la Divina Pietat, y Misericordia, ab estupór, y compassió dels assistents. Continuá las mostras de son arrepentiment tant, com sobrevisqué al dia del Viatic: Per vltim, envestit de la Mort, acabá de exhalar la vltima respiració, ab aquell vers de David: *Miserere mei, Deus, secundùm magnam misericordiam tuam.* Verdaderament, que las vltimas veus de aquest Cigne Diví, no podian ser, sino pias.

Morí als *6.* de Setembre del any *1623.* que era lo *40.* de sa edat, poc mes, ò menys, segons lo que se ha pogut alcançar de son Naixement.

Fonc acompanyada la cayguda de aquest Sol, fins de las llagrimas de aquells, que nol' coneixian. Ferense molts discursos sobre aquest assumpto. Se parlava dels accidents de la sua vida, dels perills de la sua desgana, y dels encontres de la Fortuna. Se alabava la sua Paciencia en las persecucions, la Benevolencia en orde als Amics, la Moderació en los infortunis. Eran celebradas la sua Prudencia, Iusticia, Templança, y Fortalesa; y molts, finalment, lo alabavan per molt oficiós ab los Literats.

Ningun Home Gran pot viurer sens emulos, y menos en sa Patria: ab que no faltaren à Garcia, segons he vist en alguns M. S. En la mort se donaren à coneixer alguns Apassionats, formant sos judicis, segons los dictava lo interés propri, ò la conciencia danyada. La rahó, y la passió donan lo moviment à totas las llenguas. Algunas parlavan de Garcia, ab desembóltura, culpantlo de defectes enormes, que tots eran vna mera impostura: Altres lo acusavan ab culpas leves, de las quals pocs Mortals se escapan, y estos deyan la veritat; perque en fi:

Vnicuique dedit vitium Natura Creato.

Assegurá Propercio, y millor la quotidiana experiencia. Quants son los Caps, tants son sempre los sentirs, y judicis. Tots volen tenir opinió; ni hi ha cosa mes fácil, que la alabança, y vituperi; perque l'afecte predomina à la llengua. Io no nego, que los Grans Ingenis no caygan en errors grans: Que vn excés de Vici nos' veja, moltas vegadas, acompanyát de vn excés de Virtut: Que los Cossos grans no sian seguits de grans ombras: Y que los terrenos mes fertils no produescan algunas de las herbas mes inutils. Pero, tambe es veritat: Que los defectes en los Grans Homens, están mes exposats à la vista. Vna Candela, en una Montanya, tira à si tots los vlls: y al contrari, en vna planura, apenas se deixa veurer vn incendi.

Veritat es, que en sa Iuventut, pagá son féu al Amor (apenas hi ha Petrarcha sens Laura) pero en la edat provecte no doná lloc à semblants deliris,

deliris, conforme se infereix dels llocs seguents. En la pag. 26. col. 1. diu:

Diuen, que de la Poesia
L'Amor n'es Pare, y Autor:
Per cert jo no tinc de Amor
Cosa, que de contar sia.

en la pag. 31. col. 1.

Ia nom' atorment, ni plor
Per lo negre voler be:
Que vn desengany me tragué
Aquesta Llupia del Cor.

en la pag. 31. col. 1. parlent del Amor:

Temps era, *que à mi m' tenia*
Tant ple de superstició
Que à sa inutil devoció
Dos mil Ciris encenia.

en la pag. 36. col. 1.

Aquestos fums me restaren
De aquell bon temps de Matxuca,
Quant me va picar la Cuca,
Y dos vlls me claufîcaren.

y en la pag. 135. col. 1.

Per vna Ninfa d'ayguera,
Y sos fingits arrebols,
Era Martir del Diable,
Y de ma Vida la Mort.

y de molts altres llocs, que pera escusár prolixitat, se deixan.

Aquest fonc lo fi de la Vida del Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona: Pero lo seu Nom viurá ab la Eternitat dels anys, y ab la duració dels Segles. La Mort no te jurisdicció sobre las Memorias de aquells, que se han eternisat à si mateixos ab sos escrits.

Está enterrat en lo paviment de la Capella de Santa Barbara, ahont fundá vn Aniversari per lo repós de la sua Anima, que se celebra lo dia, que s' segueix à la festa de dita Santa.

Segons assegurava vn Vell nonagenari, qui conegué, y tractá al Poeta, y feu paper la segona vegada, ques' representá la Comedia de Santa Barbara en Vallfogona, que fonc en lo any 1630. era Garcia de vna estatura mediana; blanc de color; la cara molt proporcionada; lo front espayós, com se coneix be en la Calavera, que he vist; los vlls negres, y espiritosós; la boca gran, pero que nol' afeavan; los llabis vn poc grossos; lo

nas

nias de proporcionada forma; y las mans de la mateixa manera; los cabells crespats, que tiravan molt à roig, com tambe la barba. Vestia curiosament, pero sens afectació, seguint lo consell de Seneca: *Nec splendeat Toga, nec sordeat quidem.* Caminava ab molta compostura, sens procurar la Gravedat, que li era natural, y mesclada ab la alegria. Era de complexió melancolica, propria de grans Homens, y singularment de eminents Poetas: Ho era Garcia, y no pogué faltarli tal humor. Asseguran los Erudits, quel' adventici Furor Poetic naix, entre altres causas, de la acrimonia de vna encesa melancolia per los afectes interns, es à saber, de la Ira, ò del Amor, que tenen facultat de infundir facundia en los animos; Y de aqui digué Iuvenal:

.... facit Indignatio versum.

Perdona, Lector, esta digressió.

Dormia poc, empleant aquellas horas destinadas à las funcions de la Naturalesa, ò en lo estudi, ò en la composició, ab un animo incançable. En la conversació era amable, y entretingut, sens frisar ab lo mordás, ni profá. Casi totas estas cosas las dona à compendrer aquell Soneto de la pag. 13. Que molts (y no sens gran fonament) lo afillan al Gran Numen de Don Ioan de Boxadós, Avi de Don Ioan Antoni de Boxadós, vuy Comte de Zavellá, qui, ab la Nobilissima sanc de sos Progenitors ha heretat las Virtuts, y Ciencias, que tant resplandiren en sos Antepassats, y ab singularitat en sos Avi, y Pare, que foren lo Regalo de las Musas del Parnás de Catalunya, com ho es vuy, ab vniversal admiració, lo Comte, Dignissim President de la molt Illustre, Docta, y Savia Academia dels Desconfiats, à qui anima vn delicadissim Esperit, en lo estil del qual floreixen totas las delicias, y totas Gracias de las Musas.

Fonc tant desgraciát Nostre Garcia (conforme se ha vist en lo discurs de sa Vida) ab la cabuda, que trobá en lo agrado de Princeps, Prelats, y Nobles, que per mes, que estos volian afavorirlo, y exaltarlo, sempre la Fortuna los feu olvidar, ò descuydar las millors ocasions, mostrant: Que son gran poder excedia à la Magnanimitat, y Beneficencia dels mateixos Princeps: que es lo major encariment de la sua obstinada Tirania, Que be lo may bastantment alabat Iuvenal!

Si Fortuna volet, fies de Rethore Consul:
Si volet hæc eadem, fies de Consule Rethor.

Sobre tot es de admirar, que havent Don Pedro de Moncada, Bisbe de Gerona, allargát los anys de la sua vida, casi fins al principi del vltim, que visqué Garcia, y haventse aquest conservát sempre entranyablement en la gracia del Bisbe, may conseguí altres favors, ò premis dels passats serveys, sino aquells, que se redueixen à las acostumadas paraulas de vn

afecte

afecte verdader; no obstant, que constava be al Bisbe Don Pedro, quant tenue era la Rectoria de Vallfogona; puix havent totas las de Catalunya aumentát sos reddits per mitat, ab la ocasió del major numero de Parroquians, y major cultura de la terra, vuy dita Rectoria no excedeix lo valor de 500 ₶ ss. Barcelonesas, com me assegurá lo Rector, que vuy viu.

Insinuá Garcia la pobresa de la sua Rectoria en la pag. 29. col. 2. ahont diu:

Aixi fundo mon descans
En ma *Pobresa* mateixa.

en la pag. 26. col. 1.

Musa, que pretens de mi?
Quet' dol en ma fantasia?
Deixamela; y algun dia,
Posa à mos deliris fi:
Si tant *flaca* la escapi
De tos *dejunis*, que apenas,
Me corre humor per las venas;
Gentil está per Oracle,
Quant viu casi de miracle,
No respirant sinó penas.

Y poc després, queixantse lo Poeta de la sua Pobresa, y de la poca ditxa, que tingué ab los Princeps, diu:

Puix que diré à ma esperança
De ma sort justa, ò injusta,
Essent ab causa tant justa,
Alberg de desconfiança?
Pero rompré la balança,
Que de ma sort, y ventura
Poquissim pes m' assegura:
Vejám per via de engany,
Si podré curar lo dany,
Autor de *tanta amargura*.

en la pag. 29. col. 1.

Pero, en la *morta esperança*,
Tant à vostra Ditxa avans',
Que ni del que tinc en mans,
Ne puc tenir *confiança*:
Rompeu aqueixa balança;
Que de la mia també
Dos mil trossos ne faré;

Y

Y seguiu lo dols engany,
Mentres jo del *Desengany*
L'aspre cami seguiré.

en la pag. 34. col. 1.

Lo Poeta singular,
Que te botiga parada,
Hont sa passió enamorada
Tothom li porta à sólar,
Diga: Com, ab tant trobar,
May troba substancia, y suc
En Casa del Comte, ò Duc;
Ans la vena al *Desditxát*
Sec lo porta, y *desmedrát*,
Be, com als gossos lo Cuc?

en la pag. 91. col. 1.

Per quatre fulls de paper,
Hont *mas desditxas no plor*;
Sino, quem' ric del que passa,
Y à ma *Soledat* fas jocs.

en la pag. 91. col. 1.

Ia no vull seguir mes Princeps,
Sino jaurem' assi, al Sol;
Quel' pujar escalas d'altre
M' ha pensat portar al Clot.

y finalment en la pag. 135. col. 2.

Esperanças mal cumplidas
Pagaren serveys tant bons,
Alimentantme del ayre,
Com si fos Camaleon.

Tingué Garcia per especials Amics à Don Ioan de Boxadós (de qui ja se ha fet menció) y al Pare Fr. Ioseph Barberá. De aquell parla en la pag. 92. col. 1. ahont diu:

Lo Regalo de las Musas,
Don Ioan de Boxadós,
Nom' vol *conduir la mia*,
Perque li cuyne en Vallmoll?

del Pare Barberá se recorda en la inscripció, que escrigué à la Capellá de Santa Barbara, conforme se ha vist; y en la pag. 62. col. 2.

Lo Pare Fra Barberá
També esperantvos está.

Aques-

AQuestas son, Lector, las noticias, que he pogut adquirir, de la Vida, y Successos del Gran Garcia. Si vituperas l'estil de la Narració (que ha tingut per nivell la Veritat, y per pauta la Sensillesa) almenys alaba lo treball, que he pres, pera que estos borrons servissen, com de trofeo, à las glorias de ton Conterraneo, y Patricio, puix totas resultan en lo mes clar lustre de nostra Catalunya.

Aqui dono fi; perque ja oig las veus del Rector dels Banys, mon Charissim Amic, de orde del qual solicití estas noticias, y ani à Vallfogona. Escoltal', y ab lo gust, que oirás las súas clausulas, recompensarás lo disgust, que encontràres en las mias. Vale.

SI DELS FUNESTS DECRETS DE LA PARCA FOS PROPORcionat indult lo merit, permaneixeria sens dupte immortal lo Insigne Vicent Garcia Rector de Vallfogona; puix en cada vna de sas Obras vincula repetits assumptos à la admiació dels mes Discrets: pero com la vniversalitát de la humana lley no há tingut fins vuy evasió alguua, suposánt no pot esmerarse la caduca falta de sa importart Vida, es be que sé perpetue immortal son Nom à la aclamació de la posteritat; persuadint no poch à la memoria, que ab tanta rahó sé solicita; lo aprecio que de son numen (despres de sa lamentable mort) feu lo savi conclave en que presideix lo Próvido Deu de Delos. En consideració del que, dedica lo Rector de Guialmóns, en obsequi de sas Obras, la humil ofrenda de est:

SONETO.

PAgá l' tribút à la fatal tisora
 Lo credit del Parnás Vicént Garcia;
 Y la ploma sutil, que en ell floria,
 Al mes alt del Parnás bolá canora.

Prenguela l' Deu que dos esferas dora,
 Y atent al dols primor de sa armonia,
 Rompé la lyra, veent que la excedia
 Altre instrument, que à son impuls millora.

Cada qual de las nou, (may mes discreta)
 Per regla del fervor, que l' Geni inflama,
 Volia pera si, son metrich temple:

Pero al mirarla Apollo tant perfeta,
 Feu alas de sa cima per la fama,
 Y s' quedá lo demés per propri exemple.

LOS

LOS RECTORS DEL BANYS, Y DE PITALLUGA,

Exhortan (per ser cosa de importancia) que llijan esta Prefació, als

LECTORS.

LO anhelar los Homens gloriosos aumen̄ts à sa Patria, fonc en totas Edats, y Nacions, molt gananciosa fatiga; puix son tant inseparables las glorias de aquella, dels aplausos del Patrici, que ab lo mateix acte, ab que, aqueix procura crexerli la estimació, li retribueix, al mateix temps, lo benefici, manant publicar tant generosa acció als Clarins de la Fama, y gravarli son Nom en sos brunyits Taulons de Marfil; perque ni la voracitat del Temps, ni la somnolencia del olvid pugan tenirlo encubert à la Posteritat. Y encara, que tants Homens Doctes la hajan apodada, per sa poca correspondencia, procurant, que quedás en la memoria dels Veniders sa ingratitut en Proverbi, diré: Que-aquells, que publican estas queixas, poden oírlas, tambe de sa Patria; puix olvidats, del que li devian; y ser la primera obligació, en qui pot regoneixerse deutor, la recompensa, sols han desitjat sas proprias Glorias: Pero los qui discrets han procurat anyadirli nous Lustres, aplicant l' Ingeni, que per medi del Patrio Clim, los ha franqueját la Divina Providencia, han multiplicát, ab vsura, la alabança.

Confessaré, doncs, que aquest interés me impulsá, à que aplicás algun treball, solicitant, per tots los medis possibles, que arribassen à mas mans totas las Obras de aquell Agudissim Ingeni, Fenix de Catalunya, Regalo de las Musas, y Gloria de la Fidelissima, y Exemplar Ciutat de Tortosa lo Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona, y conseguí ab, no poc, treball molts, y diferents exemplars, escrits, emperó, de tal manera, que sols conformavan ab lo Titol: *De Obras de Garceni*; pero en lo demés tant diferents, que no se, que llegis nou exemplar, sens advertir la gran diferencia, ab que estavan escrits sos Poemas; admirantme, juntament, lo veurer Aquells brins de Or de Inestimable

apreci, tant per ſa delicadeſa, com per ſos quilats, entreteixits ab las borras, ò encenalls del mes brut apetit.

Procurí, à viſta de la certitut, que de algunas Obras tenia, en ſepararlas de las demés, que baix tant eſpèciós Nom corrian, ſervintme de ellas, com de pauta: lo que conſeguí ab molt poca fatiga; perque ſon eſtil, ſon art, y ſa agudeſa es tant notoria, y tant inimitable, que per ſi mateixas ſolicitavan la llibertat, mirantſe com à encarceradas en tant anguſtiada, y triſta eſtancia: Puix, juntas totas, de la manera, que corrian los M. S. no ſols eran indignas de tenirſe; pero molt fora de la devoció Chriſtiana lo llegirlas: Demanera, que ſols lo dir, que ſe llegian las Obras de Garcia, baſtava, peraque ſe tingués per ben notoria profanitat; y ajuſtanthi la conſideració, que las, que ſe creyan Obras de tal Autor, deſdeyan tant de ſon Eſtát, y de ſa Profeſſió, que del que ſe podia eſperar agrahiments, devia la Pietat donarli correccions, eſtant tant lluny del verdader eſta creencia, procurí ſeparar tots ſos Poemas, perque de eſta manera, precisás à confeſſar als Lectors, ò bé no ſer, tant Profanas obras, de Garcia, com no ho ſon; ò, ſa poca pericia, y diſcreció; puix ni al coſtat del bo, y à ſa viſta, ſaben diſcernir, y coneixer lo mal, no podent trobar altre mes cert, y mes evident deſengany.

Conſeguil' jo, ab claredat, en la diligencia, que recomaní al Amic Rector de Pitalluga, qui me deſempenyá ab tal afecte, y efecte, que no eſcusá la fatiga de anar à Vallfogona (ahont ſe trobava à 12. de Maig del any 1703.) y regiſtrar ab la viſta los monuments, y memorias, que en aquella Rectoria ſe conſervan de noſtre Gran Poeta; lo que lográ, ab lo favor, que mereſqué del Doctor Iaume Pons de Angleſola, vuy meritiſſim Rector de Vallfogona, Home, en qui las Lletras, y la Virtut han trobát condigna habitació, com ho acreditan los empleos, en que lo ocupa ſon Prelát, com ſon lo conſtituirlo Decano de S. Coloma, y Viſitador del mateix Decanát, ab repetidas confirmacions en dits pueſtos. Allí encontrá lo de Pitallúga tals veſtigis de ſa Chriſtiana devoció, que coneixerá qualſevol, quant lluny eſtava Garcia de haver compoſt tants impoſats Poemas; ſi ſon dignes de tal nom, Numeros ab tanta profanitat diſſonants. Eſcriguí, al mateix temps, à diferents Perſonas, que judiquí me podian donar algunas noticias de ſa vida: Tot ho haurás ja advertit, en la que, ab tant acert, ha compoſt, lo molt Reverent Rector de Pitalluga, mon Amic, y Senyor, al qual, en viſta de ſa molta energia, entreguí, pera que componentla, à vn mateix temps, lograſſes, Amic Lector, Doctrina, enſenyança, y noticias; perque eſtavan eſtas tant recondidas, que ni ſols lo Nom, de noſtre Author, ſe encontrava, ab certitut; puix poden deſenganyarte los M. S. que, caſi en tots, lo trobarás

ab

ab lo nom de *Benet*, fiats creuré, en lo que en alguna obra sua, que dirigia à altres Rectors, sos Amics, se anomenava axi; no advertint, forá impropriedad gran, donarlos à ells los noms de Ocari, y Amintas, en metafora de Pastors, y no adaptarse, tambe ell mateix, nom fingit; lo que ben clar manifesta en la pag. 100. ahont diu:

A Vos lo Pastor Amintas,
Io lo Rabadá Benet.

Nomenantse *Benet*, sols en la metafora de Rabadá.

Aplicát ja tant treball, y que havia conduit al logro de mon intent, determini consultar ab lo Amic Rector de Pitalluga, y altres Amics de gran Censura, lo donar ditas Obras al Public; y convençut de las rahons, que podrás llegir, tant ben ponderades, en la Dedicatoria, per lo Rector de Bellesguart, ab sa acostumada agudesa; crec quem' doná la vltima persuasió, lo procurar, ab eix medi, excusar à la Iuventut copiar tants indecents M. S. com bolavan, ab lo fingit nom de Garcia; assegurantme, que no he advertit, en sos Metros, mes immodestia de aquellas, que permet lo Iolíu de las Musas, com podrá advertir lo qui es amic de llegir obras Poeticas, encara que sian de Autors, que tingueren lo mateix estát de nostre Garcia, com ho haurás vist en Gongora, Burguillos, y Calderon, essent Ingenis de tant alta Gerarquia, que tant han celebrát las Musas, y venerará sa gala tota la Posteritat.

La certitut, ques' té, de que nostre Poeta, poc temps antes de morir, procurá sercar las Obras, que tenia, y entregarlas, à que servissen de materia al Element mes vorás, me fa assegurar; que solament escaparen del incendi aquellas, que l' Autor no tenia; ò per lo menos havian ja pogut los curiosos copiarlas, y son totas las que te oferesc; que sols no se han pogut traurer à llum sis Sonetos, vna respostá à vn Rector amic seu, en Redondillas, y vn Romans, per tenir particular rahó, que me apar dissimularla; com, y tambe, la de algunas cosas, que havém deixát de continuarlashi, ahont advertirás los espays blancs, apareixentme, que quant se ha pogut posar part de la copla, lo demés se subtituis ab puntets, que cada vn de ells val per vna sillaba; perque ningu puga culparlos defectuosos.

La Comedia de Santa Barbara (ahont demostrá lo Autor sos grans talents; puix no tenint altres modelos, que aquells, que, al mateix temps introduí als Teatros lo Gran Lope de Vega Carpio, y no alcansant lo aplauso nostra llengua, que ha lográt la Castellana, lo excedí en gran manera: Pero que molt. Qui sabia excedirse à sí mateix, que sabés tambe dexar atrás als altres?) tinc per cert, que la acabá; puix quant se feu la Benedicció de la Capella de la Santa, se representá; Pero lo fi de ella, per

mes

mes quel' haja solicitát, no me es estát possible encontrarlo; si sols ha vingut à mas mans acabada de altre Ingeni; y tant altre, que me apar sem' pot culpár la advertencia, que he posát al marge de la pag. 140. col. 1. Pero se li deu alabar lo brio, que ha tingut de cotejar sos numeros ab los del Gran Garcia: y no descrec tambe, que la segona Relació, que es en la pag. 186. col. 1. es del mateix; que entre los treballs de Garcia volgué collocarla; pera poder seguir millor lo fil de la Historia.

Pero, perque me apar impertinencia lo detenirte, puix es temps mallográt, tot lo que no se aplica à la ensenyança, ves, Amic Lector, à las Obras de nostre Garcia, y admira en ellas la gran Erudició, que en si enclouen, y ab la claredat, que la manifestan; puix totas las veus de que vsa, son tant proprias de nostra Llengua, y tant naturals, que nos' veu precisát may à mendicar, per sas consonancias, de altra llengua, com alguns, que ab lo titol de pulirla, la han tant disfraçada, que nos' la han manifestada mes estrangera, que propria: Essent cert, que qui procúra tenirla ben sabuda, no deixará de subministrarli paraulas, que ab tota expressiò, y proprietat puga explicarse, y ab singularitat, en los Versos. Ho experimenta vuy la nostre Nació en lo Marcial Cathalá lo Rector de Bellesguart, Ornament, y Decoro de la nostra edat, en las mans del qual ha depositat Apolo totas las esperanças de la sua Gloria en la Terra; y me atrevesc à dir, que no cedirá son gran Numen al de un Don Ioan Gualbes de Bonaventura; que es lo major encariment. Y pera que conegas, quant altre concepte forman de nostra llenguatge los Estrangers, he resolt copiarte, en llarc, la Autoritat de aquell, ja may bastantment alabát, y admirát per tot lo Mon, Carlos Dufresne en lo Glossari als Escriptors de la mediana, y infima Llatinitat en lo tom. 1. en lo Prefaci del Glossari de las causas de la Llatinitat corrompuda pag. 29. desdel numero 34.

XXXIV. At quam Romanam nostri, *Limosinam* appellavere non modo (1) Itali sed & Hispani præsertim, apud quos diu in vsu fuit. Ex quo enim exacti ab Hispania Mauri, redactum est potissimum vulgare Idioma ad tres Linguas, Vasconicam, seu Biscainam, quæ in Biscaia, Navarra, Guipuscoa, & Alva obtinuit: Castellanam alteram, quæ rarioris fuit vsus, vtpoté barbaris aspersa vocabulis, à quibus tum demúm est purgata, cum ad vnicum Principem tota Hispaniarum potestas redijt. Hac autem Lingua vsi præsertim Castellani, Toletani, Leonenses, Asturienses, Extremadurenses, & Granatenses. Sed & viguit in Gallicia, Andalucia, Lusitania, ac Aragonia, exteris subinde vocabulis,

(1) *Dant. in purg. cant. 26.*

bulis, Arabicis, Francicis, alijſque intermixta. Tertia deniq̃ue fuit Limoſina, cujus vſus fuit in Catalania, in Comitatibus Ruſcinonenſi, & Ceritanenſi, in Aquitania, Occitania, atque adeó, vt Scriptores Hiſpani volunt, in ipſa Regum noſtrorum aula. A Catalania in Valentiæ, Maioricæ, & Minoricæ Regna poſtea tranſijt, quod ea ad Barcinonſes Principes perinde ſpectarint.

XXXV. De Limoſinæ Linguæ origine, ac nomenclatura varia varij ſcripſerunt, (2) Calça, (3) Eſcolanus, & (4) Andreas Boſchus à Lemovicum, Vrbe Galliæ Notiſſima, denominatam volunt, indeque in Catalaniam tranſijſſe, cum Francorum noſtrorum Exercitus Pyrenæos Montes tranſgreſſi has incedere Provincias, ex varijs tum Gentibus conflati, maximeque ex ea Occitaniæ parte, in qua ſita eſt Vrbs *Catalens*, cujus Incolæ toti Catalaniæ nomen dedére, vti Catellus, & Hiſpani Scriptores volunt. Vt vt ſit, conſtat idem eſſe feré Catalanorum Idioma, quod Provincialium noſtrorum, quod in Catalaniam inductum à Comitibus Barcinonenſibus vero proximum eſt, ex quo Provinciæ Comitatum ſuis adjunxére dominijs. Ea quippe Lingua nitida adeo, florida, culta ac, polita habita eſt, vt nulla feré extiterit Regio, in quam non immiſſa fuerit, cum Maximé in Principum aulis Magno in pretio haberentur Poëtæ Provinciales, eorumque poëmata, vt genio quaſi dotata ſingulari, ubique feré legerentur Eſcolanus, & Boſchus de hac Lingua Scribentes, ajunt, quod fuit: *Tant graciosa, Corteſana, Sentenciosa, y dolça, que noy ha llenga que ab mes breus paroles, diga mes alts, y millors Conceptes tenint en tot vna viva ſemblança ab ſa Mare Latina. Ella fonc la que la doná Principi als Verſos, y Rimes que vſaron en Roma, Cantant ab elles ab ſo de conſonancies, las diſſonancies de las paſſions ab aguts, y dolços penſaments, &c.* Subdunt deinde hujus Idiomatis Vocabulis crebrius poëmata ſua aſperſiſſe Petrarcham, quod obſervarunt etiam ejus Interpretes. Raymundus Montanerius qui vixit circa annum 1300. Hiſtoriam ſuam hac lingua exaravit: & (5) Carbonellus in Chronico, ejuſdem Idiomatis Tabulas variaque acta deſcripſit.

XXXVI. Certé linguam hanc, Provincialem ſcilicét, in Regum noſtrorum Palatijs primitus vſitatam, evincunt quæ ex ea delibavit (6) Nithardus, à quo Romana appellatur, quæ haud omnino diver-

(2) *Calça in Catalania cap. 6.*
(3) *Eſcolanus in Hiſt. Valentiæ tom. 1. cap. 14.*
(4) *Andr. Boſch. de titul. honor. Catalan. l. 1. c. 2. §. 4. 5. l. 2. c. 17.*
(5) *In Chron.*
(6) *Lib. 3.*

diversa ab ea, qua vtuntur Provinciales nostri: quod facile erit assequi vtramque comparanti. Vnde rectè, opinior, dixit (7) Valdianus, Salicam Legem Romanos, hoc est, Provinciales vocare, qui Romana, id est, Provinciali lingua vtebantur; Cum Provincialium nomine omnes de Alvernia, & Vasconia, & Gothos Provinciales appellatos autor sit (8) Raymundus *de Agiles*. Vt vero res plana fiat, placet Sacramentum Ludovici Regis, cujus meminimus, Romana Lingua descriptum à (9) Nithardo hic proponere: *Cumque Karolus*, inquit, *hæc eadem verba Romana Lingua perorasset, Loduvicus, quoniam major natu erat, prior hæc deinde se servaturum testatus est: Deo* (10) *amor, & pro Christian poblo, & nostro comun* (11) *salvamento dist di en avant, in quant* (12) *Deus* (13) *& Savir* (14) *me dunat, si* (15) *Salvarejo Cistmeon fradre Karlo, & in adjudha, & in cadhuna cosa, si cum om* (16) *per dreit son* (17) *Fradre Salvar dist*, (*l. dust.*) *in ò* (18) *quid ilmi altre si fazed, & ab Ludher nul plaid nunquam prindras, qui meon vol cist meon fradre Karle in damna sit.* Quæ sic Latinis istius sæculi Verbis sonant: *Pro Dei amore, & pro Christiano populo, & nostro communi salvamento in antea* (seu deinceps) *in quantum Deus sapere, & posse mihi dederit, salvabo* (seu Salvum & Incolumen præstabo) *hunc meum fratrem Karolum, & in auxilio, & in vnaquaque causa* (i. re, Gall. *chose*) *vt homo per drictum* (seu jus) *suum fratrem salvare debet*, in eo *quod ille mihi alter faceret, & cum Lothario nullum placitum vnquam capiam, quod mea voluntate huic meo fratri Karolo in damno sit.* Sacramentum veró populi Romana pariter Lingua sic describit idem (19) Nithardus: *Si Lodhvuigs Sagrament que son fradre Karlo jurat, conservat, &* *Kar-*

---

(7) *Lib. de Monast. Germ.*
(8) *In Hist. Hierosol.*
(9) *Bodid. l. 5. c. 6. p. 633.*
(10) *Amur.*
(11) *Salvament.*
(12) *Ds.*
(13) *Sanir.*
(14) *Pordi.*
(15) *Salverio.*
(16) *Por.*
(17) *Fradra.*
(18) *Qui id vn altre si faret.*
(19) *Bodin.*

Karlus (20) *meos sendra* (f. senior) *de suo* (21) *part non los* (22) *tanit, si ji returnar non* (23) *lint pois, ne jo ne veuls* (al. neuls) *cui eo returnar* (24) *int pois in nulla adjudha contra Lodhvuig nun li juer.* Id est, Lingua ejusce ævi Latina, quantum licet assequi: *Si Ludovicus sacramentum quod suo fratri Karolo jurat, conservat, & Karolus meus senior ex sua parte non illud tenet, si ego retornare non possim, vel nolim ad eum retornare, in nullo ei auxilio ero contra Ludovicum.* Vbi observare licet in Romana veteri ista Lingua, servatas ac vsurpatas aliquot Latinas voces, vt *amor, nunquam, jurat, conservat, contra, in damno sit*: præterea alias Francis nostris haud ita pridem in vsu, vt *salvarejo*, vbi nostri *sauverai-je*, *adhudha*, pro *ayude*, quomodo Picardi, dicunt: *meon vol*, vbi nostri, *mon voill*, &c. Quædam etiam alia occurrunt vocabula malé descripta, vt *salvar dist*: legendum enim *dust*, id est, *debet*: nam Theotiscum hoc loco præfert, *scal*, quod idem sonat apud Keronem: & in sacramento populi, pro *meo sendre*, Bodinus habet *sender*, sed legendum videtur *senior*, quæ vox vulgaris vsus etiam erat. Pro *tanist*, Bodinus habet *taint*, *i tenet*, quemadmodum Normanni etiam efferunt. Quæ sequuntur pauló intricatiora sunt: *si jo returnar non lint pois*, hisce reddidi: *si ego retornare nequeo*, sic enim Theotisca sonant; *nemag* quippe idem valet quod *nequeo, non possum*: *mag* exponitur *possum* apud Keronem. Reliqua quæ non magis sunt expedita, nescio an bené reddiderim, *ne jo, ne neuls*, (al. *veuls cui eo returnar nit pois*, vbi *pois* Theutonice redditur *mag*, *i. possum.* Neque etiam voces postremæ planæ sunt, *nun li juer*, vbi legendum puto *fuer*, *i. fuero*, nam Theotiscum hoc loco præfert *ne vvirdhit*, quæ vox, vel certé *vvirthit*, quæ eadem est, *fuerit*, exponitur in Capitulari Theotisco Ludovici Pij apud (25) Brovverum, vt *theru*, non semel pro *ipse, ille*, ponitur, quæ vox occurrit in eodem sacramento: vbi enim *ne neuls*, Theotiscum præfert *noh thero.* Atque hæc quidem Romana Nithardi, licét mendis vtcumque carere non dubitem, velim Lector Conferat cum veteri charta vernacula in Ruthenensi Comitatu, vbi lingua Lemovicina perinde vsurpata sub Ludovico 6. hoc est circa annum 1100. exarata, quam descripsimus ex

g Tabu-

(20) *Meo Sender.*
(21) *Par.*
(22) *Taint.*
(23) *Luit.*
(24) *Me, vel nit.*
(25) *In proparasc. annal. trevir. num. 14.*

(26) Tabulario Abbatiæ Conchensis, vt Idioma ejusce ævi cum Idiomate ævi Carolini comparet. *Ego in Dei nomine, ego Hector, & Pontius de Cambolar, & ego Falcas, da questa hora ad enant ella Villa de Pradis, home ni femena de las crodes enins non y pendren, ni ly feren, ni ly queeyren, ni son aver, no ly tolran, ni fac nou lo faren, ni deforas los crous home ny femena que sien en la Villa sia esta dehors, se per forfactura que faran aquez no no faxian, & à quono faran tro el Abat, & al Priour, quella Villa tenria clamat ò acsem vna vice vel duas. Et se els reddezer nos ò fazio, que non presten subre nostre dreich, & senescian, & ò efrangrian fers XIII. dias al so moniment del Abbat, ò de so messatgue, ò del Mongue, que la Villa tenria, ò de so messatgue, ò emenderau aissi ò tenren, & ò atendren per se, & senes engan per eis Saints Evangelis. Authores Ademarus Ruthenensis Episcopus, & Odolricus Archidiaconus, & Guillelmus & Azemarus Dauriat, Bac de Petra bruna, Folquenis de Segur, Bernardus qui vocatur Græcus, Bernarz Guiralz della Salas, Bernarz de Cannet, Deusdet de Gaunat, & Peire de la Vallada, Rainalz lo Monges, & altre molt que ouiro, & que audiro. Regnante Ludovico Rege.*

Dissimula (Lector) à ma insuficiencia, los errors de esta Carta, y servescam' de disculpa lo no haver perdonát treball algu, sols pera que poguesses ab facilitat lograr tal conveniencia. Deu te guerde.

Elogia

(26) *Ch. 566.*

Elogia à las Obras del Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona, son carissim Amic, lo Rector dels Banys, mes ab la voluntàt, que ab la expressió de aquest

SONETO.

De aquell Riu, que secát no ha vist Espanya,
Begué, per refrescar nostra eixutesa,
Lo Gran Garcia, fent naturalesa
Del que tant, en los mes, es cosa estranya.

Guiál sa gentil Naya à la Montanya
Del Parnás, confiant en sa Agudesa,
Que mirantlo las Nou, sens estranyesa,
L'Alegria, ab aljofars, sos vlls banya.

De la Mina d'Apolo mes preciosa,
Ab Diamant de quilats tals lo regalan,
Y ab tal raig de Elicóna lo refrescan:

Que d' Ellas lo cuydado já reposa,
Seguras, que à son *Fondo* pocs igualan,
Encara, que en la *Taula* lo excedescan.

Lo mateix Rector, al mateix assumpto.

SONETO.

COm já Cygne canór, se oí Garcia
Del Ebro en las Riberas caudalosas,
Ab veus, en lo Elegant, tant abundosas,
Com raudals en sas Linfas descubria.

Bolá al Parnás, y óintlo allá Thalia,
Puján de punt, ab veus tant armoniosas,
Acudiren las Nou, sembrant de Rosas
Lo nevát de sas galtas, aquell dia.

Tanta Gracia, en Garcia está cifrada,
Digueren, *que dels Morts, es clar l' hereda,*
(Seguint del Antic Sami la Sentencia.)

Puix la Gala dels Grecs te millorada,
Dels Llatins la Agudesa, en Ell se hospeda,
Lo que be nos ho mostra la Experiencia.

A la Ciutat de Tortosa felis, y fecunda Mare de Don Francisco la Torre, y del Rector de Vallfogona, lo Rector de Alcaná.

SONETO.

QVe de Marte en la Escola, gloriosa
Fores Yberia, es clar; pues Roma Amiga,
Colonia t' solicita, y enemiga
Te fuig Carthago, al pas, que victoriosa.

Aclamarte Exemplar, ditxa es famosa,
A que Invencible ta Constancia obliga;
Blasó de ta Lealtat, y ta fatiga,
Duplicarte la Palma generosa.

Pero al pas, que ab la Torre, y Vallfogona
Dels Lirics Princeps, de la enveja calma,
Ta Antiga Torre, y Palmas multiplica.

Tant elevada la átenció t' pregona,
Que aclama Fenix tan Sagrada Palma,
Y ta Torre del temps burla publica.

Lo Rector de Valldellonses, al Autor

SONETO.

CIsne Immortal, ò Fenix, que à la Fama,
(Que ni del temps, ni olvid voráz tisora
Ha pogut minorarte) en esta hora
A impulsos naixes de Apollinea flama.
Tu, à qui lo Mòn vniversal aclama,
Digne de aquella rama (burladora
Del Rayo mes actiu) que Phebo adora,
Y encara es poc blasó, sa esquiva Rama.
Gloria del Ebro, honor de la ditxosá
Fundació de Tubal, que en sa Ribera,
Felis te ha dat lo Ser, veu armoniosa,
En qui l' Cor de las Musas tot se esmera:
Canta, que si Amphió, ab Lira imperiosa,
Lo insensible arrastra; tu atraus la Esphera.

Del Rector de Pitallúga, Coronista de la Vida del Autor

SONETO.

TAnt remontas, Garcia, lo teu bol,
Que à ta Ploma ninguna pot seguír
(Per mes, quel' Envejós vulla mentir)
Ara escrigas de Goig, ara de Dol.
Ab rahó se gloría l' nostre Pol,
De véuret', Major Astre aixi, lluír,
Y ab ta Llum las mes Claras obscurir,
Fente, en lo Resplandor, Vnic, y *Sol.*
Voldria, en alabarte, alçar lo Cant,
Segons lo que ton Numen Gran mereix:
Pero, que pot cantar vn Ignorant?
De las Virtuts, quel' Cel, doncs, comparteix
En tu sol, comunicam' tant, ò quant;
Y veurás, com, per Tu, lo meu Cant creix.

ERRA-

ERRATAS.

PAg. 1. v. 1. envés, ligt envers. Pag. 3. v. 18. altre, altra. Pag. 7. v. 24. discretas, distretas. Pag. 8. v. 11. olvit, olvid. Pag. 10. v. 11. quen', quen'. Pag. 11. v. 21. sent, sen'. Pag. 19. v. 14. subjecte, subgecte. Pag. 24. col. 2. v. 15. amiflat, amistat. Pag. 26. col. 2. v. 18. Diem, Diuen. Pag. 27. col. 2. v. 18. tos, tots. Pag. 32. col. 1. v. 19. aguardavos, aguardauvos. Pag. 34. col. 2. v. 11. forsa lo vell, ferse jovel'. Pag. 35. col. 1. v. 36. melindrest, melindrets. Pag. 41. col. 1. v. vltim banyaba, banya. Pag. 41. col. 2. v. 11. rhesor, thesor. Pag. 44. col. 1. v. vltim jo, ja. Pag. 69. col. 1. v. 3. à tot, ja tot. Pag. 76. col. 1. v. 1. odulterar, adulterar. Pag. 77. col. 1. v. 33. en viudas, enviudas. Pag. 78. col. 1. v. Enamorada, Enamorat. Pag. 78. col. 2. v. 30. Taras, Tras. Pag. 78. col. 2. v. 33. Caball, Cabal. Pag. 79. col. 2. v. 29. abrasats, abrasat. Pag. 80. col. 2. v. 30. Paradors, Parladós. Pag. 80. col. 2. v. 37. clara, clar. Pag. 83. col. 2. v. 36. estign, estiga. Pag. 84. col. 2. v. 21. Perdone, Perdon'. Pag. 92. col. 1. v. 11. No, Io. Pag. 95. col. 1. v. 13. Hame, Home. Pag. 98. col. 2. v. 12. tentas, tantas. Pag. 108. col. 1. v. vltim, vantre, ventre. Pag. 114. col. 2. v. 32. natutal, natural. Pag. 120. v. 12. vara, vostra. Pag. 127. col. 2. v. 4. praçe, parçe.

PRO-

PROTESTACIÓ,

QVE LOS RECTORS DE PITALLVGA, Y DELS Banys fan, en nom del Poeta.

SI en los Poemas ſe troban alguns llocs, ahont, exaltantſe la Belleſa humana, eſta ſia parangonada à coſas Sobre-Humanas, ò Celeſtials: ò be, exagerantſe las penas amoroſas, eſtas ſian igualadas à las infernals; ſe ha de ſupoſar, que ſemblants coſas ſe han dit per vn mer Hiperbole exornatiu, y pera conformarſe ab l'vs dels Poetas. Axi mateix las veus *Fortuna*, *Fat*, *Deſtino*, y *Sort*, ſe deuen entendrer per las *Segonas Cauſas*, obedients, à la *Soberana Vniverſal Cauſa*. Per *Paradis* ha volgut ſignificar l'Autor *Coſa Amena*, y *Deliocioſa*: Per *Angel*, *Idol*, *Deeſſa*, entengué *Donás de belleſa eſtremada*: Per *Celeſtial*, *Sagrat*, y *Divi*, volgué, que ſe entengués *Coſa excelent*, y *Digna de Reverenciar*: Per *Adorar*, ſe ha de entendrer *Reverenciar humilment*. Per vltim l'Autor, ò los ſobre dits Rectors en ſon Nom, proteſtan, que totas las Veus, y totas las Sentencias, que apareixen atrevidas, ò profanas, axi, com foren vſadas de tots los Poetas, pera fer mes guſtoſa, y eſpiritoſa la Poeſia, de la mateixa manera, en los Verſos de *GARCIA*, ſe deuen interpretar ab ſentit, que no diſcorde de la Catolica Veritat.

POE-

POESIAS VARIAS
DEL
Dr. VICENT GARCIA,
RECTOR DE VALLFOGONA.

AL CRITIC LECTOR.

SONETO.

Ra baixes la viſta envés la immunda
Gruta del Univers, alberg de pena,
Hont ja mes ſe ha avingut la llum ſerena,
Ab las tenebras de la Nit profunda.
Ara en lo Cel, que de claror abunda,
Mires dels Signes la dorada vena;
Y en la gran Bola de alimarias plena
Las poliagueras fermas, hont ſe funda.
Ara ten vajas á la terra freda,
A qui lo Sol, ab raigs eſcaſſos mira;
O á la que lo Equinocci mes abraſa.
Entres en mar tempeſtuoſa, ó queda;
En terra eſtigas, ſoſſegát, ó ab ira:
Sempre, pio Lector, ſerás vn Aſa.

AL MALEVOL LECTOR.

SONETO.

IX la prodiga llum, que ab sutil ralla,
Per un escàs foràt al pres visita,
Del somni greu desperta, y resuscita
Del gust amarg la debil revivalla.
Al Navegant, que ab fragil buc treballa,
Vens la furia del Mar, casi infinita,
Y ab la bevenda amarga alli bomita
La vida, y lo vaixell se obra, y encalla.
Al privát, que en las faldas de fortuna
Mama la dolsa llet, y ab fas doblada,
La llansa de son pit, en poca estona.
Per totas sas angustias vna, á vna,
Y al bon Lector; perque es mon camarada,
Vn tigre l's fassa á tots la catxamona.

A la expressiva sensillesa de la llengua Cathalana.

SONETO.

GAste, qui de las flors de Poesia
Toyas vol consagrar als vlls que adora,
Del rich aljofar, que plora la Aurora,
Quant li convinga dir, que's fa de dia.
Si de Abril parla, pinte la alegria,
Ab que desplega sas catifas Flora,
O, á Filomena, mentres cantant plora,
De ram, en ram, la llengua, que tenia.
A qui s' diu Isabel, digali Isbella;
Sol, y Estelas als vlls; als llavis grana:
Llochs comuns de las Musas de castella;
Que jo, peraque sapia Tecla, ó Ioana,
Que estic perdut, per tot quant veig en ella,
Prou tinch de la llanesa Cathalana.

SO-

SONETO.

LOs raigs del Orient desembaynava
Apolo irát, y en espantable guerra,
Per las concavas bocas de la terra
Al tartaro enemic ferir pensava.
Cruxia l' vent llibert, Neptu brainava,
Los Tritons rebullian baix la terra,
Peneo en sas arenas se soterra,
Tement, si acàs de Dafne s' recordava.
Las ninfas transparents espavoridas,
Als retrets dels Cristalls fugen cuytadas,
Y dins la propia font encara temen,
Cahentne per los prats de esmortohidas;
Dels Faunos sos amichs desamparadas;
Mes, que sem' dona à mí, que à tots los cremen?

A la Majordona del Autor, que pelant vna fava vna vetllada, li caygué vn tros de dent, que tenia en la boca.

SONETO.

SOla vna mija dent, que li restava,
De totas las demés á la mia Tia,
Ab la qual mil hazanyas emprenia,
L' altre nit li va caurer, pelant fava.
Turbas', y diu, molt enujada, y brava:
En fava tot mon mal cifrát venia,
Tallant desde la flor primera mia,
A fins esta penyora, que m' restava.
Io detingui la risa, y à la Vella,
Consolantla, digui: *Que ab las genivas*
Iguals, me pareixia mes graciosa;
ço es que m' feya mes riurer; Pero ella,
Llançantla alegra entre las flamas vivas:
Maleita, diu, *la dent tant enfadosa.*

SONETO.

Brama, ocupada de rabiosas penas,
Del fort Lleó la natural feresa,
Quant lo astut cassador, ab sa destresa
Lligàt lo deixa ab trampas, y cadenas.
Brama ab mil bocas de brumera plenas,
En senyal de sa fam, y sa bravesa
Lo Mar, que aprés, ques' menja la riquesa,
Escup la nau, com os, en las arenas.
Brama lo Cel, si ab qualitats contrarias,
Los Elements en sas regions se alteran,
Ab que l' aire condensan, y l' inflaman.
Braman las infernals, y temerarias
Furias, quel' fi de son dolor no esperan:
Però mes propriament los Afans braman

Als desmays, que patia una Donsella nomenada Lucrecia Sagristána.

SONETO.

Eixos desmays, que ab desigual cruesa
Executan, Lucrecia soberana,
La gracia de eixa cara mes, que humana,
Que al cor recull gran part de sa riquesa.
Alguazils son de Amor, que à eixa Bellesa,
Mil pensions, no pagadas, li demana;
Qne no repara en veureu's Sagristana,
Qui á la Dêitat mes sacra tingué presa.
Nou' s queixeu del Amor, que per vos mira,
Mentres lo vil, y odios nom de Deutora
En Subjecte tant ric li desagrada.
Guardau de incorrer en sa interna ira,
Advertiu, queu's desitja acrehedora,
Imaginau queu's vol descarregada.

Re-

Refereix la malicia de vn villano, perque en ocasió de vn gran temporal, estant ausent de la Rectoria lo Autor, digué: Que las nuvoladas eixian de la ..... del Rector.

SONETO.

DE las exhalacions, quel' ayre cria,
Vna cruel batalla se engendrava,
Temerosos tambors lo Cel tocava,
Y disparava espessa Artilleria.
Ia l' ayre de tenebras se cubria,
Y la fogosa flama se illustrava,
Escassa era la llum, la fosca brava,
Ni bona pera Nit, ni pera Dia.
Ab oracions devotas lo Vicari,
Y tot lo Poble junt, ab mans plegadas,
Feyan pias pregarias al Senyor;
Quant á deshora vn Cuyro temerari:
Que s' cansan, diu, *que aquestas nuvoladas*
Ixen de la . . . . . del Rector.

A la vanitat de vna Dama, que desdenyá lo casarse ab vn Cavaller, persuadintse no ser tan bo com ella, essent tots de vna mateixa Prosapia.

SONETO.

DE la Arca, hont se embarcá Naturalesa,
Saltá Jafét, las ayguas sossegadas;
Y en lo punt se li foren entregadas
De Europa las Regions, y Terra estesa.
Y com fos la Muller de gran empresa;
Ab sa ventri-cultura, en breus anyadas,
Tingué de humanas plantas adornadas
Las terras, despulladas de bellesa.
Tubal fonc lo primer, que en nostra Espanya
Trasplantá la muller, y flori en ella,
Y es lo Tronc de la rama vostra, y mia.
Sent aixi, la molt Dama, que se estranya?
Podrà fer vna rael tal maravella,
Brotar Cardots, y rams de Satalia.

Despedeixse vn Galan de sa Dama, cansat de adorarla, sens haver lográt alguna correspondencia.

SONETO.

AY! cap de tal en mi, no so Mussol,
Que á vna Careta, quem' fa eixir de lloc,
Haja cremàt encens, y fet mes foc
Que feren los Egiptes al Deu Sol!
Y que haja bavejàt, com caragol,
Imaginant ab son florit badoc,
Y que, fentme favors de poc en poc,
Pensára ser volgut, vnic, y sol!
Ben haja pera sempre, vn desengany,
Que me ha portat á temps, que he conegut,
Que de açó no n' puc traurer algun guany.
Y puix á tal extrem so ja vingut;
Antes de no arribar à major dany,
Estic per no ser Asa resolut.

Alaba lo Autor á vn Poeta Aragonès, nomenat D. N. de Herediv

SONETO.

EStic pera posarme dins de vn foc,
Qual Numanti frenetic, y arriscàt,
O llançarme, com vn desesperát,
De vna Torre molt alta, ó mes alt lloc.
Que sia vn home jo, pera tant poc,
Que sols per vn Soneto començat,
Ja mes lo consonant haja trobàt,
Que de sercarlo me so tornàt groc?
Vos sols, Heredia, sou lo que podeu
Mostrar, que haveu begut de aquesta font;
Y pera mi tots los demés son fum.
Ab tal facilitat los versos feu,
Que per als Forasters serviu de Pont,
Y als que son naturals serviu de Llum.

Pre-

Prega lo Poeta á son Amic (á qui nomena Tirsis) li responga á sas cartas.

SONETO.

Tirsis, aixi del vn, al altre Pol
La Famau's alse trenta mil Altars,
Y en cada boca dels estesos Mars
Vn Colós; y en espanya vn Mauseol.
Y l's Cygnes de la vora del Pactol
Se muyran de pepida á milanars,
Celebrant vostre nom ab sos cantars,
Y Cygne vos resteu perfet tot sol.
Aixi Deu vos deslliure de mal fat,
De tacas la Sotana, y lo Manteu,
De Biligonorrhèa los ronyons:
Y aixi arribeu, de simple Tonsurát,
A concedir en Roma vn Iubileu:
Escriviume, siquiera, dos renglons.

Queixas lo Autor de la abundancia de Poetas.

SONETO.

Plantant Llorers junt á las cristallinas
Limfas, que foren del Pegás vngladas,
Estavan vna de estas matinadas
Las Musas, fetas vnas Clavellinas.
Veulas Apolo, y com ja las Divinas
Colors de aquellas caras délicadas
Mostrassen clarament, quant fatigadas
Restavan de plantar, las pobras Ninas.
Volguel's dar entenent, que se ofenia
De trobarlas á totas tant discretas
Dels Oficis tocants á sas persones.
Y per disculpa li diguè Talia,
Ia son tants los que vuy fan de Poetas,
Quen's faltarán Llorers, pera coronas.

A vna Mossa, que desdenyant als Cavallers, se aficioná à vn home de baixa esfera.

SONETO.

ENtre sos braços dolsament tenia
Pres á Medoro Angelica, y estava
Ella en los seus tant presa, que dubtava
Lo Amor, en qui dels dos mes dret tenia.
Y dientli, que de ells nol' soltaria,
Si de alli fermament no li jurava,
Que en quant la humana vida li durava,
A qui l' amava tant no olvidaria.
Com es posible responguè, Senyora,
Si vos sou lo meu cor, y mia vida
Que visca, y queu' s olvit vostre Medoro?
Queu's ne apareix á vos d' esta Traydora
Que als Princeps desdenya, y als Reys olvida,
Ys'pert, y se apassiona per vn Moro?

A vna Mossa gravada de Verola.

SONETO.

MAla Pasquau's do Deu, mossa corcada,
Bresca sens mel, trapada Celosia,
Formatge vllat, cruel Fisonomia,
Ab mes puntas, y grops, que te la arada.
De alguna fosau's han desenterrada,
Per no sufrir los morts tal companyia,
Quant eixa mala cara seu's podria,
Y estava ja de cucs mitg rosegada.
Pero, si sou de vermes escapada,
Perque siau menjar de las cucalas
(Que de mal en pijor la sort vos porta)
Mantingau's Deu la negra burullada,
Y á Deu siau, que m' par que m' naixen alas.
Y m' torno corp desprès que pic carn morta.

A

A las travessuras de Iupiter.

SONETO.

IO no se, Amor, en que havem de parar,
Respectant de tas fletxas lo poder:
Per tu dos mil locuras vehem fer,
Sense, que algu sen puga deslliurar.
A Iupiter del Cel fas devallar,
Y fent ell lo que toca à sa Muller,
Se adorna l' cap ab fusta de tinter,
Pensant, que per pacient, podrà agradar.
Y veènt alguns, que li va succehir
A son gust, y va vencer lo rigor
De la Dama, ab astucia de Tahur.
Han volgut imitarlo, sens fingir,
Desdenyant de sa casa l' propri honor,
Per poder escalar de l' altra l' mur.

A vna Dona, que presumia de hermosa.

SONETO.

AY! Ay! mal ajau vos, Dama Descac,
Crec, que deveu pensar, que so algun llec,
Y que no me ha caygut lo groc del bec,
Tras, que en lo Mar de Amor so estát lo Drac.
Ab quantas fletxas porta en son buyrac,
No traurá de mon cor sols vn gemec,
Passá l' temps, que ab vn feix de llenya sec,
Pujava al sacrifici, com Isac.
Millor vn cent de Corbs la carau's pic,
Que à mi sem ' dona vn clau, que en vostre amboc
Me guanye marso l' joc qualsevol truc.
Que ab tot, que no so bo, ni so molt ric,
Quant l' ham enganyador, golós, emboc,
Amor sab, que no m' pesca ab tant vil Cuc.

Aviſos del Poeta á Apolo, quant ſeguia á Dafne.

SONETO.

A Senyor lluminós, ahont añau,
Seguint aqueixa Ingrata, que no u's creu,
Ni res vol eſcoltar del que dieu,
Sino, queu's deixa eſtar fet vn Babau?
Nos girará, per mes que li digau,
Ni per mes requebrets, que li llançeu;
Encara que digau, que ſou vn Deu,
Y que tot lo Emisferi illuminau.
Si ab dadivas lo cor no li ablaniu,
Tot lo voſtre poder no ſerà prou,
Per aplacar ſa colera, y rigor.
Donauli alguns trentins (ſi es queu's teniu)
Que en veurel's jou's ho pag, ſi ella no u s' ou
Y no ſe aplica á ſervos molt favor.
Perque ja lo valor
De las donas es tal, en aqueſta Era,
Que, en veurer vn trenti, tornan de cera.

Venus á Vulcano.

SONETO.

MArit impertinent, que preteneu,
Quant ab tant gran rigor me perſeguiu,
Y axi voſtra deshonra deſcubriu,
Com ſi, fentho, guanyaſſeu jubileu?
Per vida voſtra, que no m' enfadeu;
Perque ſi altra volta u's hi atreviu,
Mentres, que bellugar vos veuràn viu,
La eſquena u's palmarà algun tirapeu.
Y al contrari, ſi veeu, y ſi callau,
Y lo ſonſo anau fent com qui no hi véu,
Tindreu tot quant podreu imaginar:
Anau conſiderànt lo que guanyau,
Sufrint; y no ſufrint, lo que perdeu:
Y aixi, Marit, no hi ha, ſino callar.

A vna Senyora descolorida.

SONETO.

PEra curar de rael Senyora mia,
Aqueix color trencàt, que ha tant queu's dura,
He ohit à dir, que tota trencadura
Facilment vn braguer la remedia.

Cenyivo l' que si ho feu, de dia en dia,
Veureu, que lo Marfil de eixa blancura
Cobrarà l' color viu de Rosa pura,
Que als vlls de tot lo Mon cause alegria.

Jou 's se una ma tant ben exercitada,
Tant secreta, y lleal, qual vos importa,
Pera la cura, y vergonyós recato.

De un petit *Ay*! quant molt, sereu curada;
Vn *Ay*! que dos mil gusts, juntament porta.
Feuho, sino per l' gust, per lo barato.

SONETO.

REnunciant las aradas, y las rellas
Baixa mossen Ioan de la Cabanya,
Fadri de gran ventura, y poca manya,
Fiador de casadas, y donzellas.

Fet vn bou mans, anava sempre ab ellas,
Y vna, que presumia de tacanya,
Tant sent jugá, prenentlo per la banya,
Que la hi clavá, y no gens per las costellas.

Ferida, y no per burlas, la Minyona,
Pera l' remey Comares se juntaren;
Qual pren lo alum, qual seda, y qual la agulla;

Mes ningun vol la Xica vellacona
De quants medicaments li proposaren:
Sino, que hi torn' la banya com se vulla.

SONETO.

Maleta de Convent, Gruta de Hoſtal,
Frontiſſa rovellada de Cancell,
Malaltia perpetua de Bordell,
Florida Primavera de tot Mal.

Si penſa, que per veurerme venal,
Me te de garrotar ab vn cordell,
Pera ſacrificarme com Anyell,
Dels que en lo Born ſe venen per Nadal.

Vaja á guanyar perdons, tirant al Moll,
Que no ſo jo Abindeme, ni Gazul,
Pera prendarme de ella, com vn Foll.

Que, ſent de mal Francès prenyat Baul,
Sols la pendrè, pera que m' xucle vn moll,
Que tinc entre los pels del vil del cul.

A vna Dona nomenada Sabatera.

SONETO.

SI en eixa perxa, hermoſa Sabatera,
Encaixar pogués jo vna forma mia,
Per mes ditxos, ſols per aſsò m' tindria,
Que ſi Eſpanya per Rey me coneguera.

Y, quant ab vos calçarme mereſquera,
Tant guſt en ſervos Parroquiá tindria,
Que per momentos me deſcalſaria,
Perque goſarlo cada punt poguera.

Mes no ſe lo Mon, perque lo nom vos dona
De ſabatera, ſi eixa ma agraciada
Nons calça l's peus, ans be ab grillons los lliga:

Ja de la cauſa mon diſcurs ſe adona,
Serà, quiça, per ſava enſabatada:
Sino, qui mes hi ſapia, mes hi diga.

A vn amant desdenyát de totas.

SONETO.

DE ma Estela fatal la heretge cara,
Mil bocas me está fent desde la esfera,
Vèent, que ma fe importuna persevera
Contra sa força, en perseguirme, rara.
No hi ha valor, pera la sort avara,
Que la propria esperança desespera;
Y aconté al de fe mes verdadera,
Com qui pinta ab carbó sobre mascara.
Io, que à mos desitgs vn clau no importa,
Que me l's maten Fregonas à pedradas,
Ab fals titol; que jugo de lisonja.
Men porto mil reganys de las de Porta;
De las Enfinestradas, finestradas:
Y sobre tot desdenys de vna Mel....

Retrato, que ab lo valent pinsell de la sua ploma, fa de si mateix lo Autor.

SONETO.

O! Tu, que de Cervera à Barcelona,
En Roci, ó à taló passas ta via,
No la acabes, sens veure al bon Garcia,
Molt Reverent Rector de Vallfogona.
Si l' vols coneixer, mira vna Persona
De ben disposta, y propria Cimetria,
Barbi-vermell, dolsa Fisonomia,
Ras de topeto, barbas, y corona.
Ni hipocrit, ni profá; alegre, y grave;
No presumit, y entès; savi, y Poeta;
En tot molt asseát; de raro Ingeni.
En suma: En veurer vn, que no se alabe,
Ni fa en vidas agenas del Profeta,
Admira l', y venera l' per Garceni.

SONETOS AMOROSOS.

Elogia vn Galant la hermosura de vna Dama.

SONETO.

SOu, ò Nise, la suma de bellesa;
Hont totas juntas contemplar se podan
Las mostras del vestit, que á Flora brodan
Seda, y agulla de Naturalesa.
Clavell la boca, y òlor de Camuesa;
Los vlls, als vlls de Lliris se acomodan,
Tot lo demès ab dolsas bandas rodan
Las Rosas, y Jasmins ab sa puresa.
Puix, que dirè de la bellesa rara,
Del Jardi de aqueix pit' que sempre hi neva,
Y sempre està cubert de maravellas?
No com los altres, que la sort avara,
Dintre de vn dia, la bellesa l's lleva:
Que divinas, y eternas son aquellas.

Queixas de vn Galan á vna reixa, perque li impedia lo veurer á vna hermosa Encomanada.

SONETO.

REixa cruel, que la claror divina,
Que mos vlls sercan, com á gloria sua,
Entre eixa espessa nuvolada tua
Cubres, y causas ma fatal ruina.
No degué eixir de la ordinaria Mina
Eixa Materia forta, odiosa, y crua;
Sino de algun Volcá, per hont traspua
Flamarada infernal, que tot ho mina.
Pero, que dic? O! Reixa generosa,
En gracia de tas queixas fas mudança
Arrepentit adoro ta duresa.
Ja no t' vull dir, cruel, sino piadosa;
Puix tu sola has pogut, en ma venjança,
A la que á mi m' te pres, tenirla presa.

A vn

A vn Galan, que aprenguè de Solfa, pera suavisar lo cor de sa Dama.

SONETO.

EN poder de mosen *Tuturutut*,
He començàt de apendrer, vuy la *Ma*;
Ja m' va mostrant los punts, que en ella hi ha;
Y se que lo primer es: *Gamaut*.
Joana, lo meu Idol de or batut,
Al to de mas passions se ablanirá;
Y Amor, ab dols article, juntará
Aquell *Sol* bell, al mon humil *Re*, *Vt*.
Puix, si Orfeo suspenguè, ab son contrabaix,
Las Furias infernals, y deslliurar
A sa Muller pogué del etern plor.
Jo, que tinch lo Thenor vn poc mes baix,
Lo Infern de son desdeny podrè aplacar,
Y traurer de sas penas al meu Cor.

Demanaren al Autor fes vn Soneto al temps, en que hi hagués 26. vegadas Temps.

SONETO.

T*Emps*, que sens temps passares com á temps,
Si del bon temps memoria, *Temps*, me deixas;
Com no t' llastiman, *Temps*, ab temps mas queixas;
Antes que temps me vinga à faltar, *Temps*.
De temps en temps mudansa fa lo *Temps*.
Tu, *Temps* inmoble, ab lo mal temps me deixas,
Quant millor, *Temps* se acabarán mas queixas,
Si per donarlas, *Temps* me donas temps?
Ay! *Temps*, de temps demano sòls vn hora,
Pera lograr, ó *Temps*, vna hermosura,
Que temps ha, *Temps*, mon cor esclau adora.
A ton nom, *Temps*, faré vna Estatua pura,
De aquell metall, que l' temps avar adora;
Y agrahirte he tot temps, *Temps*, ma ventura.

Queixas

Queixas de vn Amant vehentse tant vltraját del Deu de Amor.

SONETO.

AMor, que de mon be ja no se empatxa
Despres, que me ha ferit ab molta fletxa,
Dona à mon cant lo punt de trista endetxa;
Puix per al lloc de penas me despatxa.
En vostres vlls, que cada vn es vna atxa,
Ja no m' mostra la mort tapada, y quetxa,
Sino ab aquella furia, que l' arc fletxa
Contra mon pit lleal, que ab rigor tatxa.
La Anima, en senyal de gran desditxa,
Va ab vna rossegant, y negra clotxa
De funeral bayeta sens caputxa:
Y l' surtidor del Cor tanta aygua esquitxa,
Vêent que l' ha traspassát tanta garrotxa,
Que al fi me ha convidat á la garrutxa.

A vna Donzella, que vna matinada de Ivern rentava bugada à la vora de vn Riu, devant de son Galan zelós.

SONETO.

EN lo rigor de certa matinada
Rentar bugada viu á vna Donzella,
Que ab los raigs de sa cara fresca, y bella,
Desfeya la ribera congelada.
Com vora l' aygua la mirí sentada,
Y alli, en lo seu costat, vna cistella;
Pensí, si era la Lluna, y si ab ella
Acàs la haurian los de . . . . . pescada.
No me enganyì; que es Lluna tant serena,
Com variable, à qui ab las ancias mias
Ador, qual Indio, y son valor imploro.
Mitja sem mostra, y á vn Adonis plena;
Per hont estic ha mes de quinse dias,
Per esta Mitja Lluna fet vn moro.

A vna Donzella, á qui contemplava son Amant molt trist, quant ella anava á cercar aygua á la Font.

SONETO.

PEr aygua anava lo meu Be vn cert dia,
Y foc ardent per los seus ulls llançava;
Y en los meus, ab que atent la contemplava,
Vmplir los canters facilment podia.
Lo raig de l' aygua, que molt clar eixia,
Com qui li diu: *Regalos*, murmuraba;
Y quant la delicada ma banyava,
La neu, que va fonentse, pareixia.
A un extrem arribi tant insufrible,
Y als raigs fogosos de sa bella vista
Tant se m' cremava l' anima afligida:
Que pera mitigar lo ardor terrible,
Entrà en vn canter, y restá la trista
En Anima de Canter convertida.

Elogia vn Galan la Belleſa de sa Dama.

SONETO.

NO mes comparacions, vaja tot fora,
Alabastre, Coral, y Perlas finas:
Que abreviar Piruns, y empobrir Minas,
Sols es gastar lo que vn Poeta plora.
Perque cansar lo Sol, y blanca Aurora,
Volent sempre tenir sas llums mohinas?
Rosas, Lliris, Jasmins, y Clavellinas,
Vajan en mans de la pintada Flora.
Que te que fer Cabells, Front, Nas, Vlls, Boca,
Ab tanta de quimera, y vanas faulas,
Que son pera fer perdrer la paciencia?
Alabant vostras Parts, puix á mi m' toca,
En suma dic (per no gastar paraulas,)
Que sou de las Hermosas quinta essencia.

Al desdenyós mirar de vna Dama.

SONETO

SI los raigs, ab que apenas me tocareu,
De la llum celestial de aqueixa Cara;
Perque mon tendre cor no se abrasára,
Ab tal pressa, Senyora, l's retirareu.
Vna piadosa crueltat vsareu,
Juntament foreu prodiga, y avara;
Puix, escusant vn mal, que be causára,
De mil bens; y dulsuras me privareu.
Quant mes, que si mon fat venturós era
(O! Idol de mon gust, Ingrata amada)
Que foseu ma tirana, y homicidá:
Cert morir, per morir, mes me valguera,
Que lo foc amorós, no la gelada
Del desdeny, acabás ma trista vida.

A la Hermosura de vna Dama, que passejava per la vora del Riu Segre; de la qual estava zelosa la Aurora.

SONETO.

TOta apresada la Senyora Aurora
Exia vn dia, ab tall de ferlo alegre;
Quant, ab sos peus, als arenals de Segre
Mes rics feya, que l' or, la bella Flora.
Morta de enveja la Deêssa plora,
Cubrint tot lo Orient de vn nuvol negre;
Ni ayre, ni aucell, ni flor vol que s' alegre
En tant funesta, y tant desditxada hora.
Febo, vêent á sa Amiga tant zelosa,
Travessa arrebossàt, per no ensadarla;
Ni ab un raig solament la Terra toca.
Ab tot axo está Flora tant graciosa,
Que á la ausencia del Sol, pot repararla;
Ni s' veu falta de Llum, molta, ni poca.

A la

A la estranyesa de vna Donzella, nomenada Iacinta, *y á la constancia de son Amant.*

SONETO.

AMo à vna Pedra, que, segons es dura,
No se, si es Anaxarte transformada;
No es de Toc, ni fonc james tocada,
Ni es de la tempestat, que en mon cor dura.
Menos es de edifici; ans be procura
Assolar lo que estimo; ni es la amada
Iman que al nort de Amor no está inclinada:
Ay! si fora, pera mi, de sepultura.
En sa Duresa veig mos impossibles;
En sa Bellesa ador' enganys forçosos:
No esper', ni desesper'; sufro, y porfio.
Finesas son de Amor, y ben sufribles:
Que en empleos tant nobles, y ditxosos,
Lo Valor del Subjecte dona brio.

A la hermosura de vna Donzella, nomenada Madrona *passejantse per los Camps de Barcelona, present son Galan.*

SONETO.

PEr eixos vlls te jur, gentil Madrona,
Que no veig ab los meus cosa, que sia,
Desde que Amor volgué, que t' ves vn dia
Fertilizar los camps de Barcelona.
Estavas tant bonica, que Pomona
Per los camins floretas espargia,
Solemnizant la molta gallardia,
Que l' Cel volguè cifrar en ta persona.
Fins à las secas plantas rebrotavan,
Y, alegras de mirar cosas, tant bellas,
Las, de tos peus contentas adoravan.
Jo, fet vn pom de Amor, estava entre ellas,
Mirant, que las que mes me enamoravan,
Eran de ton bell Cos las Maravellas.

A vna Dama Petita, Avara de Boca, y Peus; y en tot tant Hermosa, com Ingrata.

SONETO.

PEtita es (jo ho confés) la tacanyona,
Que me acabà la vida ab sa cruesa;
En qui lo Cel volgué de sa Bellesa
Fer vna quinta essencia en sa persona.
Es la dolsa Boqueta petitona,
Com à porta de aquella Fortalesa
De hont Amor, reclutant tanta riquesa,
Cruels assalts à tots los homens dona.
Es tant petit lo Peu, que en vn cert dia,
Fent dos parts de mon Cor, cada sabata
Lin va solar, y amplas li vingueren.
Si es tant petita, doncs, la perla mia,
Com es tant gran aquest dolor, que m' matà?
De vna Causeta, efectes Grans nasqneren.

Encareix á vn gran Amor.

SONETO.

LAs victimas de Amor dins mi tenia,
Y de ma propria sanc las sustentava;
Perque en lo Altar, que las sacrificava,
Menos, que humana sanc, no si oferia.
Ma vida en est cuydado consistia,
Y tant dolsa, y suau me la donava,
Que mil vidas alegras grangeava,
Per una sola, y trista que'n perdia.
Segui lo encantament de una esperança
Prova de ma paciencia estranya, y crua,
Fins à deixarsam' seca, y consumida.
Cobri, en lloc de favor, desconfiança;
Ham' restat vna vida flaca, y nua,
Ni bona pera Mort, ni pera Vida.

Queixas

Queixas vn Amant del Deu Cupido.

SONETO.

DEsvia vn poc lo arc, Cego Punter,
No vullas sempre, que tas fletxas de or
Tinyan sas puntas ab la sanc de vn cor,
Que ha tant, que reverencia ton poder.
No se de mi, que mes ne pots voler;
Que si arribar á perfecció major
Pogués ma voluntat, be sabs Amor,
Quant ha, que no estaria pera fer.
Y si es, que, llastimàt del que he patit,
Matantme prest ho pensas esmenar;
Mira abans lo que passa dins mon pit:
Veuràs, Amor, que en sols imaginar
Las circunstancias, ab que me has rendit,
Me ensenc ab novas ganas de penar.

A la ausencia de vna Dama, y á la alegria de son Galan al veurerla.

SONETO.

IA per donar un tomb mon Seny estava,
Mil transumptos la memoria fet havia,
Ab que de la passada gloria mia,
A la Anima afligida aconsolava.
Lo Pensament dresseras li sercava;
A abreviar las lleguas se oferia,
Aplanar las Montanyas prometia,
Y cosa alguna de estas no hi bastava.
L' Anima à tal extrem era vinguda:
Quant dolentse lo Cor de sa agonia,
Vostre retrato natural li mostra.
Adoràus' y restà socorreguda;
Fundant en mon Amor la pena mia,
Y en vostre Amor la medicina vostra.

Com-

Compara son Amor à vna gran Tempestat.

SONETO.

OBert ja lo Vaxell sens arbre, entena;
Lo Mar ensuperbit, y tempestuós,
Lo Vent irát, y lo Cel prodigiós,
La Nit gelada, y de tenebras plena.
Gran plor, confusiò, angustia, y pena,
Combaten al Pilot trist, doloròs:
Qui ventse en mortal punt, y perillós,
Al Dia invoca, y à sa Claror serena.
Montanyas van crexent de ona en ona;
Midint dels Nuvols negres la distancia,
Tant, que lo Mar, cançàt, jaurer pendria.
Sols en ton gran rigor contenta, y bona,
La Mar se llança, fiada en ta inconstancia:
Per ser, qual ona, en tot, la vida mia.

A vna hermosa Dama de Cabell negre, ques pentinava en vn terrat, ab vna pinta de Marfil.

SONETO.

AB vna pinta de marfil pulia
Sos cabells de finissima atzabeja,
Aqui los de Or mes si tenen enveja,
En vn terrat, la bella Flora, vn dia.
Entre ells la pura neu se descubria
Del Coll, que ab son contrari mes campeja;
Y com la Ma, com lo marfil blanqueja,
Pinta, y Ma de vna pessa pareixia.
Jo de lluny, tant etonit contemplava
Lo dols combat, que ab estremada gracia,
Aquestos dos contraris mantenian:
Que l' Cor enamorat se m' alterava,
Y temerós de alguna gran desgracia
De pendrerl's treguas ganas me venian.

DE-

DECIMAS BURLESCAS.

A VN ASSVMPTO LLEPOL.

DECIMAS.

NO será Persona cuerda;
Ni manco, estimada en res;
Ni tampoc bon Portuguès,
Qni dirà mal de la Merda:
Que en cara que sia verda,
Blanca, negra, parda, ò groga,
No es just, que ningu se moga,
Pera dir, sia dolenta;
Perque encara que es, pudenta,
Es antiguissima droga.

Los droguers de Sarriá
La contemplan nit, y dia;
Yl's causa gran alegria,
Quant sels converteix en grá:
Los vns, diuen: *Merda es pa*,
Altres diuen *Merda es vi*;
Y fis' llevan demati,
May de .a Merda se olvidan,
Mes que mes, quant ne convidan,
A vos, à aquell, y no á mi.

Merda pera vos dirà
Algu, que no hi sabrá res,
Pensant, que es poc interés
La Merda, queu's donarà:
Si sabèra lo que fà,
Semblant Merda nou's daria;
Ans be se la aturaria,
Per poder millor passar,
Merda que no pot llevar
Sino gran malencolia.

Quin home es tant imprudent,
Que tenint ple son baul
De Merda, no diga al *Cul*,
Que l' traga de aqueix torment
Clar està: y encontinent,
Si es casàt, ve ab lo xiulell
Sa muller, y devant dell
Xiula, sona, y fa pregarias,
Pera que las voluntarias,
Isquien per aqueix portell:

Mirau, si es cosa, que importa,
Traurer la Merda de dins;
Puix cagar als dematins,
A tots los membres conforta!
Benaventurada Porta!
Que tanques tant gran thesor,
Que val mes, que plata, y or,
En qualitat, y substancia;
Y si li falta fragancia,
Ia li sobra la pudor.

Tot asso molt clarament
Ho declara aquella historia,
Que en lo Mon, fonc tant notoria,
En las bandas de Ponent:
Se espantarà molt la gent
De veurer lo que diré,
Que per ser del *Cul*, no sé,
Si serà gracia, ó desgracia:
Mes jo pens' que serà gracia
Per aquell que caga be.

A Consell se congregaren
Los Membres del Cos vn dia,
Y feren descortesia
Al *Cul*, que no lo hi cridaren:

Pero

Pero, que be, que ho pagaren!
Puix, cerrantse de campinya
Lo *Cul* sas rugas apinya,
Y la Merda detinguda
Prestament fonc corrompuda,
Y lo *Cap* se vmpli de tinya.
Lo *Cervell*, de aquells perfums,
Que pujavan ja pudrits,
Tenia mitg adormits
Los moviments, y costums:
Al pit se engendravan grums,
Que nols podia arrancar,
Lo *Ventrell* per esclatar
Estava de plenitut,
Tothom deya: *Asso que put!*
Assi no si pot estar.
Lo *Cor* deya à la *Freixura*:
Que es asso quin vent aportas,
Que tinc las membranas mortas;
De rebrer tal podridura?
De hont ix tal desventura,
Que á tants membres embaraça?
Donèm algun modo, ò trassa,
Per eixir de tal miseria;
Y sapiàm quina materia,
Es aqueixa, que se embassa:
Lo *Nas*, sentint la pudor,
De aquesta substancia, y suc,
A tots avisa quel' *Buc*
Te tancat lo inferior:
A tothom dona tristor
Veurer aquest pas tancàt
Per hont sabent, que enujàt
Estava lo Portaler,
Fan que vaja vn Missatger
De part de tot lo veynat.
Est fonc lo *Nas*; y perçò
Pren la posta com lo vent,
Y arribàt en continent,
Al *Cul* demana perdò:
Dientli: *Teniu rabó*
De estar enuját ab ells:
Y que s' servis, quels budells
Tanta de Merda buydassen.
Respongué lo *Cul*: *Que ho fassen*
Per ser jo lo Cap de aquells.
Pero vull de assi al devant,
Per ser jo rugat, y vell,
Prengan de mi lo Consell,
Del que se anirà tractant:
Y nom' vajan dejectant,
Tirantme per los racons,
Perque tinc dos Companyons,
Quem' professan amistat,
Ym' estàn sempre al costàt,
En totas ocasions.
Quin membre mes principal
Te lo nostre Cos, que jo?
No so jo lo mes rodó,
Lo mes pulit, y lleal?
Entra per lo meu portal,
Per ventura algun boci?
Cau en ell algun mati
Plenitut de humor, y vent,
Com fan ells, que encontinent
Tot me fan buydar a mi?
A no ser jo tant humil
De cubrir sas desventuras,
No farian travessuras,
Ni tampoc del Ioan Gentil:
Criminal fan del Civil,
Y me van sempre forçant,
Quet' vaja escopetajant,
Pera darte enfados, Nas,
Y axi non' tens de fer cas,
Si te anuig de quant en quant
Per ma fe, que merexian,
Quels' deixàs pudrir à tots,

Fent-

Fentlos tornar, com vns bots,
Puix axim' desconeixian:
Per hont, avisats ne sian,
Tu, Nas, *digasloshο à ells;*
Peraque en tots los Consells,
Sia lo meu vot primer,
Puix quem tenen menester
Tant los jovens, com los bells.
Tornaten tu, Nas, *allà:*
Digaslos lo que te he dit,
Quet' promet' alsant lo dit,
Te seré, com à germà:
Responguè lo Nas: *Demà*
Farèm tots grans alimarias,
Invencions, y cosas varias,
Per haver de tu alcançat,
Que ajas obert lo forat
De las nostras necessarias.
Demanera que lo *Cul*
Es vn membre principal,
Y es vn assiento papal,
Y mes antic, que Saul:
Es lo portal del baul,
De nostres necessitats,
Es clau dels thesors guardats,
Pera que ningun sen' perda;
Finalment es lloc de Merda,
Hont estam insaculats.
Ia sabeu, que qui no caga,
Per força te de morir:
Axi ho he sentit á dir,
Desde que dexi la braga;
Ia se, que diràn quem' vaga
De escriurer cosas de Merdá,
Y que vna persona cuerda,
De Merda no ha de parlar.
Io responc: *Que lo cagar*
Es digne, que may se perda.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN GRAN BEVEDOR, y glotó dit per sobre nom: lo Profeta, *que morì de repente, y quedá tant grós, que tenia tant de cintura, com de alt: havitava en Barcelona, en lo carrer dit* la Riera den Prim, *y à sa casa (per burla) la anomenavan* lo Seminari, *perque en ella recullia tot genero de gent viciosa, y vagamunda.*

DECIMAS.

SI pot jaure vn Cos rodó,
Assi jau lo de vn Profeta,
A qui la fossa fonc feta
A modo de garrofó:
La mort non' feya menció
Pensantse, que era barral;
Pero ell era tant carnal,
Que ab la Anima se enfadá,
Y de son cos la llançá,
Sens dolor, febre, ni mal.

Restá tant bell, y tant grás,
Que en lloch de trista mortalla,
Lo vntaren tot de mustalla,
Perque la terra l' menjás:
Y si tal era en agrás,
A fer presagi me anim'
Que à madurar est raim,
Fruyt de si vberrim donára,
Yl' Seminari acabára
De la Riera den Prim.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN IOVE, A QVI MATAREN per vn festeig.

DECIMA.

ASsi jau vn Amadis
Esglay de amorosas damas:
Nos' sab quil' ha agut à camas,
Per portarlo à Paradis:
Sabse, que es mort de improvis;
Ignoras' lo matador:
La dificultat major,
En saber, com se es fet, resta:
Sil' ha mort ab la ballesta,
O ab algun desdeny lo Amor.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN GRAN BEVEDOR DE Ayguardent, que mori de gota.

DECIMA.

HIc jacet lo qui cregué
Esser perservàt de Gota,
Puix de aygua sols vna gota,
Sino Ardent, may la beguè:
Gota lo agotá, y traguè
De esta vall de plors, y crits;
Y per segles infinits,
Estarà sencer son cos,
Que cuc no hi ha, que hi don' mos,
Perquel' guardan los mosquits.

AL ENGANY DEL MON.

DECIMAS.

MVsa, qué pretens de mi?
Quet' dol de ma Fantasia?
Deixamela, y algun dia
Posa à mos deliris fi:
Si tant flaca la escapì
De tos dejunis, que apenas
Me corre humor per las venas;
Gentil està per Oracle,
Quant viu casi de miracle,
No respirant, sino penas.
Servat' algun juguetó,
Puix ten' han de sobrar mil,
Quet' seguiràn per un fil,
Yt' duràn sobre vn punxò:
Mes per no dirte de no,
Ia que tant tentàt me tens,
Ym' fas tant pruir las dents
Acabam' de rematar
Lo poc gust quem' va quedar,
Quant fiu cessio de bens.
Diem: Que de la Poesia
Lo Amor ne es Pare, y Autor;
Per cert, jo no tinc de amor,
Cosa, que de contar sia:
Cremi la memoria mia
En acte de Inquisició;

Per-

Perque en la Lley de Rahó
Fonc heretge declarada,
Y vna memoria cremada,
Que podrá escriure ab carbó.
Puix, qué diré à ma esperança
De ma sort justa, ò injusta,
Essent ab causa tant justa,
Alberg de desconfiança?
Pero rompré la balança,
Que de ma sort, y ventura
Poquissim pes me asegura;
Vejàm per via de engany,
Si podrè curar lo dany,
Autor de tanta amargura.
Y puix à tants veig medrar,
Que entre desbarats, y enganys
Viuen alegrissims anys,
A estos tals penso imitar:
Desde ara m' vull coronar
Rey de las minas de orient,
Pensant pert lo enteniment
Per mi la major Bellesa;
Que quant serà mes simplesa,
Tant viurè jo mes content.
No mes ja, tristesa mia,
Xupadora de sanc pura;
Iam' vesto de altra figura
Tal, qual vsa vuy en dia:
O! que gala de alegria
Flamant me tinc de vestir,
Y de tristesa he de exir
Ab trassa tant peregrina,
Quant mes bella barlandina
Me sabrè persuadir.
Vull presumir de mon Tall,
Que es de las Damas martiri,
Y que tinc la flor de lliri
Ahont per vergonya call:
Y que sens algun treball,
Ni costarme vn sol diner,
Grans conquistas he de fer,
Si vull, ab Casada, ò....
Gozaré ab esta lisonja
La gloria del Mercader.
Desgarrarè mil Lleons,
Sim' pos' per la valentia;
Y als Tigres, que Hircania cria,
Tornarè mansos gatons:
Mil trofeos, y blasons
De mi mateix pensaré,
Y tant content estarè
Ab est pler imaginàt,
Com sim' fora jo trobàt
En tot quant Cesar vencè.
Posarém en lo Govern,
Y sols prevaldrà mon vot,
Diràn tos: *O lo que pot!*
Sens dupte es lo major Pern:
Y ab aquest contento intern,
Perl' s carrers me he de estofar
Com sil' s quem' veuràn passar
Se enganyassen juntament:
Y sim fa bocas la gent,
Creurè, quem' vol adorar.
Apenas lo Historiador
Me farà senyal de Historia,
Quant soltaré la memoria,
Fentlo venir ab suor:
Si vol de Guerra, ó de amor,
En prosa ó en dolsa rima,
Veurà mil tretas de esgrima,
Mil tretas de amor veurà,
Y tot abovàt dirà:
Sens dubte quen sap la prima.
En tota conversaciò
He de fer callar tothom;
Y serè lo major Prom,
Que diu la millor rahò:

Riuranme vullan, ó no,
Los cuentos que contarè;
Perque jo tant mel's riurè,
Que estaràn ab gran treball;
Fins que com, si fos badall,
Lo riurel's comanarè.
De est modo viurè ajustát
A las vanas carabassas
Que van per aqueixas plassas,
Venent per llebra, lo gat;
Y si per algun pecat
Torna ma malancolia,
Tirsis de la anima mia,
Me posarè à Dromedari
De Santas Creus, ó á Vicari
De la vostra Rectoria.

DESENGANY DEL MON.

DECIMAS.

1 IA de la Casa encantada,
Hont Presas ab tirania
Eran de la Anima mia
Cada potencia vna Fada:
En yna gran nuvolada,
Per la Regió franca, y pura,
La aparent Arquitectura
Se resolguè, y dissipà;
Tot sem' representa ja
En sa natural figura.
2 Mercè rara, y singular
De aquella agraciada vena,
Que vns animos encadena,
Y altres ne sab deslligar:
Musa bet' pots arriscar;
Puix de son copios tesor
Te influeix sobre ton cor,
Filisart, sa gracia estranya:
Pren ab ta Flauta de canya
Lo punt de son Plectre de or.
3 Veste à sa sombra cubrint,
Thalia desarropada,
Y axi aniràs, tal vegada,
Bellas cosas descubrint:
Y te anirà succehint,
Com als quel' rostoll segueixen,
Y en ricas gavellas feixan
Lo que ja estava olvidàt;
Quel' Pobre resta medràt
Ab lo que los altres deixan.
4 Y si not' cab tal ventura,
No desesperes; treballa,
Recull almanco, la palla,
Serà cullita segura:
Y en aquesta conjuntura,
Tras tant rica brevedàt,
De esta gran prolixitàt,
Nos podrà admirar algù;
Puix sempre fa mes comù
La palla que no lo blat.
5 O! dols, cordial Amic,
Vostra epistola galana
Vn Evangeli demana,
Y axi à cantarlo me aplic:
Dient: Quem ric del mes ric,
Que ab ma seba, y ab mon pa
Troba lo gust del Mannà
Mon apetit, que à tot diu;
Y unà cuxa de perdiu,
D' est modo, menjar me fa.

De

6 De vostra amorosa historia
Vos tinc vna enveja honrada;
Que vna Bellesa estremada
Me ha ocupat la memoria:
No que m' don' pena, ni gloria;
Perque com, à pesar meu,
Dintre de la animas' veu,
Nom' perturba la rahò,
Sino que alli, en vn racò,
Se acontenta ab ço del seu.
7 Pero en la morta esperança,
Tant à vostra ditxa avans,
Que ni del que tinc en mans,
Ne puc tenir confiança:
Rompeu aqueixa balança;
Que de la mia tambè,
Dos mil troços ne faré,
Y seguiu lo dols Engany,
Mentres jo del Desengany
Lo aspre cami seguiré.
8 Per mes, que l' Fat importù
Me persseguesca ab cruesa,
Vestirme vull de Grandesa,
Sens ampprarme de ningu:
Mentras, que à vos del Pirù
Perlas la musau's ensile,
Ab los brins del or de Chile,
La mia apedassarà
Lo Mon, que romput està,
Ans, que del tot se dessile.
9 Y suposèm tot primer,
Que jo so aquell Catequista,
Que de humil Capi-Gorrista,
Pugi à Capellà Roquer:
Supremo Rey de vn graner,
Duc de vn Campanar molt fort,
Gran senescal de vna Sort,
Tetrarça de vna abadia,
Quirite de vna Promia,
Y Belerbey de vn bon hort.
10 En fi, fia lo que so;
Io fora vn home perfet,
Si ma sort me haguera fet
Vn gran Princep, ó Barò:
Mes vingàm à la rahó:
Quant lo Cel tal gracia m' fera,
Que es lo que ma sort tinguera
Mes que ara en lo essencial;
Sino es, que mon propri mal,
Com ara, nol' coneguera?
11 Nom' so apenas descuydàt,
Ni comès las menors faltas,
Quant mos Fiscals, per las galtas,
La correcció me han donàt:
Diuenme la veritàt,
Ara m' sapia mal, ò be;
Que com la Fortuna m' te
En predicament humil,
Se me atreveix lo mes vil
A dirme lo que m' convè.
12 Axi fundo mon descans
En ma Pobresa mateixa;
Y à ma sort no lin' fas queixa,
Ans be lin' beso las mans:
Los de Prebendas mes grans
Solten la imaginació
A la major presumpciò,
Que capia en son honròs Titol,
Que si ells son de Capitol,
Io de paragrafo so.
13 Ningu de eixos Fariseus
Sobre quatre mulas rua,
Cada ma sobre vna cua,
Y sobre dos colls dos peus:
En las mes famosas Seus
Lo de major Dignitàt

So-

Sobre vna mula va honràt:
Puix jon' tinc uña tambè,
Y que es tant Mula de be,
Com la mula del Abat.
14 Com ſalta l' Gos de mes ſeny
Per la bòna Tavernera,
Vn cercol de eſta manera
Paſſa ellà per vn congreny:
Y per modo de deſdeny
A eſtas coſas ſe humilia;
Que de altra part ja eſtudia,
Y dona lliſsò als matins,
Y l's preterits, y ſupins,
Com al ordi, ſel's ne envia.
15 Dos dotzenas de gallinas,
Sots la protecciò de vn Gall
Tinc, en lloc de Papagall;
Y Aucells de las Filipinas:
Ni deſde las plajas Xinas
Goſſos envio à ſercar;
Que vn ne tinc per regiſtrar
A quants á la porta pican;
Y es tal que ſi li replican,
Vna anca ſen ſol portar.
16 Nom' poſo lo blanc armi,
Quant es rigorós lo fret,
Sobre lo brodat roquet
De Olanda, ni Caliquis
Que ab ma garnatxa de lli,
Y la cota roſſegant,
Que vaig comprar al encant;
Yl' Salpaſſer en la ma,
Dimoni al infern no hi ha,
Quem goze venir devant.
17 Nim' guardal' barret motllàt
a premſa curioſament;
Quel' meu, à darli eix torment,
ia la veritat,
veiant quant ha ſuat
Ma Corona deu anys ha,
Que abrigarla començà,
Ab llas tant vnit, y eſtret,
Que ni per calor, ni fret,
Ia mes la deſamparà.
18 So de abſoltas Reportori,
Y home, ſens dubte, han de ferme;
Que ab ellas mano lo terme,
Y tinc fama en Purgatori:
Neta la deix, com vn bori,
A l' Anima mes tacada,
Si ab mos *Requiems* la he fregada;
Y volant pura à la Gloria,
Allà te de mi memoria,
Y m' es continua advocada.
19 Se va en la eſcola movent
Vn gran bando, y diſſenciò,
Sobre la millor lliſsò,
Y'l mes agut argument:
De tot aſſo viſc exempt;
Perque ſols en eſta part,
De competencias me guard',
Y eſtic de enveja deslliure;
Tant, que ſim' veuen eſcriure,
Penſan, que ho fas ab mal art.
20 Mes à mon ventrell li val
(Sens ſalva de miniſtrils)
Vn plat de coſas ſubtils,
Quel pago, y ſlaysá Real:
Donam' aſſalt general,
En lo punt que he beneit,
Al que la Tia ha amanit,
Que es Dona de tal tropell,
Que encetarà vn carretell,
Sil mira de ſit à ſit.
21 Deixa la triſteſa, y dol
Lo penſatiu Cortesà,
Sols perquel' Duc lo mirà
Entrel' pretenent eſtol:

Y mirem à mi lo sol,
Despres de haver ben dinat,
Y restarè mes medrat,
Ab la creu, que jom' farè,
Quant de son badallarè,
Que ab la que esperal' Cuytat.
22 Ia no me atorment', ni plor'
Per lo negre voler be,
Que un desengany me traguè
Aquesta llupia del cor:
Ni ja regonec lo For
Del amor, ni me apassiona;
Y si algun combat me dona,
Non' fas algun fonament;
Que aqui mateix li present
La Carta de la Corona.
23 Sols li confés al Amor,
Vna cosa de importancia;
Y es que la vana arrogancia
Del Mon ell la abat millor:
Passejas' lo gran Senyor
Ab sa Guarda acompanyàt;
Y per mes, que va guardàt,
Vna pobra Menestrala,
Que, ni manco sab, que es gala,
Lo Cor li deixà lligat.
24 Temps era, que à mim' tenia
Tant ple de superstició;
Que à sa inutil devoció
Dos mil ciris encenia:
Pero, ja arribà lo dia,
Que sas aras profanant,
Al pur desengany, y Sant,
He consagràt mos sentits;
Bastan los dolors patits,
Ia no hi vull res de qui avant.
25 Quant veig la cara mes bella
Me apar per moltas rahons,
Capsa de Distilacions,
Y me la imagino vella:
De la boca mes vermella
Ix lo reumatic gargall,
Y la postura, y lo tall
De Gracia mes peregrina,
Vna pudenta Latrina
Porta encuberta devall.
26 En fi, quant à mon propòs
Lo amor, tirar, be pot ser,
Mes nom' tirarà certer,
Si li puc saltar lo cos:
Ni penseu ara quem' pos'
Entrel's Sants: no estic tant và;
Que entre Cel, y Terra, hi ha
Vna Mossa, que me agrada;
Mes sols pera ser mirada,
Y beneir qui la criá.
27 Vull la ab amor Clerical,
Que may me destorbal' son;
Y ella tambem' correspon
Ab vn amor Virginal:
No la he encaminada mal
Ia mes, sino fonc vn dia,
Que ab vn canter ple venia;
Y encontrant ab ella acàs,
Diguili: *Que caminàs;*
Perque la Font la seguia.
28 Ellam' diu: *Vossamestè,*
Senyor, sè burla de mi.
Io à les hores li diguí:
Que fos Donzella de be:
Y al sobresalt, que rebé
A la afectada rahò;
Fonc tanta sa alteraciò,
Que al mateix punt tropessà;
Y com lo canter trencà,
Sols de ell en carrec li sò.

Fili-

29 Ia lo pensament me diu,
Filisart amat, y car,
Quem' deveu imaginar
Molt burlador, y feitiu:
Mes, si paciencia teniu,
Ia veureu, com exirà
La ma dreta; que si està
Vn poc desembarassada,
Ab vna gran pedregada
Tota la Terra abatrà.
30 Iam' par tambè, que dieu:
Que es de aquella gravedàt,
Ab que nostre Tirsi, inflàt,
Tant grans alimarias feu?
Axi apedassat se veu
Lo Mon, romput per sa ma:
En asso, no mes, parà
Aquell tant gran Rey, ò Roc:
Pero aguardavos vn poc,
Veureu lo que passarà.
31 Vinga, puix ja estic en mal;
Per ceptre algun aspi vell,
La Corona de Oripell,
Que fonc del Rey de Nadal:
Per Supremo Tribunal,
Vn banc ab un parasol;
Y als peus ma grandesa vol
Vn Mon de paper de estrassa;
Y ab esta postura, y trassa
Manarè de Pol, á pol.
32 De ma Autoritat ja vs;
Fas exclamació, y dic:
Ha! Mon traydor, enemic,
Que fals estàs, y confus:
Lo mes ruhi talla, y cus
En tas faldas á son pler:
Yl' que à la Virtut vol fer
La obediencia deguda,
En lloc de donarli ajuda,
No li deixas os senser.
33 En tas majors poblacions,
Tant, com lo traydor voldrà
Viuràl' Iust, y seny tindrá,
Fins à empendrel' los minyons,
Cridantli per los cantons:
Vida ayrada verdadera.
Quel' trauràn de pollaguera,
Si es vn savi solonì
Y à vn Anibal Numanti
Turbarà vn *Visca Ribera.*
34 Nou's par, quem vaig adobant,
Y que se mudar de tò?
Ara be, vaja de bò,
Passém poc, á poc avant:
Aném lo Mon governant;
Y en ordre de mon Ofici,
Mostrèm, com en ell lo Vici,
Tant la Virtut refredá,
Que sols la retornará
Lo foc del final Iudici.
35 Asco apar que li causám
Los Pobres al Titular,
Que deu pretendrer baixar
De algun Germà extern de Adam:
Y es lo bo que si cabàm
La terra mesclada ab fem
A vna cana trobarém,
Tothom ser fill de ses obres,
Y tant los Rics, com los Pobres,
Al altre Mon nos veurèm.
36 Planta dos corns, y comet
Lo..... esta traiciò,
Com si fos obligaciò,
Ques' fundás en lo barret:
Ia passà lo ardor perfet
De aquell Segle primitiu;

Ia

Ia de Luxuria lo riu,
Fins à la ...... ha inundàt;
Y de aquell foc ha deixàt,
No mes, que vn cendracaliu.
37 Esta Gent tant bruta, y mala,
Ab capa de penitencia,
Es la major pestilencia,
Que al Orbe mes perfet tala:
Que fer del cilici gala,
Brinco de la diciplina,
Yl' qui la .... empina,
Tornar lo sagrat, profà;
Es lo pitjor que inventà
La enveja Luciferina.

39 Musa deixant esta veta,
Algun altran' pots sercar,
Que à esta gent deus respectar,
Per mes te semble imperfeta:
Que no mira, si es la axeta
De plata en la font aquell,
Que porta ardor al ventrell;
Ans, si la sed es estranya,
Vna fulla, ó mitja canya,
Li apar, que es de or de martell.
40 Pero, Filisart, jam par,
Que la musa se amohina,
Y que, com si fos Beguina,
Diu, que la vull predicar:
Esta dexèmli passar,
Sens que lan' fassam desdir,
En fe, que si ve à partir
De caritat, y bon zel,
Veja, que tot es pa, y mel:
Tornèm, Vida mia, á dir.
41 En tant abatuts motius
La Iusticias' funda ja,
Quen' te mes, qui aportarà,
Pera festas, mes perdius:
Y dels mateixos arxius,
Arribant la Primavera,
Li ha de eixir travessera
La lley *Galius*, afirmant:
Que pollastres no portant,
Mal recapte se li espera.
42 Fa ja de la ploma ram,
Vesc de la tinta l' Notari,
Yl' Procurador portarhi
Aucells procura ab reclam:
Ploma de quaranta vn palm,
Procura de cent açots
Los convindria als Lladrots;
Y farian penitencia,
Lo vn de sa negligencia,
Yl' altre dels *quids*, *pro quods*.
43 Deixal' Metge asseguràt
Al malalt de sa passió;
Com si ell algun cabusó
Al ventrell li hagués donat:
Al pobre li ha ordenàt
Vn cert Refrigeratiu,
Y que ha de curarlo diu;
Mes com no li acertal' mal,
Lo Refrigerant es tal,
Que apagal' Calor natiu.
44 Lo Pharmacopeu se riga
Del Mon, fentse ab herbas ric:
Mes jo Sala de armas, dic,
Al que ell nomena Botiga:
Baldament lo Metge escriga
En la recepta á son pler;
Que ell ja sab lo que ha de fer;
Y no te algun pot alli,
Que per la honra del vehi
Tornarà, si es menester?
45 Lo qui fugint de la guerra
Ab vn Moro tropessà,

Y ja mitg mort lo acabà
Cahent sobre de ell en terra:
Absoludament se aferra
A esta contingencia, y acás,
Contant, que era vn Moragás
De corpulencia membruda;
Callant la fuga, y cayguda,
Y com se esclafá lo Nas.

46 Nos' contental' Mercader,
Sols ab vn guany moderàt;
Perque de tot lo guanyàt
Paga delme á Llucifer:
Y tan iliberal sol ser,
Que pera comprar tapins
Dona quatrecents florins,
Y pensa, que satisfá
Ab asso, lo que robà,
Fent almoyna als Caputxins.

47 Lo Poeta singular,
Que te botiga parada,
Hont sa passió enamorada
Tothom li porta à solar:
Diga, com ab tant trobar,
May troba substancia, y suc
En casa del Comte, ó Duc;
Ans la vena al desditxàt,
Sec lo porta, y desmedrát,
Be, com als gossos lo cuc.

48 Lo Abar, podrit de diner,
Menja la carn de baix preu,
Que sols ab vn tirapeu
La rahó sen' pot haver:
Y lo Gentilhom gorrer,
Que viu assi retiràt,
Y te sa grossa heretat
En lo Reyne del Iapó,
Menja lo millor moltó,
Y lo capó regalàt.

49 Nos' cura de son servey,
Nil' coneix sa magestat,
Y vsurpa l' altre lo honràt
Titol de criat del Rey:
Pero, que molt, si la Lley
De Moyses ja professant,
Va los Altars rosegant,
Y Religiosos acull;
Ab tot, que la sanc li bull
Allá en lo Divendres Sant.

50 Fas de la barba tinter
Per forsa lo Vell canut,
Que es la major, juventut,
Que á vuytanta anys pogue ser:
Pero á la rael lo esper,
Que vn tant se descobra franca,
Que com la pebrada hi manca,
Si vn poc la pelussa creix,
Gent endolada pareix
Ab mitja, y sabata blanca.

51 Veurer ab color la vella,
Puix que de sa bolsa ho paga,
Deixemho; que aquesta plaga
Es ja tant vella, com ella:
Ab gran rahó sen' querella
Naturalesa agraviada,
Y com se mira burlada
Ab los propris instruments,
De aquest agravi en las dents
Procura restar venjada.

52 Set, ò vuyt anys te la Nina,
Y encara que es tant Minyona,
Ia sab molt be la Xacona,
Y no sap be la Doctrina:
Sa Mare, ja la encamina,
Yls' passos li vol tallar,
So es, mostrantli de dançar,
Y ab grasolets, y perfums
La cara, abans quel's costums,
Li comença de illustrar.

Vol

53 Vol Toni, que ſa muller
Vaja à comprar, que dinar;
Mes vejàm, que ha de comprar
Si no li dona vn diner?
Lo mes, que ella pot haver,
Serà, algun cap de cabrò;
Quant de aqueſt gaſafetò,
En aqueſt noſtre temps s' vſa,
Ab que lo-Adulteri eſcuſa
La infama diſoluciò.
54 Ia ni ha vns de Valentons,
Que es vna eſpecie de Toros,
Que en veurer la Sota de oros,
Trauhen lo punt de baſtons:
Pero tot ſen' va ab rahons,
Quant han molt ben bravejàt;
Que la vil neceſſitàt,
Que està patint lo Meſqui,
En cada corn vn coxi
De borras, li ha embolicat.
55 Dona ab tota honra, y virtut
L' altra Simploya la ma
Al Tacany, que li jurà,
Que li anava la ſalut:
Mal penſament, no ha tingut;
Pero, quant menos recela
Lo Deſcomedit ſe gela,
Com te la neu apretada,
Y de aquella ma nevada,
Vol veurer la parentela.
56 Riu tota deſcabellada,
La altra l' dia, que ſe enviuda:
Quanta Caſada. hi ha Viuda!
Y quanta Viuda Caſada!
Puix la Donſella mirlada;
Perque tants melindrest fa,
Y diu: *Que opilada eſtà*,
Si es tot ſon mal, vn enfit,
Que al dia, que haja parit,
Sens dubte, li paſſarà.
57 Vanſen à guanyar perdons,
De dos en dos las Marias,
Yl' s Grans de Indnlgencias pias,
Venen à ſer Canyellons:
Y cumplint ſas devocions
En algun hort de Sant Pau,
Apres de vn extaſi ſuau,
Ploran, ab anſia importuna,
Fins, que vna Anima, quiſcuna,
De foc, y de pena trau.
58 Picas' de la honra la Dama,
Que caſi Eſtatuas preten;
Y ſab Deu, à qui ſe enten,
Quant jura, *Per qui mes ama*:
Mes perque en mans de la Fama,
Sas coſas no han arribàt,
Murmura ab tal llibertat:
De la pobra pecadora,
Com ſi no fos la Senyora,
Tambe, de la Germandàt.
59 Sobre vn palm, y mitg de ſuro
Vehèm la que no ha dos dias,
Que venia Xaravias,
Y aſſo queu' he viſt, ho juro:
De com poguè ſer, nom' curo;
Puix la Fortuna inconſtant,
Que al altre pobre Eſtudiant,
Que nos veya fart de pa,
Ab vna Mitra l' honrà,
Pot fer en ella altre tant.
60 La Bruxa perjudicial,
Que ab eſtrany atreviment
Arranca al penjat la dent,
Com ſi al altre li fes mal:
Ab quatre fils de dogal,
Y alguna altre menudencia,
Contra tota la potencia
De Amor opoſada ſe es;

Com si ab altre se vencès,
Que ab bona correspondencia.
61 Y puix, que vinc à tocar
Aquest punt tant metafisic,
Etich me tornarè y tisic,
Si nom' deixau explicar:
Vull dir: que lo que es amar
No te son cabal sencèr,
Sino quant lo amor primer
Correspondencia ha trobàt,
Ab que puja de quilat,
Ys' diu Amor verdader.
62 Aquestos fums me restaren
De aquell bon temps de Matxuca,
Quant me va picar la cuca,
Y dos vlls me claufícaren:
Mes ja estas cosas passaren,
Y sols un rastrem' restà
A la memoria, ab que jà
Aviso la Iuventut:
Mes tornèm al institut:
Deixèm al Amor Tirà.
63 De sa Noblesa pagàt
Està lo Senyor Don Luna,
Y te saliva dejuna,
Quant ja las dos han tocat:
Y esta vrgent necessitat
La supleix, mirantse atent
Vna Espasa relluent,
Que sos Avis li deixaren,
Ab que mil Moros mataren,
Y ell no mata la talent.
64 Aquell, qui apocas rebia,
Ia tots lin' firman à ell;
Arriba al Real Sagell,
Y passa à la Senyoria:
Y quant ja lo Mon tenia,
Tant à son gust, y manar,
Que en pols podia menjar
Als Reys de Persa, y Chaul,
De Canaor, y Dabul;
Sentorna casi à captar.
65 Ab gorras emplumal'ats,
Y ab monstruosos vestits,
Los regatxonets petits,
Semblan llavor de Soldats:
Homenicons relievats
En manecs de alguns cullers;
Tornas de Criats sencers;
Mes tant diminuts com son,
Ab ells, lo millor del Mon
Conquistan los Cavallers.
66 Quant lo Evangeli cantavan
En la Iglesia antigament,
Los Nobles encontinent
La espasa desembaynavan:
Y ab asso significavan,
Que tenian aparell
De morir, peleant per Ell:
Mes ja aquella gallardia
Tota sen va vuy en dia
En ser Guerro, ò ser Cadell.
67 Y puix en asso, que fas,
Canto un Euangeli al Poble,
No voldria, que algun Noble
La espasam' desamb aynàs:
Musa, acursa vn poc lo pas,
Not' fassas tant à sentir;
Que tant dir, ve à contradir
Al ser de Donzella honrada:
Acaba de vna vegada,
Vejas, si hi ha mes, que dir.

72 Lo Ofici al altre Badoc
Tant ample li ve, que hi balla:
Musa, ja passas de ralla,
Non's posèm en tripajoc:
Nit

Nit' vullas llansar al foc,
Mentras nol pots apagar;
Vols tu lo Mon igualar?
Deixal, que ja es tan perfet,
Que cada hu en son endret,
Sab, com se ha de governar.

NAVEGACIO DEL MARQUES DE ALMAZAN VIRREY DE Catalunya, desde la Ciutat de Barcelona, à la de Tarragona, junt ab sa Muller, tres Fillas Donzellas molt hermosas, part del Real Consell, Abat de Galligans, Duc de Cardona, y altres Cavallers, per haverlos convidat à la festa de Santa Tecla lo Illustrissim Don Ioan de Moncada Arquebisbe de dita Ciutat. Refereixse lo que succehi en la borrasca, que corregueren, desde la vista de Barcelona, fins al Port de Salou, ahont desembarcaren, y de tot sonc testimoni de vista lo Autor, que per entretenir à las Senyoras, li manà lo Senyor Arquebisbe, que se embarcàs.

DECIMAS.

SI no es, que vols ser Pastora,
O Musa, tota la vida,
Vuy la Fortuna t' convida,
Pera muntar à Senyora:
Al teu Fat medra, y millora,
Ben' logra tos tendres anys,
Y sols per vns bens tamanys,
A quet' embarques te obliga:
Fesho, perque' Mon no diga,
Que ets de casta de Orifanys.
En lloc de vn regueronet,
Ab que Aretusa te enganya,
En sa liquida campanya
Lo gran Neptuno te admet:
Deixal' brial de Fraret,
Que est Saltambarc te fiu fer,
Ab que Dama sembles ser:
Reserva sols lo sarrò,
Que pot venir ocasiò,
Quel' hajas ben menester.
Lo gran Marquès de Almaçan,
Numa en Pau, y Marte en Guerra,
Veent, que per tota la Terra
Ociosas las Lleys estàn:
Ab altre thesor mes gran,
Del que sol portar la Flota,
Per mar pren certa derrota,
Y ab sa paraula mateixa,
La Terra quieta deixa,
Y ab si sen' porta la Rota.
Ia entre vn nuvol de alabardas,
Com altre Sol, se es mostràt,
De raigs de llum coronàt,
De sas tres Fillas gallardas:
Per mes, que de las bombardas
Sentas temerosos tirs,
Musa mia, no te admirs,
Llenguas son de Barcelona,
Ab que à la Mar queixas dona
Y desta ausencia, suspirs.
Ia al ayre fresc endolseixen
Del Mar Trompas, y Clarins,
Desde que l'eus tant Divins
A sa Ribera enriqueixen:
Hont sas plantas imprimeixen
Flors produeix lo Arenal,

Ia

Ia Neptuno ab vn pes tal,
Abaixa ſa humida eſquena,
Que deſpres, que al Mar enfrena,
May ſe es viſt ab feyna igual.
Ia en lloc de vna Venus bella,
Que à terra iſquè de la Mar,
Tres de gracia ſingular
Lin' dona la Terra à ella:
O! mes ditxoſa, que aquella
Nau, que lo Mon voltejant,
Lo etern nom de Triumfant,
Y de Victoria alcansá,
Que ſi ella l' Mon rodà,
Tu del Cel feràs Atlant.
Donam' eixa ma, Amor meu,
Salta en lo eſquif, que eſtà apunt,
Gozarem tots lo be junt,
Que en la Terra, y Mar ſe veu:
Ia lo qui ab vermella Creu
Adorna ſon noble pit,
Va traſſant, que aqueſta nit
En ſa Capitana s' veja
Vn convit, que cauſe enveja
Al de Cleopatra exquiſit.
Mes que fora, ſi vna eſpia
Del gran Senyor Othomà,
Aviſat lo havia jà
De la embarcaciò de eſt dia?
O! que deſgracia ſeria,
Que en mans de vn Barbaro fer,
Cullida vinguès à ſer
Aquella Flor de belleſa,
De qui tants fruyts de Nobleſa
Eſpanya pretèn haver.
Cremat ſia ſon Serrall,
Ans que alli vn rugat Capò
Miniſtre tal perfecciò
A vn tant temerari Gall:
Deu nos guard' de tal treball,
Y á tal cotò de tals flamas,
Y abans ſe rompan las camas
Son Belerbey, ò Viſir,
Que armats pugan ells venir
A robar tant bellas Damas.
Miralas allà, quant bellas
Iugan, y prenen deport,
Ab los qui tindràn à ſort
Perdrer tot ſon reſto ab ellas:
Que com lo Cel en aquellas
Agraciadiſſimas mans
Ha posàt gracias tant grans,
Cobra nou ſer, y virtut
En ellas lo mes Perdut
Dels Cavallers Catalans.
Eſcolta, com ſe prepara,
Per quant ſe acabe lo joc,
Vn ball, que ha de encendrer foc
Fins al mitg del aygua clara:
Mira ja la gracia rara,
Ab que las taulas plegadas,
Las Minyonas agraciadas
Se gronxan, y bambolejan:
Y ſi ara tant bes' menejan,
Que faràn hymeneadas?
Ia ab gracia eſtremada, y gran,
Al sò de vn nou Anfion,
Determinadas ſe ſon
De ballar lo Eſcarraman:
Mira aquells peus lo que fan,
Y com mentres ſe deportan,
Tras ſi tots los vlls ſen portan,
Y que ab ſa gracia eſtremada
Tota la Mar ſe es gelada,
Y al ayre lligan, y encortan.
No te eſpantes, dolſa Amiga,
Mentres veuràs lo que paſſa,
Perque jam' par ques' deſglaſſa
Lo Mar, yl' ayres' deslliga:
Que

Que no es fortuna enemiga,
La que apar, quen's atreballa;
Lo Mar es, que salta, y balla,
Y festas y jocs ordena;
Minyona, no tingas pena,
Assossegat', mira, y calla.
Veurás, com se donan pler
Las taymadas, y traydoras
Ninfas, veent estas Senyoras
Posadas en tal quefer:
Y tant Real Conceller,
Aqui en esta quarta Sala,
La aygua atrevida lo iguala
Ab los mateixos Forsats;
Per ells, vn temps, condemnats
A la treballosa pala.
Inquirint estàn las Damas
La causa de aquest flagell,
Y troban acerca de ell
Culpadas mans, peus, y camas:
Que ellas han encès las flamas
Desta ira del Cel tant gran,
Mes tant mudadas estàn,
Que ja en Rosaris cambian
Las castanyetas, y envian
En malhora à Escarraman.
Ya veus alli la Marquesa
Temerosa, y espantada,
Mes de color no mudada,
Portent de Naturalesa:
Dels mariners la peresa
Acusa, plena de rabia,
Y los brins del or de Arabia
Arranca ab ansia amorosa,
Que del Marques cuydadosa
Preten pujarlo à la gabia.
Mes debadas sos divins,
Vlls cansa tant fora mida
Podent donarli la vida,
Solament ab los tapins:
Y sil's hi te per ruins
Per la plata de martell,
Si ella li deixal' cervell,
Desde ara li asseguro,
Que li servirà de suro,
Y podrà salvarse ab ell.
Las llagrimas, que ha llansat,
Tant exut, y sec lo tenen,
Que de suro li convenen
Las virtuts, y proprietat:
Y com de est modo apurat
Lo seu gran discurs ha entés
De quanta importancia es
De son char Espós la vida:
Que todo se pierda, crida,
Solo salven al Marqués.
Pero ell mirant al Patró
Rodejat de ansias mortals,
Als Patrons Celestials
Se encomana ab devociò:
Y en tant profunda oració
Son cor està arrabatat,
Que si per algun pecat
La galera sen' entràra'
En l' ayre suspès restàra,
Y no morira ofegát.
Aquella Dama de alli,
Que invoca la Cananea,
Vlls de maritima Dea,
Cervell de fonoll mari:
Es la que ab suau veri
Mata, y crema ab dolsas flamas,
Y puix la flor de las Damas
Margarita es Santa, y pia,
Algu son Drac ser voldria,
Per estarli entre las camas.
Perque als morts descoloreix,
Groga la Mort se anomena;

Y l' Dia no sab, que es pena,
Ys' diu trist, perque entristeix:
De aquest modo s' regoneix
Esta graciosa Senyora,
Per la major pecadora,
Que en lo Mon se pot trobar,
Per lo molt, que fa pecar,
A tot lo Mon, que enamora.
  Fins á las parts delicadas,
Que may vlls humans han vist,
L' aygua atrevida li envist,
Deixantlashi remulladas;
Io se algu, que ab distiladas
Llagrimas, se torna vn Mar,
Y ab tot, ques' sol alterar,
Y fer vn, y altre desastre,
Estas Rocas de alabastre
Ia máy ha pogut tocar.
  Com la Mar coneix, y sab
Qui son de Donyana l's vlls,
Dona alterada mil bulls,
Y en sos abismes no cab:
Sa gloria tem no se acab',
Sil' Cel ha regonegut,
Que á sos Reynes han vingut
Aquestos dos grans Cossaris,
Mes cruels, y temeraris,
Que Barbarroja, y Dragut.
  Mira lo marmoreo pit
De aquella bella Figura,
Al qual per sa sepultura
Lo dols Amor ha elegit,
Que si be apar sens sentir,
Es cosa vivent, y humana
La graciosa Dona Iuana,
Que quant tal la veig anar,
Estatua rica me apar,
Que Espanya á Italia demana.
  De vn paracisme ocupada
Està de aquella manera,
Que á estar de altra, ja estiguera
Tota la Mar sosegada:
La Terra te alborotada
De sos vlls la gran Bellesa,
Pero del Mar la feresa,
Sil's obrís, sossegaria,
Que sas proprietats cambia,
Per ells la Naturalesa.
  Còm de Iudici final
Te vna sombra esta Iornada,
La cosa mes amagada
Es á la publica igual:
No hi ha tant avar brial,
Que vuy sos thesors amag';
Ni pit tant dur, que lo sac
No deslligue del ventrell;
Ni tant estitic budell,
Que al Mar son tribut no pag'.
  Mira aquells dos Pecadors,
Que en ocasió tant estreta
Omplan vna bacineta
De veta de dos colors:
Perque los peixos traydors
Nol's traguen de vna vegada,
Y la Mort sera tragada,
Penada nol's vinga á ser,
De sos fetges volent fer
Com vna capirotada.
  Vna Matrona ha baixat
A la cambra de la popa;
Arramangada la gropa,
Que es cosa de Magestat:
Sarriera, que amàgàt
Alli espera son traspàs,
Si esta visiò li ix á pàs,
Morirà de angustia, y pena,
Pensantse que es la Balena,
Quel serca com á Ionàs.

O tindrà per despedida
La tempestat importuna
Pensant, què mira la Lluna
Ab lo Arc *Fœderis* vnida:
Lluna es, y massa humida;
En lo del Arc reb engany;
Mes prest veurà per son dany,
Quant cert cas li sobrevinga,
Que no es Arc, sino xeringa
De raig turbulent, y estrany.
Mira, Musa, ab compassiò
A la cansada Patrona,
Que vuy es la part segona
De esta lobrega Impressiò:
La mar ab molta raò
Pretèn, ab onas infladas,
Venjarse de las vegadas,
Que aquells Iutges Inhumans,
Per infames, y vils mans,
Li han fét donar bastonadas.
Aquell, que alli se ofereix,
Quel' devot Rosari empunya,
Regent es de Catalunya,
Mira quant mal se regeix:
Puix ja li apar, quel' gran peix,
Al qual anomenan Mero,
O altre de mes mal aguero,
Li pren de sa Presidencia
Mes estreta residencia,
Que Banyatas, ni Clavero.
Micer Sala enderrocar
Se pensa de esta vegada;
Y veent sa hora arribada,
Tira vn Relotge á la Mar:
Horas ell li bol donar;
Perque la Mar li don' dias;
Y entre aquestas agonias
Micer Rollan lo acompanya,
La boca, quel' Mar li banyaba
Axuga ab Ave marias.
Si á vna famosa Ciutat
Traga lo Mar, y aniquila,
Lo bon Micer Mijavila,
Que molt que estiga espantàt?
Pero á borrasca avesàt
Lo Cor en la Mar li creix,
Y tals bascas no pateix,
Com lo pobre Thesorer,
Que ja li apar, que ha de ser
Del rhesor, quel' Mar sorbeix.
Don Ambrós Gallart, te avis,
De que esta es la hora fatal;
Y ab tot que es Iove, y Primal,
Se encamina á paradis:
Veu que lo Cavalleris
Reglas no li ha ensenyàt,
Per est Caball desbocàt;
Ni sab avisos ni tretas
Pera l's salts, y las corbetas,
Ab quel' veu alborotàt.
Lo Pubill Calvó ha perduts
Los estrebs en esta Guerra,
Puix sols per vn palm de terra
Ha promès deu mil escuts:
Mira al extrem son vinguts
Los brios del de Cardona,
Mira sa Noble Persona
De vn gelàt temor cuberta:
Pero ell finalment ho acerta,
Ab las prendas, que al Mar dona.
Si arriban aquells bitllets
En mans de las Ninfas bellas,
Pensantse, que van á ellas,
Veuranse en termes estrets:
Y creent, que los Follets,
Desdel's pous ahont habitan,
De est modo las solicitan,
Nous cuydados sentiràn,

Y Cortesanas seràn
Quantas en la Mar habitan.
Ia de Galligants lo Abat,
Ab mil vots devot se obliga,
Veentse del' aygua enemiga,
Per tantas parts rodejàt:
Ia, del Mon desenganyàt,
En humans favors no espera;
Y veent, que per la Galera
Sen entral' Mar temerari,
La Capa, y lo Escapulari
De Ramon tenir volguera.
De vna bolseta brodada
La trista Marquesa trau
Vn Pa de Sant Nicolau,
Yl' comaña à vna Criada:
Perque à la Mar alterada
Lo tire, ab devota Fe;
Pero ella, que cor no te,
Quant la gran borrasca mira,
A la Mar del Ventrel' tira,
Que està alterada tambè.
La numerosa Familia
De tanta Criada, y Criàt,
Ab lo ventrell alteràt,
Son de la Casa Rutilia:
Lo vn de ells à Santa Cecilia,
Lo altre à Santa Llucia prega,
Que en esta ocasiòl' valega,
Y lo altre desatinàt,
Del Puto, quil' ha embarcàt,
Y de quil' pari, renega.
No veus alli, com sen và
De vn Lacayo lo Vaxell,
Que renom de Mar vermell
A nostre Mar donarà?
Altre sen' despulla, allá
Pera nadar mes lleuger:
Mira aquell Alabarder,
Que ab ser com vn Filisteu,
No te prop de la guineu
La galliua tal parer.
Mira aquell simple Patget
Que sols te vn escura dents,
Y à vn dels Martirs Innocents,
Ab gran devociol' promet:
Mes com lo Sant Infantet
No ha posat las dents encara,
Cosa es manifesta, y clara,
Que servirsen no podrá;
Pero ab tot, se servirà
De vna puresa tant rara.
Allà baix ha aparegut,
Vna Nereyda gentil,
Que ab los braços de marfil,
Envés la Galera acut:
Ia del cap dorat sacut,
De perlas vna rosada;
Y á sa Excelencia girada
La atrevida Vellacona,
Vna matraca li dona;
Oula, com se desenfada.
Ia veus, Capità valent,
Com en aquest lloc mes val,
Quel' bastó de General,
De Neptuno lo Trident:
Com no feu pendre algun Vent,
Y donarli cent açots;
Perque, ab estos abalots,
Vostre marinatge altera?
Com nol' posau en Galera,
Entrel's demès Galeots?
De aquell Proverbi ordinari,
Que: *Lo Gat sobre bacò,*
No vol sufrir companyò:
Entendreu succès tant vari:
Neptuno de son Erari
Està ab recel envejós,

Des-

Desque vn Princep tant famós
Sas Plajas, veu, que navega;
Y tem, que nol' regonega
La Mar per mes poderòs.
Que ab gran desitg la teniu
(Lo Deu recelós coneix)
De veurer, si axi lo Peix,
Com las Persónas regiu:
De son govern tant esquiu
Cansát nostre Reyne estava,
Y de enviarvos tractava,
Per Orador vn Delfi;
Y ell coneixent lo moti,
Causà esta borrasca brava.
Si de son furor insà
Escaparvos pretenèu
Protestau, que no voleu
Carrec, que tant mal vos fa:
Neptúno l's sossegarà,
Y inquirint, en casos tals,
Dels mes culpables, y mals;
Tots, fets quarters, y fregits,
Voslos mostrará punits
En plats, com en catafals.
Altrament, Capitá invicte;
Aquest jorn coneixerèu
Lo que's ofendrer à vn Deu,
Y entrarsen per son Districte:
Patirèu tant gran conflicte,
Que nou's bastaran entenas;
Y sols entre tantas penas
Vn cas vos ha de alegrar:
Que al reclam de las del Mar,
Vos deixarán las Morenas.
Y puix la llengua posi
En part tant espessa, y brúta,
Tornarmen vull á ma gruta,
Y rentarlam' de cami:
Ia enla Mar se sambulli,
Y encaral's cabells descobra;
Ia tota l' aygua la cobra,
Y ab mil circulos, firmadas
Deixa sas rahons llibertadas
Sobre del cristall salobra.
Desta visió, que ha mirát,
Está admirat lo Marques;
Y sens dubte pensa, qne es
L' anima de algun Negàt:
Mes, no se es gens alterát:
De sentirse amenaçar,
Ni de veurer, que lo Mar
Fa mudansas tant diversas,
Ans be, com vn altre Xersas
Ab rams lo manà açotar.
Ia la Ciutat, hont tenia,
Aquell temps, lo Gran Tiberi,
Senyor del Romà Imperi,
Sa Insigne Cancilleria:
Y desde hont pretenia
Fer de tot l' Orbe vna llista,
Se descubri à nostra vista;
Y ja; segurs, nos enclou
Lo famòs Port de Salou,
Contra la borrasca trista.
Mira lo gran aparato
De Carrossas, y Lliteras,
Que á las cansadas Galeras
Volen robar son ornato:
Prou ne ets exida barato,
O Musa, d' esta vegada,
Que en mut silenci ocupada,
Deventme ser Consueta,
Io sol he tingut la veta,
Estant tu molt descansada.
Pero ja se com podràs
Recuperar esta falta;
Dónam la ma, en terra salta,
Y dirte he lo que faràs:

Al noble tracte, que vsant
Compte puntual tindràs
Va ab Hoste tant important,
Lo qui es de Moncada gloria,
Y fentne dolsa memoria,
Eternizaràs ton cant.

AL HOSPEDATGE QVE FEV LO SENYOR ARQVEBISBE ALS dits Senyors; y lo ques' perderen, no anant à veurer los Monastirs de Santas Creus, Poblet, y Cartuxa.

ROMANS.

JA de la llengua del' aygua,
Que estava llepat lo esquif,
Alegra rebè la Terra
Als marejats Serafins.
Quant apres, que la Familia
Adorà, ab afecte humil,
Creus fetas en lo Arenal,
Hont lo Mar los escupi.
En vna Carrossa entraren,
Que Frigia havia guarnit,
Ab dos Caballs de la casta,
Dels quel' Gran Planeta rig.
Y Ab tot, que eran tant briosos,
Com de la rassa, que dic,
De tals Sols, y tal Latona
Lo pes no podent sufrir,
Lo vn Frisó rebentà,
Volent ab honra morir,
Si nol' converti Neptuno
En altre Caball Mari.
Lo mes cert es, qne esclatá,
Y que lo Cavalleris
Aquesta plaça, que vaga,
Tracta ja de provehir.
Era asso en lo alegre dia,
Que ab jubilo sobrexir
Sol, la Antiga Tarragona,
Sa Patrona reverint.
Arribaren á la hora,
Quant jo volia partir
La Professò numerosa,
Aqui tot lo Camp assist.
Volgué besar la Marquesa
Las Mans, que esperanças tinc,
Que besará en Vaticano,
Essent ella Embaxatris.
Tras la qual sas Fillas bellas,
Hi aplicaren los Rubins
De sos llavis, fets sortijas
Pontificals de aquells Dits.
Benehil's lo Gran Prelàt,
Y junt al Cel benehi,
Que de sa llum Soberana
Tals raigs volguè descubrir.
Fins lo Bras de la Gran Martir
De son Tabernacle ric,
Ab la postura, que estava,
Tambe apar las benehi.
Arribadas á Palacio,
Qui podrà ab condigne estil
Celebrar la Realesa,
Lo Noble, y Magnanim Pit,
Ab que Don Ioan de Moncada
Mostrá, en vn Subgecte vnits,
Ab vn Alexandre Magno,
Vn altre Alexandre Quint?
Y perque ab sa gran Prudencia,
En las caras los llegi
De la borrasca del Mar
Tots los successos escrits.

Maná

Manà : que vn Mar de regalos
Venjás lo furor inic
Del qui à tant rara Bellesa,
Desmesuràt, se atrevi.
Fonc la Collació de modo,
Que en ella s' veu resumit,
Vn Microcosmos de sucre
En cada plat, que s' servi.
Que de Pasta Real hi havia
Guants, Sabatas, y Tapins,
Aguilas, Cervos, Lleons,
Fruyta, Peix, Montanyas, Rius.
Haviahi Sol, Lluna, Estelas,
Y altres Senyals exquisits,
Que en tant festiva ocasió,
Foren Cometas al fi.
Haviahi Mitras de Sucre,
Y en acte public punit
Fonc son mirar fatiller
Lo encantament de son dir.
Fins à Cors humans hi havia,
Ab quel' Art volgue endolsir
Aquell natural rigor,
Que s' enclou dins de sos pits
Tot lo demés de regalos
Al gust se cifrà, y midi,
Ab lo animo de Moncada,
Que es dir, que fonc infinit.
Lo Majordom, de sa bolsa
Las cataractas obrint,
Fent vn Diluvi de festa,
Tot ho vessá, y dirriti.
Y fet vn altre Noé,
Lo Dispenser reculli;
En l' arca de sa oficina
Remats, y estols infinits.
Qui hagès vist, com arribavan
A centenars las perdius,
Pensàra, que ellas tambe
Provincia solen tenir.
Lo Coc de, culinaría
La quinta essencia exprimint,
De salcirons, y de salsas,
Feu los conceptes mes prims.
Y explicats ab ma tant franca,
Quel' menor plat, fonc mes ric,
Quel's Capons de Muleassas,
De almesc, y de ambar farcits.
Ab ser lo pit del Marquès
Gran; y majors los desitgs
De las Damas; alli s' veren
Sobrepujats, y excedits.
Qué dirè dels aposentos,
Que habitats, y Posseits
Solament de Bultos negres
(Propri retrato dels Llims)
Quant desta nova Bellesa
Se veren plens, y guarnits,
Propriament representavan
Vn Celestial Paradis.
Las finestras, que semblaren
Vns nius de Corps, fins alli;
Fentsi aquellas Damas, foren
Ia de Cadarneras nius.
Y los llits, que may havian
Sustentat, ni recullit,
Sino Carn, ab tantas cerdas,
Com tenen los Iavalins.
Quant entre la Olanda fina
Tal Cotò se entretexi,
Son evano trasmudà
Lo nou color en brasil.
Ia de Santas Creus havia
Lo Abat mateix acudit,
Suplicant á sa Excelencia,
Que de arribarhis' servis.
Y si be lo hi esperaren,
Ab entranyable desitg,

Cum-

Cumplit, y logràt nol' veren,
Yl' Bolser ne està prou trist.
Pero prou la Real Casa,
Per venjada s' pot tenir
De veurel' goig, que esperavan,
Tot en carbò convertit.
Puix sa Excellencia, y las Damas
Perderen, en no venir,
La vista dels Simulacres,
Y Prendas dels Reys Antics.
Que en vna Pira de Porfid'
Al Rey Pere haurian vist,
Ahont Dioclecià s' banyava,
Y Ell se sotapluja allì.
Y á son Fill, lo Rey en Iaume,
Dintre de vn Marmoreo llit,
Ab sa Muller Dona Blanca,
Germana de Sant Lluis.
Semiramis de Moncada
Devall de son Marbre antic,
Y sobre vn caball armada
Ab Grevas, y Faldalli.
Haurian vist vn Sacrari
De Reliquias tant fornit,
Que pot ordenar sens dubte,
Vna Lletania al viu.
No te Sant la Iglesia, apenas,
Que sa part no tinga allì;
Desdel Major dels Apostols,
Al Inocent mes petit.
La Llengua de aquella Boca,
Quel's Peus besà á Iesu-Crist,
Ab los corals de las suas
Haurian pogut guarnir.
Y en vna caixa de Cedro,
Tatxonada ab flors de lis
De plata, adoràt haurian
Vna de las Onze mil.
Del Coll de Barbara al' ansa,
Ansa de aquell Vas tant ric,
Que trencantlo son cruel Pare,
Son pur licor derriti.
Del Or del Cap de Maria
Mirat haurian vn bri,
Que al espós lo cor trencava,
Nat prop del Coll de marfil.
Y vna Espina, que tragué
De aquells Minerals Divins
Del Cap dels Predestinats
Granats preciosos, y richs.
Haurian vist vn dels trenta
Diners de Iudas inic,
Y ab ser Diner (cosa rara!)
Sos Cors hauria entristit.
La miraculosa Ma,
Que dentre dels Morts exint,
Al monge, quel's absolia,
Solia Ella beneir:
En fi tot assos' perderen;
Y ab tot podràs' millor dir,
Perdè la llum, que esperava
Aquella Casa tenir.
Tambè perdè de Poblet
Lo Celebre Monastir,
Lo renom, ques' prometia,
De mes Noble, y de mes Ric.
Perdé lo Verger Famós,
Que dins sas quadras gentils
Mirát haurian, tot junt,
Al Octubre, y al Abril.
La Sacristia perdé
Vn Ioell preciòs, y ric,
Ab que la hauria dotada
Aquest segon Constanti.
Perdèrenhil's Reys Famosos,
Que veent tal Ministre alli,
Ab major repòs haurian
Dins de sas tombas dormit.

Sols

Sols lo reboſt hi guanyà,
Y los famoſos Eſcrits
De aquella gran Llibreria,
Hont Baco te ſon Arxiu.
La Caſa de *Scala Dei*
Se eſperava convertir
En la Eſcala de Iacob,
Aqueſtos Angels venint.
Mes ja deſde Barcelona,
De llagrimas, y ſuſpirs,
Exalacions arribaren
A ſos Globos criſtallins.
Vint y ſinc vegadas Febo
De la Mar havia eixit,
Ab ſas doradas madeixas,
Coronadas de Zafirs.
Y altras tantas Diana,
Ab contento ja mes viſt,
De Celeſtials Alimarias
Havial's balcons guarnit.
Quant aquell Prelat Inſigne,
Tal vegada compungit,
Veent, que de ſa Patria rica
Tot lo Be tenia alli:
Apres de haber fet mil tornas,
Abans de reſtituir
Aqueſtas Ioyas precioſas,
A la Raho ſe aderi.
Deſpedirenſe corteſos,
Portantſen, al deſpedir,
Los Cors de quants las havian
En aquell Palau ſervit.
Fins al Mar las acompanyan,
Hont ſols los vlls reſtan vius,
Pera plorar eſta auſencia,
Y á las Galeras ſeguir.
Era aſſo al' hora quieta,
Que ja havia disjunyit
De la rutilant Carroſſa
Febo ſos dorats Rocins.
Deixant lo horror ordinari,
De galas' posá la Nit,
Lo Manto brodàt de Eſtelas
Sobrel' plateat Mongil.
Tant ſerè lo Cel eſtava,
Yl' Mar ab tal equilibr',
Quel' Mar vn Cel parexia,
Yl' Cel vn Mar criſtalli.
Y ab lluminoſos reflexos,
Reciprocament ferits,
Eſtelas eran los Peixos,
Peixos los Aſtres Divins.
Al agobiar las Galeras
La taula del Mar, y obrir,
Entre la liquida plata,
Lo impenetrable cami;
Ni murmuraban ſas onas,
Ni Eolo entre ellas ſe oì;
Que del paſſat temporal,
Par, ques' volguè penedir.
Eutonàt las talayava
Lo ſuperbo Monjuic,
Ab vna gorra de nuvols,
De Pelſa verda veſtit.
Las tres empinadas barras
Eran Martinets de Pi,
Y Camaferro la Guarda,
Que es de Barcelona fill.
Y ab alegria eſtremada,
Al punt, que las deſcubrì,
Fent llengua de vna Bandera,
Publicà la nova à crits.
De ſos Baluarts Vulcano:
Salva feu, com ſi haguès viſt
A Iupiter, Iuno, ò Venus,
Minerva, ò Pallas venir.
Iſquè tota la Nobleſa
Icarts, Senmenats, Erils,
Gui-

Guimerans, y Vilanovas,
Pinosos, Rocabertins.
Isquè lo de Peralada,
Y ab las flamas de son pit,
De sa famosa Pirata
La vinguda descubrí.
Ia prenen port las Galeras,
Yl's brassos van oferint
A las Damas los Galans,
Y als Iutges los Causidichs.
Saltan alegres en terra,
Ahont del passàt perill,
Ab lo gust sobre abundant,
Cobran alegrias mil.
Arribaren á Palacio,
Y á las Finestras exint,
Deixá lo dol Barcelona,
Que per sa ausencia vestí.
Ramon, Olaguer, Eulalia,
Prest sos vots veren cumplits,
Ells ab dos Llantias de plata,
Y ella ab Or del Potosi:
Que púix los Tres aplacaren
Al Mar, quant volguè sorbir
Tal thesor, ab vn thesor,
Los ha de ser agrait.

MANAREN AL POETA, EN CERTA OCASIò QVE GLOSàS LO vltim peu de aquesta

REDONDILLA.

Bella, com vn Serafi,
Es la Minyona, que ador';
Mes, si li dic mon Amor,
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*

GLOSA.

VN Asa treya à pasturar,
Per la vora de vn Torrent,
Que ab son cristall transparent,
De tal desbarát murmura:
Ara veig quanta ventura
Los Asans tenen, digui:
Y ella ab esmalt carmesi
Sos Lliris purs retocant,
Al Asa ditxós mirant,
Respon: *Xo, Ruc, per asi.*
Deixau, Senyora, eix Iument,
Que tant alta ditxá alcansa;
Basta, que de ma esperansa,
Fassal' Grosser aliment:
Puix aumenta mon torment,
Minvantla á cada boci:
Del dolor, que sento assi,
Vn poc vostra Gracia oja
Mas queixas: Pero la Boja
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Si son Amo vendrel' vol,
Aqueix Asa comprarè,
Y en molt mes lo estimarè,
Que als quatre Cavalls del Sol:
Sercarè de Pol, á Pol,
A la Seda, y Or mes fi,
Per enjaezar eix Polli,
Que ser volgut meresqué
De la que jo vull tant be:
Respon: *Xo, Ruc, per assi*

Per

Per assi, digui tambè,
O! Asa mes venturòs,
Quel' de Apuleyo ditxòs,
Que tant ric Nom meresqué:
Tant lo Animal responguè,
Com La quel' guiava alli;
Si be despres, que girì
La platica à la Donzella,
Celebrant sa Gracia bella;
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Lo Asa, en mitg de mas raons,
Altre voluntat mes nua
Mostrà, y empinant la cua,
Desempolsa sis doblons;
Y ab quatre suspirs rodons,
Lo desferse de ells senti:
Iustament ab tal trenti
Paga, li digui, *Senyora*,
Eix Galan à quil' adora?
Respon: *Xo, Ruc, Per assi.*
Est Soliloqui, est Encant
Interrompè vna Pollina,
Tras la qual van Asa, y Nina,
Ella ab crits, lo Asa bramant:
Io, la ocasiò aprofitant,
Sa crueltat encari,
Puix se apartava de mi
Corrent, tras qui li fugia;
Empero ella repetia
Sempre: *Xo, Ruc, per assi.*

A VNAS ALEGRIAS MOMENTANEAS.

REDONDILLA.

No es menester, que digau,
De que sou mas Alegrias;
Que bes' coneix, que sou mias;
Ab lo poc temps, que durau.

GLOSA.

Ditxas, Glorias, y Alegrias,
De queu's queixau de ma Sort
Si vosaltres me haveu mort,
En lo millor de mos dias:
En fi, sou venturas mias,
Que entre Desditxas penau;
La Causa reverenciau,
Perqui viviu, y moriu:
Solament lo que sentiu
No es menester, que digau,
Saber sufrir es cordura,
Quant Amor no dona lloc
A ques' mitigue lo foc,
O à que ajude la Ventura:
Emperò lo Amor procura,
Quant pot, ab majors porfias,
Agotar venturas mias;
Tant que, vista ma fatiga,
No hi ha algu, que no diga,
De que sou mas alegrias.
La Ventura, que no alcança
Lo fi de sa possessiò,
No es Ventura, ni es Rao;
Sino Engany de la Esperança
Efectes de esta mudança
Han de ser mas Alegrias:
Patiu en soberanias,
Y entre penas desiguals
Viviu, y moriu lleals,
Que bes' coneix, que sou mias.

Es ma Ditxa tant escassa,
Que sols ha sabut sentir
Lo que es viurer, y morir:
Efectes del mar, que passa:
Al Amor, que penas trassa,
Deveu, lo que procuràu,
Venturas, que atormentàu;
Y encara, que sou Desditxas,
Solament pareixeu Ditxas,
Ab lo poc temps, que durau.

ENCARINT VN GRAN AMOR.

DECIMA.

QVe nou's vulla mes, que á mi
Que nou's servesca, Senyora,
Que iscau d' est cor, queu's adora
Que me olvid' del qaeu's volgui:
Quem pese, del que pati,
Que algun altreu's vulla mes,
Que Amor nou, me tinga pres,
Que à altre major gloria aspire,
Que per vos, jo no suspire,
Es, Senyora, per demès.

GLOSA.

ABans las Estelas puras
Dintre la Mar nadarán,
Y los Peixos lluiràn
En las eternas Alturas:
Ab morrions las criaturas,
Y ab petos de acer molt fi;
Se veurán màmar, axi
En Campanya los Soldats,
Ab gambuxos, y fayxats,
Que nou's vulla, mes, que à mi.
Abans estaràn los Rius
Sens aygua, y los Boscs sens fullas,
Y los Sastres sens agullas,
Y sens sendra los Calius:
Baix l' aygua farán los nius
Los Aucells, y la traydora
Guineu ab la ponedora
Gallina abans dormirà,
Abans lo Bou bolarà,
Que uou's servesca, Senyora.
Abans los mansos Anyells
Als Llops aniràn seguint,
Y à la Aguila perseguint
Los Pinsans, y Passarells:
Pera raurer los cabells,
Per Navaja, y per Tisora,
De Destral y Podadora,
Tots los Barbers vsaràn;
Malvas abans no eixiràn
Que iscàu d' est cor, queu's adora.
Abans los Galls anirán
Apartats de las Gallinas,
Y mil cosas peregrinas
Passadas, nos comptarán:
Y llargament escriuràn
Ab estiràt Pergami,
Del que ha pasàt fins assi,
Las Formigas gran historia;
Y abans nos, tindrà memoria,
Que me olvid' del queu's volgui.
Abans eixiràn del Mar,
A habitar per las Ciutats

Las Balenas, y Agullats,
Y en l' ayrel's veureu bolar:
Abans veureu passejar
Per los Camps lo Bell Mari,
Ab la Morena, y Delfi:
Y fer danças ordenadas
Los Peixos, dins las panadas,
Quem' pese del que pati.
Abans al Metall mes pur
Las Donas avorriràn,
Y als reals desdenyarán,
Diamánts, y Perlas del Sur:
Y tindràn amor segur,
Sense mirar interès,
No demanarán may res;
Sino, que ab correspondencia,
Tindrán llealtat, y paciencia,
Que algun altreu's vulla mes.
Abans dins cruels presons
Tindràn las Ratas als Gats
Ab manillas, y lligats
Los daràn mil esclatons:
Darlos han per los cantons
Açots comptats al revès,
Y à las Galeras, despres,
Los condemnarán deu anys,
Per venjarse de sos danys,
Que Amor nou me tinga pres.
Abans tot lo Firmament
A la Terra baixarà,
Y del Orbe pararà
Lo natural Moviment:
Quiet estarà lo Vent;
Y perque tot hom' se admire,
Sense, que ningu li tire,
Caurà à terra la Perdiu,
Y fará dins lo plat niu;
Que à altra major gloria aspire.
Abans lo ferós Lleò
Estarà com vn Corder,
Coneixent lo que ha de fer,
Sols ab la menor rao:
Y quant, per sa inclinaciò,
Contra algu alteràt se gire,
Antes, que aquell se retire,
Li anirà à besar las mans,
Fentli caricias molt grans,
Que per vos jo no suspire.
Que pensar, que ha de poder
Mudar ma ferma Aficiò
Vostra ingrata Condiciò,
Es pensar, y no saber:
Vostre, tot temps, he de ser;
Que no ha de ser bastant res;
Perque deixe lo que he emprès;
Ferm estic, fins à morir:
Que deixarvos de servir,
Es, Senyora, per demès.

QVEIXAS VN GALAN DE SA DAMA, PER HAVERLI FALtat à la paraula.

DECIMAS AMOROSAS.

JA del Mon la Fè es fugida,
Filis, puix me haveu burlát;
Qui dirà la veritát,
Si Deessas diuen mentida?
Thesor de la mia vida,
(Mes ja thesor de Follet)
Mirau lo dany, que haveu fet;
Que solament en faltar

De vostra Fè lo Pilar,
Mon Edifici es desfet.
Solia algun temps surar
La Veritat estimada;
Pero ja, com à pesada,
Al mes fondo và à parar:
Mes com nos' pot amagar,
Bambollas, y remolins
Nos' mostran, que es alli dins;
Y per mes, que està oprimida,
May se veu desfavorida
De sos efectes Divins.
Pensi, que abans à Lisboa,
Que à Roma, isquera lo Sol,
Y de Peix veure vn Estol
Bolant per l'ayre ab la coa:
Solcar de las Naus la proa
Lo mes fragòs Pirineu;
Y la enganyosa Guineu
Regalar à las Gallinas;
Que vnas promesas tant finas
Deixassen de estàr en peu.
Aqueixa Boca agraciada,
Que aixi se avesa à mentir,
Merexeria tenir
Vn badall de melmalada:
Y aixi com es ensucrada
La llengua, que me ha enganyàt,
Y sucre quant ha parlat
Fos, per la mateixa via,
Sucre la Pena seria
De aquest Engany ensucrat.
Alguna escusa nou's val;
Puix en lo que haveu mentit,
No pot dirse, que haveu dit
Mentidas, que no fan mal:
Digau lo dolor mortal,
Que sens remissiom' consum
La clara, y serena llum
(Per quim' regia) apagada,
Ma Voluntat agraviada,
Mon Goig convertit en fum.
A tal punt me ha conduit
Lo mal, que me està acabant,
Que sempre estic suspirant
Lo que per Vos he patit:
Y quant me viu reduit,
Despres de tant lleals passos,
En lloc de palmas, à llassos;
No puc donarme conort:
Puix, que serà sim' record'
Del paradis de eixos brassos?
Quant lo be, que en ells gozi,
Me passa perl' pensament,
La força del sentiment
Me fa perdrer lo juhi:
Pero, puix, quant vos perdi,
Perdi tot junt, aquell dia,
Lo major be, que tenia;
Allà hont va lo principal,
Be pot, lo que menos val,
Anar en sa companyia.
A tal extrem vingut sò,
Que estant del modo, que estic,
Io mateix so, lo qui dic
Mil voltas, que tinc rahò:
Est serà de ma aficiò
Lo blasò mes estimat,
Que eixa Neu haja avivàt
Lo foc, que ja està mortal;
Y que lo major Fiscal
Fassa ofici de Advocàt.
Vos, ab altre extrem, borràu
Est proceir humil meu;
Puix si mentidas dieu,
Vos mateixa las provàu:
Honradament vos portau,
Senyora (Deu vos ho pag;)

Que

Que ſent de mentidas ſac,
Ho ſou de vna red tant clara,
Que à totas ſels veu la cara,
Sens, que alguna ſen' amag',
Diuen, que *vna bofetada*
Es caſtic de qui deſment;
Mes ſi be ne haveu eſment,
De beſtret eſtau venjada:
Brava me la haveu pegada;
Puix lliurantme de la Mort,
Allà en lo perill mes fort,
Que patia en alta mar,
Me haveu vingut à ofegar,
Eſtant ſegur en lo port.
Mes, no ſerà poca gloria,
Peral' mal, que ſem' eſpera,
Si teniu de Mentidera,
Almenos, bona memoria:
Veurèu en ma triſta hiſtoria,
Que eix inclement procehir,
No ha pogut fer penedir
Mon perſeverant Amor,
Que à mans de voſtre rigor
Content me porta à morir.

A VNA DAMA, QVE PATINT VNA GRAN SED, LI DOnà ſon Galàn vn jarro de aygua.

DECIMA.

De la Caritat vingui
A conſeguir la finor;
Puix, que he apagàt lo ardor
A La que mel' cauſa à mi:
Quant ab ſon preciòs rubi
La aygua ditxoſa tocà,
Ab viſlumbres la illuſtrà
De reſplandor carmeſina,
Fent, ab ſa Boca Divina,
Lo Miracle del Canà.

ENCAREIX LO AMOR DE VN GALAN TRANSFORMAT EN la Coſa amada.

DECIMAS.

La major gloria he alcançat,
Que de Amor ſe pot haver;
Puix tant vos vinc à voler,
Que en Vos me ſo transformàt:
Ia no sò lo deſditxat
Alberg de deſconfiança;
Y Vos apacible, y mança
(Mal queu's pes') haveu de ſer,
Que mon Amor poguè fer
Eſt Encant, eſta Mudança.
Ocupats tots mos ſentits
De voſtra gran Gentileſa,
So la mateixa Belleſa;
Donayres tinc infinits:
Son los dons tant exquiſits
De eixa Gracia ſingular,
Que jo nol's vinc à borrar,
Ni ma llealtat los deſpinta;
Com, ni vna gota de tinta
Fa tornar negra la Mar.

Pe-

Pero es tal voſtre rigor,
Que del mitg de tanta ditxa
Trau vna nova deſditxa,
Y deixa burlat lo Amor:
O! terrible Deſamor;
Procehir cruel, y eſquiu;
Que dins de Vos me teniu,
Y ſent los dos vna Coſa,
Voſtra Crueltat no repoſa,
Sino, que allim' perſeguiu.

Y com jo eſtic convertit
Tot en Vos, Senyora mia,
Io, tambe, me avorriria,
Si en Vos nom' fos recullit:
Quin' Deſditxat ha patit
Vn dolor tant deſigual;
Que en ell, per mon be, y mon mal,
Veig eſtos contraris dos;
Quem' ſo recullit en Vos,
Ym' teniu odi mortal?

Mes, puix, ab llas tant eſtret,
Lo Amor ab Vos m' encadena;
Eix rigor nom' dona pena;
Ans de ell eſtic ſatisfet:
Perque à trobar menos fret
Lo voſtre Pit, dubtaria,
Si era eſta mudança mia,
Tal volta, plena de engany;
Aixi que, mon Deſengany
Eſtà en voſtra Tirania.

Per molt certa concluſiò
De tot aſſo ve à reſtar:
Que nos' poden millorar
Los quilats de ma Aficio:
Tambe ſen trau la rahò,
Pera moſtrar à la clara,
Quant es eſtremada, y rara,
De eix voſtre Cor la Fredor,
Que en Vos reſolt mon Amor;
Ell reſta gelàt encara.

SENTIMENT DE VN GALAN A LAS LLAGRIMAS DE una Dama, que perque no la ves plorar, ſe cubri la cara ab vn Mocador.

DECIMAS.

Amor, que riurer ſolia
En aqueixos Ulls ſerens;
Y deſde allà, tots ſos Bens
A mon Guſt li compartia:
Ia vuy, Senyora, cambia
Son Ser, y Proprietat;
Puix, que de pena ocupat
Aquell Paradis me moſtra,
Ahont, vn temps, la Gloria voſtra
Mon cor tinguè arrebatat.

Eſta novedat, Senyora,
No la cauſa ma aficiò;
Puix, ab igual intenciò,
La Riſa, y Plant me enamora:
Pero, qui à una pena adora,
Que premi pot eſperar,
Sino es vn etern penar?
Encara, que à ma Eſperança,
Deſta pluja la bonança
Fa reverdir, y alegrar.

Mes ja de vn engany me adon',
Que en aqueſt plant ſe ocultava;
Mia es èixa pena brava,
Mias las llagrimas ſon;

Lo

Lo mal ab que me apaſſion',
Y mos ſuſpirs exhalaren
Eixos vapors, que pujaren
A voſtra Esfera Sagrada,
Y en ſa Regiò gelada
De aqueſt modo s' condenſaren.
Io ſatisfet reſtarè;
Puix veig, quel' Amor ordena,
Que dels vlls de hont ix ma Pena,
Naſca ma Gloria tambe:
Car tot mon mal, y mon be
En ells, dirè, que eſtà vnit;
Puix ſi mon Cor afligit,
Reſolt fins aquells no para,
Sobre las flors d' eixa Cara,
Deſpres, ſe veu derritit.
Be penſo jo, que advertìreu
Eſtos efectes ditxoſos,
Quant los Vlls Divins ploroſos,
Ab eix voſtre Vel, cubrireu:
Pero del tot no impedireu
La Gloria als meus, queu's adoran;
Puix, que teſtimonis foran
De aqueſta Ditxa tamanya,
Ab que tant l' Anima guanya,
Y mos Sentits ſe milloran.
Y com del Plant lo calor
Lo eſmalt de eix roſtro enceguè,
Queu's ſervi mon Cor, dirè,
De graſolet de color:
Eſta ſerà del Amor
La hazanya mes celebrada,
Que à la Belleſa eſtremada
De las flors de voſtre Abril,
Realçal' color mes humil
Del Cor de qui es adorada.
Cada Llagrima vn Volcà
Ocult porta, y encubert;
May tant eſtrany deſconcert,
Sola vna Cauſa formà:
Pero tant cubert eſtà,
Las flamas tant retiradas,
Que las gotas agraciadas,
Liquidas perlas pareixen,
Ab qui, en valor, competeixen
Las de la boca geladas.
De tant gran contrarietat
Mas queixas la rahò trobaren,
Quant de voſtre Pit provaren,
Que eſtá de pedra formàt:
Que molt, doncs, que haja donàt
Aygua vna Pedra, que te
Del Mar de mon Voler be
Tanta humitat repreſſada;
Y que done foc, tocada
Ab los Acers de ma Fe.

A VNA SENYORA HERMOSA, MOLT INGRATA.

DECIMAS.

JVntà en Vos Naturaleſa
Los extrems del be, y del mal;
Poſant en balança igual
Al Deſdeny, y à la Belleſa:
Del Be la major Grandeſa
(Que's lo deixarſe lograr)
En Vos ha volgut negar,
Y per ſingular lo guardà,
Donantli vn Deſdeny per guarda,
Que de ſas mans volguè armar.
Y com es tant cuydadòs,
Que fins als deſcuyts caſtiga;
No

No hi ha apenas, qui no diga,
Que l' haveu maltractat Vos:
Tot lo Mon teniu queixòs,
Y à mi de modo m' teniu,
Que l' Amor sen' mofa, y riu,
Ventme tant lluny de mudança,
Mort lo Gust, y la Esperança,
Y sols lo Cuydado viu.
Mon Cor, com de veras ama,
No fa cas del disfavor;
Que la privació major
Mes à sos desitgs inflama:
Darà materia à la Fama,
Ab efectes tan estranys;
Puix han servit desenganys
De aumentar mes la aficiò,
Que lo que no la Rahò,
Manco ho podràn fer los Danys.
Vostre Rigor comparat
Ab lo ser Grave, y Gentil;
No hi ha ingeni tant subtil,
Que alcans' la desigualtat:
Pero à tal punt so arribat,
Que ab tot, queu's veig inhumana,
Seguesc ma quimera vana,
Ab gust de quem' veja l' Mon
Mes castigat, qne Acteon;
Puix sou Vos mes, que Diana.
Las plantas se estàn amant;
Dona lo fruyt abundosa
Doblantse la parra hermosa,
Per lo arbre vehi trepant:
Y à vn be queu's importa tant,
Vos dell axiu's apartau;
Ne veeu, que errada anau?
Puix si aquest Amor vos falta,
Tot ho acabarà esta falta,
Si l' Be natural negau.
Divina Senyora mia,
Feu en vostre Rigor pausa,
Que si la Bellesa ho causa,
Mirau, que's Flor de vn sol Dia
Y hont lo Amor tenir solia
Temple, y Ara Consagrada,
Donant lo Temps la bolada,
La embruta, y posa Cruel,
Deixant l' altre sa mà infel
En Cendra inutil cremada.

A LA ESTREMADA HERMOSVRA DE VNA DAMA DESdenyosa, à la qual veu son Galan en lo dia de Sant Ramon Nonàt

DECIMAS.

DE veureu's tant celebrada
(Per si la Fama hi asitg)
Mos Vlls tingueren desitg
De haverne vna cullerada:
Miri eixa Gracia estremada,
Y mirant ma indignitat,
Rendit al Ser desditxat,
Que alcança força invencible,
Vn mut Sufriment terrible,
Fins vuy, me ha tingut lligàt.
La Fabrica Celestial
Contempli de aqueix Subgecte,
Hont la Soberà Arquitecte,
Casi esmersà son Cabal:
Viu agraviàt lo Coral,
Tinguts en poc los Rubins,
Vençuts los Diamants mes fins,
Y las Perlas menyspreadas,

De

De vostras parts delicadas,
Y de aqueixos Vlls Divins.
Dia de la Devociò
De aquell Sant, que no nasquè;
Mori, sens naixer, tambe,
Ma temerosa Aficiò:
Que si aqueixa Perfecciò
Es, la que mon Cor adora;
La aficiò es morta, Senyora;
Lo Ser li falta, y la Vida,
Mentres no s' veu favorida,
Ni vostre Pit la millora.
Per perseverant mereix,
Lo que, per humil, no alcansa:
Puix de la desconfiansa
Trau forças, se aviva, y creix:
Vn any ha ja, que pateix
Retirada, per lo Amor,
En la Presò del Temor:
Mes, com tant aspre mal
Ha gastàt tot son cabal,
A crits demana favor.
Condemnàt à etern pesar,
Mes val, Senyora, que'l tinga,
Del que parlar me convinga,
Que de tant nociu callar:
Será saviament errar,
Si veig ma aficiò premiada;
Y, si torna desdenyada,
Mon Cor nos' queixarà tant,
De que estantse ell abrasànt,
Ma Llengua estiga gelada.
No se ofenga eixa Grandesa,
Mirantme ja tant gosàt;
Que mal cobra llibertat
Vna Anima, que està presa:
No tinga vostra cruesa,
Tant inclement procehir,
Que veentme, per Vos, morir,
Vn poc à dolor nou's moga;
Y almanco, fins que Iol's cloga,
Ab Vlls piadosos nom' mir'.

A VNA DAMA, DE LA QVAL, SOLS AB LA FAMA DE SA hermosura, estava enamoràt vn Galan; y veentla lo dia de Sant Pere, parlant ab ella adverti, que se traguè dels Pits vns Psalms Penitencials.

DECIMAS.

BE diuen, Senyora mia,
Las Vellas, entorn del foc,
Que venen à poc, à poc
Totas las Gracias, vn dia:
No debadas, jo temia
Desgracia tant desigual;
Y quant la gracia Celestial
Vostra, de lluny adorava,
En la fe de Amor estava,
Segur d' est dolor mortal.
Mes, puix era de mon Fat
Està Sort tant variable,
Ab ser mon dany inefable,
Me pesa, que haja tardàt:
Tant del merit me ha llevat,
Com de la pena escusà,
Y la gloria dilatà
De veurem à Vos rendit:
Que si es soberà l' Delit,
Tambè es lo Dany soberà.

Quant, devall de mortal Vel,
Tanta Bellesa miri,
Y que era Festa adverti
Del qui es Portaler del Cel:
Que nol' obris me recel
Lo Sant, per ser tal jornada;
Fundim', en que tant pagada
Restá ma Imaginaciò,
Que de ella altra perfecciò,
Ia no pot ser adorada.
Mes, ay! que notable error
Es aquest, per hont camino;
Puix en lo Cel me imagino,
Y estic en lo Infern de Amor:
Y axim' condemna l' Rigor
De eix procehir inclement,
Y vn atrevit Pensament,
Que à eixa Bellesa aspirant,
No serà l' dolor bastant
A mudarlo eternament.
Però entre tantas rahons,
Que fan infernal ma pena,
Amor, quem' falten ordena
Las espantosas visions:
Ans en las foscas Presons
De ma llastimosa Historia,
Tant clara està en la Memoria
Vostra Gracia singular,
Quel' Anima ve à dubtar,
Si està en lo Infern, ò en la Gloria.
Ab tal goig sem' representa
Eixa Bellesa, que ador',
Que deixa atràs lo Rigor
Del Rigor, que me atormenta:
Tant penada, com contenta,
Ma Imaginaciò repara;
Y en eixa Divina Cara,
Rosas, y Neu considera;
Ivern, junt, y Primavera,
Que mon Mal, y Be declara.
Lo Astronomic mes expert,
No pot ma Sort igualar,
Puix, si als Estels vol comptar,
En son gran numero s' pert:
Y Io, Senyora, estic cert,
Que en aquell dia ditxòs
En vostre Cel Lluminòs
(Cifra del alt Firmament)
Tots los compti, conclohent,
Que tant solament, son dos.
Dos son, no mes; si bel's clars
Raigs, que de si despedeixen,
En sos Orbes produeixen
Altres Llums à milanars:
Ab virtuts tant singulars,
Y soberana Potencia,
Que no sols ab sa influencia,
Ma Voluntat inclinaren
A amarvos, mes la obligaren
Ab vna dolsa violencia.
Qué dirè de la Bellesa
De eixa Boqueta, hont apar,
Que mostrantse l' Cel avar,
Volguè encaixar sa riquesa?
Seguint sa Naturalesa
Las Perlas, ab sa finor,
Apuran mes la blancor
De esta ma Fè, queu's venera,
Quant dels dos Corals me altera
Lo Cor tant encès color.
Poguera sufrirse jà
Aquest incendi, que pas,
Si à son gran foc apagàs
La Neu de eixa blanca Ma:
Mes, ay de mi! quant en và
Mon Cor abrasàt fugi,
Pera remediarse alli;
Puix entre tanta fredor,

No-

Novas Flamas, nou Ardor,
Y novas Penas senti.
Ni en lo Iardi regalàt
De aqueix Pit trobà remey;
Perque en sa defensa vn Rey,
Per Guarda hi està pósàt:
Solen à vn Iardi encantàt
Guardarlo Fers Animals;
Pero als Fruyts Celestials,
Que enclou, Senyora, aqueix Pit,
Los guarda lo Rey David,
Ab los *Psalms Penitencials.*
Quant de aqueixos ports de Neu,
Viu, Senyora, quel's traguereu;
Tant Bella me pareguereu,
Com Aquella per quil's feu:
Y ab çego ardor, com lo seu,
(Segons son las penas mias)
Y ab flamas cruels, é impias,
Lo Amor rodejàt me te;
Que à vn Mon abrasàr podrè,
No dic matar à vn Vrias.

A VNA SENYORA DESGANADA DE FEBRES, Y SENTIment de son Amant, Zelòs de aquest accident.

DECIMAS.

Diuen, que s' cria vn Ardor
Entre la Neu de aqueix Pit;
Que vna Febre ha conseguit
Lo que no ha pogut Amor:
May arribà mon dolor
A mes cruel sentiment;
Perque, què major torment,
Que veureu's à Vos penar?
Ni pena igual, com rabiar
De Zelos de vn Accident?
Mes com de aquell nol's tindrè,
Puix te sort tant estremada,
Que en vn llit vos te postrada,
Y en ell, ab Vos, se entretè?
Y axi apassionadau's te,
Que aqueix Cor, ple de cruesa,
A llançar suspirs lo avesa,
Y al Cel piadòs reclama
Contra la furiosa flama,
Que en sa Regiò veu encesa.
Io, com me puc alegrar,
Si cubert de ardor fogòs
Veig al meu Sol lluminòs?
Senyal, que s' vol eclipsar:
Que es lo que puc esperar,
Si tant mal me succeheix,
Quel' Planeta, que influeix
Tot mon ser tota ma vida,
Se altera tant fora mida?
No he de patir, si ell pateix?
Estos sobresalts tant varis,
Senyora, m' consumen viu;
Que Vos la Febre teniu,
Y Io patesc los desvaris:
Mes ja veig quant temeraris
Son mos temors, y recels;
Que no permetràn los Cels
Tanta Gracia mal lograrse,
Si lo Mon sab trastornarse,
Y oferir totas sas raels.
Alteradas (y ab rahò)
Las Musas, y Ninfas bellas;
Perque en Vos conservan ellas
Sa Bellesa, y Discreciò:

 Van,

Van, juntas en esquadrò,
Plantas Cordials sercant;
Qual cull la Rosa fragant,
Y qual la Xicoyra sana,
Qual la Viola boscana,
Y Agrella refrigerant.
Diana, ab son Arc dorat,
Si algun Aucell te virtut,
Per tornarvos la salut,
Desobrel's Nubols lo abàt:
Al Senglar, y Os emboscat,
Al Tigre, y Lleò lleuger,
A camas preten haver,
Si es que en sa Feresa tenen
Materials, que convenen,
Pera podervos valer.
La Terra finissim Or
Dona de sos Minerals;
La Mar, Perlas, y Corals,
Per alegrarvos lo Cor:
Yl' meu, que de pena s' mor
De veureu's à Vos patir,
Se ve à fondrè, y derritir,
Llagrimas distila, y plora,
Y, à modo de Cantimplora,
Vos pretèn entretenir.
De eixos vostres Vlls Divins
Enamorada Minerva,
Ha convocàt la Caterva,
De sos Savis, y Alfaquins:
Los vns, armant Alambins,
Quintas essencias procuran;
Altres pastan, y maduran
Bolos, Trociscos, y Vnguents,
Epitomes, y Foments;
Y altres mil remeys procuran.
Aretusa hermosa, y bella
De Venus ab los Cabells,
Ara se aconorta d' ells,
Y per Vos se descabella:
O! agraciada Donzella,
Preneu esfors, y advertiu;
Que puix cifrada teniu
De tot lo Mon la Bellesa,
Tota la Naturalesa
Pateix, mentres Vos patiu.
Apolo mostra ab sa Llum,
Y ab lo modo ab que la envia,
Que no tant tornar lo Dia,
Com vostra Salut presum:
Nuvols, y Bromas consum,
Y al Ayre esmalta, y serena,
Mes per mes, que fa, no esmena
De eixa Presencia la falta;
Perque, mentres ella falta,
Tot es tenebras, y pena.
Tot lo Ajuntament Sagràt
Dels Deus volguè visitarvos,
Y solament, per curarvos,
A Esculapi han enviàt:
Mes lo pols nou's ha tocàt,
Ans sens mourer bras, ni llabi,
No veent cosa, que resabi,
En Vos, corruptible tinga,
Torna als Deus, y diu: *Que vinga Vrania ab son Astrolabi.*
Aixi que, lo vostre mal,
Propriament, Senyora mia,
No es Febre, ni Malaltia,
Sino Impressiò Celestial:
Y puix, que semblant senyal
Sempre sol mostrarse abans,
Que s' muden Imperis grans;
Mudanças diu est Ardor
Del gran Imperi de Amor
En vostres Vlls soberans.

CAR-

CARTA, QUE ALS 15. DE IUNY 1608. ESCRIGUE AL POETA vn Rector son Amic, à qui acostuma nomenarlo, Ocari; desde Santa Coloma de Queralt, escusantse de la visita, per sas moltas ocupacions. Encomanali la resposta.

QVINTILLAS.

Reverent, y Amat Rector,
Tant gran contento he rebut,
Que en mi major no ha cabut,
Despres, que Ocari Pastor
Estarvos prop ha pogut.
Per la gran benevolencia,
Ab que sempre vos he amat,
Ia no mi basta paciencia,
Fins, que m' veja saciàt
De vostra dolsa presencia.
Imagino, que estareu
Ocupát, com la formiga:
Molt saviament ho fareu,
Si nos' pert vn gra, ni espiga,
Peral's hostes, que tindrèu.
Ay! lo meu Amic Benet,
Nom' tingau per temerari;
Queu's jur per lo Pas estret,
Que lo vostre Amic, Ocari,
De veureu's, se mor de sed.
No sab, quant veureu's podrà;
Ab tot serà ans de Tots Sants;
Entre tant vos escriurà,
Y darèu los besamans
A Fra Ioseph Barberà.
Pero Io procurarè,
Puix tinc de veureu's tals ganas,
Y vn impossible farè,
Pera tocar las Campanas:
Si mi cridau hi anirè.
Aqueixas cartas rebreu
De aquell Oncle flac, y amát;
Que, segons diu, lo tindreu
En aqueix Lloc, regalàt,
Hont Vos lo repararèu.
Vale, lo meu gran Amic;
Y rieuvos tant, que pugau,
Del meu cant, que si be es xic,
Es gran, puix Vos li donau
De alegria vn thesor ric.
La Musa se- es rovellada
En esta Terra tant freda;
Y està ja tant desmayada,
Que la vena se li enreda,
Quant pensa estar ben trempada
Benet, puix vos he brindàt
Ab estas Quintirinillas;
Sino escriviu, desafiat
Vos veureu ab las gallinas,
Queu's havèu encorralàt.

RESPOSTA DEL AVTOR A LA CARTA, Y SATISFACIO, QUE li donà de no visitarlo, no obstant se troba tant cerca.

QVINTILLAS.

Reverent Rector, y Amàt,
Facilment vos he cregut,
Que en haver aqui arribàt,
Mes contento no ha cabut
En

En eix vostre pit ingrat.
No ho podrè Io dir axi,
Puix en lo punt, que entengui,
Que tant prop de miu's tenia,
Si no es alguns ous del dia,
No puc engullir boci.
Que quant me poso à pensar,
Que vna tant poca distancia,
De Vos nom' deixa gosar,
Assom' dona major ansia,
Que si estava dellàl' Mar.
Ay! Ocari, mon Amic;
Tal, qual la llagosta estic,
Que en no podervos mirar,
Me buydo, com la del Mar,
Quant de Llunas veu vn xic.
Y lo que mes penam' dona,
Ym' causa major enuig;
Es, que no repos estona,
Sino desquel' Sol nos fuig,
Fins, que los tossals corona.
Y està per aquest dolor
Sempre lo meu mocador
De ilagrimas tant humit,
Com vn bolcall, que ha servit
A vn Infant gran mamador.
Dieu, que à tall de formiga,
Dec replegar lo Forment;
Y dieuho propriament,
Que ho fas ab poca fatiga:
Tant es lo esplet macilent!
Ab tot quisvulla hoste vinga;
(No perq̃ en tal compteu's tinga)
Ni crec, que passe à desayre,
Si se trastorna, quant ayre
Hi ha de Colonia à Nordinga.
Ans de tots Sants prometereu,
Que ha de illustrar aqueix Sol,
Aquest raçò vostre, y meu;
Als vltims de Iuliol
Fòs tots Sants, plaguès á Deu.
Lo Pare Fra Barberà
Tambe esperantvos està;
Y si be à poc, que es anàt,
Per elegir nou Abat,
Vuy, ò demà tornarà.
Nou's importal' Campanar,
Haventhi Pulpit assi:
Quant mes, ques' pot suspirar,
Que com altre Fra Gari,
Per si u's ha de festejar.
Pero, com se vulla sia,
Per ser tal la ocupaciò mia,
En la punta de vn marlet
Lo Escolà estarà tot dret,
Vetllant de nit, y de dia.
Y apenas la ferradura
En lo Terme estamparà
La vostra cavalcadura,
Quant à tot lo Lloc farà
Senyal de tanta ventura.
Las cartas del Oncle he vist;
Y si la sort assi l' guia,
Me apar (segons es ben quist)
Que hi funda una Confraria
De la...................
Pera servirvos en tot,
Fins, que no hi ha agut mot
Tota vostra carta he ris:
Sou de pur Sucre vn cafis,
Y del pomer de Or vn brot.
Que vol dir, *que ja la Musa*
Aqui se u's es rovellada,
Que se u's emmaranya, y nusa,
Y la teniu destrempada?
Aixo, Senyor, es escusa.
Perque ab eix mateix estil
Tant apacible, y gentil;

Allo

Allo mateix, que diéu
Iuntament contradieu,
Ab artifici ſubtil.
Valgau's lo gran Goliat
Ab voſtras *Quintirinillas*:
Tant lo Terme me ha agradàt,
Que no dic, à las gallinas,
Pero u's matarè lo gat.
Tot ſia, que Vos vingau,
Y à burla no u's ho tingau;
Que quant al Pais veureu,
Tal vegada l' trobareu
Molt millor, que no u's penſau.
Aſſi lo Nilo non's rega,
Ni l' Danubi n's circueix,
Ni á Ganges hi ha qui l' conega,
Ni l' Tigris nos dona peix,
Ni hi ha qui de Eufrates bega.
Vna petita Riera
Banya eſta noſtra Ribera,
Que tota s' conreſa, y llaura;
Y ſi, qual Taix, no la daura,
Daurala de altra manera.
Ni aquell Atlant Maurità,
Ni lo Caſpi de Sarmacia,
Ni lo Mont Tauro, aſſi eſtà;
Pero cert no l's ho deſplacia,
Que altres molt millors ni ha.
Puix es coſa ſens queſtiò,
Que no hi ha comparaciò
Entre aquellas de la Lluna,
Ni altra Montanya alguna,
Solament ab Albiò.
No hi ha Llebrers Irlandeſos,
Ni l's Elefants Trapobans,
Dromedaris Madianeſos,
Rinoceronts Indians,
Ni Tigres de Hircania enceſos.
Pero baſta, que hi fa niu
La temeroſa Perdiu,
En lo Terme, à cada paſſa;
Y apenas la Llebra paſſa,
Quant al Cunill deſcubriu.
Numeroſa cavalcada
De gent rica, y principal,
Per aqueſt Lloc no ha paſſada;
Ni may ſe ha viſta piſada
De mula de Cardenal.
Be, que en vn Llibrot trobàm,
Ab lletras caſi de vn palm,
En los Arxius de la Vila;
Que à Don Fruela, ò Fruila,
Aſſi lo aportà la fam.
Los Princeps Infels, que venen
De la terra hont ſe fa l' Or,
Y l' Sant Batiſme pretenen,
Deſque Deu los tocà al cor,
Per aſſi cami no tenen.
Ni aſſi may he viſt la gent
Lo gran acompanyament,
Dels Reys, que van à caſarſe;
Ni hi ha pera que canſarſe
En ferlos recebiment.
Sols paſſa vn Eſmolador,
Yn's par coſa molt eſtranya;
Y cauſa tant gran rumor,
Com la entrada en Alemanya
De Carlos Emparador.
Qui del Carretò admiràt
Eſtà, mirantlo, abovàt;
Ni en Roma li apar, que hi haja
Font, com aquella, que raja
Del canter eſportellàt.
Sis' recita alguna Hiſtoria,
Es lo Amor vn Sabater,
Home de molta memoria,
Y ſi cantal' Moliner,
Nos' par, que eſtam en la Gloria.
La

La *Victoria Christi* es
La Comedia de mes pes;
Y en venir los Cerverins
No hi ha conceptes Divins,
Que sien tinguts en mes.
Los melindros delicats
Dels gusts, que de tot se ofenen
En las famosas Ciutats,
Lloc en aquest lloch no tenen:
De ques' vulla estàn pagats.
Si acàs arriba vn Marxant,
Los Cascabells sorollant,
Aixi lo escolta la Gent,
Com sil' dorat Instrument
Apolo estiguès sonant.
Assi no hi ha Campanars
Rodejats de senys, que pesan
De vuytanta, à cent quintars,
Ab los Capitells, que besan
Los esferics sostres clars.
Mes perço no estimàm poc
La Campana de aquest Lloc,
Ab dos estacas tinguda;
Puix sabem, que no està muda
A Concell, à Temps, y à Foc.
Tambè es cert, que no tenim
Las grans sedas de Liguria,
Ni lo lli Portugués prim;
Que de sedas ni ha penuria,
Y de brocats ne patim.
Que Venecia non's ne envia,
Ni balsam Alexandria,
Ni Italia de sas pinturas,
Ni la Trinacria armaduras,
Ni Flandes tapiceria.
Lo mes, que assi veurer puc,
Es sola vna Mija llana,
Ab qui, de molt bona gana,
Barataria algun Duc
La sua Seda galana.
Be, que en las Festas movibles,
las s' veuen cosas terribles,
Que Ciutat no las iguala;
Que la Agricultura, y gala
No son tant incompatibles.
Dona hi ha, que ja se arrisca
A manega de sati;
Y no falta altra, que isca
Ab lo vellut carmesi
Sobre sa grana morisca.
Alguna men' he miràt,
(Quel' mirar sol, no es pecat)
De tanta grana rodada,
Quem' pareguè vna vegada
La Muller de Pons Pilat.
Afsò està dit: ara vaya,
No es aquest Lloc tant perdut,
Quel' fruyt menor de sa playa
En molt no sia tingut,
Fins allà dalt en Viscaya.
Y quant tot sia pobresa,
Conforme aqui es tot grandesa,
Veniulo à desempobrir;
Que sols Vos podeu suplir
Lo error de Naturalesa.
Tres Molins hi ha, que entenen,
Que vos haveu de arribar,
Y de las ganas, quen' tenen,
Estàn sens poder rodar,
Mentres las ayguas nol's venen.
Las Fonts, que totas se escolan,
De llegrimas se arrigolan,
Vostra vinguda esperant;
Los Gossos estàn lladrant,
Y quants Gats hi ha miolan.
Veniu, lo meu dols Ocari,
Que á no trobarme ocupat
No estiguera vuy de anarhi

A eix Castell, quem' te robat
Lo meu contento ordinari.
Ohiu al vostre Benet,
Que desde ara vos promet,
O cari amat, si veniu,
Vn parell de ous al caliu,
Y tal volta vn pollastret.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN GRAN CANTOR, QVE LI cayguè la gargamella, y mori de humor Gallic.

REDONDILLAS.

ASsi jauen sepultats
Los Ossos de un gran Cantor,
Lo qual mori de dolor;
Pero no de sos pecats.
Aquesta pedral' sagella;
Si be, tot enter no està;
Perque un Angel sen pujà
Dalt al Cel la gargamella.
En lo demès no hi tocaren
Los cucs un pic, per senyal;
Que com lo trobaren tal,
Per Basileu lo deixaren.

A VNA LATRINA, QVE FEV LO AVTOR EN LO HORT DE la sua Rectoria.

REDONDILLAS.

LA monarquia regint
Felip Ters, que la millora,
Se feu esta Cagadora,
Essent Papa Paulo Quint.
Adredes obra tant grave
Se edificà prop de un hort;
Perque qui paper no port'
Se puga valer de un Rave.
En sa trassa artificiosa
No pose lo maliciòs
La llengua, ab zel envejòs;
Perque la traurà merdosa.
Ni ab superbia presumesca,
Lo que no enten, judicar;
Y ans, que ho vinga à condemnar,
Tot primer ho assaboreiça.
Los vehins advertiràn
No cometrer tant gran falta,
Que si fan obra mes alta,
Tota aquesta se beurán.
Y tu, Cagador prudent,
Que en aquest lloc entraràs,
Si molt pesàt aniràs
Menjarte has lo paviment.
Si per obras Soberanas
Son tinguts los Mausoleus,
Colosos, y Coliseus,
Memoria de cosas vanas:
Assi, mil Culs retronant,
Faràn memoria perfeta
Del assalt de la Goleta,
Y Victoria de Llepant.
Fonc lo Tribunal primer,
Que en est lloc se celebrà;

Vn Diumenge, que hi cagà
Vn Deſcendent de Beutèr.
Dividits los llocs eſtàn:
Eſt io Rector ſe apropria,
Per orde lo Eſcolà, y Tia;
Los Hoſtes hont guſtaràn.
Fecit Bartomeu Monreal,
Vn Cid en Arquitectura,
De qui la Roca mes dura,
Tem lo Martell, y Parpàl.

REDONDILLAS.

AB ſer pacific, Ginès,
Sols en ſa cara he comptadas
De vuyt diſtinctas ganyadas,
De dalt, abaix, y al travès.
Home tant amic de pau,
Cara en tantas parts frunſida;
No es cara, que es caramida;
Puix, que tant lo ferro atrau.

A CATARINA REAL, QVE AFÁVORIA A DOS GALANS.

REDONDILLA.

MOltas queixas tinc de vos,
Catarina, y ſabme mal,
Que ſent Filla de vna Real
Vullau ſer *Peſſa de Dos.*

A VNA SENYORA NOMENADA SERAFINA.

REDONDILLA.

ASon Nom vens ab excès
La Ingrata, quem' deſatina;
Puix ell diu, que Sera-fina,
Y la Taymada ja ho es.

A LA SEPVLTVRA DE VNA MOSSA HERMOSA.

REDONDILLA.

EN aqueſt Sepulcre eſtret,
Jau vna galan Minyona,
Que al.... de Vallfogona,
Algun temps, feya anar dret.

BOLLETA DE SANITAT, AB LA QVAL DESPATXà LO AVTOR à vna Dona nomenada Tecla Verdera *en temps del Contagi.*

REDONDILLA.

DE Vallfogona parteix,
Vuy Dijous Tecla Verdera,
Que per ſer tant batxillera,
Fins la Peſta la avorreix.

LLI-

LLIÇENCIA, AB LA QUAL SE DISPENSA AL SENYOR DE ...... lo no menjar Peix.

REDONDILLAS.

VIsts los atxaquès, y mals,
Quel' de..... pateix;
Y que per punts se enflaqueix
Ab viandas Quaresmals.
Vist, que per eixir á llum
Ha de usar bon aliment,
Que ab dos dias, altrament,
Ha de pudir à resclum.
Vist, que à voltas no pot pus,
Fer ser tal sa ma a gana,
Que tropeha en terra plana,
Y à cada pas diu: *Iesus*!
Vist, que ja de son jovent
Sols li hà vingut à quedar
Lo saber filosofar
De las Donas solament.
Y al fi, vists tants accidents,
Que demanan gran substancia;
Perque no hi tingan ganancia
Metges, ni medicaments.
Fentli gracia singular,
Vuy, qui pot li concedeix,
Que puga no menjar Peix,
Y ques' puga encarnissar.
Pero ha de estàr advertit,
Que no abuse esta llicencia;
Perque en temps de penitencia
Vindria mal vn ensit.
Y aixi es raò, que esmorsant
(Per no menjar lo pa axut)
Entre dos llescas premut
Menge sols vn Elefant.
Y si vol fer de las suas,
Provant algun Aucellet,
Que guste se li permet
Quatre dotzenas de Gruas.
Menge à dinar la Mulassa,
Y los Cavalls Cotonès,
Y pera postres, desprès,
Tots los ravens de la Plaça.
A berenar menge poc,
(Que puga millor sopar)
Setse plats pot berenar,
Y ab ells, si li apar, lo Coc.
Tambe à sopar vaja apler,
Que la salut es gran joya,
Sope lo Cavall de Troya,
Nol' deix per algun diner.
Y si amostra la experiencia,
Que nol' basta à mantenir,
Ho tornarà à prevenir,
Crexerèmli la llicencia.
La qual valga per lo espay
De vn any al dret, y al revès:
Dat en Pulla, als sis del Mes,
Lo Doctor Merlin Cocay.

A VNA DAMA MOLT GRAN, CASADA AB VN HOME PETIT.

REDONDILLAS.

TOts en comun's alegràm,
Ioana, que hajas pres Marit;
Mes com lo has pres tant petit.
Par, quel' has caçat al ram

Y quant junts vos veig eſtar,
La junta es tant deſigual,
Que nom' par ſino vn Perdal
En paret de Campanar.
Y quant abraſſarte vol
(Per mes, que lo pobre creix)
Vn llibret xic me apareix
Sobre de vn gran Fariſtol.
Lo Amor ſe es fet Carnicer;
Y en la Taula, que ha parada,
Tu èts la cumplida peſada,
Y d'ell tornas ne vol fer.
Vn gentil plat ſen' faria,
Ioana, ſi al aſt te poſaſſen,
Y à ton Marit aixetaſſen
Ab vn poc de Malvaſia.
Moſſen Ioan de Valleſia
(Lo quiu's eſposà en tot be)
Not' recordas quet' diguè:
Que aportavas á la Igleſia.
Que veent à ell tant poca coſa,
Y à tu tant bella Fadrina;
Que ereu Fillol, y Padrina,
Pensà; y no Marit, y Eſpoſa.

A VNA SENYORA, QVE REGALà DE VNA CADENILLA DE Acer à ſon Amant.

REDONDILLAS

COm à voſtre Eſclau humil,
Senyora, m' voleu lligar;
Y puix no men' vull anar,
Es la Cadena ſutil.
Be de aqueſt modo m' moſtrau,
Que ma Aficiò m' aſſegura,
Ab Cadena, mes ſegura,
Que, la que Vos me poſau.
Ab l' Or de eix Cap ſoberà
Amor ha fet, ja, primer
Lo que ara, ab aqueſt Acer,
Preten voſtra bella Mà.
Quant à las mias vinguè,
Axi s' alterà mon Pit,
Que ſuſpito, que es exit
De las Minas de la Fè.
Ma gran Llealtat be mereix
Lo terme, que en ella vſau;
Puix, ſi en Cadena m' poſau,
Voleu lam' pos' Io mateix.
Com en ſer voſtre, cifràt
Eſtá mon ſer, y valor;
Ningu m' guardarà millor,
Que ma propria llibertat.
De aqueſt modo vindrè á ſer,
En tant rara conjuntura,
Io ſol, pera ma ventura,
Lo Près, y lo Eſcarceller.
Quant en tal Cadena m' veig,
A anguſtiarme no vinc;
Que, per mon Tusò la tinc,
Y al de Borgonya no enveig.
Eſtà ma Ditxa travada
En ſa ſutil travaſsò,
Si, com me feu del Tusò,
Me feu de la Clau Dorada.
Ab lo be, que vuy alcanſa
Mon Cor, lo dol ha deixàt;
Y una Llorea ha donàt
A ma deſnua Eſperanſa.
Y no ſols, no la atreballa
Lligàm tant precios, y ric;
Ans,

Ans, contra tot Enemic,
Li será Jaco de Malla.
a tot de alegria brolla,
Suspen sa rabiosa pena;
Pensant, que tras la Cadena,
Me haveu de donar la Argolla.

A VNA SENYORA MOLT HERMOSA, NOMENADA N. SERRA.

REDONDILLAS.

Dos mil voltas me ha tiràt
Amor sas fletxas agudas;
Pero per hont son vingudas,
Per alli sen' han tornàt.
Ni vn senyal en mi deixaren,
Que com de Acer tinc lo Cor,
Y las fletxas eran de Or,
En tocarlo se espuntaren.
Pero lo Fill de vna perra
Molt be venjarse ha sabut,
Que, quant altre no ha pogut,
Hagi pres ab vna Serra.
Es tant aguda, y tallant,
Que menudas parts pot fer,
No dic sols de vn Cor de Acer,
Pero, que fos de Diamant.
No está feta com se vulla
Aquesta Serra gentil;
Que l' ormeig es de Marfil,
Y de Or purissim la fulla.
A concert estàn posadas
Las dents menudas, è igulals,
Que son Perlas orientals
Entre rubins engastadas.
De la mateixa Filosa,
Ab que Venus se entretè,
Amor la corda traguè
Per esta Serra graciosa.
Y Ahont la Deessa tenia
Vn Serro de Or Indiá,
Ençara de aquell tirá
Los millors brins, que hi havia.
Y ab esta Serra en las mans,
Ab facilitat parti
Lo Cor, que tant resisti
Las suas fletxas abans,
Y de materia tant dura,
Tant blana sas mans la feren,
Que quant la tallà, caygueren
Llagrimas, per Serradura.
Y ab tot, que molts dias ha,
Que l' acaba de partir;
May, fins que vinga à morir,
La Serradura caurá.
De aqui s' segueix lo dolor,
Que en tot lo Mon no te igual;
Mes, com lo instrument es tal,
No m' se queixar del Amor.
Y si mal me ha oít parlar
Del rigor de sos torments;
De aquesta Serra las dents
La llengua m' pugan tallar.
Fos qui s' vulla Emperador,
Y jo no mes, que Fuster,
Sols deixás en mon poder
Aquesta Serra, lo Amor.
Curt Oficial no seria,
Quant tal ventura tinguès;
Y per mes mal temps, que fes,
Fahena nom' faltaria.
Que sent la Serra tant bella,
May me podria cansar,

Y deixarial' menjar,
Pera treballar ab ella.
Y tant pratic me faria
De aquest mecanic delit,
Quen', vsaria de nit,
Axi mateix, com de dia.

ALS DESDENYS DE VNA SENYORA NOMENADA N. Campana.

REDONDILLAS.

EN la nit de mos pesars,
Volguè lo Cel alegrarme,
Y dos Estelas mostrarme,
De raigs trasparents, y clars.
Però apenas mon desitg
Axi poguè be lograrse,
Quant del Desdeny veig posarse
Lo Mal Nuvol de per mitg.
Volguera, en ocasiò tal,
Ser ordenát de Completas,
Per poder veurer desfetas
Las forsas del Temporal.
Ab tot que, Senyora mia,
Desde ara be me assegur,
Que à exorcisme, ni à conjur
Eix Nuvol no obeiria.
Los que los Dimonis mouen,
Solen dissiparse axi:
Est lo mou vn Serafi,
En que mil gracias se enclouen.
Mes si jo m'. posava en tall,
Y algun poc me arremangava;
Jo ho pag, si nol' desterrava,
A sò, y repic de batall.

ALS DESDENYS DE VNA SENYORA NOMENADA COLOMA Colomer.

REDONDILLAS.

SI sou Coloma, Senyora,
Com aixi tal fel teniu,
Y ab tal extrem avorriu
Al qui en extrem vos adora?
De la Aguila rigurosa,
Que del que matas' mantè,
Millor lo nom vos convè,
Que de Coloma amorosa.
A las mans del qui las crida
Las mansas Colomas venen,
Y ab dolsas picadas prenen
Lo past, quel's dona la vida.
Y vos, Coloma cruel,
Tras, que sabeu, lo queu 's vull,
Apenas vos fas del vll,
Quant ja bolau fins al Cel.
Cada VII de eixos es igual
Al Topaci, en la finesa;
Del Cap dorat, la bellesa;
Yl' bec petit, de coral.
Y la extremada blancura,
(Ab que à la neu excediu)
Que de Coloma teniu,
Nos' nega à vostra hermosura.

Mes

Mes lo que al Mon te admiràt,
Es, que tingau lo extérior
Ab tantas mostras de amor,
Y lo cor ple de crueltat.
De mi mateix me desisc,
Veent, q̃ vn sol Subgecte alcansa
De Coloma la semblansa,
Y efectes de Basilisc.
Y que als mes fers animals
Mes vos estimeu semblar,
Que no seguir, è imitar
Als dos pares naturals.
Sens dubteu's comunicaren
Tal naturalesa, y ser
Las pedras del Colomer,
Entre las quals vos criaren.
Y encara (quiu's mira atent)
Major es vostra cruesa;
Puix Vos entre sa duresa
Trobareu aculliment.
No aneu tant esparverada,
Que ja tot lo Mon te avis,
Que heu vingut de Paradis,
De la Devesa sagrada.
Y per aquesta rahò,
Si algun Caçador vos mira,
De vostra Gracia se admira,
Y alsa en lo punt lo Canò.
Amaynau eixa bolada;
Aixi ab vn colom dels fins,
Vos veja, de Colomins,
Senyora, tota rodada.

A LA SENYORA CECILIA DE FLOREIATS, DE EDAT DE 15. anys.

REDONDILLAS.

DE tots los Pans, que ha posats
en la sua taula Amor,
Sens dubte, que es lo millòr
Cecilia de Florejats.
Com de farina de rosas,
Y de purissima llet,
Aquest Pa tant bell se es fet,
De aquis' segueixen mil cosas.
Vna es: Que pera menjarlo,
Com lo seu tendror es tal,
Mossegarlo gens, no cal;
Sino ab los llabis tocarlo.
En tot ventura ha tingut
Est Pa, com en ell se veu;
Y aixi es ben cert, que nos' feu,
Al enfornar, geperut.
Y pera quel' coneguès,
Posàli Amor, per senyal,
Entre dos grans de coral,
Vint, y nou perlas, ò mes.
Y perque prenguès sahò,
Vn petit tall li donà;
Y tant delicat anà,
Que cubert restal' ronyò.
Ab tot asò reisquè
Perfetament assahonàt;
Y qui los vlls li ha mirat,
Pot assegurarsen be.
Quinse anys ha, q' es' pastà;
Y ab tot vuy està tant fresc,
Que encara no hi ha quil' llesc,
Si be, qui ho desitja hi ha.
Aixi à florirse vinguè;
Empero es la floridura,
Flor

Flor de tant bella Hermosura,
Que aisò es lo millor, que té.
Pa de companya no es,
Sino tant bell, y estremàt,
Que fins vuy no se ha trobàt
Qui menjarlo merescquès.
Be, que finalment jas' veu,
Que à algu lo hauràn de dar,
Perque nos' vinga a gastar
Est Pa mes blanc, que la neu.
Mes, que venturòs serà!
Semi-Deu se podrà dir
Aquell, ques' veurà elegir,
De tants llepols, com hi ha.
Y com est Pa singular,
Sens dubte, del Cel venguè;
Com en la Terra cayguè,
Tots lo voldrian besar.
Es tant raro, y exquisit,
Que ab tot, que encara es sencer,
Son vint, sense lo primer,
Los que sen' han mort de ensit.
O! Amor, quin' poguès tastar,
Tant solament vna mica:
Es ben cert, que al cor se fica,
La de aquest Pa singular.
Y mes altre cosa hi ha;
Que en tant, que li dur' la vida,
Pretèn passaria cumplida,
Solament ab aquest Pa.
Tal es la sua virtut,
Que en menjarlo solament
Dona força, y causa aument
Al's qui tal sort han tingut.
Perque es vn Pa dels mes grans,
Tant, que entre justs sacs no cab;
Puix, que de ell vn trau lo cap,
Y als altres sobran las mans.
Diuen *que es pa, y ganivèt*
Berenar de jove Sastre;
Nom' venguès altre desastre,
Si à mi de aquest pa m' fos tret.

Saborós es lo Flaysà,
Delicàt lo Francolì,
Y estremadissim boci
Es lo Capò casolà.
Menge quis' vulla estos plats,
Y jo sobre dos sopetas,
De aquest Pa delicàt fetas,
Vn pareil d' ous escumats.

A VN GALAN, BORNI, QVE FESTEIAVA VNA DAMA DE hermosos vlls.

REDONDILLAS.

FAbi, ab vn vll tancàt,
A Belisa vn temps mirava,
Y per mes que li apuntava,
Ja mes feu tir acertat.
Que com per son Blanc tenia,
Lo de aquells Vlls balladors;
En los tirs de sos amors,
Sempre lo tino perdia.
Ab aquesta gran passiò,
Perdut, y desconfiát
Son Pensament retiràt,
Sols te obert vn finestrò.
De Belisal' rostro hermos
Mira atonit, y suspès;
Em-

Emperò ab vn vll no mes,
  Que del altre està zelos.
Beliſa, que burla fà
  De los amoroſos vlls,
  Diu, *que tant pobre de vlls,*
  No fora bo pera Pa.
Y que ſi entra en lo Iardi
  De Amor, ab vn vll tot ſol,
  Tindrà molt mes de Vll de Col,
  Que de Clavell, ni Iasmi.

REDONDILLAS AMOROSAS.

VN Canyelò li donava
  Tirſis, ab la boca, á Flora;
  Y ella tambe de alli'n fora,
  Ab la boca, lo acceptava.
Y ab vn beſcompte amorôs,
  Penſant, que al ſucre mordia,
  Vn llabi apretàt tenia,
  Mes, quel' ſucre ſaboròs.
Ab lo elevàt penſament,
  Doliament equivocada,
  Tant lo aprera, quel' forada,
  Yl' deixa ſanguinolent.
En ſanc las dents ſe tenyian,
  Ab vns maciſos tant fins,
  Que de Perlas, y Rubins,
  Vn raſtre ric pareixian.
Ay! en los confits hi ha mel.
  Diguè; perque no adverteix,
  Que en ſa boca s' converteix
  La Sanc, en Nectar del Cel.
Mes quant ſos vlls conegueren,
  Que havia comès tal dany;
  Flora cayguè del engany,
  Y de ells mil perlas caygueren.
No feu Venus tant bell plant
  Per ſon Adonis difunt,
  Com ella, en lo mateix punt,
  Quel' llabi veu ſanguejant.
Ay! de mon be, y de mon mal,
  Dena, *cauſa amada, y chara:*
  Qui (triſta de mi!) penſàra,
  Que ſanc tinguès lo Coral:
Alguna Deeſſa zeloſa
  Aqueſt engany ha traſsàt,
  (O llabi dols agraviàt)
  De noſtre guſt envejoſa.
Be me ha poſada de ſanc;
  Puix, com de vn gran enemic,
  Del meu regalat Amic
  Me ha fet beurer la ſanc.
Prodigi funeſt, y cruel,
  Que la mia mort declara;
  Puix de ſa divina cara
  (Ay de mi!) plou ſanc lo Cel.
Sens dubte eſmena ha pretès
  Ab tant prodigiòs ſenyal;
  Io penſo donarlo hi tal,
  Que ſe aplaque, ſi eſtà ofès.
De aquellas gotas gracioſas
  Cumplida paga farè,
  Y per vnan' donarè
  Dos mil de mes ſaboroſas.
Puix en la eſpecie, que eixiren,
  No puc fer reſtituciò;
  Arrancau, Tirſi, ab raò,
  Lo cor, en ques' convertiren.
Nom' tingau mes pietat,
  Rompèu aqueſt voſtre pit,
  Quel' Lladre te recullit,
  Que tal teſor, ha robàt.
Tirſi, que tant llaſtimada
  A la bella Flora veu,

Digueli: *Que pretenau,*
Piadosa desapiadada?
Si de eix modou's afligiu,
Lo que he guanyàt, he perdut;
Puix del favor, que he rebut,
Los quilats disminuiu.
Lo que lo llabi ha patit,
En lo cor se es esmenàt;
Puix al vn haveu curàt,
Mentres, que al altre heu ferit.
Acompanyàt de ventura
Ha vingut est mal ditxòs;
Puix es tant poc perillòs,
Y ab tant ric balsam se cura.
Si aqueixas Rosas Divinas
Me so atrevit à cullir,
Flora mia, nou' admir',
Quem' punxassen las espinas.
Y si la bresca de Amor
He gustàt, que molt, que en ella,
Me haja picàt vna Abella,
Zelosa de sa dolsor?
Nom' poseu en confusió,
Que si aqueix cor diamanti,
Ab ma sanc se romp, aixi;
Dirè, *que es sanc de Cabró.*
Cessen, doncs, Be de ma vida,
Las llagrimas, que llançau;
Sino dirè, que plorau,
De ma gloria penedida.
Y si tant penosau's tè
Vn Bes, que me haveu donàt;
Per no estarvos obligàt,
Flora, jo vo'l' tornarè.

A VNA DAMA, QVE IGNORANTLI LO NOM SON GALAN, la adorava en extrém.

REDONDILLAS.

PEr Vna, no se qui s'es,
Estic penant, no sè com;
Y encara no li sel' nom,
Y no puc volerla mes.
Si à sa Bellesa divina
Te lo Nom correspondencia,
Ben poca es la diferencia:
O, es Angela, ò Serafina
Mes no, que sa Gentilesa,
Es, solament, corporal,
Yl' animo no te igual
De rigor, y de estranyesa.
Sens dubtes' diu Leonor
Aquesta Fera inhumana,
Que ha donàt en ser tirana
Del dòls Imperi de Amor.

A VNA DAMA, QVE PATINT VNA GRAN SED, LI OFERI son Galàn vn Iarro de aygua.

REDONDILLAS.

LA condiciò del Avar,
Senyora, vuy vos convè;
Y dir, ab raò, podrè,
Quel' aygua dono à la Mar.

Mes eſtiguera en ſon lloc,
(Viſt en mon cor lo que hi ha)
Que la llançàs eixa Ma,
En mas Montanyas de Foc.
Pero ay! que jo ab mil temors,
Desquel' jarrou's he donàt,
Recel de eixa Crueltat
Nous deſdenys, y nous rigors.
Que, com la Naturaleſa
A rigors vos inclinà
De aqueix Metall, Boca, y Ma
Apendràn nova crueſa.
Dins de mon pit conſider',
Senyora, en eixa beguda
La innundaciò, y avinguda
Del plant, en ques' vol desfer.
Que molt, doncs, ſi la preneu
Ab tanta cobdicia, y gana:
Si à mas queixas inhumana,
Mos mals en ellau's beveu.

ENCARINT LO LLANTO DE VN PESAR.

REDONDILLA.

JA, pera plorar peſars:
Que mos vlls ſon Fonts, me dius:
No ſols ſon Fonts, ſino Rius;
No ſols ſon Rius, ſino Mars.

A VNA DONZELLA, NOMENADA IACINTA.

REDONDILLA.

JA Amor contra mi s' provoca,
Ab furor tant deſigual,
Que, per lo manco es mortal
Lo menor colp, ab quem' toca.
Sas armas acoſtumadas
No ha pres en eſta ocaſiò;
Que com à trevès Minyò,
Vol perſeguirme à pedradas.
Sa pertinacia importuna
En aſsòs' vol eſmenar,
Que ab ſer continuol' tirar,
La pedra no es mes de vna.
Vna Jacinta es tant bella,
De ta' riqueza, y valor,
Que, ni ab ſas fletxas, Amor,
No feu tals tirs, com ab ella.
Tras de haver fet en ſon foc
Prova del Or de ma Fe;
Provarlo de nou volguè,
Ab eſta pedra de toc.
La experiencia fonc tal,
Que confeſsà à ſon peſar,
Que en los quilats del amar,
Mon cor no coneix igual.
De aqueſta ſola te prou,
Que matantme à cada tir,
Com no la puc detenir,
Cobrala, y tiram' de nou.
Que à ſer Jo tant venturòs,
Que à ma Ofenſora alcansàra,
Mil voltas la moſſegàra,
Y no com à Gos rabiòs.
Pena de Adulteros es
Eſta, à que me ha condemnat,

Sens haver odulteràt
De la fe, que li he promès.
Contra tota humana lley,
Veent lo extrem á que vingui,
No hi ha quis' dolga de mi,
Ni algu me aplica remey.
En tal punt me te est torment;
Que, à estar Jo ben disposàt,
Fora negoci acertat
Correr per vn Sagrament.
Que ab vna benedicciò
Vn Vicari ho remediàra,
Y à esta pedra engastàra
En l' Or pur de ma aficiò.

LLETRA BURLESCA.

Ves à buscar Espinacs,
Minyona; puix tant ho vols:
Mes guarda quel's Caragols
Not' toquen ab sos Llimacs.

Mira, com posas lo peu,
Guarda be, amada Germana,
Aqueixa roba de Grana,
Que no te estima, ni preu:
Nom' fassas tela de sacs,
Ves remirada, com sols:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.
De aquella mostra argentada
Lo engany, Minyona, coneix;
Que lo que plata pareix,
Es vna bava malvada:
Del exterior not' pags,
Que es casa de enganys, y dols:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.
Not' fies, de qui nos' fia
De algu, y ab ser ell tant moll,
La casa sen' porta al coll,
Y per las banyas, se guia:
No vajas per los vbacs,
Que van per alli à estols:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.

LLETRA SATIRICA.

Cantèm vn poc del ques' vsa,
Deixem à vna part mas penas,
Y del rumor de cadenas
La veu horrenda, y confusa:
Cante vn poc, Senyora Musa,
Ballarà Dona Frunsida,
Que tras, que està consumida,
Es joguina del Amor:
Gentil fredor.
Que l' Altra mes navegada,
Quel' estret de Gibraltar,
Per estreta vol passar,
Sentne la Flota passada:
Y que la vna, y l' altra arada
Llaure sa humida canal,
Y, que pense lo animal,
Que mirarlo es gran favor,
Gentil fredor.
Quel' desollat Genovès
Vaja passant lo Rosari,
Y qual Renegat Cossari,
Correl' mar del interès:

Que

Que robe mes, que vn Inglès,
Fent de lliberts, mil esclaus;
Y pretenga, que ab las Naus,
Del Cel se ha de fer Senyor:
Gentil fredor.
Que li apar al Iuristòl,
(Que en sa vida entengué lley)
Igual avuy ab lo Rey,
Y air se esplugava al Sol?
Que de sos raigs, qual Mussol,
Pretenga amagar lo cap,
Despres, que tot lo Mon sab,
Quel' visita vn gran Senyor:
Gentil fredor.
Quel' altre, que es Metge en Drets,
Tinga fama de Oficial,
Ab vn, que acertà lo mal,
Deixantne mil de contrets:
Quel's homicidis, que ha fets
Carregue al Apotecari,
Y diga, que lo Herbolari,
En las herbas, prenguè error:
Gentil fredor.
Donan mûller de bon tall
Al altre pobre, com Iob,
Provada al pas, y al galop,
Per mil homens, de cavall:
Que lo Pacient menge, y call',
Prenent lo poque, que hi troba,
Y ques' vesta de la roba',
Que li deixai' pagador:
Gentil fredor.
En viudas' la de vint anys,
Y la de trenta se enviuda,
Tenint vna, y altra Viuda
Mes Marits, que Grecia engany:
Que ab los naturals, y estranys
Viscan sempre fent bullicia,
Y demanen per justicia,
Que sel's pague lo any del Flor:
Gentil fredor.
Ia no es molt, que la Donzella,
Que fou de la vida ayrada,
De vna Rosa molt badada,
Pretenga tornar Poncella,
Quel' Marit monte á la cella,
Ys' queixe, que la llastima,
Despres, que à ella se arrima
Del Baylet, fins al Senyor:
Gentil fredor.
Entra Musa perl's . . . .
Veuràs á Dona Liepada,
A tots vents aparellada;
Torre al fi de quatre vents:
Plena de inconvenients,
Veuràs, que baixa à parlar;
Y al fi, se ve à acomodar
A escombra de Refetor:
Gentil fredor.
Ara be; deixemlos já
Cada qual ab sa desditxa;
Perque, es sobrarlos la ditxa,
Gastar ab ells temps en và:
Serveixca açó de *aygua và*;
I erquel' descuydat se guarde,
Y en esmenarse no tarde,
Y diga al temps burlador:
Gentil fredor.

A LAS FUNERARIAS DEL INTERES.

LLETRA LIRICA.

D*Iuen quel' mort lo interés:*
Io non' crec res.

TAl era la tirania,
De aquell fill de algun vil Pare,
Que

Que à tot lo Mon, y à sa Mare
Baix son Imperi tenia:
Enujàs Amor vn dia
Contra son injust poder,
Vn tir diu, que li va fer,
De que mori, poc despres.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Restá de la Fletxa dura,
Mes tráspassát, que vna esponja,
Enamorada de vna . . . .
Ques' le major desventura:
Dava vn tesor per la cura;
Pero vn tesor no hi bastava;
Que ella mil lin demanava,
Per tocarli vn dit no mes.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Morì, al fi, desesperàt;
Triunfá Amor de aquesta guerra,
Y ordenà donarli terra,
Com no fos en lloc Sagràt:
Los que en vida lo han honrat;
Tambe en la hora postrimera,
Diu, que ab pomposa manera,
De soterrarlo han emprès.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Molts ab habits funerals,
Que anavan del tot primès,
Com à inutils de vuy mes,
Llansavan punys de reals:
Per causadors de tals mals,
Diu, que *es be, quel' mal los sobre;*
No hi hagué, ni Ric ni Pobre,
Que ajustarne algun volguès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Seguias', en lloç de Creu,
Vna *Gorra* al cap de un *Pal*;
Perque es figura, y senyal,
De no pagar lo que s' deu:
Plorava tothom arreu;
Sols los Pobres se alegravan,
Y en lloc de ells, los Rics anavan
Ab gramallas los demès.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Portavan, sens pa, ni drap,
En ló enterro de est difunt,
Los covens, no peramunt,
Sino posats dins del cap:
Quil's portava, no se sap,
May sel's veu la catadura;
Solament se conjectura,
Que eran personas de Pes.
Diuen ques' mort lo Interes:
Io non' crec res.

Seguian del Pal la empresa
(Que passavan de cent mil)
Las que, per vn preu molt vil,
Venen al Mon sa Bellesa:
Rosegant, per gran tristesa,
Sonajas, panderos, canyas
(Trofeos de sas hazanyas)
Que era graciós entremés.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Taras de esta Gent principal,
Que per secreta portella,
Ab la astucia de vna Vella,
Mantenen casa, y caball:
Ab un dolor, sens igual,
Quiscuna al Difunt plorava,
Y per aguero portava
En las mans vn ciri encès.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Vna

Vna, qual Mathusalem,
Catholica fins al *Credo*,
Ques' recorda, quant Gofredo
Conquistà Ierusalem:
Citant mil llocs de Fra Anselm,
Diu, que esperanças tenia,
Quel' mort resuscitaria,
Que non' serian en res.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.
Tant Iurista, y Batxiller,
Diu, que tras de estos venia,
Que la meytat no cabia
En molt gran part del carrer:
Quin' vol diner, á diner,
Diu, que vn Corredor cridava;
Y als Bartulos encantava,
Com si estigueran en Fez.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.
Tambe la Vniversitat,
Que à vn Gat mort, ple de reals,
Li vèn las Arts lliberals,
Fentlo Animal Licenciat:
En pena de tal pecat
Segueix lo acompanyament,
Portant, per gran sentiment,
Los Capirots al revès.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.
Passà el cap de tots la Mort,
Rodat de ciris encesos,
Al coll de cent Genovesos,
Que no hi ha darlos conort:
Plorant sa contraria sort,
Diu, que apres, quel' soterraren,
Per fruyta al sahuc se daren
Del Apostol Calabrès.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.
De assi al devant nos' dirà,
Lo quel' Mon solia dir:
Quel' tenir, ò no tenir
Erà ser, ó no ser, ja:
Diu, que *Amor governará,*
Y en sa Republica rara
Valdrá la cosa mes cara,
Sols vn demanar, cortés.
Diuen, ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

LLETRA LIRICA.

QUe las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.

VErda es la mansa Anyella,
Que tras de vn boci de pa,
A fer degollada va,
Lo molt poc se pensa ella:
Madura la infame Vella,
Que en lloc de anarla advertint,
Per la ma la va tenint;
Perque la sanc millor don'.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo Pubill, que ab tendra,
Y no experimentada edat,
Al foc de vns vlls abrasats,
Son patrimoni ha fet cendra:
Madura, la que li engendra
Tant desbocada passió,
Eixintse de obligació,
No mes ab que lo amiden'.

Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es, tambe, lo xixell,
Que apenas isque del Niu,
Ja à tota materia diu
Aixi com ix del cervell:
Madur lo quis' burla d' ell;
Empero, perquel' sustenta,
Lo admira, alaba, y assenta
Entre Seneca, y Solon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Verda es la . . . . .
Que à mija nit, en lo fret,
Sols per oir vn tonet,
Sen puja à la barbacàna:
Madura la que demana
De mel, pera cada nou,
Vna lliura, y quant se cou,
Diu, *que hi pert molt; perque's son.*
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo vot del que vè,
Ab son Sogre acompanyàt,
Y aixi sen' portal' ducàt,
Com qui millor hi digué:
Madur es, lo qui entengué
A qui la justicia cab,
Y per lo que Deu se sab,
La hi emborbolla, y confon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui ba ba espera,
Y te gran de Medicina,
Y al que al altre Mon camina,
Li sab mostrar la dressera:
Madur aquell, que exagera,
Y creix lo mal ab traiciò;
Perque creixca la opinió,
Y mes se li galardon'.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui per gastar
Mes, que basta son cabal,
Acompra diners à censal,
Yl's que fa, no pot pagar:
Madur es lo qui al deixar,
Vol, que hi firme la muller,
Y execució pretén fer,
Ab la Vara, y no de Aron.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui trenta nits,
Sobre de vn taulell, se acotxa,
Per la que en vna Llitotxa
Dorm, rodejada de llits:
Madur, lo qui vol confits,
Si acàs li volen parlar,
Ys' ven à preu molt mes car,
Que los cabells de Absolon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui se entretè
En no entretenirse en cosa;
Y ab oci vil, no se exposa
Al treball, à que nasquè:
Madur, lo qui renda té,
Y per no estar ociós
Visita los Paradors,
De S. . . . .
Que las cosas de aquest mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es aquell, à qui apar,
Que fino es ab Or, ó Plata,
Lo beurer la set no mata,
Nil' llum sobre piltra es clara:
Madur, lo qui sab menjar,
Ab gust, hont se vullas' trob',

Y ſab beurer ab vn eſclop,
Si la ſed li diu: *Alon.*
Que las coſas de aqueſt Mon,
Verdas, y maduras ſon.
Vert es, en fi, lo qui eſpera
En la verdor de eſta vida,
Eſtant annexa, y vnida
Ab lo Ivern, la Primavera:
Madur, lo qui, ab verdadera
Contriciò, ſos pecats plora,
Ys' recorda, que alguna hora
Li diràn: *Kirieleyſon.*
Que las coſas de aqueſt Mon,
Verdas, y maduras ſon.

LLETRA AMOROSA.

AVſent de per quim' moria,
De dia, y de nit plorava:
No mes de per quel' amava,
Com l' anima, que tenia.

VOlguè provarme lo amor;
Pero fonc la prova tal,
Que ſent la Anima immortal,
Tinguè, de morir, temor:
Io per la cauſa ſufria,
Ab guſt, eſta pena brava:
No mes de perquel' amava,
Com l' anima, que tenia.

Aconſellàm, que provás
Auſencias, ab raons aparents;
Mes quant fui en los torments,
No trobì, qui me ajudàs:
Y veent, quel' dolor creixia,
Sols lo nom de ella invocava:
No mes de perquel' amava,
Com l' anima, que tenia.

No perque pensàs, ja may,
Ablanirla ab mas paſſions,
Ni que pogueſſen raons
Traurer de ſa boca, vn Ay!
Ma llibertat li oferia,
Mas penas li conſagrava:
No mes de perquel' amava,
Com l' anima que tenia.

Y ab tot, que aqueſta dolencia,
Pensà triunfar de mos anys,
En any, de tant graves danys,
Tinguè anyada ma paciencia:
Ab tots mos mals me avenia,
Ab la cauſa m' conformava:
No mes de perquel' amava,
Com l' anima, que tenia.

Pero l' dolor deſpertant,
Com à Fiſcal, la Memoria,
Veentme privat de la gloria,
Que al propri Cel, cauſa eſpant:
Ma fortuna malehia,
Ma Enemiga reſpeſtava:
No mes de per quel' amava,
Com l' anima, que tenia.

Oir ma rabioſa pena
Lo Amor, à pietat moguè;
Y per mirarme volguè
Llevarſe, dels vlls, la bena:
Y dientme, *ques' venjaria;*
Diſculpi, qui la cauſava:
No mes de perquel' amava,
Com l' anima, que tenia.

REFEREIX SON AMOR, SATIRIZANT ALS POETAS.

ROMANS.

QVe ſe m' dona à mi quel' Sol
Iſca enamoràt del' Alba;

Sols

Sols ell isca, ym' fassa llum,
Y m' guard' de vna ensopegada.
Que la Nit, ab manto negre,
Cubra tota la campanya,
Mentras jom' cubra també
Ab vna bona flassada.
Baldament la Primavera
Nos' pose la verda saya;
Nom' vesta de ronya à mi,
Y vestas' de mitja llana.
Que sem' dona quel' Amor
Nom' tir' sas fletxas doradas;
Que jo vull be à qui me apar,
Ara ho vulla, ò, li desplacia.
Avingas allà lo Amor
Ab sos Pobretons, que enganya;
Que jo jam' se enamorar,
Vulla, ò no vulla la Faria.
De mia propria autoritat,
Y sens dirne à ell paraula,
Me so agradat de vna Mossa,
Tala, com Deu la ha criada.
No es, ara, cosa Divina,
Ni ab eixos vlls la he mirada;
Que, per lo que jo la vull,
Ans me convè molt humana.
Sos cabells son sos cabells,
Y no son, gens, Or de Aravia;
Que à serho, jo crec, que algu
La hauria descabellada.
Los vlls no son de Zafirs;
Sino de cosa mes blanca;
Puix vn Corb los hi trauria,
Cada vn ab vna picada.
La boca no es de coral,
Ni està de perlas sembrada;
Sino de vna dentadura,
Que no hi pendrà vna tenalla.
Las mans no son de Marfil,
De Alabastre, ni de Plata;
Que las ollas, y los plats,
Cert, no hi ganyarian gayra.
En fi, no es feta de Neu,
De Rosas, y menos de Ambar;
Sino de ossos, y de carn,
Del capell à la sabata.
Ella me ha aparegut be;
Deixense de novas ara,
Que li donarè, si vol,
Mon cor, de molt bona gana.
Tincli manàt al meu Cor,
Que nos' done gens de basca,
Per causa de estos amors,
O, l' passarè ab vna daga.
Si acàs me encontra (que es facil)
Perque no penso sercarla;
Ab tant breus raons, com puga,
Sols li diré, *què me agrada.*
Y si li apar, que tinc tall,
Pera poder regalarla;
Que veja, com vol, que sia;
Quant no, diré, *quem' burlàva.*

A VN CAVALLER NOMENAT GERONI DE ..... QVE EXINT, lo Dijous Sant, de vna Iglesia, doná vn pessic al bras de vna Minyona, y ella en retorn li pegá vn puntapeu en vn genoll, quel' obligá à estar alguns dias en lo llit, purgant lo excés de son Amor.

ROMANS.

PRop lo jorn, quel' Innocent
Per tots fonc clavat al Pal,
A vn Gentilhom succehi,
Casi, lo que à Ausias Marc.

De

De vn puntapeu fonc ferit;
Car ell fe guardava mal,
Confiant, que defendent
Li fora lo lloc fagrat.
Al eixir de certa Iglefia,
Y no de pregar als Sants,
Sino de impedir en ella
Als qui mes devots eftàn.
Encontrà ab vna Minyona
De tant bona Gracia, y Tall,
Que en la fua taula Amor,
May millor peffa tallà.
Era tant agraciada,
Que á haver ell à Deu pregat,
Penfàra, que li venia,
Ab refpofta, de allà dalt.
No fe, fi ab efta fufpita,
Volgué curiòs probar,
Si lo bell Cos, que mirava,
Era fantaftic, acàs.
Com, fi quantas Indulgencias,
Los Pontifices Romans
Han concedit, eftigueran
En tocarla, com á Grà.
O com fi tinguera bafca,
Y la volguès retornar,
Entre lo indice, y lo polfe,
Li pensà encetar lo bras.
Lo mes cert es, quel' Amor
Las paraulas li trencà
Y com no pogué per ellas,
Ab fignes' volgue explicar.
Que fonc dirli, per enigma,
Que alli tenia vnas mans,
Que, en fon fervey, tallarian
Al Turc, y al Sofí lo cap.
Y que de fos penfaments
Cofa fea no notàs;
Perque no fe encaminava
A ofendrer fa honeftedat.
Que com la ma en la Iglefia
Comença va de parlar,
Devant vn Vicari, en ella,
La hi defitjava donar.
La Minyona, que tenia
Vivefa de ingeni, y fanc,
Feu fentiment del peffic,
Y fon fentiment callà.
Y cifrant tota la gracia,
Que enfenya l' Art de dançar,
Ab la punteta de vn peu,
Refpofta breu li tornà.
Que fonc dirli al mateix to:
Que, puix, la volia tant;
Que en fon fervey emprenia
Vnas hazanyas tant grans
No penfava fer ingrata
A vn Amor, de tal quilat:
Ni permetrer, que reftaffèn
Tantas ofertas en và;
Y puix, que li confagrava,
Ab tal liberalitat,
Vnas mans tant valerofas,
Com fabia, per fon dany;
Ella, tambe, li oferia
Aquells peus, aparellats
A feguirlo, defde Efpanya,
Fins als Libics arenals.
A vos dic, Senyor Geroni,
Parvos, que ho he ben contat?
Corregiume, fi es que ho erre,
Que ningu, com Vos, ho fab.
Que's això de aqueix genoll?
Dieu quel' teniu tant blau?
Pero, que molt, que ho eftigu;
Puix ab lo Cel ha tocat.
No u's queixeu de aquèixa Dama,
Que difcretament ho fa,

Men-

Mentre ab favor de ſabata,
Paga requiebros de Guant.
Prou mes valia parlarli;
Puix diuen los Naturals,
Que la veu ſempre va amunt;
Los peſſics, jas' veu, hont van.
Mes; que ella es Arbre al revès;
Y la ſocà ſorollant,
Era forçòs, que's mogueſſen,
Fins à la cima, los rams.
No li doneu tanta culpa;
Perque, tal volta, es ſenyal
Lo tocarvos axis ella,
Que Deu al cor li ha tocat.
Que tirantvos à vos coſſa;
Coſſa, pot dir, que ha donàt
Al Mon, y à tota la Gala,
Que en ell ſe puga trobar.
Feuvos, de aqueſt penſament,
Sobrel' Genoll vn pegat,
Que tal volta hi guanyarèu
Mes, que ab anarla ſercant.
Puix conforme lo que diueu;
O no eſtau eſcarmentat,
O voleu, com à Eſcorpi,
Poſarvosla ſobrel' Mal.
Y Vos, traydora Caìma,
Qne al juſt Abel maltractau,
Que ſi no es Germà de Ventre,
De Llet, tal volta, ho ſerà.
Bravament fou reſoluta;
Puix eſſent tant important
Lo negoci, que ſeu's tracta,
Tant preſt lo peu hi poſau.
Dos Vlls de poll vos hi naſcan,
Que no u's deixen repoſar;
Y Vlls, finalment, vos caſtiguen;
Puix de eixos Vlls ve lo cany.

A VNA SENYORA MOLT HERMOSA, QVE GALENTEIANTLA vn Cavaller, ſe ſeu Religiosa

ROMANS.

A Vos la Lletra ferida,
Io lo ferit de aquell Arc,
A qui de fletxas mantenen
Aqueixos Vlls ſoberans.
A Vos la gran Coſſalana
De aqueſt Pit, hont havitau;
Que infinitas morts, y robos,
En ell, haveu perpetrát.
A Vos la Madona Laura,
Que ſi nom' van à la ma,
Dins de vn any, ſerè lo voſtre
Fa'acoſre Laureat.
Mes (ay de mi!) quin deſcuyt!
Y quin eſcandol tant gran!
Perdonau que no ſabia,
Que lo Mon hajau deixat.
Perdone voſtra Santeria;
Y ſi nou's dic, *Santedat*;
Es per no agraviar al Papa,
A qui deſitjo adorar.
Dic, que tot lo que u's he dit,
Es grandiſſima maldat,
Y que u's ho allevo, Senyora:
Sou, en fi, lo que vullau.
Sou lo meu *Contemptus Mundi*;
Puix deſpres, que u's he mirat;
En tot lo Mon, no veig coſa,
Que à mi m' puga contentar.
Sou....

Son

Sou memoria de la Mort,
  Pero sou memoria tal,
  Que, perque no men' olvide;
  A cada punt me matau.
Sou ....

AL SENTIMENT DE VNA DAMA IOVE, Y HERMOSA, A LA qual galentejava vn jove de son gust, y sos Pares la casaren ab vn Vell molt ric.

ROMANS.

LA Casadeta del Any,
  de Marit, com à Difunt,
  Que lo ser Casada, y Viuda,
  En vn dia, fonc tot hu.
La Bellesa mal lliurada,
  En qui es cert, que no ha cabut
  La ventura de las Feas,
  Ni de Bovas lo descuyt.
La que tras de son cuydado
  Ha donat passos perduts;
  Ganancia de son mal fat,
  Pago de sa gracia injust.
La que, en la verdor dels anys,
  Esteril promet lo fruyt,
  Mal sembrada la esperança,
  A la sombra de vn Saùc.
La que lo Zafir del Cel,
  Y la gracia te en los Vlls,
  Sobre finissims cristalls,
  Que al Dia deixan obscur.
Pero ja, com de Escarlata
  Son, eclipsada sa Llum,
  Bucaros de Portugal,
  Que vessan Perlas del Sur.
Tals de plorar los tenia
  La perdiciò de son gust,
  Que l' rigor de la Memoria
  No vol perdonarli vn punt.
Adorava la Minyona
  A vn Iove, pera volgut;
  Purna, que del foc de Amor,
  Li havia caygut al Vll.
Quant per mitigar los Pares
  Lo ardor de la sanc, que bull,
  Marit ab neu li donaren,
  Com si fos Pera begut.
Pero de junta tant freda
  Retirada la Virtut,
  Major foc en sas entranyas
  La Casadeta reculll.
Son gust, y sa gentilesa
  En vn Vell estàn venuts;
  Com si l' gust poguès comprarse
  Ab mes Or, que te l' Perù.
Rica de joyells estava;
  Mes, no n' estima ningu,
  Perduda la llibertat,
  Que's lo joyell mes volgut.
La Casa tè rica, y plena,
  Los Cofres à curumull;
  Pero lo lloc del Content
  Està desolàt, y buyt.
Las nits comptava per anys,
  Y los dias per minuts;
  Que totas son nits de Ivern
  Las que son pera disgust.
Sols en llagrimas descansa,
  Y ab sospirs dona lo punt
Als

Als qui à la porta li cantan
Ella lletra, ab lo Llaùt.
Pobra vida se li espera
A la mala Casada,
Que sobrantli riquesas,
Lo gust li falta.
De vn thesor no fa cabal
Lo gust, que à voler convida,
Que's vianda molt desabrida,
Si Amor no hi posa la sal:
Poc remey tindrà lo mal
de la que tal pena alcansa:
Que sobrantli riquesas
Lo gust li falta.

ADVERTENCIAS, QUE DONA VN GALAN A VNA SENYORA, de la qual estava zelós.

ROMANS.

A Vos, ho dic, Bella Filis,
Que desde la, A, fins à la V,
Y de la, C. consonant,
Fins à la Trencada-Rum,
Las Alfabeticas lletras,
Aixi las posau en vs,
Que podeu donar liisò
Al Notari mes sabut.
Si es, que merescan mas Notas,
Que eixos dos Zafirs, tant purs,
En los seus borrons se empleen,
Llegiu, si Deu vos ajud'.
Es ben cert, que jo voldria
Buydarvos en aqueix full
Tot lo que se enclou, y tanca
De mon pit en lo baul.
Mes, puix, no cap en ma llengua,
Per la sua ineptitut,
Encomanarè à la ploma
Del Pensament lo transumpt'.
Preneu de ma voluntat
Vn afecte no comu,
Y llegiu escrit en ella,
Lo que assi escriurer no puc.
Thesor de la mia vida,
Regalo de aquestos VIls,
Que si nol's ve de eixos vostres,
No coneixen altra Llum.
Tela, que abriga mon Cor;
Y foc amoròs, hont bull,
Ayguarros, que l' refocila,
Espasa, que li sacud.
De mon Pensament Esfera,
Idol vnic de mon gust,
Gala de mas alegrias,
De mas tristesas capùs.
En la Mar de mas tempestas
Incontrastable Laùt,
Y en mos camins perillosos
Guiador, salvo conduct'.
Advertiu lo queu's suplica
Est vostre Esclau Mamaluc;
Lo passa alli, passa aqui,
La vostra Corona, y bus.
De vostre Carrer, y Casa,
Passejador importu,
Com à Oraneta de dia,
Y en ser de nit, com à Xup.
Lo Absalon, de vostra pau;
De vostras tiñas, Saul;
De vostre descans, Cuydado;
Y de son profi, Desfruyt.
Fiscal, y Momo terrible
De las que tenen mes fums;
Galia-

Gallaret, pera Vos sola;
 Pera las demès Eunuc.
Aixi ben' logre lo Cel
 Eixa vostre Iuventut,
 Y conserve aqueixa Cara,
 Sens amprarse de betums.
Aixi, benigne, mantinga,
 A pesar del temps canut,
 De eixa Sinia, que m' refresca,
 Bons, y sencers los catufs',
No permetau, Vida mia,
 Que entre à jugar aquell Truc,
 Al triquet de mas pilotas,
 Ni à la argolla de mos trucs.
Del verdor de aqueixa Parra,
 De eix gallart, y bell argull,
 No permetau, que sen honren
 Las ramas de tal Saùc.
No sian vostras Orellas,
 De sas paraulas ambuts;
 Ans al ayre de eixa Gracia,
 Se dissipen, com à fum.
Ni fredor penseu, que sia
 Causa de estos estornuts;
 Que de vostra Llealtat,
 Ia mes, tal cosa he cregut.
Per lo que pot ser, ho dic;
 Perque, à força de conjurs,
 Alguna Venus se es vista
 Humillada per vn Brut.

A VNA DONZELLA BLANCA, Y DE CABELLS ROSOS, QUE prenent vna fals, se posà á segar.

ROMANS.

ALgun Segador Planeta,
 Predomina vuy al Mon,
 O, feta vna Fals, la Lluna
 Influeix aquest humor.
Puix à la mateixa hora,
 Apar, del que m' feu menciò,
 Punt, per punt me ha succehit,
 Casi lo mateix, que à Vos.
Despres, que de dos pollastres,
 Los pits, cuixas, y alirons,
 De mon trist Cor à las alas
 Renovaren lo vigor.
Si no es ja, que ho interprete
 Algun Tacany maliciòs,
 Dientme, que me l's begui,
 Perque eran en la llavor.
Despres de haver, com se vulla,
 Dinat lo poc, ò lo molt,
 Que m' donà la Majordona,
 Que guard' mil anys lo Senyor.
Perque l' dormir à las horas,
 No es, en est temps, sanitòs
 Isquimen à la Companya,
 Per guardarme de ocasiò.
Y llevila de manera,
 Que si, no dormirme, fonc
 Mon intent, aquell mitg dia,
 Desvetllat estic per molts.
No reposar pretengui,
 Y alcansi ma pretensiò;
 Puix, que de repòs me privan
 Novas ansias, y dolors.
Efectes tots de vna raça,
 Y singular Perfecciò;
 Que als Brocats, ab mil envejas,
 Deixa per los Samarrons.

Vna

Vna bella Segadora,
Que ab mans de neu, y cotò,
Y ab tendras parts delicadas,
Mostrava forsa, y valor.
Com viu que ab pressa arrencava
De espigas grossos monolls;
Y que sos Cabells tant rossos
L' ayre sembravan de olors.
Pensi, que Venus, y Ceres
Havian tingut rahons,
Y que axi se escabellavan,
Com si foran en lo forn.
Acostim' à contemplarla,
Y fui, com lo papallò;
Puix à la llum de sos Vlls,
Me deixà abrasàt lo Amor.
Lloc era aquest de emplear
Mil amorosas rahons,
A no arrestrarme la llengua,
Dins la boca, lo Temor.
Recelim' de enterbolir
Sa Puresa, pero ab tot,
Axi me arrisqui à parlarli,
(Que fonc parlarli Bretò)
Puix aqueixas mans, Senyora,
Fan tant grans transformacions,
Que en candido converteixen
Al negre Blat segolòs.
Serviuvos de pendre ab ellas
Aquest Cor, trist, amoròs,
Ab mil gustos, y dulsuras
Cambiarèm las passions.
Entre la molta vergonya,
Y entra la poca primor,
No m' respongue mes paraula,
Que si hò diguera al rostoll.
Del que las rahons serviren
Fonc: Que l' Celestial calor,
Ab realces, y matizos
Nous, causà nova aficiò.
Deixila, sens lo contento,
Que à Vos, vos fa venturòs;
Y deixàm', desde aquell punt,
Fet Pregadeu de rostoll.

PER FVGIR LO AVTOR LA OCIOSITAT, PRENGVE VN ASsumpto ridicol, qual se veurà en aquest

ROMANS.

LO Solatge de las Mossas,
Y lo amposit Fregonil,
(Que tambe hi ha flors, y natas
En aquest Estàt, que dic.)
La que pot lo seu fregìll,
Guardar dintre del Arxiu,
Com lo Estoc del Rey en Pere,
Y com la Espasa del Cid.
Vna Mossa dormidora
De las mes lletjas, que viu,
Cada nit, diu, que m' somia:
Ara girauhi lo Riu.
Estava cansada vn Vespre
De fregar tot lo Courim,
Quant à vn cantò de la Llar
Profundament se dormi.
Somiava (Deu nos guard'!)
De que jo era son Marit,
Y no ho descrec, que vna febre
Me despertà, aquella nit.
Y de las horas ensà,
Com si hi fos la Iglesia en mitg,

Axi

Aixi m' demana lo debit:
Ara girauhi lo Riu.
Renego de tal pecàt,
No la puc veurer, ni oìr;
Y ſi la mir', per deſgracia,
No m' par, ſino vn Bellmari.
De vna Caſa la llanſaren,
Haurà dos, ò tres Eſtius;
Perque, ventla deſgrenyada,
Se eſpantà vn Xic, y morì.
Y es lo bo, que ſe imagina
Ser la Dona mes gentil,
Que hi ha en tota la Corona:
Ara girauhi lo Riu.
Rajanli los Vils tothora;
Y es, perque entre Jo, y lo vi
La tenim apaſionada,
Fentla plorar dia, y nit.
Apenas te ſed en public;
Mes ſabla, à voltas, fingir,
Poſant lo morro en vn canter,
Y bufant de part de dins.
Y vn dia, perque jo ho veya,
Paſsà dos, ò tres lleixius
De vna taſſa vinaſſoſa:
Ara girauhi lo Riu.
Sab mes, que lo gran diable;
Y, à voltas, parla Llati,
Y m' te cara de ſaber
Los Preterits, y Supins.
No hi ha guilindayna antiga,
Que li paſſe per olvid,
Y las modernas Xaconas
Las tè, per los caps dels dits.
Y tras, que vn dia m' jurà
Per la vida de ſon fill,
Sem' vol vendrer per Donzella:
Ara girauhi lo Riu.
Te de gom, à gom vn coffre
De Atzarenas, y Mongils,
Galardò de ſos treballs,
Y premi dels caps dels Dits.
Trobilohi vn dia vbert,
Y mirant la roba, viu
Rivets, Avanillos, Popos,
Y altres mil Trages Antics.
Poguè al fi ſer Major Dona,
Del Arquebisbe Turpi,
Y s' fa de vint y ſinc anys:
Ara girauhi lo Riu.
Sols à las Feſtas movibles
Se aplica à plegar lo Llit,
Y cada any muda la roba
Lo veſpre de Sant Marti.
Com es calenta, y viſcoſa,
Deixal's llanſols primitius,
De modo, que quant los tocan,
Cruixen, com vn Pergami.
Y matant vna vegada
Vna Puſſa, devant mi,
Li vingueren vns grans aſcos:
Ara girauhi lo Riu.
Los miracles de ſa endreſſa
Tenen ſos cabells eſcrits,
En lo Pa, y en lo Cuynàt,
Y en tot lo que toca, en ſi.
Menjant Enciam vn veſpre,
Vn cabell ſeu hi trobi;
Y prenentlo per eſparec,
Com à poc cuyt, lo llanſi
Y tras de que es vella, y bruta,
Que pot criar eſcorpins,
Fas' vna Iove molt neta:
Ara girauhi lo Riu.
Menja ſon Amo, ab mes ſalva,
Quel' Papa, y lo Rey Felip;
Perque no aparella coſa,
Que no lin' taſte vn boci.

Son tres dotzenas de olivas
 Son Ordinari als matins;
 Y al dinar, vn Pa de real
 Lo posa ab molt gran perill.
Menja enciam, cada vespre,
 Per afartar vn rocì;
 Y sempre està desmenjada:
 Ara girauhi lo Riu.
Alabas' de sanc Illustre;
 Y de vn tall, ques' feu al dit,
 Lin' isquè mija escudella
 De vn humor negre, y podrit,
Diu, que *treballs, y desditxas*
 La han portada, à que servis;
 Y que tala, com la veuhen,
 Baixa dels Rocabertins.
Y jo he sabut, de altra part,
 Que son Avi era Botxi,
 Y que à son Pare penjaren:
 Ara girauhi lo Riu.
Te de bestial malicia,
 Y de traydora vn cafis;
 Y es donosa ab sas paraulas,
 Com lo alè de algun empriu.
Vn dia, per gran regalo,
 Me diguè: *Lo meu Lluìs,*
 Mes pulit, que vn plat de pisa,
 Y mes dols ets, que vn confit.
Mes bo m' sabs, que cansalada,
 (*Aixim' do Deu Paradis*)
 Ni ha tastat de vn, ni de altre:
 Ara girauhi lo Riu.
Semprem' và devant, derrere,
 Fentme gestos, y esgarrifs;
 Y com me espanto, jo, y ella
 Pareixem vns matatxins.
Miram, y ab gran risa, y bavas,
 Se li solta lo moli,
 Y pensa ferme favor:
 Aixi Llamp del Cel la fir.
Y veent, que no lin' fas cas,
 Per los vlls distilla orins;
 Y diu, que *so Desingrat:*
 Ara girauhi lo Riu.
He volgut desenganyarla,
 No vna volta, sino mil;
 Mes no hi ha remey en ella;
 De tal modo m' te çarpit.
Vaigli dir, vna vegada:
 Valentina ixme de aqui:
 Perquem' tens mes corromput,
 Que codonyat laxatiu.
Fasli burlas cada dia,
 Y dos mil fastics li dic,
 Y no hi basta cosa alguna:
 Ara girauhi lo Riu.
Com me te comptats los passos,
 Y no vaig sobre lo avis,
 Ha tingut olor, la porca,
 De la mia flor de Lis.
Ha sabut, com jo idolatrò
 En vna Fas, mes gentil,
 Que las Perlas de la Xina,
 Entre las Rosas de Abril.
Y volent avillanarla,
 Diu, *que te los peus petits,*
 Y los vlls son massa grossos:
 Ara girauhi lo Riu.
En tots aquestos treballs
 Ha, quatra mesos, que estic:
 Mirau Carissim Ocari,
 Si es be, queu's dolgau de mi.
Y puix, en eixas Montanyas
 Estau fet vn Fra Gari,
 Pregau à Deu, quem' deslliure
 De aquest cruel Enemic.
Que, solament en pensarhi,
 Me ve lo cor en vn fil;

Y

Y ab tot això, li fas versos: *Ara girauhi lo Riu.*

CELEBRAREN LOS POETAS, DE AQVELLA ERA, AL AVTOR per lo Romans dalt dit, Elogiantlo ab algunas Poesias, als quals responguè ab lo seguent

ROMANS.

AY! cap de greus en la Gent;
Per vn negre Romansot,
Que à vna Mossa dormidora
Fiu vn dia, no se com.
Per quatre fulls de paper,
Hont mas desditxas no plor',
Sino quem' ric del que passa,
Y à ma Soledat fas jocs.
Tinc lo gran crit de Poeta,
Y aixim, celebra tothom,
Com si à Graells, y à Cormellas,
Sols los ocupára jo.
Empero sia, com manan,
Que puix aquest avalot
Tot lo Mon lo afavoreix,
Sens dubte, que hi ha calcom.
Ells ne donarán son compte,
Que jo seria un gran boig,
Si no hi obria los brassos:
Ara be jo mi dispone.
Io no vull seguir mes Princeps,
Sino jaurem' assi al Sol;
Quel' pujar escalas de altre,
Me ha pensat portar al clot.
Nom' faltarán Alexandres,
Que à la Fama de mon nom,
Com à Diogenes, vingan
A oferirme sos tesors.
Y puix mudo l' pensament,
També vull mudar de nom;
Al de *Benet* renuncio,
Y al de Casa me acomod'.
En summa, Io so Garceni,
Lo Poeta, fins al coll,
Lo Trobàdor, lo Rimayre,
Puix, que ma Fortuna ho vol
Vaja Ovidi en hora mala,
Marcial no sem' acost',
Nom' serque burlas Virgili,
Homero nom' sia boig.
Y si tant veuram' desitjan,
Quiscu sa coronam' port',
Que per escalfar camisas,
Promptament, ne faré foc.
Iuntense tots en Conclave,
Y gratense vn any lo tos,
Los suas venas apuren,
Fassa cada hu lo que pot.
Que (perdeus) si jo mi poso,
Los amostraré tot sol,
Com ab la manegas' mocan,
Y que son vns Borinots.
Que tenim per la Odiséa?
Que vol dir Metamorfós?
Que havem de fer de la Eneyda,
Y dels Epigrammatóns?
Los Versos de estos Poetas,
De la part dreta son bons;
Que del' altra veurá vn Cego,
Com son desiguals, y torts.
Diganme, per vida sua,
Que tenen, que fer las Cols,

En vn Convent de Franciscos,
Ab los Versos, poc, ni molt?
Ni que lley mana, que estigan
Posadas dintre del Hort,
Ab mes concert, que vn Soneto?
Io no se, per quins fine sous.
Deu perdone à cert Poeta,
Que anava vestit de dol,
Que dos canyetas tenia,
Fera no errar en assó.
No si que so Home de Versos;
Que si emprenc de fer uns Goigs
Tant iguals, com vno Pinta,
Los acabo, ò no mi pos'.
No li aparega vilesa
Al Momo, que es maliciós,
Si aixi emblanquin' à mas cosas,
Y ab mas proprias mans las dor'.
No me ha dit Micer Silveri
(Despres de llegits mos tons)
Que no ha menjat millor cosa,
Aixi li fassa bon prou.
Los Pastors, Ocari, Amintas
(Be que son Compatriots)
Nom' van celebrant *in scriptis*?
No ha dit Eugeni, que *hoc*?
Don Francisco de Aygua viva,
No m' ha honrat tant com aixo;
Perque vna Satira sua
Ha tret à llum en mon nom.
Don Felip de Guimerá,
Que encara que es Novellot,
Ia passa lo cant bonico,
No me ha pres per Pedagog?
Lo regalo de las Musas,
Don Ioan de Boxadòs,
Nom' vol conduir la mia,
Perque li cuyne en Vallmoll?
Monnells, Massanes, Pardina
No lligen mos paperots,
Ab tant deit, y dulsura,
Que cada volcal's ve son.
Lo Capitá Moradell,
Que á Marte ha robat lo cor,
Y à Minerva la mollera,
No me ha dit que prou bem' port'?
No diu lo Senyor Heredia,
Que Gongorejo, y so Sol,
Lo qui nostra aixuta llengua
La destrempo ab ayguarós?
Lo esglay de Apolo, Cordellas,
Que ha tret dos mil primicols
De la estopa Catalana,
Ab son *Vidit* no ho ha clos?
A la Autoritat me arrim',
Y gos' dir (y dic molt poc)
Que pera guarnir ma clenxa,
no hi ha prou fullas de Llor.
o inferesca algun Satiric,
De aqui, que tinc lo cap gros;
Que vn orinal es la mida
De la agudesa, que enclou.
Las Graciosas, las Discretas,
Las Bonicas, com vn Sol,
(Aqui celebrant la Fama
Ha esportellát lo seu corn)
Avinganse à tapinadas,
Sobre à qui li cabrá en sort,
Ser Thema de mas vigilias,
Subgecte de mon Crisol.
Que ni Laura, ni Amarilis
Tindrán prou Anima al Cos,
Per no morirse de enveja
De la que ha de empendrer hom.
Y Lesbia, Cinthia, y Corinna,
(Ab tot que son com vn Or)
Si las lloga per Cambreras,
La serviràn ab los Cors.

Asso

Asso Garceni bufaba,
Y abaté en vn punclo bol,
Quant à fercarlo vingueren,
Pera soterrar vn Cos.

A LA CVCA-FERA DE TORTOSA, PROPRIA DE LA CONFRARIA dels Pescadors de dita Ciutat; que, fentse la Prosessò del Corpus Christi desconcertà ab vna morrada, sis flautas de vn organèt portatil.

ROMANS.

PEr cert, Madó Cuca fera,
Que haveu fet vn bell jornal;
Cartas ne podeu escriurer
A vostre parent lo Drac.
En l' Orga, na descarada!
En vn instrument Sagrat,
Ab eixa villana boca,
Haveu fet vn mon de mal!
No u's arrendo la ganancia,
Que si ho enten lo Deu Pa,
Inventor de las Regalias,
En coca u's convertirá.
Digaume si pretenguereu
Los estornuts variar,
Disparant, esta vegada,
Coets, y Piulas de estany?
O, si fonc aballiment,
Queu's donava lo prenyat!
Ab tot, que sia quelsvulla,
Mal vos podeu disculpar.
Diuen de certa prenyada,
Que mirantse vn Provincial,
Vn mos desitjá donarli
En lo bescoll atestat.
Diguerentlo hi al bon Pare;
Y ell megut de charitat,
Subgectá lo coll humil
A la boca de coral.
Desitg fonc extraordinari;
Pero en fi desitg de carn,
Que lo de mordrer las flautas,
Fonc vn desitg enflautat.
Pero encara, en hora bona,
Ia fos aixo tot lo dany;
Mes lo escandol, que causáreu
Com lo podreu remediar?
Doná lo Bou gran mugit,
La Aguila se esparverá,
Los Cavallers se empinaren,
Giassarense los Gegants.
Mes no ha faltat, quiu's escusa,
Responent per vostra part.
Que als Diables pretenguereu,
Ab la Musica, espantar.
Queu's obligá la estretura,
Puix nou's trobareu ab mans,
A suplir la falta de ellas
Ab los morros, y queixals.
Que sis flautas arrancareu,
Perque, per aquells forats,
A las altres danás vida
La respiració del nas.
Y que en lo punt que advertireu
La gran ruina, y fracàs,
Vos esgarrifareu tota,
De la cua, fins al cap.
Y de pur regirament,
Lo ventre de Bocaràm,
Aborta l's Cuca-ferons,
Com vns Minyons de quinse anys.

Ni foren parauias solas
 Las de aquest bon Advocat;
 Puix que vostra desmesura
 Se es oferit à pagar.
A las Aras de est Mecenas
 Es raho, que oferiau
 La nata del queu's envia
 En sas entranyas lo Mar.
La carnosa Palomida,
 Lo Moll lletós, y suau,
 Y la prempsada Pelaya,
 Ab lo Congre tornejat.
La remadora Llagosta,
 Y lo Briaréo Cranc,
 Ab la Sipia tintorera,
 Y lo Soreil argentat.
La Pigòtosa Morena,
 Lo Pagell sobredorat,
 Ab lo Llagostí de nacar
 La Mollera de cristall.
Desde la mes fresca Llissa,
 Al Llop mes sec, y salat,
 Deveu al gran Simulacre
 De aquest Patró consagrar.
Procurau en esmenarvos,
 Fent de aquesta hora en avant,
 De Cuca fera de be:
 Y Nostre Seuyor vos guard'.

AVNA MASCARA, QVE PARLAVA AB VN APOTECARI, EN la Porta de la Botiga.

ROMANS.

NO, Senyora Madalena,
 Nou's cal mudar de vestit;
 Perque es tteta de molts Lladres,
 Y ara nou's ha de servir.
Mirau, quel's Vlls vos descobren
 Plens de Gracia, y de veri;
 Que, quals Matadors, las nafras
 Del Cor, me fan reverdir.
Doleuvos de ma desditxa,
 Mirau, que me estic morint;
 Y puix mor', per vostra causa,
 Carrec de Anima n' teniu.
Que espera eix Apotecari,
 Tenintvos à vos aqui,
 A Compondrel' Cordial,
 Que tots mos mals pot guarir?
Si li falta l' Or potable,
 Entre eixos cabells, mes fi,
 Se cria, que lo de Arabia,
 Y quel' del Reyne de Ofir.
Y no pot dir que li falten
 Perlas, perque entre l's Rubins,
 De aqueixos Llabis se crian
 Las mes preciosas, que he vist.
Y, si repara tal volta,
 En que estos simples tant rics,
 No merescan, que en la Mola,
 Sian en pols convertits;
Dic, que so del seu parer,
 Y quem' faràn mes profit,
 Si tots sencers mel's aplica
 Del modo, que estàn alli.

A LA MONTANYA DE MONIVIC.

ROMANS.

1 MOnjuic, Cap de Orivell,
 Qve de mil colors vestit,
 Donas à Monseny la vaya,
 Perque la Barba nos' tiny.

2 Gran

2 Gran fenyalador de Moros,
Que de tos Vlls van fugint,
Tement, com los tens de foc,
Nol's cremes de viu en viu.
3 Mes, diuen los quet' coneixen,
Que ets vn covart fementit;
Puix no tens sino la Llengua,
Y eixa per donár avís.
4 Y no es de maravellar,
Que pera tos enemics,
Tenint tants Iueus al cos,
Tingas lo animo tant vil.
5 No ets Hame de valentona;
Ni vols, que en tos desafius
Si traga gota de Sanc,
Si acás ixen à renyir.
6 Pera concertar Berenas,
Ets Compare, y bon amich;
Y sabrás fer cascaneta,
Si se ha de traure algun niu.
7 En tos Marges, y en tas Fonts,
Seria cosa de oir,
Si los Rossinyols cantassen
Las Historias que hauràn vist.
8 No passan per tu los dias;
Ans, per ta Verdor, se diu:
A cent anys coteta verda;
Pero, en tu passan de mil.
9 De ta vida, y mall exemple
Aprenen, à reverdir
Los Vells de aquesta Ciutat:
Tant pot vn dolent vehi!
10 Ion'conec molts, quel's tremolan
Las Dents en mitg del Estiu;
Y puix tu los has vist naixer,
Pensan, quet' veuràn morir.
11 Tens etxisadas las Donas,
Y de seny las fas eixir,
Que en dir: *Monjuïc senyala,*
Fan vela del Faldelli.
12 Ets caramida de Mossas,
Que los ferros de son pit,
Per la boca de tas covas,
Và fonentse, y derritint.
13 Alegras sercan las sombras
Per cullir los brots florits;
Puix saben, que fins las Pedras
Creizen, y brotan alli.
14 De la *Font dels Tarongers*,
No se, que mes sen' pot dir,
De que, no haventhi Taronjas,
Raja dos mil apetits.
15 Sobre ta viciosa Esquena
Quantas sel' hauràn midit,
Mirant lo Mon al revès,
Prenent la figura al viu!
16 Mes lo ser Pare de Vicis
No set' deu atribuir,
Desque, de mitg en avall,
Te ets posat à Caputxi.
17 Molt recuperas lo credit,
Desque aquell Tesor, tant ric,
Lo guardan Barbas honradas,
Deixebles de vn Serafi.
18 Aquella Madrona Insigne,
Que en sa jornada feliz,
En Professò numerosa,
Tota aquella Ciutat ix.
19 Ix Mossen Pere ab la Esquadra,
Que en tons desiguals, y crits, 20
Ab alegras lletanias,
Rompen los ayres subtils.
20 Tanta bella Pelegrina,
Mostrant lo peu de marfil,
Y prenent los Cabells negres
Ab Rosas, y Jassemins.
21 Tant Prebendat, y Canonge
Vestit ab lo blanc armi',

Que

Que de sas Lletras de credit,
Portan blanc lo sobrescrit,

24 Però, tornant à tas faldas,
Al Divino te'ets vestit:
Bonissims tens los principis,
Tant bons tinguesses los fins.
25 Sant Bertrán, y Valldonzella,
Pera millor compartir,
Los llocs, hont se fan Miracles,
Al Port han donát lo mitg.
26 Perço Casadas devotas
Van á sa Hermita, per Fills:
Y molts, que no foran Pares,
Ho son per aquest cami.
27 Y si acàs restau prenvadas,
Quant se vinga lo parir,
Sant Julià daral' Bressol,
y Santa Madronal' Llit.
28 Tens herbas pera tots mals,
Mes, que lo Parnàs, y Olimp;
No hi ha terra tant viciosa,
Que raele, y grille aixi.
29 Sols me enfada aquella Torre,
Que ab vna Ma de tres dits,
Parla ab signes, á la Costa,
Secrets del Mar descubrint.
30 Ets de ella Fiscal terrible,
Tenint prou que fer de si:
Mes lo tocar en tas faltas
Es Privilegi de Fisc.
31 Pero, paix, que not' desdenyas,
De vn cuydado tant inic,
Giral' al altre costat,
Nol' tingas, sempre mari.
32 Gira los Poms en vers terra,
Puix navegan per assi,
També, com per alta Mar,
Fragatas, y Bergantins.
33 També hi ha Naus de alto bordo,
Que tenen lo fondo humit,
Que no hi val darlos la Bomba,
Ni dar carena sovint.
34 Senyalam' aquella Viuda,
Que ab Velas de caliqui,
Và sercant alguna casa,
Per fer mal, en ser de nit.
35 Senyala la Tropa, ò Dula,
De certs discrets afligits,
Que à solas no tenen llengua,
Y aixi vàn de sinc, en sinc.
36 Pero dexat' de figuras,
(Que es Procès en infinit)
Para tots tos Estandarts,
Totas las galas te vist.
37 Senyalam vna Minyona
De toca llarga, y mongil,
Que en sos vlls porta lo Alger:
Mira' si tindrà Catius!
38 Y junt à sos Peus senyala
Lo meu Cor' tant infinit,
Com lo Amor, que en ma firmesa
Tants portentos erigi.
39 Senyala alegre, senyala
A ma Llibertat humil,
Feta Esclava de sas prendas,
Que dins del' Anima tinc.
40 Mes, pera Bellesa tanta,
No tindràs senyals, à mitg:
Be pots rendir tas Banderas
A Qui Venus las rendi.
41 Altres avisos nos dona,
Que per vn ser tant Divi;
Si ell mateix no sen's descobre,
Poc importan alarits.
42 Tu podràs fer de tas barras
Vn Gerolific, al viu,
Pera

Peta senyal ordinari
Dels Servos de ....
43 La del mitg, no es à proposit;
Pero las dos altres, si;
Puix ab elles, y ab ta closca,
Contra los camps de Tafir,
44 Trauràs las armas antigas,
Que à Moyses feren lluir,
Y dirante *Caragol*,
Si fins assi *Monjuic*.

AL QUE SUCCEHI AL AUTOR ANANT, EN CERTA OCASIò, à vn Castell, ahont arribà à mija nit, per haver perdut lo cami. Dormian tots los de la Casa, sino vn criat Gascò, molt lleitg, nomenàt Thomàs, qui no volguè obrir la porta del Castell, fins, que á la matinada vn Patje, se despertá, y exint à la Finestra, coneguè al Poeta, y lo feu entrar.

ROMANS.

La nit estava en silenci,
Homens, y Animals dormint;
Del cami, empedrat de Estelas,
Estava Delia en lo mitg.
Quant lo pobre de Garceni,
A qui lo Cel enemic,
Per Montanyas, y Malesas,
Lo aportava à sos arriscs.
A cert Castell arribà,
Hont tres humans Serafins,
Lo que lo mon no mereix,
Tenen encubert alli.
Que era Castell encantat,
Molt be ho collegesc de assi;
Perque vn Monstruo lleitg tenia
Carrec de tancar, y obrir.
Comensa à tocar la Porta,
Quant à tres ò quatre pics,
Ab veu regullosa, y fonda
Diguel' Monstruo: *Qui està aqui?*
Obra, li diguè Garceni,
Mira, que so bon Amic;
Obra, Thomàs, per ta vida,
Puix á agraviarte no vinc.
Anau molt enhoramala,
Li responguè lo mosti,
Que no sots, sino alguns Lladres;
Puix á tal hora veniu.
Mira be, que no so Lladre,
Sino lo que ve, à servir,
A tots los de aquesta Casa,
Del mes gran, fins al mes xic.
O! *Thomàs lo mes incredul,*
Que may en lo Mon se es vist,
Vinc, y toca aquestas nafras,
Y coneixerasme aixi.
Emperò fonc per demès,
Que mil voltas torná à dir:
Anats brivons en malhora,
Que no hi entrarets de nit.
Aqui acabá la paciencia,
Qui la tinguè fins alli;
Y per pagarli aquell boto,
D' esta manera li diu:
Pera tu sian, Belitre,
Las Horas, Dias, y Nits,
Tan malas, y tant infaustas,
Com me las pregas à mi.

 Pera

Pero baldament nom' obras ,
Que si he de veurer , al obrir ,
Eixa , ta fera Persona ,
Iaure al serè , mes me estim.
Que puix , del Gloriòs Antoni
Aquell gran valor no tinc ,
La vista de tal Fantasma
Mal la podria sufrir.
Eixa cara de Balena ,
Aqueix lleitg Nas de Cetrill ,
Eixas dents , ab que fas sempre
Riallas de Iavali.
Eixa Barba arremangada
De socarrat pergami ,
Que á son lloc lat' torne vn Tigre
Ab las puntas de sos Dits.
Ets la natural estampa ,
La figura treta al viu ,
De ton Besavi , quant feya,
Figuras à Iesu-Christ.
Y Vos , Divina Bellesa ,
Que apres , que me han fet morir ,
Eixos vostres Vlls , de Dia ;
Aixi reposau , de Nit ;
Permeteu , que de esta vida ,
Que à vostre gust oferi ,
Estos glassos rigurosos
Ne sian cruels Botxins ?
Emperò , quant en assò ,
Segur estic de perill ,
Que no hi haurá glas,que hi prenga
Mentres estàu en mon pit.
Lo quem' mata es que ma veu
Vinga , sens fruyt , à morir ,
Dins de aquellas dos orellas
De rovellons al caliu.
O! portas de aqueix Castell ,
Que tentas gracias teniu ,
Com mas veus no vos atronan?
Com no vos rompen mos crits?
Mes ja diuen , que bram de Asa ,
May en lo Cel se es oìt ;
Y jo ho so , no com se vulla ,
Y eixa Casa es Paradis.
Aixis' queixava Garceni
Entre dos mil tiritins ;
Fent de las rahons farina ,
Y de las barras moli.
Quant vn Patge , quant vn Angel ,
A la sua veu sentint ,
Baixà à obrir , y l' guià ,
Fins à deixarlo en lo llit.

QVEIXAS DE VN GALAN A VNA DAMA , OLVIDADA DE son Amor.

ROMANS.

PArlemnòs quatre paraulas ,
Perleta del Mar del Sur ;
Vejàm , que lley me desterra
A las Islas del Corfù.
Vejàm los dos en conciencia ;
Puix , que non's escolta algu ,
Lo que mereix vn voler ,
Lo major , que may hi ha hagut.
Vajal' procès de revista ,
Miremlo de full , en full ,
Y aforremnos lo salari ,
Ques' dona à vn Iurisconsult.
Vejám , que hi ha , que culparme ;
Veurèm lo quem' te difunt ,

Vivint privat de la gloria,
Que solen dar vostres vlls.
Mes, ja no tindreu memoria,
Y me haureu desconegut,
Queu's olvidau, per momentos,
Yu's refredau per minuts.
Io so aquell, si vos recorda,
Que matàreu de vn reull;
Que no hi vá ser res à temps
Ni crec, que diguès: *Iesus.*
Sino caheu en lo compte,
Io so aquell Pastor gollut;
Sino per naturalesa,
Almanco, ho so estat per gust.
So aquell, q̃ allà, en las Montanyas,
Las de gesto grosallut
Eran las quem' trastornavan,
Ym' feyan fer mil insults.
Apedassadas Pastoras,
Safarosas á tot punt,
Mes voltas me feyan dar,
Que si rodava algun trull.
Y exint de aquesta brutesa,
En que estava corromput,
De que, com si fora peix,
Me pescàs lo Amor ab cucs.
Io so aquell, que va jurar
De fugir esclavituts;
Mes, Amor, per lo que ell sab,
En Vos me feu ser perjur.
Mirì vostra Cara, vn dia
(Dia de Lluna) vn Dilluns,
Que fone aguero infalible
De mudansa, y de tribul.
Me apateguereu tant Bella,
Que no haguera may cregut,
Fossen cosa de la Terra,
Sino del Cel en amunt.
Pronostic fone verdader;
Puix, en vn any de discurs,
Sempre he anat caent, llevant,
Fins que, del tot, he caygut.
Allaujaume, ja, mil rabias,
Que ja m' tindreu conegut;
Y crec, que ho alcansaré,
Sense servos importu?
Digàu, que parlo, sens tassa,
Y es cert, que m' teniu per mut;
Pero vull callar mil cosas,
No vingàm à tu, per tu.
Ia se de quin peu se dolen
Vostras furras, y disgusts;
Mes convem' per altre part,
Dir, que n' estic molt deju.
Sols dic, que m' heu donàt queixa,
Del que jo donarla puc;
Puix sent Vos sola, Fullera,
Me haveu deixàt per Tahur.
Gran matansa, en mi, haveu fet,
Mes no temò vostre ahurt;
Perque aquesta es vna guerra,
Que aquell vens mes, q̃ mes fuig.
Iam' retir' la terra en dintre;
D' esta Frontera me alluny;
Que pera tant gran Contrari,
No te prou poder lo Turc.
Vull perdrer de ma justicia,
Per no afegir al perdut,
Presentant à la venjansa
Vostre desdenyar tant cru.
Pagau Vos alguna pena,
Paguenho los Vlls, que es just;
Puix, quant l' animam' robàreu,
Ells van acullir lo furt.
Y vaja lo Amor per terra;
Puix me costan de perfums
Sas enganyadoras Aras,
Sols de encens, mes de tres punys.

De aquestos, y altres serveys,
Sols aconsolarme vull,
De que no son los primers,
Que en Vos se han resolt en fum.
Iam' te lo Amor avesàt
A sufrir son tracte injust,
Que l' anima de sa Mare
Dintre del Infern ne bull.
So cert, no u's darà cuydado
Lo haver caygut en descuyt;
Que nò m' so alsat ab favors,
Ab tot, que estic abatut.
Que en mi foreu tant escassa,
Y de sort so estat tant curt,
Que si algu men' feyau, era
Pura forsa, de costum.
Quant molt; tinc alguna flor,
De las que no donan fruyt,
Sino, que en fent goig, se moren,
Y en lo punt, algu las cull.
No crec, pesàs vn escrupol,
Si en vn alambi, tots junts,
Sen' treya la quinta essencia
Dels favors que tinc rebut.
Pero, com sevulla sian,
Los estimo en vn Perù,
Y en fi, com à morts, los guardo
Dins de vna caixa, ab betum.
Ia li he fet las Funeralias,
Per ells, me poso capùs;
Que entre Viudo, y Portuguès,
Diu, quem' judican alguns.
Ia de ma esperansa verda,
Com vos no hi haveu plogut,
Sen' podrian fer lluquets,
O esca, per encendrer llum.
Lo meu cor dols, que solia
Dar à vn disfavor mil surts,
Crec, se m' es tornat immobil,
O allà dintre sem' es fus.
Vna Fregonam' consola
En tots aquestos enuigs,
Quem' fa trenta reverencias,
Si fas algun estornut.
Y en fi, per rematar comptes;
Lo que, vn temps, me ha aparegut
Fet de pasta Celestial,
Ara, me apareix Carnum.
No tinc, quim' demane zelos;
Que ab dos pintas, y algun fus,
Està de mi tant pagada,
Com jo de ella molt segur.

CARTA, QVE LO AVTOR ESCRIV A VN AMIC, AL QVAL nomena Amintas, donantli la enhorabona, de haverlo millordt de Rectoria lo Senyor Bisbe de Gerona.

ROMANS.

A Vos, lo Pastor Amintas,
Io, lo Rabadà Benet,
Tanta salut vos envio,
Que apenas men' queda gens.
Desdel marge de vna riba,
Del millor modo que sè,
Envers aqueixas partidas,
Encamin' la mia veu.
Pero es tant baga, y fonda
Aquesta Vall, hont me veig,
Que tal volta estic de esquena,
Quant de cara estarvos pens',

Mes

Mes com ſe vulla, que ſia,
Amintas, aſſom' devèu,
Que no m' par, ſino queu's miro
En vn bulto, que alli veig.
Perdonau, que es vna ſoca;
Mes no vull, que m' perdoneu,
Puix d' eſt engany es la cauſa
Lo amor, queu's tinc, certament.
Que com la imaginaciò
Sempreu's contempla preſent,
Ella ha pogut, ab ſa viſta,
Iuntar aqueſtos extrems.
Preneu aqueſta joguina,
Com à gala del meu pler,
Que me han cauſat, eſtos dias,
Las novas, que de vos sè.
Lo noſtre Paſtor Ocari,
Ab lo qual pogui, algun temps,
Fer de vos dolſa memoria,
Mentres, que aſſim' viu ab ell.
Après, que per ma deſditxa,
Se va auſentar à vn Caſtell,
Allà baix, à la Marina,
A conjurar vn Follet.
En l' vltima de las cartas,
Que de ſa mà, rebut he;
En dirme voſtra fortuna
Ocupa tot lo paper.
Eſcriume, com ja ha ſabut,
Que lo Majoral Franceſc,
(Que ditxoſament governa)
Lo Diſtricte Empurdanès.
Viſt, que entre tots los Paſtors,
Que habitan aqueix Terreny,
Sou la gloria dels Gojàts,
Y la vergonya dels Vells.
Y recordantſe del dia,
Que eſtant tots junts en Concell,
Vos ſol tinguereu mes llabia,
Y mes gracia, que tots ells:
Vos ha creſcut la ſolfada;
Y, llevantvos lo primer,
De un altre famòs remàt
Guarda, y Paſtor vos ha fet.
Ploma mia, de gallina,
Com ſabràs pintar lo eſtrem
Del goig, que rebè mon cor,
Tant bonas novas ſabent?
Barrinì, en dos parts, ma flauta,
Que puix vos de punt creixeu,
He volgut à ma alegria
Creixerla de punt, tambè.
Milloràt, d' eſta manera,
Mon Paſtoril Inſtrument,
A falta de Camaradas,
Men' alegrì ab los Aucells.
Ni parà ſols en aſsò,
Lo, que tant gosòs me tè;
Puix mon contento perfilan
Altras novas de mes pes.
Perqueim' diu, quel' Senyor Biſbe
Vos ha enviàt à vn Caſtell,
Hont, caſi, la ſua Mitra
Ab voſtre tòs comparteix.
En ell vos fa ſon Vicari,
Y vol, que li governeu
La major part dels negocis,
Que tractar ſe hauràn ab Ell.
D'eixa Capella, hont lo Poble
Se va à conſolar ab Deu,
Poſa las Claus, y la Porta
Sota voſtre Manament:
Perque en la Semmana Santa
Vos, ab Deu primerament,
Y à qui vos doneu llicencia,
Componga lo Monument.
Que ningu toc' las Campanas,
Fora de voſtre voler,

Y que ellas las llenguas sian,
Ab quel' Poble convoquen.
Que quant los tingan en public,
Y l's digan lo que han de fer,
Pugan manar, que no xarren,
Y deixondar somnoleus.
Aixi que, *Domine Rector*,
Parlant mes clar, y ab mes seny
Dic: quem' so molt alegrat
De vostre felís succès.
Prospèrel' lo Cel benigne;
Y en la Casa, que entrarèu,
Ab lo fum, lo Mal sen' vaja;
Y ab la pluja, vingal' Be.
Mil saborosas ofertas
De cocs, com à cops de neu,
Vos presenten de las Mossas
Las Mans, tant blancas, com ells.
Tras de besarvos la Ma,
Tot lo Poble se apunyeg',
Y mija cana de coca
Vos valega cada bes.
Sian las vostras pregarias,
(Quant, en la Campanya, oreu.)
La pesta de las Arugàs,
Y la salut dels Esplets.
No si veja en aqueix Terme,
Mentres, que Vos hi haviteu,
Ni pedra, ni calamarsa,
Trageya dels Busumets.
Llastimosos *Deprofundis*,
Y *Kyrieleisons* potents,
Tots destrempats, ab saliva,
Per la pressa, ab quel's dieu,
De eixa boca, al Purgatori
Fassan cami carreter,
Per hont las Animas reban
De mil sufragis refresc.
Fassau's Deu vn gran Prevere,
Y siau, entre las Gents,
Temut, y honrat, per la Estola,
Y per lo Salispassèr.
Per ell lo Infern vos tremole,
Y hont se vulla, quel' jugueu,
Ni hi haja botos, que espanten;
Ni Diable hi haja, que tent'.

A VNA HERMOSA VIVDA, MOLT MINYONA.

ROMANS.

SObre la Bayeta trista
(Tumol de vn Marit finàt)
Plora, Vivda, vna Minyona.
Qui la poguès consolar!
Qui poguès à la ternura,
Alli derritida envà,
Socorreria ab vn regalo,
Que avivàs tant gran desmay!
De las finissimas Perlas,
Que fil à fil va llansant,
Qui lin' mastegàs alguna,
Pera ferli vn cordial!
Mes, per gran, que es lo Diluvi,
No basta anegar la carn;
Ans anticipal' Iudici,
Y la fa resuscitar.
Es de ardent foc, y no de aygua,
Esta brava tempestat,
Que donant sobre vn Marit,
En cendral' convertirà.
O! sola enveja de quantas,
Baix vn Imperi Tirà,

Patei-

Pateixen llarc captiveri,
Solicitant llibertat.
No ploreu mes, Viuda hermosa;
Cessen las llagrimas ja;
Sino es, que son de alegria,
O, acàs, de riurer, ploràu.
Que sobre Bellesa tanta,
Tantas gracias, y pocs anys,
Demostrar hipocresia,
Es risa, pera plorar.
Com vos sou rant criatura,
Apar, que tot vostre plant
Sia, perqueu's ha caygut
Lo Bescarci de las mans.
Mes nou's faltaràn juguinas,
Per mudar de bavasall;
Ans sobre las blancas tocas
Millor seu's assentaràn.
Desplegau las llargas velas
De fina Olanda, ò Cambray;
Queu's passaràn à las Indias,
Siu's donau à navegar.
Y à be, queu's falta experiencia,
No teniu, que recelar,
Arrimada à vn bon Arbre,
Yl' Timò sempre en las mans,
Carregada de Or, y Perlas,
Triumfarèu en tots los Mars.
Si en ells la bonança dura,
Yl' Vaixell no dona al trast.

FAVLA DE IVPITER, Y EVROPA.

ROMANS.

TIngué Agenòr Rey Fenicio,
De qualque amorosa lid
(Si es, que las del Matrimoni
Poden nomenarse aixi)
Vna Filla hermosa, y bella,
Per lo candido Marfil,
Y per lo ros Or de Tajo;
Clavell, per lo Carmesi.
Esta fonc Dona à la vsansa,
De conturbat esperit,
Que, sens correr per maroma,
Diuen, que fonc Bolati.
Anàvasen' per los camps,
Ab la Esquadra femenil,
De Criadas, y Cambreras,
Y altras, que la van servint.
Envejosas las deixava
Son donayre, y gracias mil;
Que era, en extrem, graciosa
Del monyo, fins als tapins.
Tant vn dia, tant vn altre
(Segons acostuman dir)
Que'n vn lo Major dels Deus
Obril's Cancells de Zafir.
Veu la mes bisarra Mossa,
Que may vils humans han vist,
Desdel replà de Besòs,
Al elevat Monjuic.
Anava, llavors, Cupido,
Mes lleuger, que vn Arlaqui,
Estimant mes captivarlo,
Que matar quatre Conills.
Doràt dardell li dispàra,
Ab major brio, que vn cid,
Deixantlo, ja, per Europa,
Fet vn pobre Matatxi:
Alli dins sent vn ardor,
Sens podeflo resistir;

Per-

Perque de Amor la ferida,
Es pitjor, que de Escorpi.
Mil traſsas, pera goſarla,
Fabrica imaginatiu;
Mes, que, en traſſar vna Caſa,
Va vn Manobre diſcurrint.
Paregue li conveniencia,
Valerſe de vn nou eſtil;
Per temor, que ſas trapaſſas
Nos' pogueſſen preſumir.
Que com la Senyora Iuno
Eſtava, vn palm de vll obrint,
Pera cullirlo en lo furt,
Ab nou modo ſe encubri,
Del Bou mes galant, y briòs,
Que may en lo Mon ſe es viſt,
Se va reveſtir la pell,
Per repreſentarlo al viu.
Poc mes de dos palms de banyas,
(Ques' diu, eran de marfil)
Son pulit Cap adornavan,
Yl' guardavan de perill.
Lo demès, que al Cos guarnia,
Desdel tòs, fins al melic;
Y de alli, fins à la cua,
Era com vn blanc armi.
Tant be li eſtaval' ſer Bou,
Que à haverho ſa Muller viſt,
Tinc per molt cert, quel' hauria
Deixat eſtar ſempre aixi.
Preſentàs devant la Dama,
Y ella veentlo tant gentil,
En lo aparent, agradable;
Si be aſtut, en lo fingir.
Volguè arriſcar á acoſtarſi,
Y ſi va acoſtar, en fi;
Quel' veurer Bous, cada dia,
Fa, que nos' tem lo perill.
Ell, que veu, que ſi acoſtava,
Y anava ſon guſt ordint,
Per aſſegurarla mes,
De la herba feu traſponti.
Perdut lo temor al Bou,
De Roſas, y Iaſſemins,
De Gineſta, y Moraduix,
Violetas, y Alelis,
Li va component Coronas,
Que lo Cap li van guarnint;
Vnan' poſa en cada banya,
Y altra lin' poſa en lo mitg.
Y veent, que tant manſuet,
Tot aſſo, eſtava ſufrint,
A cavalcarli deſobre
Algunas ſe han atrevit.
Que ſols pugan cavalcar,
Se poſaràn en arriſc
De qualſevol deſventura,
Y de qualſevol perill.
La Infanta, que veu las altras,
Se eſtà de ganas morint,
Solament per cavalcar,
Y traurenſen lo deſitg.
Apenas, ſobre la eſquena,
Lo Bou ſe la va ſentir,
Quant arrencà la carrera
Envers los Cams criſtallins.
Al Deu de la Mar invoca,
Perque li done camì,
Pera traveſſar ſon Reyne,
Y al altra part puga eixir.
Alsà lo Trident Neptuno,
Y las ayguas dividi;
Ab que ſegur ſon viatge,
Y paſſaport va tenir.
La Xica, tota eſpantada,
Veent tant vrgent lo perill,
Ab vna banya ſe aferra,
Per por de anegarſe alli.

En-

Entrel' temor, y la pressa,
Del peu li cayguè vn tapi,
Que, fins vuy, encaral' guardan,
Ab gran cuydadol's Delfins.
Perque, ab ell, de mal de Mare,
Sardinas, y Llagostins,
Llobarros, Llussos, Lluernas
Curan, fins al Bellmari.
Al altre part arribaren
Del Mar; si bel' faldelli,
Vn poc mullàt se trobà;
Ara fos aygua, ù orins.
En ser, que fonc apeada,
Lo Bou se mudal' vestit,
Tornant à la antiga forma,
De Iove hermòs, y gentil.
Quant lo veu la Bella Europa,
Ab nou esmalt carmesi
Cambià, lo quel' temor
Palido havia esculpit.
Ab amorosos requiebros
Va lo agravi disminuint,
Y obligant à la Minyona,
Perque desde alli lo estim'.
Dintre de vn Bosc sen' entraren,
A qui lo florit Abril
Va fer opàc ab las sombras
De Roures, Salsers, y Pins.
Lo que alli dins va passar,
Digau Ovidi, per mi,
Que fonc home que de tot
Volguè veurel' cap del fil.

FAULA DE IUPITER, Y DANAE.

ROMANS.

EN lo temps, quel' Rey Perico
Residia en Cosibetò;
Yl' any, que Maricastanva
Inventàl' *re, mi, fa, sol.*
Quant las bestias parlavan;
(Si be encaran' parlan prou)
Y desafiats cantaren
Vn Asa, y vn Rossinyol.
En aquella Edat florida,
Que la nomenavan d' Or,
De que ja no gosàm ara,
Perquel' Ferro so ha pres tot.
Aixi, que era vn Famòs Rey,
Que fonc de Acaya Senyor,
Y se nomenava Acrisio,
Del llinatge de Antenor.
Tinguè aquest Rey vna Filla,
à qui lo Cel va fer dot
Del millor de sas bellesas,
Y de sas gracias la flor.
Lo ròs color dels cabells
Desmentía al mateix Or,
Yl' resplandor de sa cara
Privava de llum al Sol.
Las galtas, llabis, y dents,
Grana, Coral, Perlas son;
Lo front es plata brunyida;
Las cellas son arcs de Amor.
Lo Pare veent de sa Filla
Tanta hermosura, ab temor
Volguè llevar lo perill,
Per assegurar lo bol.
Tancàla dins vna Torre,
Recelòs de algun bon jorn:
Y en ella, la Hermosa Danae
Lliberta, estava en presò.

Però lo Rapàs inquiet,
Que may concedeix perdo,
Feu, que lo major Dels Deus
Della s' prendàs, no se com.
Veurerla, en extrem, desitja;
Veula; y resta fet vn boig,
Y ab desitg de conquistarla,
Jamay trobava repòs.
En pluja de Or convertit,
En sas faldas prenguè port;
Que per ablanir Esquivas,
Esta es la forma millor.
Tornà à pendrer sa figura,
Y pòsàlohi ab raò;
Volen dir las malas llenguas,
Que hi dormi vn vespre, ò dos.
Si es aixi, Io no mi meto;
Sols se, que ho conta Nasò,
Que com tenia llarc nas,
Ne deguè olorar calcom.
Lo que Io se, que li feu
Dintre del ventre vn gran bony,
Diuen alguns, fonc prenyat;
Poguè ser opilaciò.
Si al cumplirse los nou mesos,
Io mi fos trobat en torn,
Me fora informàt del cas,
Y sabria lo que fonc.
Però, com no mi trobì,
No puc donarne rahò;
Tothom sen' pens' lo que vulla,
Que lo mateix me fas Io.

FAVLA DE APOLO, Y DAFNE.

ROMANS.

AQuell Senyor resplandent,
De la cara flamejant,
Que desterra las tenebras,
Y la nit perseguint va.
Tant enfadòs en lo Estiu,
Com en lo Ivern desitjat;
Puix tant nos molesta en lo vn,
Quant en l' altren's và alegrant.
Aquell Cotxero famòs,
Que partint desde Lievant,
Nos' torba à donar civada,
Fins à arribar al Ocás.
Tant honràt en son ofici,
Que ja mes se li ha provat
Ninguna alcaboteria:
Cosa digna de admirar.
Aquell, que en son temps donava
Salut à qualsevol mal,
Sens, que purgas, ni exarops,
Ia mes volguès receptar.
Aquell Music excelent,
Que, en destresa, no te igual;
Puix, per tocar follias,
May se feu gens à pregar.
Aquell Pare de las Musas,
De tants doctes respectat;
Que, pera seguir sos passos,
Han paràt en l' Hospital.
Aquell, que (per no cansarvos)
Molts lo nomenan, Tità;
Altres, Apolo, Febo altres,
Delio, y altres noms estranys.
Aqueix, puix, anant vn dia,
Sa Carrossa governant,
Ab tal pausa, que podian,
A no trobarse enfrenats

Los Cavalls, molt à son salvo,
Pera satisfer sa fam,
De tant prolixa jornada,
Tirar mes ensà, ò enllà.
Anant, puix, en esta forma,
Embadalit en mirar
Tot quant, en lo Mon, se feya,
Per Montanyas, y per plans.
Va descubrir vna Xica,
Que se estava berenant,
A la ombra de vna Perera,
De peras, y vn tros de pa.
Era la Mossa tant bella,
Que en lo punt, que la mirà,
Lo cor, dins de la freixura,
Li feu tres, ò quatre salts.
Aguaytantho estava Amor,
Tras de vna Mata, amagat,
Y veent tant bona ocasiò,
En lo punt l' arc disparà.
Coleto, gipò, y camisa
Li passà de clar, à clar;
Y fins al cor de albergínia,
De part, à part, li passà.
No content, de assó, Cupido,
Com à vellaco taymat,
A la descuydada Xica
Vn' altra fletxa tirà.
Pero fonc ab tal astucia,
(Y en assó estiguè lo engany)
Que à ell la hi tirà dorada,
Y à ella de plom la hi tirá.
Apenas, lo bo del Iove,
Se sentì del colp nafrat,
Quant ab invencible furia,
Al punt baixà de cavall.
Com nos' trobá en terra ferma,
A no haver sabut bolar,
Tinc per ben cert, que las ancas
Ho hagueran passat molt mal.
Ab tot arribà à la terra,
Del modo, que fa vn perdal,
Que, desde vna barbacana,
Baixa à pasturar vn camp.
Posàs propet de la Xica,
Que nol' mira, nin' fa cas:
Mes ell, veent tanta bellesa,
Va restar tot abovat.
Volguè atrevirse à parlarli,
Y no acerta à pronunciar,
La mes minima paraula,
Tot tartamut, y esglayàt.
Passada la alteració;
Haventse vn poch retornàt,
Estas discretas rahons
Li comensa à proposar.
Io so, Ninfa hermosa, y bella,
Vn, que del Cel he baixàt,
Sols per veurer eixa cara
Mes resplandent, quel' cristall.
So (no ho dic per alabarme)
De Latona, y l' Deu Tonant
Fill, que la Isla de Delos
Ho pot ben testificar.
Io so lo primer Cotxero,
Que sens destorb he guiat,
Per diversos territoris,
La Carrosa lluminar.
Tinc mil regalos, quant vull;
Puix sempre, que vull menjar.
Tinc abundancia, en ma taula,
De bon Peix, y millor Carn.
Io tinc dotse casas mias,
Hont me entretinc, y descans',
Ab sos Majordoms en ellas,
Quem' serveixen, quant hi pas'.
Tinc en tot, quant dir se puga,
Habilitat singular,

So Casador, so Poeta,
Que mento sens embaràs.
So Music, no melindrós,
Ni enfadós en lo trempar,
Que no so gens presumit,
No obstant tinc habilitat.
So qui cria, en las Montanyas,
Lo Metall mes estimàt,
Que pits ablaneix de marbre,
Y als mes altius fa abaixar.
Ab estas gracias, que dic,
So bonic, y ben tallat;
Tant, que sobre estas sabatas
No sen' troba vn mes Galan.
Iot' prego, bella Senyora;
Puix, que per tu estic penant,
Estimes esta aficiò
En lo ques' deu estimar:
Que desitjo en gran manera
Tenir en tu lloc igual,
Al que dona l' aygua al suro,
Quant sobre ella va nadant.
Que no serà cosa nova,
En Ninfas, fer cas semblant;
Diganho Leda, y Europa,
Ab lo Cygne, y Toro blanc.
Ella, oint estas paraulas,
Sens respondrer, ni parlar
Mes, que si fora Cartuxa,
De terra en vn punt se alsà;
Y girantli las espatllas,
Li va mostrar lo replà
De Besòs, hont lo Lector,
Si vol, podrà pendrer pau.
Apolo, veent esta ocasiò,
Va restár fet vn Babau,
Mes confùs, y ocorregùt,
Que no fa vn pobre assotat.
Mogùt ab impuls coleric,
Corrent, la volguè alcansar;
Mes envà es sa diligencia,
Y son treball es envà.
Puix, quant casi la tenia,
Veent no podia escapar
En Llorer fonc convertida,
Deixánt à Apolo burlàt:
Que arribànt per abrassarla;
En lloc del cos delicàt,
Abrassa la crosta dura,
Que encara calenta està.
Y, ab amoròs pensament,
Mil besos li està donànt;
Ab que li apar, que s' despica
De tot lo desdeny passàt:
En honra de esta conquista
Dos, ò tres brancas trencà,
Y ordenantne vna Corona
Se la posa sobre l' cap.
Esta es de Dafne, y Apolo
La patranya singular:
Y ment quisvulla, que diga,
Que hi ha mot de veritat.

FAVLA DE VULCANO, VENVS, Y MARTE.

ROMANS.

Lo Pare de las Desgracias,
Que en tant mala sort nasquè,
Que apenas isquè del vantre,
Quant fonc desterràt del Cel.
Puix veentlo Iuno sa Mare,
Tant mal caràt, y tant lleig,
Al

Al Reyne del gran Neptù
  Lo envià ab vn punta peu,
Per temor, que son Marit
  No tinguès mal pensament,
  Veent, que tant degenerava
  Lo Fill de son propri ser.
Aquell, que en la Isla de Lemos,
  Fonc nodrit, ab tant bon zel,
  Que may li veren beure aygua,
  En lo temps, que hi estiguè.
Aquell famòs Oficial,
  En son art tant eminent,
  Que dignament tinguel' *Protho*
  De Cornut, y de Ferrer.
Aquest, puix (que no devia)
  Pendrer volguè per Muller
  Vna Senyora, que en Xipre,
  Diu, que te casa, y alberg.
Tant inconforme à son tracte;
  Tant desigual, à son ser,
  Que mes iguals parcixian
  La cadira, y lo escambell.
Perque, à mès de ser la Dama,
  En hermosura, vn excés,
  Se picava de curiosa,
  Y de anar molt à concert:
Y devia lo bon home
  Advertir, que era indecent,
  A tant suprema Bellesa,
  Lo Carbó, Ferro, y Martell.
En la condiciò devia
  Mirar vn poquet, tambè,
  Sis' conformava ab son art,
  O si à mes alts pensaments.
Que à fe, si s' fos informàt,
  Haguera vist clar, y llest,
  Que lo rumbo de la Xica
  No era apropofit per ell.
Que Dona amiga de cotxe,
  De berenars, y passeig,
  De Comedias, y Saraus,
  De jocs, y entreteniments;
Y lo Marit Menestral,
  Que repugna es manifest,
  Mes, que la nit ab lo dia,
  Y, que lo foc ab lo gel.
Perçò, no es de maravella,
  Si veèm, lo que veèm,
  De que tant la confraria
  Del ....
En fi, sens ningun embargo,
  Passa avant lo casament,
  Ni reparan en lo dot,
  Ni ho desbarata lo escreix.
Perque, sens tercer algu,
  Las dos parts, de be à bè,
  Tots los partits concertaren,
  Restànt Marit, y Muller.
Despres de haver ben gosàt
  Del gust, que dona Hymeneu,
  Durant lo pà de la Boda,
  Que à penas may dura vn Mès.
Desde las Celestials Salas
  Volgueren baixar los Deus,
  A celebrar vna festa,
  Per donarse ayre, y plahèr.
Ferenho à saber á Flora;
  Perque lloc los previnguès,
  Que ab amenitat de estancia,
  Vencès al desitg mateix.
Feuho la bona Senyora;
  Y à vn jardil's trametè,
  Que ab ell, Abril, era Agost;
  Y lo mateix Maig, Ivern.
Acudiren per son orde,
  Qui à cavall, y qui à peu,
  Y no fonc de las derreras
  Venus, que hi feu cap, tambè

Vo-

Voler pintar la hermosura,
I as Galas, y Abillaments,
Ab que las Deesses isqueren,
Fora vn infinit progrès.
Basta, que no hi và faltar
Lo vermellò, y lo blanquet,
Ab lo monyo ben rullat,
Si be, de postìs cabell.
No obstant, que en lo de las Galas,
Ni haguè de mes eminents;
En lo que toca à bellesa,
Venus vencè à las demès.
Trobàs alli Mossen Marte,
Iadri briòs, y valent:
Si galan, per sa persona;
Quant à las Galas molt mes.
Home de bona estatura,
Entre gigant, y pigmeu,
Bigote à la Fernandina,
Per cubrir vn xiribec.
Aquest, mirànt la Bellesa
De Venus, se derriteix,
Com posada entorn del foc
Vna candela de ceu.
Tirali vna, y altra vllada;
Y ella, quel' reclàm enten,
No desagradantli l' Iove,
Li respon aixi mateix.
Que no hi Dona en lo Mon,
Que no guste de saber,
Que hi ha, qui li tinga amor,
Per casta, que lam' doneu.
De mirarse moltas voltas,
Volerse parlar nasquè;
Y de parlar, concertarse;
Y de aqui, tot lo demès.
Daren llengua à Madò Flora
Cubertora de preufets;
Perque, pera visitarse,
Los tinguès vn lloc secret.
Enviàls à vn florit Prat
De arbres rodejàt, y espès,
Tant remòt, quel's raigs del Sol
May lo havian descubert.
Gosaren los dos Amants
Lo gust de Amor à son pler,
Fins que ja de pur cansats;
En fi, la sòn los vencè.
Mossen Apolo, que anava
De zelos, vn poc, inquiet,
Y tenia lo nàs grós
Veent de Venus lo desdeny;
Imaginànt est fracàs,
Imaginànt est succes,
Sobre son carro sen' puja,
Pera saberho de cert:
Y molestánt los rocins,
Ab la mosca del rebenc,
Per incognits camins van,
Seguint los llocs mes deserts.
Y assistant à vn vall los raigs,
Desota de vns Arbres verts,
De *Geminis* vn Retrato
Veu al viu, en lo parell.
Girà en lo punt los Cavalls,
Corrent à mes no poder,
Y arribà allà ahont tenia
Vulcano tots sos ormeigs.
Y trobantlo, ab breus paraulas,
Sens vsar de encariments,
Pa per pa, y vi per vi,
Li contà tot lo succès.
Veent Vulcano aquest agravi,
Venjarse dels dos preten,
Ab tant extravagant modo,
Que als demès sia escarment.
Vn filàt de fil de Ferro,
A sos criàts manà fer;

Per cassar als dos amants,
Com si fossen Passarells.
Posauhi ma los Ciclops,
Y ab quatre colps de martell,
Li donaren son recapte,
Despedintlo encontinent.
Parti, ab tota diligencia,
Y si be del lloc, incert,
Per lo cant de vna Cucala
Se ritg, y l' troba molt prest.
Circuils ab lo filàt,
Y quant closos los tinguè,
Comensá á fer tant grans crits,
Que se oìren desdel Cel.
Sentint tant grans avalots,
Y tant profundos gemecs,
En lo punt ván traurel' cap
En las finestras los Deus.
Y en lo punt quel's columbrà:
Iusticia, ab grans crits, diguè,
Deman' contra estos Infames;
Que tal agravi me han fet.
En assò, se despertaren
Los adormits Delinquents,
Y de escaparse procuran,
Trobantse estar descuberts.
Mes en và fugir pretenen;
Perque troban, que està pres
Tot lo siti, ahont estavan
Ab lo filàt, fort, y éspès.
Celebraren esta festa,
Ab molta risa, los Deus,
Veent del marit la paciencia,
En vn cas tant insolent.
Als dos del Cel desterraren,
Per lo temps, y espay de vn Mes;
Ab que, lo bo de Vulcano
Restà pagàt, y content,
Pero sa Mercè m' perdone,
Que s' porta molt pobrement,
Com nol's molguè à bastonadas,
Quant altre, nol's haguès fet.
O, jà, que ab tal paciencia,
Poguè esperar lo succès;
Millor fora estát callar,
Y fer, com qui no hi sab res.
Que sis' fos sabut entendrer.
Sens saber com, ni de què,
Viscut hauria en sa Casa
Mes regalát, que lo Rey.
En fi, que aquest bon Marit,
Certament no ho entenguè,
Puix, que sens traurers'las banyas,
Feu son agravi patent.
Y aixi, ab molt justa rahò,
Diuhen, ques' traguè, per ell,
Allò de *Cornut, y pobre,*
Puix no sen' sabè valer.

AMOROSAS QVEIXAS DE VN AMANT, ZELòS DE SON Pensament.

ROMANS.

DEu la guard' Senyora mia,
Digam' ha vist per assi,
Prop de la Gracia estremada,
Mon Pensament fugitiu?
Ay! lo molt gran Tacanyò:
Nol' mira? velohi alli,
Que embegut ab mil dulçuras,
Adora eixos Vlls Divins.

L'

L' Anima afligida l' ferca,
Y ell està tant divertit,
Que de ella mes no se adona,
Que si no li fora fill.
Pensament, à casa à casa;
Fora, fora, à recullir:
Que lo que aqui te entretè,
Està ple de mil perills.
Arriba allà vna vegada,
Coneixeràs, Atrevit,
Que de tos contentos naixen
Pesars, y mals infinits.
Digasme, quins fruyts pretèns,
De aquest y demès camins?
Sino apagar la Espe ança,
Y encendrer mes lo Desitg?
Aqueix hermòs Simulacre,
Idòl de Bellesa ric,
Deixa, que mon Cor lo adore,
Sens ampararse dels sentits.
Mes ser mantindrà, y mes vida,
Si d' ells està desunit;
Que en estar mort, y abrasàt
Consisteix son esperit.
Ay! Filis desapiadada,
Ja veheu, qual me teniu,
Que fins de mon Pensament,
Zelòs, y agraviàt estic.

A VNAS ANTIGAS MEMORIAS: Y AL QUE SUCCEHI AL Autor trobantse en vna tarde de Abril en lo Pardo.

ROMANS.

En un bosc de Guadarrama,
Estantse pera colgar,
Dava l' Sol la bona nit
Al Gran Felip, y à sos camps.
Era, quant la primavera
De Amatistes, y Corals
Sembrava la verda pelfa,
Que teixia per al Maig.
Y per dar à mon cuydado
Algun remey, si lo hi hà,
En obras tant agraciadas,
Plenas de virtuts tant grans;
Baixìmen' à la Ribera,
Y escoltava dels cristalls
Lo murmuri, que han après
Del llenguatge Cortesà.
Sentat en vn marge vert,
Mes guarnit, y enllistonàt,
Que capotet de Regatxo,
O, que pintat Papagall.
Alli tragui vnas Memorias
Amigas de Soledàt,
Mals, que de pura vellesa
Lo cap los tremola jà.
Volgui entendrer en sa cura;
Pero entengui la tant mal,
Que perdi tots mos sentits,
Y ab lo pensament sen van.
Bolan junts, en vn momento,
La distancia travessant,
Que hi ha desde Mançanares
A la llengua de la Mar.
Portanme l' anima à ella,
Y junt al camp turquesàt,
La tingui vna estona en gloria,
Gosant de vna Patria tal.
O! dit xosa Barcelona,
O! Mar ditxòs, y sagràt,
Emu-

Emulo de ma ventura,
Y de mos desitgs, Rival.
Eixas sonorosas onas,
Que espuman blancs arenals,
Es, perque seràn exemple
Del mar de ausencia, que pas.
Que si està en lo golf ma vida,
Ab tantas onas devant,
Seguirà lo corrent d' ellas,
Y sa tanda arribarà.
En extasis me tenia
Lo amor de mon natural;
Que, com à pedra tirada,
Lo centro està desitjant.
Quant ohì dar vn suspir,
Que tot me feu tremolar,
Y retornarme poguera,
Sols, tant llastimòs reclam.
Assim' tot espavorit,
Y viu apartada, vn tant,
Ques' dolia de sas penas
Vn Serafi Balenàt.
Era sa hermosura tanta,
Que bes' degueran juntar,
A fer obra tant perfeta,
Dos Meitres aventatjats.
De tant rara gentilèsa
Amagava l' Sol sos raigs,
Donant pressa al Cotxe d' Or,
Y los frens à sos Cavalls.
Com vnas brasas fugia,
De acorregut, y afrontat;
Y pera darli la vava,
Aixi li digui, cridant:

Para lo Cotxe para:
Veurás vna bona cara.
Veuràs lo major Bellesa,
Que te la Naturalesa,
En donayre, y gentilesa,
Del Mon maravellarara:
Para lo Cotxe para:
Veuràs vna bona cara.
Veurás la que dona vida
A esta Ribera florida,
Que ja de pur agraìda,
Tota sa riquesa para.
Para lo Cotxe para:
Veuràs vna bona Cara.

Mes per molt, que li cridava;
Nos' curava de parar;
Ans, per cubrir sa vergonya,
Posà Montanyas devant.
Pero no faltà lo dia,
Per mes, que lo Sol faltás;
Ans, restà, junt à la Ninfa,
Ple de mil serenitats.
Acost'm' pera besarli
Lo que havia trapitjàt,
Que ab las flors, que hi eran nadas,
Se coneixia ben clar.

Di-

Diguili, *que fos servida,*
De posar à vn Català,
Que serli esclau desitjavà,
De sas mans la S. y †.
Creguè, que era algun Armeni,
O que li parlava Alarb,
Pensant tractar ab las Feras,
Que naixen en lo Caucàs.
Espantàs de tal manera,
Que, ab dos dits, feu lo senyal,
Que fa tremolar lo Infern,
Sens, que á mim' causàs espant.

A VNA INGRATA.

ROMANS.

LA Seuyora Primavera
De bodas, sens dubte, està,
Que de color de Esmeralda,
Hà donàt llorèa als camps.
Los camins, que la guarneixen,
De colors diferenciats,
Que per dos mil parts se crusan,
Pareixen los passamans.
Vestidas' mira la Terra,
Y mil alegrias fá:
Que la roba nova al Pobre
Lo fa estar regosijàt.
Ia la blanca cabellera,
Lo Ivern riguròs deixà,
A calva, que ja sen's mostra
De color de vert, y blanc.
Y en esta alegra mudansa,
Tant prodiga, y lliberal,
No hi ha Font, que no murmure,
Ni Aucell, que no pas' lo cant.
Tots donan la enhorabona
A la que han tant esperat;
Sino jo, que en mas desditxas,
Passo vn Ivern de mil anys.
Ditxosa la Planta seca,
Que estant cuberta de glas;
En son cor, de novas fullas,
No pert la esperansa may.
Ditxosa la Terra nua,
Yl' Arbre, mes despullat;
Quel' Cel á son temps los guarda
Rica Espiga, alegre Ram.
Pero Io, que de vna Ingrata
Com del Cel, la paga aguard',
De vna viva Fe present,
Y de mil treballs passats;
Passo Iverns, mes ells no passan,
Sino, que estàn molt de espay,
Passantme per son rigor,
Sens esperanças, que pas'.
Lo Cel de sa gentilesa
Sempres' mostra ennuvolat,
Que per veure al Sol la cara,
Mort sobre la terra vaig.
Y lo nuvol del Desdeny
De continuo està nevant;
Que à mas Montanyas de foc
Preten apagar, en và.
Mes, per molta neu, que llanse,
Mes dintre mon pit no cab,
Que per los vlls distilada,
Li paga tribut bastant.
Perque ab dos Rius caudalosos,
Ab moviment natural,
Torna al Mar de sos rigors,
Com isquè, en fi, de aquest Mar.

Ta-

Talan la pintada terra,
Y com van tant desditxàts,
Las mes floridas riberas
Tornan deserts arenals.
Fugen regaladas ombras,
Y á las altas rocas van;
Que com saben sa duresa,
Entre ellas la van sercant.
En sas margenadas secas
Ia mes se han oit cantar
Ni pintada Cadarnera,
Ni Rossinyol xarlatà.
Sino augureras Cucàlas,
Y lo Corb desentonàt,
Que á beurer las ayguas venen,
Quant van mescladas ab sanc.
O! Vos, Divina Bellesa,
Que à tals Inferns comdemnau,
Perque en dar glorias, y penas
Mostrèu la Divinat:
Digaume, que justa causa,
Causa esta injusticia gran,
Tant impropria al ser Diví,
Si en vos seu's pogues negar?
Si fonc pecat adorarvos,
Io confesso, que he pecat;
Y sino, en queu's pot ofendrer
Qui sempreu's està adorant?
Si, ab tot ma vidau's enfada,
Desde ara preg', que se acab';
Y guany molt poc en servirvos,
Perdent vna vida tal.
Mes, tant vostre gust me importa,
Y aquest poc estimo, en tant;
Que per ell, darè mil vidas,
Si mil ne pugues donar.
Pero acaves esta vida;
Puix, que tant poc ha importat,
Que tindrà l' Anima gloria,
Si morintmeu's aplacau.

AL CRVEL MIRAR DE VNA DAMA.

ROMANS.

A La fe, Senyora mia,
Parvos, à Vos, que's ben fet,
Havent mort à quiu's adora;
Mostrar, que no hi sabeu res?
Ab los Vlls tirau las pedras,
Yl's baixau encontinent:
Que tirar Vos vna vllada,
Tirar esmeraldas es.
Siu's temeu de la Iusticia,
Gentil cuydado es aqueix,
Que no tema la conciencia,
Qui penas de la lley tem.
Mes com gusta de matar
Vostra Vista, saviament,
Per no tornarlos la vida,
Se retira aqui mateix.
Qui tants mals vos perdonà?
Quina Iusticia consent,
Que mil instancias de part,
Nou's pugan fer vn proces?
Pero dels que fá lo Amor,
Contra tants, queu's volen be,
Comdemnats á vostres Vlls,
Moren, sens tenir remey.
Y fora en và procurarlo,
Si d' eixos vlls lo poder,
Sols tenen, per Superior,
La Cella, que està sobre ells.

De vostras Idolatrias
Son Angels percucients,
Y sols en no gustar d' ellas,
No son dels quel' Cel ploguè.
Son Planeta Celestial,
Que pera mal, resplandeix;
Mortal, y enemiga vista,
Bella, tot lo que pot ser.
Son la Historia verdadera
Del fingit Encantament
De la Cara de Medussa,
Del veri de sos Cabells.
Tambel' tenen de Sirena,
Y major, si diferent;
Perque en Vos, Senyora, es Vlls
Lo Encant, q̃ en Aquella es Veu.
Son dos humans Basiliscos,
Y de cruéls tenen mes,
Que per escapar la vida,
No hi val lo mirar primer.
Son Doctors en Medicina,
No pera donar remey,
Sino per la llibertat
De matar segurament.
Son la major Maravella,
Que la Bellesa pot ser;
No es molt, que de admiraciò
Muyra, qui à mirarlos vè.
Pero basta ja, Senyora,
D' eixos Divins instruments
Vna execuciò, tant crua,
En las Personas, y bens.
Suspeneu las Sepulturas
De tants Difunts, que dirè:
Que Vos, y algun Sacristà
Partiu d' ellas lo interès.
Mes no es just donarvos culpa;
Puix mal d' eixos Vlls podeu
Reprimir efectes tals,
Si hi ha tant gran causa en ells.
Matàu, y restàu segura,
Si es de vostre gust la lley;
Que à tant Gran Rey nol'obliga,
Ni la pena se atreveix.
Que jo, sino puc en vida,
En la Mort confessarè;
Que quiu's mira, y mor de Amor
Es lo menos, que pot ser.

SEGONA PART
DE LAS
POESIAS VARIAS
DEL
DOCTOR VICENT GARCIA
RECTOR DE VALLFOGONA;

EN LA QUAL SE CONTENEN

LAS

OBRAS SACRAS, Y SERIAS.

Amonesta lo Author á la Iuventut, que no se aficione á la humana hermosura, sino vnicament à Deu, y à sos Sants.

SONETO.

FLACA parcialitat de ma ventura,
De enemichs poderosos rodejada;
Hont va aqueixa Esperansa mal fundada,
Per gloria incerta, y pena tant segura?

Que vana presumpció, que desventura
Te aníma à la conquista senyalada
Del gust mortal, essent tant desditxada,
Que para en miserable sepultura?

Si de la humana sort, mes poderosa,
A la mes debil, ab igual tristesa,
Veus queixarse à tothom de la Fortuna:

Muda l' intent, camina valerosa,
A conquistar la perfecció, y Bellesa
De Qui porta entre peus al Sol, y Lluna.

SO-

SONETO.

EN FORMA DE LABIRINTO.

Christo. Tan Ta Temor, Tereſa, Tan Ta pena,
Entre Exc Effi v Es glori Es, y al Egriesl
Repa Ra, y mi Ra, q̃ ag Ra v i a R pod Ries
Eſta Eſp Erança d Ema lliũ ſ E r Ena.
Soſ Sega, e Spo- Sa ca Sta, y aſ Serena
Aqueix A pen A, que h An b A ſt At les mies
Dar Dura Dor Deſcans De infinits Dies
En les Eter n Es ſa l Es, per E ſt r Ena
Tereſa. Ta la Tntr Tcada, Tfoſca n Tt in Tca
En b Ell Eſa d Egloriav Eig ſ Em'muda.
Sou, Sen Sdubte, Senyor, Sol de* Sa *Tere
Vara eſcla Va, ab Vn cla V ſe Vi Vifica,
Segura, e Spo S, que Sou ve S en Sa ajuda
Torr E, glo Ria, d Eſcan S, y fort Aleſa.

A la

A la Inconſtancia de las Donas.

SONETO.

AB lo llarc temps lo Tigre mes feròs
Acoſtuma amanſar ſa gran braveſa;
Yl' Toro brau, ſe humilla, ab tal manſeſa,
Fins à portar vn jou ſobre del tós.
Ab lo llarc temps, apren de ballà vn Gòs,
Y lo Falcó de anar ab lleugereſa
Sobre la caſſa, y darla quant es preſa;
Y aixis' fan domeſtics lo Lleò, y lo Os.
Ab lo llarc temps, ab llengua ceſalloſa,
Lo Papagall paraulas pronuncia,
Y lo Elefant apren terme, y crianſa.
Ab lo llarc temps tota, y qualſevol coſa
Se alcanſa; y caſi en tot vens la porfia,
Sino la Dona, conſtant en ſa Mudanſa.

Manyoſos Documents.

SONETO.

SI voleu ſer Diſcret, parlau à pler;
Si voleu ſer Valent, moſtrau rigor;
Y ſi acás voleu ſer Feſtejador,
Digáu tot hora, que teniu que fer.
Si opiniò deſitjau de mercader,
Tingáu en la Botiga Plata, y Or,
Ab Sedas, y Brocats de gran valor,
Y pagáu à tothom, fins vn diner.
Si voleu ſer Llegit, tingáu memoria;
Si voleu ſer Soldat, parlau de Guerra;
Y ſi Galan, anau com Abſalon:
Digáu: *Que los treballs teniu per Gloria;*
Y tindranvos, per Sant, los de la Terra:
Que es apariencia tot lo de aqueſt Mon.

Instabilitát de las honras mundanas, expressada en las felicitats, y desgracias de Pere Franquesa de Igualada, Secretari de Felip Segon.

SONETO.

EN las Faldas del Somni descansava
Los membres fatigats del penòs dia;
Quant la profunda, y vana fantasia,
Tesor de immens valor me presentava.
Dos mil Titols la Fama m' publicava,
Ab vn Ceptre Real me sostenia,
Y à la enemiga Enveja no temia,
Ans me temia à mi, qui m' envejava.
Assenyalàt mon pit, ab Creu vermella,
Dos mil sen' feya l' Mon, veent la quimera
De ma Noblesa apocrifa realsada.
Despertàm, en assò, la dura anella.
Que al Coll tenia; y fuì com abans era,
Mossen Pere Franquesa de Igualada.

A la convalesencia del Duc de Monteleon, Gran Poeta.

SONETO.

NO tant son curs Apolo apressurava,
Seguint la Bella Dafne, quant fugia,
Com per Thesalia, Gran Senyor, corria,
Sercant remey à vostra pena brava.
Las Deessas, y las Ninfas enviava,
Per lo que la Gran Mare brota, y cria:
Qual lo Dictamo, y Apit li cullia,
Qual preciosas Conservas li donava.
Qual d' ellas acudia als Sacrificis,
Espargits los cabells, y ab flama encesa,
Implorava del Cel vostre reparo:
Pero, que molt, quen's sian tant propicis,
Si vn raig perdia Apolo de Noblesa,
Y las Deessas, y Ninfas son Amparo.

A LAS

A LAS FIGAS, QVE, PER MANAMENT DE SON CONFESSOR, feya à Christo Nostre Senyor la Mare Santa Teresa de Iesus.

DECIMAS.

A La sombra del honor
Se adormì la Musa mia,
Mes ja ab son alegre dia
La desperta l' pur Amor:
Y, si li dona favor
La Celestial Donsella,
Que ab la Diadema bella
De nova llum resplandeix:
Revestirse ha del mateix
Esperit, que obrava en ella.

Y, ab gracia tant singular,
Retocada sa humil vena,
Aquella amorosa pena
Se atrevirà à interpretar:
Ab que sudjecta al manar
De son Confessor, Teresa,
Quant ab Celestial bellesa
Son Espòs li aparexia,
Ab figas li responia,
Tenint de qui era certesa.

Diriali: Espòs Amat,
Perque desta Pecadora,
Que vostra Bellesa adora,
Permeteu ser menyspreat?
Basta, Iesus meu, Sagrat,
Lo que per mi haveu sentit;
Tingut en poc, y escupit
En vostra amarga Passiò
Sens que ab tan nova invenciò
Vullau ser ara escarnit.

Sol ser lo Desdeny esquiu,
Ayre, quel' Amor desfa;
Mes per Vos lo desta ma
Es amoròs incentiu:
Ay, Espòs meu, be aduertiu
La pura Fee, queu's empeny;
Y que no causa l' desdeny
Aquesta burla pesada;
Sino que de enamorada,
Per Vos, he perdut lo seny.

Si ja no es, que lo Sagrat
Ministre Confessor meu,
Tenint las vices de Deu,
Al vostre Amor ha mirat:
Y veentvos tant empleat
En aquesta Esclava humil,
Ab trassa, y modo sutil,
Lo excès de eix Amor castiga,
Ab esta burlona *Figa*,
Y ab esta apariencia vil.

Y sim' consentiu votar
En cosa tant Soberana,
De esta acciò, que sem' mana,
Dirè lo que men' apar:
Sens dubte, significar
Nos pot, per millor cami,
Lo poc, Senyor que acerti
Al Blanc, que tocar esper':
Puix *Figa* he vingut à ser,
Apres que tant hi tirì.

Pero, segons lo que son
Profundos vostres Designes,
Las mans aguard', que benignes,
Vostra Magestat me don':
La Carn, lo Infern, y lo Mon
A las horas, ab vn tir,

Atronats vindràn à dir,
Quant vejan tal estranyesa:
Que ab la Femenil flaquesa
Voleu sos Monstruos rendir.
Si algun Serafi te zels
De mon apurat Amor,
Y ab est senyal exterior
Asseguràu sos recels:
Mirau, Criador dels Cels,
Que ab la gracia que rebi,
Quant mon cor humil senti
Vostre favor singular,
Puc competir, en amar,
Ab qualsevol Serafi.
Al Enemic envejòs
Dona est fruyt ma Penitencia:
Mes, com es fruyt de Obediencia,
Plat Vos ne gos' fer à Vos:
Per mes, que verì rabiòs,
Del Cor, al Dragò li salta
(Que en ell es antiga falta
Voler ab Vos competir)
Figas no voldrà cullir
Ab Persona, que es tant alta.
Ia mon Cor de cards, y ortigas
La antiga sahò ha mudàt;
Y ab la vostra Sanc regàt;
Ha produit estas Figas:
Y de abundosas espigas
Molt prest cubert ha de ser,
Tant, que serà menester,
Per aplegar copia tanta,
Que en la Vostra Iglesia Santa
Se edifique vn nou Graner.
Y la cullita, ajustada
En estancia tan ditxosa,
La vostra Mare amorosa,
De dany, la tindrà guardada;
Que reparada, y tornada
A sa blancura perfeta,
Restarà segura, y neta;
Y lo Gra, de corcs no oses;
Sempre hi cabrà mes, y mes,
Tant, quant serà mes estreta.
Aixi, ab mil suaus dolors,
Lo Cor de Teresa estava
Entre vn golf de pena brava,
Yl' Port de estremats favors:
Quant dels Virginals Amors,
Pagar lo Espòs Soberà
Sas ansias assegurà,
Dientli: *Qoel Mon venria*,
Que los favors, que rebia,
Eran favors de sa Ma.

A LA OMNIPOTENCIA, IVSTICIA, Y MISERICORDIA DE DEU INFINIT.

Glosa à la Sequencia de la Missa de Difunts.

DECIMAS.

LA voràs activitat
Del Foc, ab tronant cruxit,
Al Mon caduc, y fallit
Deixarà tot abrasat:
Ab justa severitat
Dies iræ, dies illa
Solvet sæclum in favilla,
Estragos fent en la llum
Del Mon, lo calor, y fum;
Teste David cum Sibylla.

Tres

Tremolò f a lo pensar
En los incendis del Mon,
Los quals, si los senyals son,
Que tant nos fan tremolar;
Que discurs podrà alcansar
Quantus tremor est futurus,
Quando Iudex est venturus;
Tant Potent, per indignát;
Tant savi, per remiràt
Cuncta stricté discurssurus?

Mudada en groc element
De tot l' Ayre la alta Esfera;
Lo Mar bramant ab brumera,
Lo Cor de tots ab torment:
Quant sonarà la tremend'
Tuba mirum spargens sonum
Per sepulchra Regionum;
A Papas, Reys, Pobres, Rics,
A Vosaltres, Grans, y Xics,
Coget omnes ante Tronum.

La trompeta Vniversal,
Ab son despedit alè,
Convocant, darà tambè
Sentit, y forsa vital:
Conegut aquest senyal,
Mors stupebit, & Natura,
Cum resurget Creatura,
Que tremolant, sens abono,
Se presentarà en lo Trono,
Iudicanti responsura.

Lo temor no descuydat
Coneix, que per major pena,
Lo public procès ordena
Dels pecats, Deu enujàt:
En plec llarc, y dilatàt
Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur;
Peraque, sabut lo injust,
Tinga Deu lo titol just,
Vndè Mundus judicetur.

Vindrà Christo acompanyàt
De Iusticia, Poderòs;
Estrado sentli pompòs
De nuvols la Veritat:
En Trono de Magestat
Iudex, ergò, cùm sedebit,
Quidquid latet apparebit,
Y revist lo gran excès,
De tot lo nostre procès,
Nil inultum remanebit.

O! Pare Immens, y Piadòs,
Lo dia de tal rigor,
Perdone vostre furor
Mon viurer escandalòs:
Que, si Clement nom' sou Vos,
Quid sum miser tunc dicturus?
Quem Patronum rogaturus?
Y agravat de tanta culpa,
Qui darà per mi disculpa,
Cùm vix Iustus sit securus?

Per mil vicis, sens temor,
Sens fre sempre he corregut;
Mes ja me so detingut;
Perdonaume, bon Senyor:
Y, si sou ab gran amor,
Rex tremendæ Majestatis,
Qui salvandos salvas gratis;
De gracia, Senyor, suplico,
Per vostres merits, replico;
Salva me Fons Pietatis.

Si ja las culpas aixi
Bastan tant à congoxarme;
No dubteu en perdonarme,
Baixant Vos del Cel, per mi:
Nou's olvideu del cami,
Recordare, Iesu pie,
Quòd sum causa tuæ viæ:
Y quant toquen à rebato,

Po-

Pera dar à tots remato,
Nè me perdas illa die.
Per borrar de Adam lo mal,
Humà foreu Peregri,
No parant en lo camí,
Fins arribàr en lo Pal:
En ell, ab ſed deſigual,
Quærens me, ſediſti laſſus;
Redemiſti, Crucem paſſus:
Y jà, que fonc per eſmena
Mia, ab tant excès la pena,
Tantus labor non ſit caſſus.
Mar ſou de fins Ports Reals,
Que la Gracia me aſſegura
En Vos Bonanſa, y Ventura,
Y Perdò de tots mos mals:
De deſconcerts deſiguals
Iuſte Iudex vltionis,
Donum fac remiſſionis:
O! pobre de mi, ſinò
Tinc alcansàt lo perdò
Ante diem rationis.
Si repetit mon pecat
Vos ha fins avuy ofès,
Ià, mon Deu, penedit es
Lo mal fet, y retractàt:
Contra mi mateix iràt,
Ingemiſco, tamquam reus,
Culpa rubet vultus meus;
De vergonya es lo color,
Ab ell dic, y dic de cor:
Supplicanti parce, Deus.
La Eſperanſa no es en và,
Si per altres Pecadors,
Graves deixareu rigors,
Lo mateix per mi ſerà:
En Vos he de confià,
Qui Mariam abſolviſti,
Et Latronem exaudiſti;
Y als dos, puix de Vos nol's llanſa,
Ni Gravedat, ni Tardanſa,
Mihi quoque ſpem dediſti.
En vn Volcà convertit
Vn Forn de cals apareix,
Que los ſuſpirs converteix
En flamas de foc mon pit:
A be, que tant penedit
Preces meæ non ſunt dignæ;
Sed tu, Bonus, fac benignè;
Tingan entrada, per Gracia;
No repulſa, per deſgracia;
Nè perenni cremer igne.
Quant lo caduc Edifici
En dos parts ſerà reſolt,
Reſte jo, Senyor, abſolt;
Perdonaume Vos propici:
Y quant arribe à Iudici,
Inter oves Locum præſta,
Et ab hædis me ſequeſtra.
O! que venturoſa tria;
Eſta ſi, que es alegria,
Statuens in parte dextra.
Ab molt iguals contrapeſos
Iudicarèu als Mortals;
Ab ſorts, pero, deſiguals,
Fulminarèu los proceſſos:
Y quant, per ſos grans exceſſos,
Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis,
Los darèu eterna mort,
Tenint jo diferent ſort,
Voca me cum Benedictis.
Al Ofés lo meu dolor,
No pot may equivaler;
Io, pera mes ſatisfer,
Demano pena major:
Ab ella, ab creſcut fervor,
Oro ſupplex, & acclinis,

Cor contritum, quasi cinis
Me te del Fi la memoria;
Si à la fi s' canta la Gloria,
Gere curam mei Finis.
O! que cant tant llastimos
Lachrymosa dies illa,
Qua resurget ex favilla
Esta Carn, Ossos, y Còs:
Poca pena, sino fos
Iudicandus Homo reus;
Huic, ergò, parce Deus.
Aqui dona fi la Prosa,
Ajustanthi sols la Glosa:
Iesu, sis Protector meus.

ALS ZELOS DE SANT IOSEPH, QUANT VEU PRENYADA LA Verge sa Esposa, y com volguè deixarla, fins que lo Angel li revelà lo Misteri.

DECIMA.

VN Nu macis, entre humana
De Cedro, y Divina Fusta,
Fa, que Ioseph se disgústa;
Puix no hi pren Aixa, ni Plana:
Treballa, mes no de gana;
Deixarho tot determina;
Pero quant pren la Barrina,
Perque no hi pren, pren la Serra:
Y l' Angel, li diu: *No-S erra,*
Ioseph, Fusta tant Divina.

EPITAFI A LA SEPULTURA DE UN ESCOLà DEL AUTOR, que lo enterraren baix la Pica de la Aygua beneyta.

DECIMAS.

ASsi jau vn Escolà
Del Temple de Vallfogona,
Que dol, y llastima dona
Als Bronses, que repicà:
En los breus anys, que logrà,
Tant bon designe prenguè,
Que de dotse, que n' visquè,
Sis à la Iglesian' servi;
Y à millor vida parti,
Lo qui la parti tant be.

De sos ossos lo descans
Baix de aquesta Pica s' funda,
Que li torna, quant inunda,
L' aygua, que hi posà ab sas mans:
Inferescan los humans
Fits, de aquella Pedra dura,
(Que ab sa Limfa Santa, y pura,
Tals Oficis regoneix)
Los Sufragis, que mereix,
De ells, aquesta Sepultura.

ELO-

ELOGIS A UN LLIBRE DE DOCTRINA MORAL, COMPOST PER lo Canonge Ferrer, ahont defensava la Puresa de Maria Santissima, en lo primer instant de la sua Concepciò.

DECIMAS.

FErrer, ab modos tant bells,
Al Metall terrestre obrau,
Y tant son Ser li apurau,
Que de barras feu riells:
Ia son mes rics los Ioyells
De Ferro, que de Or mes pur;
Y ja ab guany molt mes segur
Se estima l' Obra, y precia,
De eixa vostra Ferreria,
Que no las Perlas del Sur.

De aqueixa Sacra Oficina
Tant lo Valor ha pogut,
Que ja en ella la Virtut
Sas armas trempa, y afina;
Esta gloria peregrina
Titol, y Blasò serà
De eix Ingeni Soberà,
Que, ab trassa inaudita, y rara,
Favoreix à La que ampara
A tot lo Genero Humà.

En vostra Doctrina mir'
La nostra Edat, millorada;
Que si à la antiga, dorada,
Lo temps la vinguè à cubrir;
No podent retrocedir
Son curs, tant arrebatàt,
Si es de Ferro nostra Edat,
Vos, ab trassa peregrina,
Ab vostra Moral Doctrina,
La feu de Ferro colàt.

A tant Soberana Empresa
Lo Sagràt Cor ajudá,
Y, ab art subtil, distillá
Las Flors de major Bellesa:
Apolo de sa Devesa;
Troncs aromatics cremant,
Lo carbò feu, que abrasant
Vicis, consumint errors,
Te efectes de llum majors,
Que la quel' Mon va illustrant.

Vostra Alquimia curiosa
De modo la purifica,
Que, ab ser de Ferro, es mes rica,
Que aquella de Or venturosa:
Trassa rara, è ingeniosa,
Que del depravát costum,
Nos' veja eixir gens de fum;
Tal desengany argueix,
Que Nom gloriòs mereix,
De clara, y serena Llum.

Si los numeros primers,
Que la Musica advertí,
En los Martells los oì
De aquells primitius Ferrers:
Ia l's numeros, mes sencers,
Vostres, Ferrer, advertida;
Tota L' Art veu resumida;
Puix, que ab est cant tant suau,
En los nostres cors formau
Montanyas, de Caramida.

De eixa Fornal al caliu,
Ab plomas novas, y tendras,
Vuy de las illustres cendras
Del antic Cato, reviu
Lo Fenix, que ha fet lo niu,
No de Arabia en las fragosas
Sel-

Selvas, de Aromas preciosas;
Sino ques' conserva, y cria
De la mateixa Sophía
En las faldas amorosas.
De aqui naix, que lo quiu's mira,
Entre la Cendra, y Fornal,
Nou's troba, en candor, igual,
Y d' eix ornato se admira:
Mes, si la Sagrada Pira
Gosa de claror segur,
De vapor negre, y obscur;
No se ha de fer maravella,
Que, lo ques' ministra en ella
Sia tant blanc, y tant pur.

A VNA PINTVRA DE VN MITG COS DE SANTA BARBARA, molt gran.

REDONDILLAS.

SI de Barbara Divina,
Sols, lo mitg Cos retratà,
Curt lo Pinsell, no restà:
Ans, fonc trassa peregrina.
Que si, à la Santa estremada,
Camas, y peus anyadìra;
Ab ells, del Mon nos fugìra,
Y al Cel sen' fora pujada.

A SANT LLATZER RESVCITAT, Y TORNAT A MORIR.

REDONDILLAS.

A Nova vida torni,
Quant Christóm' resuscitá:
Torni à morir; pero jà,
Altra volta, visc assi.
Entre cosas may oìdas,
Aquestas podrè contar:
Que, sol, me puc alabar,
Que dos Morts tingui, y tres Vidas.

A VNA FIGVRA DE SANT FRANCESC.

REDONDILLAS.

FRancesc en lo Mon visquè,
Professant tal estranyesa,
Que als Vlls de Naturalesa
Mes mort, que viu paregue.
Assi l' pinsell lo ha mostrat
Tal, que qui als dos miràra,
Per Mort, al Viu judicàra,
Y diguera al Viu, Pintat.

AL CERTAMEN POETIC, QVE SE CELEBRà EN LA CIVTAT de Gerona, per las Festas de la Canonizació de Sant Ignaci de Loyola, Fundador de la Religiò de la Companyia de Iesvs: essent Bisbe de la dita Ciutat, Iutge, y President del Certamen, Don Francisco de Soaço.

ROMANS.

VNa Ninfa de Sagarra,
Que fonc Ciutadana, vn temps,
Y la ha portada son Fat
A guardar Cabras, y Anyells.
Despres, que en junta amorosa,
Ab altras Ninfas, tambe,
Gosà del tracte apacible,
Que la Ciutat ofereix.
Li ha trastornat la desditxa
Tota la Gloria, y son Be,
Ab la estada de vna Vall,
Hont la Pobra s' consumeix.
Veuse, vn temps, tant arreada,
Que la Seda era lo menys;
En fi, tal, qual deu anar
Qualsevol Ninfa de be.
Mes ja, desque està en la Aldea,
Son Vellut es vna Pell,
Y sas Galas se rematan
En vn Brial de Fraret.
En lloc de vna dolsa Lira,
Ab que, alguna hora, poguè
Alegrarse iluny del mal,
Que ara sarpida la te:
Es vna Flauta de canya,
Y un malany de Rebequet,
Fet de vna crosta de Pi,
Son major divertiment.
Seguint aquest fil de estopa,
Per hont son Fat la regeix,
Anava la trista Ninfa,
Quinse dias ha, no mes,
Fugint lo calor del Sol,
(Que ella, y lo Sol no estàn be)
Y las Cabras divertia,
En lloc mes obac, y fresc.
Quant al crusàt de vn cami,
(Ara l' Cel plogut lo haguès,
O, escupit lo haguès la terra)
Veu blanquejar vn paper.
Plegàl' ab mans cubdiciosas,
Y, llegintlo atentament,
Trobà, que en si contenia
Vn Literari Cartell:
Que à quantas Ninfas habitan
Desdel Eufrates, al Ter,
Y de las Selvas de Olimpo,
A las del Bosc de Monseny:
Prometentlos tot bon tracte,
Yl' degut acullimént,
Las convidava ab los premis
De preciosissims joyells,
Aquella Ciutat Famosa,
Que ab llaunas puras de argent,
Entre Agatas, y Topacis,
Al Cos del Patrò guarneix.
Ara ab Llatinas Tiorbas
Vajan, ò ab Timpanos Grecs,
Ab Espanyolas Guitarras,
O altres millors instruments;
A celebrar los encomis
Del Gran Ignaci; de Aquell,

Que no hi ha hagut may millor
Manteu, Sotana, y Barret.
Apenas lo haguè llegit;
Quant ja desitg li prenguè
De entrevenir à la festa,
Y emplearhi son Talent.
Pero, veentse mal vestida,
Y que lo Sol, y lo Vent
Li han robat tota la gracia,
Si es; que ella may la tinguè.
De mil ansias rodejada,
No acerta à pendrer consell:
Ias' determina de anarhi,
Ia es de contrari parer.
Lo que mes li causa grima,
Es, que lo Noble Francesc,
Aquell Majoral Famòs
Del districte Empurdanès:
Lo qui de Or portal' Gayato,
Y moràt lo Capotet,
Y la Montera li brodan
Perlas, y fils relluents.
Lo qui en la Noble Gerona,
Com altre Sol, resplandeix,
De esta Poetica Iusta
Veu, quel' Iutge te de ser.
Posàs' tota à tremolar,
Com si aquest fora lo Rey
Perpetual de Turmèda,
Que ha de judicar las Gents.
Ay! desditxada de mi,
Com, diu, *pareixer podrè*
En presencia de aquell Princep,
Vestida tant probrement?
Que diràn las Altras Ninfas,
Que ab riquissims ornaments
Assistiràn entonadas
En lo Sacro Aiuntament?
Veentme tant desalinyada
A risal's provocarè;
Serè Entremès de la Festa,
Diranme: Lo mal Draper.
Caminant, y conferint
Aquestas cosas, vinguè
A vna Font, que sa frescura
Trau de la dita á la Neu.
Ahont vna Heura se escampa
Per las ramas de vn Xiprer,
Que contra los raigs del Sol
Eran Espasa, y Broquer.
Aquí, al murmuri de l' aygua,
Y vn manso, apacible vent,
Que las fullas sorollava
(Tots de Morfeo Tercers)
A la Minyona obligaren,
A que del somni s' vencès,
Desprès, que *calmà* las Cabras,
A la sombra de vn Noguer.
Sobre la verda catifa,
Que allí Flora havia estès,
Honestament reclinada,
Apenas los vlls cloguè;
Quant la inquieta Fantasia
Obrì al mateix punt los seus,
Efectes tots de Morfeo,
Que ja estava allí present:
Lo qual, tras, que ab son conspecte
Hagué suspés la corrent
Del' aygua, mirant la Ninfa,
Tals paraulas li digué:
Prengàu animo, Donsella,
Partiu, y no repareu,
Que ja ni haurà de mes bellas,
Y de mes lletjas tambe:
Nou's detingau per la roba,
Que à vna casa arribareu;
Hont estiman poc las galas,
Y l' rumbo tafatanesc.

La Mageſtat nou's eſpante
De aquell Senyor, que ha de ſer
De aqueſt Certamen lo Iutge,
Per mes Venerando, que es.
Perque, del modo, que Cintio,
Ab raigs lluminoſos, bells,
Es gloria de la hermoſura
De la Llum del Firmament.
Aixi, en aqueſt Gran Prelat
La Humanitat reſplandeix,
Entre las grans Prendas ſuas,
Y las que heretá dels Seus.
Ni tingàu temor del Sol;
Que, anant amunt, trobareu,
Que en lloc del Carro de Febo,
La Llum de Ignaci amaneix.
Ignaci dic, de Loyola,
A qui la Igleſia eſtà fent
Lo Modelo de las Aras,
En que adorarlo pretèn.
Aquell Famòs Capità,
Que al Infern acometè,
Ab la Illuſtre Companyia,
Que ès vuy Exercit Sencer.
Inventor de la Milicia
De aquells Soldats tant Valents,
Que fan mes guerra ab las plomas
Que ab las armas los demès.
Y en quanta terra lo Ganges
Rega, y bat lo Mar Vermell,
La, quel' Equinocci abraſa,
La que refreſcal' Llaveig;
Cesſent la cruel tirania,
Del Enemic de la Creu,
Ha enarbolàt victorioſos
Los Eſtandarts de la Fè.
Lo qui de negra librea
Manà, ques' veſtis ſa Gent;
Que aixi, com es Foc Ignaci,
Ab tals Carbons ſe mantè.
Hont las amoroſas flamas
La gran Foguera han encès,
Que à tants Heretges abraſa,
Y à tants defenſa del fret.
Las ſaboroſas viandas,
Ab que los Enteniments
Mes delicats ſe regalan,
Aſſi s' couen las demès.
Com no es vulgar, ni ordinari,
Nos' contan ocioſament,
Entorn de aqueſt foc, Rondallas,
Sino Materias de pès.
Ab tot, que la Flama ſua
Eſcalfa amoroſament,
Te de Sol Pujant, efectes,
Com per l' obra ſe coneix.
Demanaho al Gran Toleto,
Que haventſe acoſtat ab ell,
Tant vermell, com vna grana,
Tota ſa vida, eſtiguè:
Y als dos tremendos Cometas,
De Belarmino, y Coſter,
Que en lo Orizont de Alemanya,
Son dels Heretges portent:
De eſtas Flamas ſe elevaren,
Y de ſon Color han pres
Lo vn d' ells, raigs lluminoſos;
L' altre, lo color Ardent.
Tots los demès, que tragueren
De eſtas flamas excelents
Sos elevats Eſpirits,
Tocats de ardors diferents,
Foren de Virtut, y Lletras
Suaus perfums, y pevets,
Que ſobre lo Foc de Ignaci
Sas a tis provas han fet.
O! quantas Peſſas de bronſe,
Ab quel' cruel Llucifer,

Con-

Contra la Iglesia encaradas,
Derrocarla pretenguè,
En aquest Foc derritidas,
Tant mudadas las vehem,
Que serveixen de Campanas,
Y ja la illustran sas veus.
A quants sa Flama Divina
Dels contraris Elements
Deslliurà, y tota apurada,
A sas flamas traspонguè?
Restaren assi las cendras,
Que estàn devall lo segell
De aquell Marbre, que las guarda,
Y son de tants mals remey.
De entre estas cendras preciosas,
Com à Fenix, renasquè
Vn Devotissim Laìnes,
Y vn Arrebatàt Xavier,
Y aquell que lo Elm de plata
Deixà, yl' timbre excelent,
Per lo Barret de Contray,
Ab que Ignaci cubril's seus.
Que contra la humana pompa,
Estima tant gran ne feu,
Còm de las Sacras Tiaras
Los dos Papas, sos Parents.
Y altres molts, de qui la Fama
Celebrarà eternament
La soberana Virtut,
Y lo profundo Saber.
Los que à la India remota
Li donaren molta mes
Riquesa de sas grans venas,
Que ella cria en sos miners.
Escampan la sanc famosa,
Que ja es estada lo Reg,
Ab que Catholicas Plantas
Aquell Pais produeix.
Y als que ab esperit profundo,
Y ab llengua dolsa, eloquent,
Han renovat la memoria
De aquells Sants Pares primers.
Y los que ab doctes volumens,
Y ab viva, y Divina veu,
Han guanyat, entrel's mes Doctes,
Lloc tant honròs, y eminent.
Fent, en servey de Minerva,
De Vigilancia lo extrem,
Que à tot lo Mon aprofita,
Y à mi tot sol desconvè.
Y perque, ò! Bella Ninfa,
Entengàu aquest secret,
Sapiàu, que so Morfeo,
Dels Somnis lo President.
Y que ab tot, que per la Terra
Es tant ample mon poder,
Que no hi ha cosa mortal,
Que nos' subjecte à mas lleys:
Sobre tots, als Fills de Ignaci
Los mes rebeldes conec,
Que ocupats en sos estudis,
Ningu apenas me obeeix.
Que molt si, de son Patrò
La flama Divina ardent,
Al cras licor de Lethèo,
Que jol's ministro absumeix?
Ni pensèu, Ninfa graciosa,
Que de esta cosa me ofenc;
Ans per ser fills de tal Pare
Los respecto, y los vener:
Niu's maravelleu, que fassa
Tant gran estima de aquells,
Que entre las Deitats se assentan,
Com se ha de veurer molt prest,
Y del que per tots los segles,
Conservarà eternament
Lo gran Nom, que correspon
Ab los seus heroics fets.

Ea-

Estos, si voleu oìrlos
Celebrats divinament,
Partiu al destinat lloc,
Hont vos convidal' Cartell.
Allì, en la Noble Ciutat,
Tant bellicosa, que vens,
Ab vn estòl de sas Moscas,
Tot vn Exercit Francès.
Iunt à las Aras Sagradas,
Del Valeròs Cavaller,
Que sols ab capa, y espasa,
Gosà acometrer á Dèu;
Fundaciò dels Agullanas,
Que son Nom guardarà mes,
Que no la Agulla de Roma
Al de Cesar mantinguè;
Serà la celebre Iunta
De las Ninfas; ademès
De tot lo Chor de las Musas,
Que en primer lloc hi ha de ser.
Allì en sa clara presencia
Totas las cosas veureu,
Que entre las sombras obscuras
De aquest somniu's represent'.
Y puix las de las Montanyas,
Ab tanta presa, creixent
Van; perque Febo se aparta,
Y ara ma faena ve:
Perdonaume, Ninfa mia,
Perque ja no sem' permèt,
Que ab vos vn punt me detinga,
Y ab asso s' desapareix.
Despertas' espavorida
La Ninfa, y com no veu res;
Feuse, perque era Christiana,
Mija dotsena de Creus.
Y ab lo que somiàt havia,
Va gran coratge prenent,
Perque à vegadas los somnis
Son preuuncis de gran be.
Y deixant las blancas Cabras
En blanc, pera tot vn Mes;
Si no las pren à son carrec,
Vn Pastor, que li vol be.
De partirse determina,
Y de anar en seguiment
Del Goig, que lo Gran Morfeo,
En somnis li prometè.
No fa prevenir Carrossa,
Ni que Morato, y Amet,
La Cadira ab vidrieras
Porten allì diligents.
Asso te bo la Pobresa,
Que si algun camì vol fer,
No lo hi destorba del gasto
Lo terrible contrapès.
Posant lo Rebèl, y Flauta
En vn petit sarronet
(Que en ell, solament, se enclouen
Sos bauls, y rebosters)
Serca vn camì desusat,
Y lo camì Real no prèn;
Que es vergonyosa, y recela
La matraca dels Garbers.
Ni li dona gens de pena,
Lo no portarsen' diner,
Que entre Aretusa, y Pomona
Molt be passarho pretén.
Mes, la veritat se diga,
Cert, que va sensillament:
Empendrer est camì, tant sola,
No es lo millor, que ella ha fet.
Emperò lo Gran Ignaci,
Que com à Nort verdader,
Sos devots designes guia,
Y sos desigs favoreix;
Puix, que son Amor la inflama,
La arribarà felisment

A

A algunas mans curiosas,
Que li adoben los cabells.
Deu lan's torn' en hora bona,
Que no falta vn Batxiller,
Que diu, que s' farà Beata,
Y no la hem de veurer mes.

DESENGANYAT DE LAS VANITATS MUNDANAS LO AUtor, se retira à la Soledat.

ROMANS.

PVix, Soledat apacible,
Estic fet vn Rossinyol,
Me regosijo en tos brassos,
Te vull cantar mil amors.
Escapàt de lo oradura,
En ton Sagrat fentme fort,
Me ric del que abans plorava,
Ym' burlo de tot lo Mon.
Iesus, que vellaquerias
He dexàt, y que borbolls,
Que Laberintos de Creta,
Que passadas confusions!
Engalanàt, com vn Pago,
Dava mes voltas, que vn torn;
Trahentme los vlls de quici,
Mirant reixas, y balcons.
Per vna Ninfa de ayguera,
Y sos fingits arrebols,
Era Martir del Diable,
Y de ma Vida, la Mort.
Anava per sa conquista
Diligent, y cuydadòs,
Com si fos la terra Santa,
Y jo Gifre de Bullon,
Y après de haver ben remat
En la Galera de Amor
Trobava mes grans cuydados,
Poca honra, y molt dolor.
Embarassantme ab nous llassos,
Entrava en mil pretensions,
De Oficis, Cerrecs honrosos,
Y ser Privat de Senyors.
Podeu creurer, que vivia,
Fet vn Botxì de mon cos;
Queixavam' de ma ventura,
De mas malas eleccions.
Veya patents mil agravis,
Ab mon enteniment poc:
Que ja los Carrecs se donan
A pes de molt gran thesor.
Comensì à seguir la vsansa,
Y à vn Home Poderòs,
Procuri de arrimarme,
Com sol fer la Parra al Olm.
Deyali, que eran grandesas,
Sos desatinos, y jocs;
Y sas majors tonterias,
Agudissimas rahons.
Lo Blanc deya, que era Negre,
Y feya transformacions,
Mes que te Ovidi inventadas,
Mogut de pura ambiciò.
Confesso, que de Gentil
Ocupava vn honrát lloch,
Perque adorava la Estatua
De Nabucodonosor.
Esperansas mal cumplidas,
Pagaren serveys tant bons,
Alimentarme del' ayre,
Com si fos Camaleon.

O!

O! ben' haja quit' pari,
Soledat, ditxosa en tot;
Defensa no coneguda,
Segur, y regalàt Port.
Fortalesa inexpugnable
Contra las persecucions;
Blanc, ahont tiran los Savis,
Y à fe que te acertan pocs.
Confesso, quet' acerti,
Ques venturosa ma sort,
Y que descanso, ab bonansa,
De las borrascas del Mon.
Quant la Aurora blanca illustra
Lo Cel ab son Blanc, y Roig,
Y las tenebras desterra
Lo pur, y matiner Sol.
Entran los raigs per las portas,
Y ab lo resplandent calor,
Me fan llum pera quem' vesta,
Dexant los calents llansols.
La desvetllada Oraneta,
Ab repetidas cansons,
Me canta, sense cansarse,
De Terèo l' cas atros.
La pintada Carderola,
Puix te llengua, conta tot
Lo que dibuxa sens ella
En lo brodat mocador.
La Calandria xarradora
Regosija al dia nou,
La Cugullada ab montera
Lo festeja ab cants, y bols.
La Perdiueta escotxeja,
Yl' Francolí saboròs
Me diu, que cullà peretas,
Tancant vils, y obrint lo coll.
La poc logrera Guatlleta,
Vuyt per vuyt baratar vol,
Y la Tortoleta viuda,
Plora sos passats amors.
Canta lo Passarell pardo,
Y lo groguèt Verderol,
Y lo Cruxidell ferestec
Va disparant, com vn trò.
Ab esta musica m' vesto,
Y encontinent veig las flors
Plateadas del aljofar,
Que causa Aurora ab son plor.
Considero la Abelleta,
Que va xupant las millors,
Pera donarme quant vulla
La Mel, Cera, y Panal dols.
Prenc exemple en la Formiga,
Y alabant sa prevenciò,
Miro per mas grangerias,
Que es de Savis consell bo.
Casso despres, à vegadas,
Ab vesc, los simples Moxons;
Las perdius, ab Gos de mostra;
Y ab perdiu, lo Perdigot.
Ab Llassos, y ab Escopeta,
Los grassets, y bovets Tords,
Que cantant entre las Vinyas,
Me estàn avisant hont son.
Per las Matas, y Garrigas
Lo Cunillet saltador,
La Llebra en son llit de grama,
Tant timida, quant velòs.
Quant estas cosas me cansan,
En lo mitg de la calor,
Me assento devall vn Arbre,
Quem' serveix de Girasol.
Vaigmen, à la tarde, à voltas,
Al fertil Riu caudalòs,
A pescar ab Canya, y Ploma,
Filat, Cordas, y Bertrols.
Pesco Barbs, que semblan plata,
Lo vn xic, l'altre mes gros,

La

La Truyta llisa, y pintada
La Madrilla plena d' ous.
Y ab sos forats la Llamprea,
Sens espina, y sense os,
Las Anguilas, que se esmunyen,
Com solen las ocasions.
Tornomen' al vespre à casa,
Hont sopo sens avalot,
En lo estiu al ras, y fresca,
En lo Ivern propet al foc.
Vaigmen al llit quant me agrada,
Y al cant dels Grills saltadors,
Donal' contrapunt bonico
Lo enamorát Rossinyol.
Ab la llanesa sensilla,
Passo la nit sens rumor,
Y lo sossegat silenci
Me guarda la dolsa son.
O! que vida regalada:
O! que so estát venturós:
Prego à Deu que ma desditxa,
Nom' tregue may de aquest Lloc.
Nom' persuadescan los Nats,
Ab sofisticas rahons,
Que represente altra volta
En la Comedia del Mon.
Ia acabì mon personatge;
Y puix despullat me trob',
Isca à fer lo Simple vn altre,
Que à fe, que jo l' h fet prou.
La mes alta saviesa
Aprenc en ton Faristol,
Soledat, puix ja ton llibre,
Me ofereix Cel, Terra, y Sol.

ORACIÓ PANEGIRICA,

QUES' RECITÁ EN LA PAHERIA DE LA CIUTAT de Lleyda, per la elecció de Rector de aquella Univerſitat Literaria, en Perſona de Don Felip de Berga, y de Aliaga, per la Nació Valenciana.

Si à la gran Dignitat de eixa Preſencia
(Veguer Illuſtre) que la furia eſtraña
Desfás de Cáco, y Venus la inſolencia,
Com Hercules ſegon deſta Campaña;
Si à eix reſplādor de grā magnificencia
(Pahers deſta Ciutat, honor de Eſpaña)
Fora proporcionada ma Talía,
En tant terrible anguſtia nom' veuria.
Nom' pren lo cor la purpura de Tyro,
Per mes q̄ als vlls ſa gran finor ſoborna;
De bens tan peremptoris no me admiro,
Que la Fortunal's porta, y ſel's ne torna:
Per lo que, ab juſta cauſa, me retiro,
Es la Virtut, que al animou's adorna:
Ni la compren lo llimit, ni la ralla,
Del breu temps de la vara, y la gramalla
Peró com los reflexos lluminoſos,
Que naixen de ſa Gloria Soberana,
Son dins mon pēſament tan grandioſos
Que acovardan la Muſa inutil, vana:
Sols ſe veuràn efectes vergonyoſos,
En ma fas, ó Pahers de voſtra grana:
Si ja nom' favoreix aqueix Aſpecte,
Seminari de Amor, y de Reſpecte. (ſos,
Volgues lo Cel, q̄ de aquells rics mati-
Que illuſtran lo demés d'eſt Auditori,
De quil's encomis ſobre marbres lliſos,
Gravà la Fama en ſos taulons de bori,
Y ab ells de ſon Palau adornal's friſos;
Perque ſon gran valor ſia notori:
Com los vener' ab reverencia muda,
Axi ho poguera dir ma llengua ruda.
Sobre eſt tan juſt recel, q̄ me acovarda
Lo deſigual Aſſumpt, que en aqueſt dia
Ha emprès la mia Muſa toſca, y tarda,
Me poſa en major anſia, y agonia:
Perque es ſa vena inutil, y baſtarda,
Empleada en tant ampla praderia:
Com ſi per vn gran tros de terra campa
Vna taceta de aygua ſols ſi eſcampa. (ta
Que podré dir de aquell, à quiu's preſē-
Vuy, ab tan gran aplauſo noſtra Eſcola,
Y ab voſtres vots, diu, ſerà contenta,
De governarſe ab ſa prudencia ſola:
Si dels blaſons, que ſon valor ſuſtenta,
La Idèa gran, tant remontada, bola,
Que al mes agut ingeni troba en calma,
De veurer tant Llorer, y tanta Palma?
Si tant facil, com fou en lo Conclavi
Poſar los Vlls en Don Felip de Berga,
Ho fos, no fer à ſas virttus agravi,
Nom' veuria ab preſſura tant ſoberga:
Tinc per molt cert, q̄ l'Orador mes ſavi,
Ques' troba deſde Ganges à Piſverga,
No tindria tant Talent ni tanta Copia,
Que en eſt Empleo, no patis inopia.

Als

Als de Europa la roba de Cambaya,
Ambar, Almesc, y Algalia de la Xina,
Lo Betum, y Coral de aquella Playa,
Benjùy Riubarbo, y Porcellana fina,
Lo evano, calambùc, y aloes desmaya;
Tanta Droga; y Aromal's desatina,
Y de Venecia omplen Duana, y Domo,
Canyafistol, Encens, y Cardomomo.
Mes no ha vigut de oriẽt tãta riquesa
De Diamants Rubins, Perlas, y Aljofre,
Ab ques' cobre de Espanya la Noblesa
De Perlas ja, com de cabells Onofre:
Ni sas minas, ab lo or de mes finesa,
Ni ab la Plata acendrada lo Real Cofre,
Han enriquit, ja mes, de tal manera,
Com, enriquirse vuy, lo Estudi espera.
De Presidencia eternament honrosa,
(O Pares purpurats) deixarèu mostra,
Quant ab just titol no la fes lustrosa
La gran Prudencia, y vigilancia vostra:
Sols, perque ab eixa gracia generosa,
Puja de punt la Academia nostra,
Ab lo Valor, que vostra Ma li dona,
Fiantla del Govern de tal Persona.
De vna Persona tal, que governàra
Tot vn Imperi gran, si li cabera
La Sort, que gosa la nostra Escola ara;
Y à mil Provincias, que regir poguera,
Com vn altre Solon las llegislara;
Puix la Prudencia en ell tant se acelera,
Que si brins de or los seus bigotes filan,
De son Saber las Canas lo jubilan.
Fiaula à aquell, q̃ sent de Bergas Planta
Quilats tant grans à sa Noblesa ajusta,
Que la deixa pagada ab altra tanta
Gloria, com reb de sa Familia Augusta:
Doncs, si elegiu Rector, ab gracia tanta
Be podeu inferir ab raó molt justa: (ria,
Que ha de donar á vostra Escola ampla-
Fentla vna Gerarquia Literaria.
Fiaula à vn Descendent, del qui li fia
Lo Gran Felip aquells Designes feris,
Ab que ritg tant estesa Monarquia,
Y aspira à posseír eterns Imperis:
Ensaig será d' esta Academia,
Per est altre Felip, dels Ministeris,
Que li promet la favorable Estela, (la.
Que en ell tan bons prenuncis nos reve-
Fiaula al qui per prẽda amada es presa,
Aquell, que li han fiat de las Ovellas,
Que Christo te en la Iberica Devesa,
Las q̃ mes blancas son, y las mes bellas:
A qui la Antiga Roma las mans besa,
Ab molt certa esperança, de q̃ aquellas
Virtuts grans, q̃l' adornan son la prova,
De que los peus li besarà la Nova.
Nebot, vull dir, dels dos grans Aliagas,
Al vn dels quals, sa Magestat lo crida;
Pera que li ministre de las Plagas
De Christo aquell licor de eterna vida:
Y sens pretendrer las honrosas pagas,
Ab que sa llarga ma semprel' convida;
Representa, en lo Real Confessionari.
A vn altre Sant Ramon, á vn altre Ilari.
Yl' que ab tant disperta vigilancia,
Desde la Sede Sacra de Valencia,
Dona al Cel de mil Animas ganancia,
Y confon la Diabolica Potencia:
Mudal' la Sort de vna en altre Estancia,
A sos Merits sercant correspondencia;
Ja te en Albarracím, y ja en Tortosa,
Y ja en lo Arquebisbat Cadira hermosa.
Aquestas qualitats, quel' Mon venera,
En Ell, no causan arrogancia alguna;
En la Virtut, no en la Noblesa espera,
Que aq̃lla es propia dot, esta es comuna
Y es molt cert, q̃ hõt se vulla q̃ nasquera
Ell mateix se compràra la fortuna

Y per mes q̃ ja Antiga, es be ques'sapia,
Que donará nou lustre à sa Prosapia.
Be que ab tals exemplars lo Cel aviva,
En lo qui ha de regir nostre Museo,
Las consonancias de Virtut nativa,
Ab que suspen al Mon, millor, q̃ Orfeo:
La Fama empren ab veu sonora, y viva,
Ferho á saber del Caspi al Mar Egeo,
Yà quants habitan de Varsovia, à Meca,
En lo pũt, quel'veurà ab la lloba, y beca.
Lo Sacro Apolo s' vestirá de gala,
Pentinarà sa rossa Cabellera,
E mulo fet del Qui no sols iguala
Sa llum, mes la excedeix ab grã manera:
Perque, si bes'contempla, aquesta Sala,
De Lletras, y virtuts es vna Esfera:
Don Felip es lo Sol, que la illumina,
Y en cada Cor, de amor cria vna mina.
Ja no tindrá mes fam, ni mes bravea,
La Mar, q̃ ab bocas de brumera plenas,
Apres, que ha devorada la riquea,
La Nau, com os, escup en las arenas:
Donaràn à Neptuno, y Citerea
Musica regalada las Sirenas,
Quant en sos reynes liquids entrel'segre
Y ab esta nova sas Deitats alegre.
Qui mira en sos Cristalls á las Divinas
Nisfas, compondrer sa bellesa rara,
Y sas llenguas tocadas ab las finas
Venas, quel' mineral mes ric ampara;
Dirà: Que à celebrar en las Marinas
Salas, aquesta nova jas' prepara:
Pero, per mes, q̃ llenguas de Or hi aplica
Mes que las llenguas, es la nova, rica.
De tant felis succes la bella Flora,
Tambe, voldrà mostrarse satisfeta;
Y plena de alegria traurer fora
La nata de sas Obras mes perfeta:
Sa blanca ma li donarà la Aurora,
De Aljofar retocant cada floreta,
Com la que està de Cèfalo obligada.
Y Don Felip de Berga, sols, li agrada.
Ab lo vel de Cambray brodàt de plata,
Y de Purpura, y Or la Mantellina,
Y aquella Saya, quel' valor remata
De quanta Pedra hi ha, preciosa, y fina;
Sa gracia adornarà, ab q̃ de amor mata
Al Amant, que segueix sa llum Divina:
Y en fe de q̃ han guañàt nostras Escolas,
Plouràn, sobre ellas, Rosas, y Violas.
Las nou Germanas, sẽpre agermanadas
En fer à Don Felip favors insignes,
Com comensan à veurer ja premiadas,
Sas grans virtuts, de major gloria dignes
Perque en tòt l'Orbe sian celebradas,
Prometẽ, q̃ han de fer cantar mil cicnes:
Cumpliu (Musas Sagradas) la promesa,
Donantme nou favor, à nova Empresa.

No lluny del Alveo natiu
Del caudalòs Llobregàt,
En lo Pirineu altiu
(Que de son front empinàt,
No sua menos, que vn Riu.)
Es la antiga Poblaciò,
Insigne, y gran Fundaciò
Dels famosos Bergadans,
Que feren tornas tant grans
A Publio Marco Catò.
Berga, Vila celebrada,
De frescs Jardins embellida,
De Fonts perennes regada,
De vn famòs Temple enriquida,
De vn gran Castell coronada.
Ab llarga y prodiga Ma,
Naturalesa escampà
Alli mil cosas preciosas;
De que, en Ciutats populosas,
Curta, y escassas' mostrà.

Lo

Lo que feu la flama impia,
En lo Pirineu cremát,
Quant son calor dirritia,
Al Metall mes acendrát,
En Berga s', veu cada dia.
Que, si de Plata l's Miners
Corrian, Torrents sencers;
En Berga, qui seu' acata,
Veurà Minyonas de Plata,
Que corren per los Carrers.
Los Bergas, en temps passàt,
Foren de aquest Lloc Senyors;
Despres als Reys ha tornàt,
Per haver los Successors,
De linea recta faltàt.
Casos comuns, y ordinaris,
Peral's Senyors Feudataris,
Pero per mes, quel's faltà
Sempre Berga mantindrà
Dels Bergas mil Titols varis.
Ella es Solar conegut,
De aquesta Familia Illustre;
De hont à Aragò ha vingut:
Que tanta Gloria, y tant Lustre
En vn Lloc sol no ha cabut.
Lo Valor tant singular
De aquesta Casa, be apar,
Vn Riu de corrent estranya;
Puix naix allá en la Montanya,
Y arriba fins á la Mar.
Y es de tal naturalesa,
Que dins ella nos' desaygua;
Que, com es Riu de Noblesa,
Es aquell gran Camp del Aygua,
Teatro de sa Grandesa.
Prova ne donan bastant
Los Bergas, que pelean
En varias Navals Armadas,
Ab hasanyas senyaladas,
Al Mon causaren espant.
Donàli aquesta Familia
A sa Patria mes Blasons,
Que no à Roma la Manilia,
La dels Marios, Scipions,
La Aurelia, Flavia, y Emilia.
Isquè d' ella vna Donsella,
Tant agraciada, y Bella,
Que Aragò l' Ceptre li dona,
Yl' Rey del Cel la Corona,
Abrasàt de Amor per Ella.
Esta veritat provada,
La gran Elisenda, deixa;
Honor de Berga, y Moncada,
Llum de sa Gloria mateixa,
Ab lo Rey Jaume Casada.
Apres de la mort del qual,
Ab altre Rey Celestial,
La bella Viuda se emplea,
Fundant ab Real Grandea,
Vn Monastir principal.
Vna gran Casa edifica,
Foral's Murs de Barcelona;
Y à la Religiò se aplica,
Deixant del mon la Corona,
Per la del Cel, que es mes rica.
La Regla professa alli,
Que Francesch instituì;
Y en imitarlo se esmera,
Seguint, de aquesta manera,
Vn Angel à vn Serafi.
Pinosos, Cardonas, Gualbas,
Prenent tras Ella lo bol,
La segueixen à Pedralbas:
Que, com tras de vn Alba, vn Sol;
Van tras de aquest Sol, mil Albas.
Elegida en Abadessa,
La Regla estreta professa,
Ab tant singular exemple,

Que

Que encara dins de aquell Temple,
Lo seu bon Olor no cessa.
Perque lo Marbre, que guarda
Tant Magestuosa Memoria;
Mentres, que la Eterna aguarda,
Donà á son Cadaver Gloria,
Llum à las de Insignia Parda.
Gran lustre donà tambè
Als Bergas, dels quals nasquè
Aquesta Reyna famosa;
Com a'li, en sa Tarja hermosa,
Lo Alberg nos ho mostra be.
En Barras, Pinyas, Lleons,
Onas, Focs, Estelas, Pans,
Banderas, Llorers, Dragons,
Torres, Grifos, Alas, Mans,
Reys presos, Aguilas, Mons,
La Noblesa està cifrada
De molts, que l'han illustrada:
Lo Escut dels Bergas se emplea
En lo Alberg, que à la Noblea
Li tenen Casa parada.
Molts han vingut à tocar
De aquest Alberg à la Porta;
Que com en aquest Solar
L'Honor hi habita, y s' deporta,
Ditxòs es, qui hi pot entrar.
Dins ell sas Fillas posaren
Los Cabreras, que donaren
A Monclùs Estimaciò;
Yl's Barons de Castellò
Vna, tambe, ni enviaren.
Y à las Bellas, y Agraciadas,
Que en aquest Alberg visqueren,
De Virtut, y Honor dotadas,
Per Esposas las prengueren
Los Erils, y los Moncadas.
Vn comte Antic de Pallàs,
De Anglasola Senyorás,
Que en Bellpuig te las Banderas,
Ab dos Bergas, y Rogeras,
Juntà lo dols Vincle, y Llas.
Ja Catalunya no basta,
Pera abrassar la Excelencia
Desta gran Progenie, y Casta;
Persó se exten à Valencia,
Y alli saNoblesa engasta.
Pero, primer en Tortosa,
Ab sa afinitàt honrosa,
Los Puigs cobran gran decoro,
Pinyols, y Gils de Villoro,
Yl's Jordans, Casa famosa.
Despres al nou Reyne entraren,
Y ab aquells Mirons honrats,
Que à sa Conquista ajudaren,
Ab Cerveras, Monserrats,
Graus, Vilas, emparentaren.
Y ademés del resplandor
Del Antic Lustre, y Honor,
Que aquestas Casas mantenen,
Ab lo que dels Bergas tenen,
Reben nou Ser, y Valor.
Be, com del Sol retocats,
Cobran matisos tant vius,
Que ab sos raigs illuminats,
Son ja de plata los Rius,
Y de Esmeraldas los Prats.
Y com en la Primavera,
Quant Favonio en la Ribera
Te, ab las flors, suau porfia
Sembla vn Mar de pedreria,
Moguda ab l' aura lleugera.
Tant, ab generosa prova,
Dels Bergas la Sanc preclara
A la mes Illustre aprova;
Puix la que es mes neta, y clara,
Cobra, ab ella, claror nova.
Y puix jo, tambe, cobrant

Vaig

Vaig nova vená encontrant,
Ab materia nova, y fresca;
Nou plat, es be, queu's servesca,
Y que mude jo de Cant.
Puix à mas Mans grosseras,
Apolo, en aquest dia,
Ha fiat la sua Lira regalada;
De diferents maneras
Vull provar sa armonia,
Fins que la hi haja tota destrempada:
Y si aixi no li agrada,
Prèngau son numen, per lo cap, q̃ vulla,
Y en sa gracia, altra volta, no me acuila:
Que sas cordas doradas, (das.
Vuy, per los Bergas, se veuràn trenca-
De Estirpe tant preclara,
Catalunya gososa,
Vn bon Empelt à Malta comunica;
Y que ha fet prova rara
En la Isla bellicosa:
Don Berenguer de Berga ho testifica,
Lo quil' Valor publica, (paga;
En la gran Creu, ab quel' Gran Mestrel'
Que vn Pit, que feu tant generosa Paga,
Del que à son ser devia,
Ferli vna Creu tant llarga mereixia.
Y no es la major prova
De sas nobles Hasanyas,
Nomenarlo Prior de Catalunya;
Yl'.veurer, ques' renova
Lo Cor dins sas Entranyas,
Quant mes del Juvenil terme se allunya
Y desque ayràt empunya
La Espasa, fort, y vest la fina Malla,
Ja no serà Prior, sino Muralla
De aquesta nostra Terra,
Contra la gent Mahometana perra.
Esta Milicia Illustre
Dels Fills de aquesta Casa,
No se es vista, ja mes, desamparada:
Dìgau vn Joan, que es lustre
De Alemanya; y lo qui ab sa Espasa
Feu tant insignes provas en Granada,
Que Belona, agraviada
De veurer, q̃ vn Don Blay ja se li iguala
Permet, quel' toc' vna fogosa bala;
Y apres, arrepentida,
Ab llagrimas preten tornarli vida.
De Vna, al baixar vna Alva,
Blanca, serena, y pura,
Filla de Pere Berga, l' Nom me obliga,
A que li fassa salva;
Y en esta conjuntura,
De aquellas Gracias estremadas diga:
Que ja mes la enemiga
Sombra del Olvid fosca
Podrà encubrirla dins la Cova tosca;
Puix, que sols la memoria
De sos Fills pot donarli Fama, y Gloria,
Vn dels que, ab la divisa
Inmaculada, y blanca,
Del Precursor, son noble Pit adorna,
Es Nicolau, que frisa
Ab Marte, y en ell tanca
Lo furor bellic, que sa vida adorna:
Yl' dia, que la torna
A son Creador, en lo succès de Rodas,
La fama li compon Himnes, y Odas:
Y ans, que muyra en la Guerra,
De Cap, Brassos, y Mans sembra la terra;
Lo altre es Melcior, que mostra
En Sicilia sas manyas,
Contra la Idra cruel de la Heretgia;
Ab son valor la postra,
Y sas falsas maranyas
Desfà, ab la Autoritat del qui lo envia;
Y mentres se li fia
De Inquisidor en aquell Reyne l' Carrec.

Dona de si tant generòs descarrec,
Que à la obstinada tema,
La arrenca de rael, la abrasa, y crema.
Contra la Iglesia Santa,
La Reyna de Inglaterra
Estava ab gran perfidia rebelada;
Y quant tothom se espanta
De entrar dins de sa Terra,
A publicar, que està excomunicada:
Cosa tant senyalada,
Sols vn Berga la ēpren, yal mitg del dia,
Dintre de Londres (quant mes gent hi
Del gran Temple à la porta (havia
Fixa las Lletras, que de Roma porta,
Com ab sos raigs de plata,
Trevas concerta, y posa,
Entrel' Dia, y la Nit, Diana bella;
Perturba, y desbarata
Al Amant, que no gosa
Seguir sos furts, mentres q̃ ronda ella;
D' est modo vna Centella,
De la Llum, q̃ à esta Casa lo Cel dona,
Se mostra en lo Bisbat de Barcelona:
Que mentres Berga es Bisbe,
No si troba algun Piramo, ni Tisbe.
Semblant gloria redunda
A la Casa dels Bergues,
Per vn bon Sacerdot, q̃ allà, en la Jana,
Ab la renda, que funda,
Ha mantingut los Clergues,
Que serveixen à la Reyna Soberana:
Y la major Campana,
Que en St. Matèu los Dominicos sonan,
Interrogàts, sos ecos, nos responan,
Ab aquell, *dango*, *dingo*:
Que est Berga fou, qui la donà à Do-
Y no sols se sustenta, (mingo.
Sino, que se acrisola
Aquesta Devociò, ab son bon exemple;
Puix altre li presenta,
No vna Campana sola,
Sino vn gran Campanar, y vn famòs
Mire l' Mon, y contemple (Temple:
La Casa del Forcall, Fundaciò rica,
Del q̃ siscēts escuts, cada any hi aplica,
Que es vn Don Blay, vn Oncle
De aquest nostre Joyell, de aquest Car-
Crec, que Domingo, ara, (boncle.
Agrait vol mostrarse;
Perque es propria dels Sants la cortesia;
Y ab Progenie tant clara,
Permet, que à emparentarse,
Vingan los Fills, que te de mes valìa:
Y despres, que Ell los cria,
Los Poderosos Reys los hi sostrauen,
Y de las Celdas, al Palacio l's trauen,
Mudantlos la Capilla,
En lo Ornament, q̃ ple de Perlas brilla.
Est nou valor li dona
Dels Bergas à la Casa
Dona Lucìa, de Felip gran Mare,
Quant sa Noble Persona,
Ab Don Nicolau casa,
Son fortunat, y ditxosissim Pare:
No es possible declare,
Ab los accents de vna silvestre vena,
Ni que sume en los grans de immensa
Lo Valor, y avantatge (Arena
De tant Illustre, y Noble Personatge.
En la presa de Tunez
Lo estima lo Gran Carles,
Per son Valor, per sos ardids, y trassas;
Las Otomanas Llunas
Li ajuda à enderrocarles;
Y tornant en son Reyne Muleassas,
Per las saladas bassas
De Tetis, al gran Cesar acompanya,
Y ab gloriòs Triunfo torna à Espanya:
Al

Al vn dona la Gota;
Lo alfange al altre, y al altre la marlota.
A la Dama, que adora,
Tres Africanas Damas,
Rendidas per Esclavas, li presenta;
Y en fe de que es Senyora
De son Cor ple de flamas,
Aixi sas tres Potencias representa:
Semblant Honor sustenta,
Quant la Goleta, valeròs socorre,
Y per los Arenals de Africa corre,
Matant à la Morisma,
Perseguidora del Christianisma.
Com desde l' terçer Manto,
De aquells nou, que à la Terra
Abrigan, mostra Marte sos decoros;
En lo Golf de Lepanto,
Fet Marte de la Guerra,
Berga es de Espanya Llum, y horror de
Sen Cor, per tots los poros, (Moros:
Tant gran coratge, y tal furor respira,
Que mata sols de esglay al Turc, q̃ mira;
Y, ab sa destresa brava,
Fa, que torne vermella la Mar blava.
Qui hi ha, doncs, que s' espante;
Si nostra Escola s' posa,
En las felices mans, y generosas,
Del qui es fill de vn Atlante,
Sobre del qual reposa
Lo Cel de mil hazanyas gloriosas?
No s' veren tan lustrosas,
Vn temps, de Grecia las famosas Aulas,
Pavimentadas de Marmoreas Taulas,
Ni la que Iarca en Trono de Or llegia
Com se veurán las nostras aquest dia.
Ja de ma Barca pobra
(Pahers) la Popa s' gira,
Envers lo Port segur de vostra Gracia;
Mes del valor, que encobra
Felip, ab nova Lyra
Vna breu suma oír primer vos placia;
Perque cansada, y lassia
De la gala à son tall acostumada,
Mostrant sols vn vllet, y rebossada,
Vos vol parlar la Musa,
Del mateix modo, q̃ en Valencia s'vsa.
Ara, que he deixàt lo Plectre,
Que embarassát me tingué,
Perque no es pera mes Mans,
Tant delicát instrument.
Oiu ma rustica vena,
Que noves coses empren,
Per lo general Aplauso
Del que à est die se li deu.
Entre les Plages mes belles,
Quel' Mar de Espanya guarneix,
Ab l' aygua que's de Esmeraldes,
Y la brumera de argent.
En lo Regne de Valencia,
Es vna, que antigament
A Jano fonc consegrada,
Per sos Fundadors primers.
A Jano, dic lo Claviger,
De la Pau, y Guérra Deu,
Lo dels quatre vlls, y dos nassos,
Y de dos bóques tambe.
Desembarcació segura
No troben alli l's Veixells;
Que en tant regalada terre,
A salts entrarhi no es be.
Assi dels Pares, que he dit,
Ab grans auspicis nasqué
Aquell, que vuy tant se exalte
Ab lo favor, que li feu.
Que u's dirè de la jornada,
En que lo Mon mereíquè,
Ser illustrat ab la gracia
De Infant tant pulit, y bell?

En

En Mar, en Terre, y en l' Ayre,
Nereydes, Faunos, y Aucells,
Celebren de mil maneres,
tant afortunàt succes.
Dos voltes fonc bateját,
Y pens', que Heretge no es;
La vna fonc en la Parroquia,
Y l' altre, jo la diré.
Les nou Pierides Ninfes,
Quant Urania l's fa à saber,
Que lo Infánt, que's nat, serie
De les Lletres Ornament,
Prenent, per son Simulacre,
Lo Lliri mes pur, y fresc,
Ab lo licor de Agenipe,
Li donen matises bells.
D' esta manera l' Bategen,
Posantli noms diferents:
Vna li diu, son Apolo;
Altre, son Emparo, y Be.
Deixant la Sacra Montanya,
Sen baixen de tres en tres,
Y per los Jardins de Flora,
Alegres, van discorrent.
Quals, Herbes cordials li trien,
Quals asi, y alli prenent
Van de les Flors mes vistoses
La que te matises mes.
Fenoll, Morretort, y Menta,
Vna cull, y la Altre ve,
Ab lo Creixe, y Cosconille;
Y Altre la Esquerola pren.
Qual, cull la groga Violeta;
Qual, lo carmesi Clavell;
Qual, la purpurea Rosa;
Qual, lo Jessemì de neu.
Clio, Talia, y Euterpe
Vn gran plat de Remeliets,
Componen de mil Floretes
Espargits ab Aygua-Almesc.
Erato, Vrania, y Polimnia
Dos Guirnaldes han emprés;
Vna, pera la Partera;
Y l' altre per Felipet.
Terpsicore, y Melpomene,
Y Calliope tambe,
Li fan, de herbes saludables,
Vn gustòs Encisamet.
Ma per ma venen les Gracies,
A emplearse en son servey,
En forma de tres Mossetes,
Ab sos blancs devantalets.
Vna lo pren en la falda,
Ja li diu, Baró; ja, Rey;
Mentres, que l' altre li torre
Los delicats bolquerets.
Eufrasina, à Dona Llucia
Li porte frescos ouets:
Que la que parí tal Prenda,
Tot est regalo mereix.
Ab tant extremats favors
Fas' vn Or lo Minyonet,
Fins, que al cami de les Lletres,
Ab animo gran empren.
Los que Elements primers diuen,
Foren en Ell tant primers,
Que no caminave apenes,
Quant ja l's sabie molt be.
Apren la llengua Lletina,
Párlela continuament;
Tant, que les Mosses de Casa
Pensan, que's Armeni, ò Grec.
Mes com de la crua Lleona
Sol deixār la horrida llet,
Y à cassar Feres se aplique
Lo animòs Lleò Novell.
De la Grammatica deixe
Felip los preceptes secs,

Y ab los preceptes Retorics,
Dome los animos fers.
Ix tant famòs Orador,
Y ab tal forsa persuadeix
Que à tota Alemanya, y Fransa
Llevarà l' Vi si ho empren.
La Dialectica obscura,
Per Ell, gens obscura no es;
Y l' Anima de Aristotil,
Par, que com Averroes te.
En la Natural ciencia,
Fa tant singular progres;
Que se honre Naturalesa,
Ventse indagada per Ell.
Les qualitats, y les formes,
Apura dels Elements,
Com si les haguès pesades
Totes, ab vn Trebuquet.
De les Animes alcanse
Mil admirables secrets,
Rendintse, com à sos Vlls,
A son raro Enteniment.
A aquesta Ciutat aplegue,
No tant pera apendrer Lleys,
Com pera calificarles:
Tanta es la gracia que te!
Los Canons Segrats professe,
Y tant se aprofite en ells;
Que ja en materia de Canons,
Es vn mòlt gran Batxiller.
Estudie dels Sants Pares,
Los Estatuts, y Decrets:
Que, com ell ha de imitarlos;
Peiso l's llitg atentament.
Mira los Segrats Concilis,
Ab tal cuydado, que d'ell,
Se te per cert, que algun'hora,
Ne ha de celebrar tambe.
A tal virtut, à tal Gracia
(Pretor Illustre, y Paers)
Perque mes campege, y brille,
Donauli l' lloc, que mereix.
Donauli lo Govern de vostra Escola;
Que si lo Sol de la Virtut, que s' cria
Dintre son Noble Pit, tals raigs envia
Desde l, Orient de sa Puericia sola:
Si vuy ab vostra gracia trepa, y bola
Fins al Zenit de vostra Academia,
Causarà en ella vn tant alegre dia,
Qual may se veu en la terrestre bola.
Ab sos raigs lluminosos dissipadas
Fugiràn las tenebras de Ignorancia,
Y entre altres mil efectes generosos,
Veurèu; de las Nacions mes apartadas,
Venir, pera gosar de tal ganancia.
A Lleyda, fills de Princeps Poderosos.

COMEDIA FAMOSA
DE LA
GLORIOSA VERGE, Y MARTYR
SANTA BARBARA,
TVTELAR, Y PATRONA
DE LA IGLESIA PARROQVIAL DE SANTA MARIA DE VALLFOGONA.

COMPOSTA

PER LO DOCTOR VICENT GARCIA.

PERSONAS QVE PARLAN EN ELLA.

Idolatria.
Dos Diables.
Lucifer.
Superbia.
Ira.
Enveja.
Hipolit, Galan.
Gonsalo, Criat.
Silveri, y Fabi, Guardas del Emperador.
Maximiano, Emperador.
Triulfo.
Orpì, Vell.
Barbara, Dama.
Vn Correu.
Agrippina, Criada.
Vn Angel.
Porfiri, Criat.
Vn Arquitecte.
Valenti, Metge, y Sacerdot.
Princep.
Dos Embaxadors.
Dioscoro, Pare de la Santa.
Soldats del Senadt Romà.
Dos Pastors.
Soldats de Dioscoro.
Quatre Ninfas.
Dos Senadors Romans.
Dos Soldats, Embaixadors del Exercit Imperial.
Dos Indios.
Marcià, President.
Dos Sayons ab alfanjes.
IESVS.
Musica.

Ix la Idolatria.

Ido. PVix se và aixi menyscabant
Tota la honra, y gloria mia,
Eixirè à la llum del dia,
Del Reyne obscur del Espant:
Y ab porfia tant estranya,
Mon valor sustentarè,
Contra la Enemiga Fè,
Que aixi m' persegueix, y danya.
Ab instancia pressurosa,
A Alemanya he de arribar;
Y al Emperador mostrar
Ma cara trista, y plorosa,
Coneixerà ab lo succès
Esta Donsella atrevida,
(Pagantho la sua vida)
Qui la Idolatria es.
Per las Estigias amadas
Iuro, y per lo Llag' Avern;
Per las sombras del Infern,
Y per sas Deitats Sagradas:
Per vida del Gran Plutò,

Y de Prosèrpina bella,
Que tinc de acabar, ab ella,
La Batejada Nació.
Encellenme vn verinòs
Drac, que ab lleugera bolada,
A la tenda Coronada
Me porte.

Ixen dos Diables.

Dia. Ia som ab vos.
Ido. Avisen à mas Amigas,
Ira, Superbia, y Enveja;
Que es be, que ab ellas me veja,
Ans, que partesca.

Ix Lucifer.

Lu. Mes digas,
O tu, ingrata Idolatria,
Esta cosa s' pot sufrir,
Que de assi t' vullas partir,
Sense coneguda mia?
Ido. Si en la Terra s' pert mon Nom,
Y creix lo de ma Enemiga,
Vols, que adormida m' estiga,
No haventhi ningu per hom?
Partirè, sens falta alguna.
Lu. Dic: Que es molt just, q̃ partescas;
Mes primer vull, que advertescas
Mas penas grans, vna, à vna.
Sens dubte no es tant insana
La rabia, quel' cor te crema,
Com es furiosa la tema
Tinc jo à la Gent Christiana.
Si en las Cadiras de Gloria,
Ab Estelas, coronadas
Veig sas Animas sentadas,
Y tinc de aquell temps memoria,
En que jo las possei;
Com vols, que nom' consumesca,
Veent, que vil Gent posseesca
La Gloria, que jo perdì?
Puix son comuns los agravis,
Siau, tambè, la venjansa:
Muyra aqueixa Gent, que llansa
La Lley de sos Pares, y Avis.
Ido. Muyra, y acabes' la Fe,
Que ab lo que es meu se millora.
Lu. Acabará eixa Traydora,
O Lucifer no serè.
Mentres tu fas eix camí,
Io per mos modos, y trassas,
Ordenarè mil trapassas,
Y sembrarè mon verì.
Mas Esquadras numerosas,
En lo mateix entendràn.

Ixen la Superbia, Ira, y Enveja.

Su. Pena n's ha cabut molt gran
De tas queixas llastimosas.
Ido. Ay! mas Amigas corals,
Superbia bella, y honrada,
Ira chara, Enveja amada,
Doleuvos ja de mos mals.
Su. Cessen las llagrimas tristas,
Ab que nostra pena creixes;
Que quant à mi sola ho deixès,
Farè cosas, james vistas.
Encendrè vna flama eterna
Per tot lo Imperi Romá.
Ido. Prest ma presencia veurà
Lo Desditxàt, quel' governa.
Su. Ab tot això estic molt be;
Pero sapias, que entretant,
Sos Presidents alterant,
Io mon offici faré.
Ira. Contenta estarè, si esperas
Del cuydado, que à mi m' donas;
Que prest ab novas Coronas
He de adornar tas polseras.
Inventarè mil torments,
Peraque se reduescan;
O en ells, finalment, perescan
Eixas miserables Gents.

En. No se adormirà, en tal cas,
Esta gaan amiga tua;
Que de ma condiciò crua,
Mil estranyesas veuràs.
Del verì, que est cor amaga,
Y de aquella amarga fel,
Vn vapor traurè cruel,
Que dels Christians serà plaga.
Dia. 1. Senyora, tothora, y quant
Vullas, la partida ordena;
Que amarràt à vna cadena
Vn bell Drac, te està esperant.
Dia. 2. Y si per càs gustas mes
Pujar sobre vna Idra fera;
De la mateixa manera
Ia està.
Ido. Aqueix mon desitg es.
De vostre cuydado fio
Lo remey de ma afficciò.
Su. Farèm nostra obligaciò.
Ido. De eixa manera ho confio.
Ira. Totas nos emplearèm,
Ab gran gust, en esta empresa.
Lu. En mi no hi hàurà peresa:
Non's detingám mes, anèm.
Ido. Cada qual prenga sa via.
En. Anèm de molt bona gana.
Su. Muyra la Gent Christiana.
Tots. Y visca la Idolatria. *Vansen.*
Ix Hipolit, y Gonsalo son Criat.
Hi. Ia,tēps seria(Amor)q̄ ē ta Audiēcia
Se despedis ma llastimosa causa;
Que,posada en olvid, ha tant que dura;
Y condemnasses ha tenir clemencia
De mas penas à Aquella, que las causa,
O ab la vida finis ma desventura:
Y Vos, serena, y pura,
Llum de esta vida llastimosa,y trista,
Com sufriu, que entrel's raigs de vostra)
Y de esta, queu's adora, (vista,
Lo nuvol del Desdeny si pos', Senyora
No tant prest eixos vlls,Barbara mia;
Mirats vna vegada, per Miracle,
Ma voluntat lliberta cautivaren;
Quant ab sobràt contento,y alegria,
Sens que la Anima mia fes obstacle,
Totas las tres Potencias seu's donaren
Pero, molt poc duraren
Los goigs de veureu's l'Anima rendida:
Sacrificada á vostron gust ma vida;
Puix que tanta cruesa,
Ha tret ja de la dita à la Bellesa.
Ay desditxàt de milqui may creguera
Que entre las Flors de vista tāt graciosa,
Serpent tant verinos se amagàra?
Y que la mes Florida Primavera,
En lo ser inclement, y rigurosa,
Al mes gelàt Ivern atràs deixàra?
Ni qui ja mes pensàra,
Que la neu de aqueix pit me abrasaria
Y,à forsa de mon foc, may se fondria
O! estranya agridulsura:
Gust infinit, y pena sens mesura!
Si, de la regalada Primavera,
Que vuy de festa està, las galas miro,
Yl's esmalts, y matisos considero;
Mes agradable, me resolc, que era
Aquella Cèlestial, per qui suspiro,
En lo Ivern,hont lograrla may espero:
Que molt si desespero
De veurerla gelada,
Si lo rigor del fret, que la ha causada,
Fa, per ma desventura,
Ques' convertì en cristall, y pedra dura.
Tota diversa, y cambiada miro
La vida, que algun temps felis passava,
Ans que ma llibertàt fora perduda:
A plorar mas desditxas me retiro,
Las horas, que á las horas me empleava,
En veurer ma alegria entretinguda:

No hi ha mal, que no acuda
Al lloc, tenia abans son Be, contrari;
Y en est pesar tant vari,
En q̃, del tot, mon cor sol trasmudarse,
Mon sufrimẽt, mes ferm volguè restarse
Sense patir mudansa:
Mes ja, com mes no pot, en terras'llansa.
Enterras'llãsa, à vostras bellas plantas;
Mes puix lo lloc ditxòs, que las sustenta
Es cel, nos llansa en terra, al cel sen puja;
Si nol admeten sas Esferas Santas,
No serà la cayguda violenta;
Ans caurà, convertit en mansa pluja;
Que lo vapor, que puja
Del cor enamoràt, à mã afligida
Vista, á llagrimas moltas la convida,
Ab tant copiosas venas,
Que à vn Mar de gracias corran rius de penas? *vasen Hipolit.*

Gon. Es mon Amo vna Persona,
Tant cortesa, y comedida,
Qne à qui li lleva la vida,
L' Anima, apar, que li dona.
Y sembrant, ab etern plor,
Mil llagrimas cada dia,
Molt satisfet restaria,
Ab sols cullir vna flor.
Tincli llastima al Pobràs;
Perque, sens dubte, l' figuro,
Que fuc vol traurer de vn Suro,
Foc de vn caramell de glas.
Martir de vna Dama es,
Tant seca, y desamorada;
Que la ófen, cansa, y enfada
Lo que obliga à las demès.
Per dirho ab resoluciò
(Puix qne tant en và treballa)
Civada mereix, y palla.

Ix Hipolit.

Hi. Ola, Gonsalo.
Gon. Assi so.
Hi. Tem' cõpte à aquella Inhumana,
Quant passe per est carrer;
Que vna visita ha de fer
A sa Cosina-germana:
Y en lo punt, qve la veuràs,
Vingas à casa à avisarme;
Que, assi nom' convè restarme:
Alba de aquell Sol seràs.
Recòrdarásli lo estrago,
Que te fet en aquest pit.
Gon. Aqui me estarè cusit,
Ab mes vlls, que cua de pago.
Hi. Mira, quel' cor sem' abrasa;
Gonsalo, tehi compte be. *Vasen.*
Gon. Dic, que la coneixerè,
En traurer lo peu de Casa.
Fassàm alguna obra bona:
Aquell pedrìs està fret;
Escalfar vull al pobret,
Mentres que tarde esta Dona.

Se jau Gonsalo sobre vn pedrìs. Ixeñ Silveri, y Fabi, Guardas del Emperador.

Sil. Quet' par, Fabi, de las cosas
De la Guerra?
Fa. Que diré?
Sino, que van be, y rebè:
Digas altre, tu si gosas?
Sil. Puix non's ou lo Emperador,
Ab llibertat te confes',
Que no he oìt dir, que hi haguès
En lo Mon Tirà major.
Fa. Sempre veùràs, que l's motins
De la Multitut confusa,
La causa portan inclusa
De consequencias ruins.
Lo Exercit no poguè fer
Elecciò mes perniciosa.
Sil. Deixo à part sa valerosa

Persona: es vn Llucifer!
Y aquellas malas èntranyas,
Ab que los Bons persegueix,
Honrant à qui no ho mereix,
Borran totas las hasanyas.
Fa. Sa farocitat be mostra,
Que de Tracia procei.
Sil. Io, que era Godo, entenguì.
Fa. Aixi com la Mula vostra.
Sil. May en limpio se trobà
Son obscur llinatge incert;
Lo ques' deya, es lo mes cert,
Que en sos Pares acabà.
Vn Godo allì, y altre allá,
Pero de tant baixa guisa,
Que es certissim, que en camisa
Vinguè al Imperi Romà.
Fa. Cobrarli no puc amor;
Perque sempre me record',
Que ell ha cabut ab la mort
De son bon Predecessor.
Quet' par de aquesta maldad?
Sil. Que lo Cel ha de venjarla.
Fa. Vn poc baix, Silveri, parla;
Que vè lo Desatinàt.
Sil Poder del Cel! si atinar
Las nostras rahons podia!
Fa. Sens dubte algu, quen's hauria
Fet, pera sempre, callar.
Sil. Retiremnos à vna part:
No veus, que vista tan sera
Fa. Fora te de pollaguera
Los vlls.
Sil. Iove de ell mos guard'.
Ix lo Emperador.
Em. Restauvos à vna banda;
Perque ab la soledat tinga consulta;
Ella m' donarà tanda,
Pera premeditar felis resulta,
Quant, pera mos designes,
No trobo Consellers cabals, ni dignes.
Si per tota Alemanya,
Deixo arboladas mas Reals Banderas;
Que risistencia estranya
Vol ferme esta Ciutat ab sas quimeras;
Senceras las murallas,
Ab Petos, Estandarts, cotas, y mallas?
Vn assalt vull donarli,
Que son orgull desmesuràt remate;
Ni pedra he de deixarli,
Que no traitoque, creme, ò desbarate.
Puix, borrant la memoria,
Creixer farè la de mon Nom, y Gloria.
Esta es la que me anima
A tan altivas, y excelents empresas;
Que lo Mon, sim' estima,
Ha de deurerho tot à mas proesas;
Honrant à ma Persona,
Cō si nasquera ja ab Ceptre, y Corona.
Y, puix no es be, que capia
En lo candor de mas proesas, notá;
Acabaré á qui sapia
De mos humils principis vna Iota:
Que si ferse podia,
De ma propria memoria l's borraria.
Del fust, hont carn tallava,
Veu fer vn Carnicer la Imatge bella
De vn Deu; y, si be estava.
Sobre lo Altar, cabal no fa gens de ella;
Perque la Especie antiga,
Del Respecte, al present lo desobliga.
De la part, que es mes noble,
Ma Vida, Fama, y Honra, sols se pregā;
Que no es be, que lo Poble,
Que fonc Plebeo, vn temps, son Rey,*
De ambiciò estic cego. * entenga,
Fa. Triulfo, Senyor, aguarda.
Em. Que entre luego.
Ix Triulfo, y se postra.
Tri. Senyor, ja resta Flavi,

Lo

Lo Mercader, à qui diners amprares,
Degollàt, ab Octavi,
En la Casa del qual te reparares,
Y Oranci, á qui servires,
Segur estás, q̃ en ells tos mals no mires.
Ab sengles punyaladas
Passì los pits de Polidor, y Oldemo,
Tos antics Camaradas,
Ans que arribassen al honor Supremo:
No hi ha memoria alguna,
Que may hajas tingut baixa fortuna.
Abrasaré tot l' Orbe,
Si en ell hi ha, qui vulla darte enfado;
No hi haurà, qui m' destorbe
De matar á quit' mire ab desagrado:
Que ma daga atrevida
No ha de deixar ab vida alguna Vida.
La Fortuna, no escassa,
Ab infinits triumfos te corona;
Ia, ningu te embarassa;
Tot lo Vnivers mil parabens te dona.
Y, si la llum te enfada,
Darè al Sol, y à la Lluna, vna ganyada.
Em. Del valor, que descobras,
O Triulfo mon Amic, fas tal estima,
Com ho diràn las obras;
Y, puix sola ta vida me llastima;
Molt just es, que esta daga,
De tãt inic treball te dõ'la paga. *Màtal.*
Fabi?
Fa. Senyor.
Em. Ab prestesa,
Eix Cos difunt se reculla.
Sil. Entorn li vaja quisvulla.
Fa. Fill de sa Mare! y com pesa.
Sil. Si ab totas sas carns es mort,
Com vols, que pesát no sia?
Em. Gosarè, desde aquest dia,
Sense contrapes, ma sort.
Y puix, per ma diligencia,
Tants de Son eterna gosan,
Desde ara mos vlls reposan:
Qúe pesada somnolencia!
En fi, tant val, quem' rendesca
A esta Enemiga gallarda;
Estàu, vosaltres, de guarda,
Mentres la Son divertesca.
Ningu à la tenda se acoste,
Sens, que las armas vos done;
Y quant repugne, y se entone,
Feu, que la vida li coste. *Sen và.*
Fa. Be pots ab repòs cumplit,
O Gran Senyor, descansar;
Que aqui no se ha de acostar,
Tant solament vn Mosquit.
Sil. Cumplirse, Fabi, no poden
Tas promesas.
Fa. Com aixì?
Sil. Si está fet vn bot de vi,
Com vols, que Mosquits nol' roden?
Fa. Ans, conforme eix pensament,
Dubté algu no deu posarsi;
Essent cert, no ha de acostarsi.
Vn Mosquit tant solament. *Sen. và.*
Ix Gonsalo fregantse los vlls.
Gon. Iam' par, que la vista cobro:
Tingan, Senyors, molt bons dias:
Alegrias, alegrias,
Que al Sol, que serco, descobro.
Poc, à poc Barbara ve,
Quel' Vell la và acompanyant:
Vaigmen' à casa, bolant,
Y à mon Amo avisarè. *Sen và.*
Ixen Orpi Vell, y Santa Barbara.
Or. Iom' record', Senyora mia,
Del Pare de vostre Avi;
Que fonc vn Home molt savi,
Y en estas Casas vivia.
Vint anys no tenia encara,
Quant en son servey entrì;

Y

Y en vostra Casa posì
Lo primer bos de esta cara
A Diòscoro vostre Pare,
Io, Senyora, lo he criàt:
Era vn Minyò endiastràt;
La culpa fonc de sa Mare.
Iove son Pare morì,
Y com ell tot sol restava,
Molt viciàt se criava:
Era fill de Viuda, en fi.
Pero al contrari se entèn,
En Vos, que, si be Xiqueta,
La Mare u's faltà, perfeta,
Ab tot, criarvos preten.
Pare al tretant cuydadòs,
No lo hi ha devall del Sol;
Que esmenèu las faltas vol,
De sa Minyonesa, Vos.
Com si vostra honestedat
No fora molt mes que humana:
Que jou's guarde, me encomana:
Es molt mal intencionàt.
Bar. Entre molts altres favors,
Orpi, que à mon Pare dec,
Eix li estimo, y regonec,
En compte de vn dels majors.
Feu lo que ell vos mana, Orpi;
Siàume Guarda lleal;
Y avisaume del que es mal,
Quant lo conegàu en mi.
Or. Qui Falta en Vos posarà,
Donsella agraciada, y pura,
A la llum del Sol, obscura;
Morena, à la Neu dirà.
Lo Cel, queu's creà tant bella,
De bona sort vos herete.
Ix Hipolit.
Hi. Y Amor ma llengua interprete,
Suplint los defectes de ella.
Possible es, Barbara fera.
Que en eix pit tant delicàt,
Guarnit estiga, y guardàt
Vn Cor de pedra foguera?
Mes, no es possible, que ho sia;
Major duresa mantè;
Que ab los acers de ma fe,
Centellas de amor trauria.
Ofensa fundàu, y agravi,
De ma estremada aficiò:
Dònem vostra Perfecciò
Lo modo del desagravi.
Que, si jo, ab aquesta vida,
Mon amor poguès finar;
Sols per deixarvos de amar;
De mi seria homicida.
Pero tinc molta certesa,
Que al Reyne obscur del Olvid
Men' ço taria esculpit
L' Idol de aqueixa Bellesa.
Y ab tant estranya veemencia,
Ses gracias contemplaria;
Que del Infern me trauria,
Al Cel de vostra Presencia.
Vaja, doncs, puix de eixa cara
La vista mon cor serena;
Traga la Anima de pena
Alguna rao dolsa, y clara.
Sola vna paraula sia
Tot mon Mal, ò tot mon Be;
Premi, siu's serveix ma fe;
O castic, siu's ag avia.
Mirant vostra Bellesa sobre humana,
De vista s' pert, del tot, Naturalesa;
Que no es la Perfecciò de eixa Bellesa,
Per vna Sort tāt curta, com la Humana.
Als raigs de aqueixa vista Soberana,
Me transformo en sa propria Gentilesa:
Que amor me iguala à tāt suprema alte-(sa,
Obligàt de la Fe, q̃ en sa Lley mana.
Miràu ma llealtat, que seu's presenta,
Abo-

Abonada ab censura rigurosa,
Per verdadera, aixi com atrevida.
Ab sols mirarla, quedarà contenta;
Ab desdenyarla, restarà queixosa:
Que vn girar de vll li lleva, ò dona vida.
Bar. Ab pensament de evitar
Eixa pena, altras vegadas,
A rahons tant escusadas,
Oidos volguì donar,
Quant tot lo Infern, que haveu dit,
Acompanyàt de sas Furias,
Vinguessen à ferme injurias,
Nom' darian tal despit.
No vull dir, nil' Cel permeta,
Que per ma ocasiò hi anèu;
Envieu's lo Altissim Deu
Vn raig de sa llum perfeta.
Pero dic, que vna Donsella,
Entre vna Legiò Infernal,
Mes segura està de mal,
Que ab vn Home agradàt de ella:
Y perso lo Etern Espòs,
Que mon Be, y Honor recata,
Dins de vna Torre de plata,
Me dona trassa, quem' pos'.
Or. Que gran empresa es la tua!
Que discreció de Minyona!
Llicencia, Senyor, nos dona, *A Hipolit.*
Cessarà la angustia sua.
Xica, anemnosne. *A Barbara.*
Gon. Al Major
Que ansias lo matan falsas?
Or. Mostrarè al esclata calsas,
Vn' altra hora, mon valor,
Vansen Orpi, y la Santa, poc, à poc.
Hi. Lo que he perdut he guanyàt,
Ab lo desdeny, quem' sustenta;
Puix nou's ne anáu tant contenta,
Com resto jo ben pagàt:
Que si major no es estàt
Lo premi de ma aficiò,
Vostre gust es ma rahò,
Mataume, Barbara mia;
Que l' saber, que ho mereixia,
Val tant com lo galardó.
Vn Desditxàt tot ho pert,
Com vn Ditxòs tot ho guanya:
Condiciò de Amor estranya,
Que al mes Descuydát fa Cert:
Dormint, éstà mes despert
Vn Descuydàt venturòs;
Y vn Desditxàt cuydadòs,
Quant mes vetlla, y mes treballa,
Palmas, y Llorers li talla,
Pera Corona, al Ditxòs.
Esta llealtat, esta fe,
Quant grans testimonis son,
De que no val res lo Mon,
Pera qui pietat no te!
Qui creurà, que vn tant gran Be,
Tant fora de Vos se veu?
De vn Scita, à solas, se creu:
Que vn inclement proceìr,
Solament pot provenir
De no coneixer à Deu.
Si, en la ocasiò del favor,
Obras me han de fer agravi;
Que importa, ques' mogal' llavi
Compassiu à mon dolor?
Esta es la pena major,
Esta m' confon entre mil;
Que en enredo tant subtil,
Fet de tal contrarietat,
No ha de estar enamoràt,
Quin' traga lo cap del fil.
Qui mira, sino es miràt,
Prest coneix sa desventura;
Pero es mal, que no te cura,
Ser avorrit, y acceptàt:
Crec, que en mi haveu ensajàt

Lo

Lo molt be, que à altre volèu:
Molt de vostre gust perdèu,
Mirant en mi agena ditxa;
Que li apegarè desditxa,
Y à tots nos avorrirèu.
Carrec de anima teniu,
De eixa apariencia fingida;
Puix, prenentme á mi la mida,
A altre de favors vestiu:
Casi estic mes mort que viu,
Fet Martir de aquest engany;
Y ab tot, que es tant gran lo dany,
Siu's tracto de remediarme,
Soléu Vos aconsolarme,
Parlant de la neu de entany.
Rendit al ser desditxàt,
Que invencible fõrsa alcansa,
Als peus de desconfiansa,
Estic, de vuy mes, postràt:
Puc dir, que alli me ha portàt
Vna fortuna variable,
Sols en mos mals, no mudable,
Que nos cansa nit, ni dia,
Ordenant, sempre, que sia
La forca perl' Miserable.
Dè mos desitgs se es ofesa;
Que vostra crueltat ampara:
No men' espant'; cosa es clara,
Ques' deu tot à una Bellesa:
Lo que mes me agrava, y pesa,
Es, que posantlos devant,
Que es oradura amar tant,
Als Desitgs, y als Pensaments;
Estàn sempre permanents:
Ab que á mì m' estàn matant.
Deixlos viurer ab son dolor;
Y visca ella ab sa arrogancia,
Que ab maliciosa ignorancia,
Se posa à jugar de Amor;
Que à pesar de son rigor,
Ab tot queu's tenen cansada,
A Vos prenen la bolada;
Aixi com naturalment
Sen pujal' vapor calent
A la Regiò, que es gelada.
Gon. Senyor, segons ma opiniò,
Esta Dona està promesa;
Ab que de vostra riquesa,
No sen' farà estimació.
Burlarvos ab un Contrari,
Que li fa casa de argent:
Ay de Vos! si ha sentiment,
De vostre amoròs desvari.
No havèu vist, que ha confessàt,
Quel' nou Espòs, que ella adora,
De Casa tal la millora,
De pur Zelòs, recatàt?
De tant sonoròs metall,
Vol, que estiga rodejada;
Perque done campanada,
Si si acosta algun batall.
Per eixir de tal torment,
Vn bon consell vos daria.
Hip. Propri, sens dupte, seria
De ton bon enteniment.
Gon. Mon enteniment, bo, ó mal,
Almenys, de asso s' determina:
Que es oradura molt fina,
Sembrar en un arenàl.
Hip. Miren ara assi, qui s' met
En determinar de Amor?
Gon. Es gran simplesa, Senyor,
Martellegar ferro fret.
Hip. No sabs tu, que una porfia,
Ab mil triunfos se enjoya?
Ni ab un dia s' rendi Troya,
Ni s' feu lo Mon ab un dia.
Gon. Cosa averiguada, y clara;
Es, Senyor, la que dièu;
Pero, res no concloèu,

Perque; digaume Vos, ara:
Si apres, que ab lo fals caball,
Los Grecs dins de Troya entraren,
Que Nacions altres gosaren
Lo premi de son treball?
Si apres, que ab forma rodona,
Lo Mon es estàt creàt,
Al quil' vulla fer quadràt,
Io li dirè, que està mona.
Si Barbara està empleada,
Deixaula, Senyor, estar;
Procurauvos de apear
En alguna altra posada.
Y miràu, que Atanerica,
Filla del Emperador,
Conec queu's te gran amor:
Y cert, que no es mala Xica.
Si s' judica sens passiò,
No es Barbara tant polida.
Hip. Tallarèt' eixa atrevida
Llengua, Blasfemo, ab rahò,
Parteixme prest de devant,
Ans quel' just castic te done.
Gon. Escolte, Senyor, perdone;
Que jo no ho deya per tant.
En fi, Atanerica es
Molt mes fea, que vna aranya;
Mes axuta, que una canya;
Y mes falsa que un procès:
Y Barbara es mes hermosa,
Y mes discreta, hont sè vulla,
De quantas jugan agulla,
Y quantas cinyen filosa.
Per dirho ab resoluciò,
La vostra perseverancia
Serà de molta importancia,
Per guanyar lo galardò.
Vostres pensaments procuran
Fer de si amorosa mostra:
Barbara, Senyor, es vostra:
De mes verdas sen' maduran.
Cesse aqueix dolor confus;
Que à fe de Lacayo honràt,
Que en cas de necessitàt,
Vos servirè de arcabùs.
Vna fregoneta hi ha
En Casa de eixa Senyora,
Que à vostre compte la adora
Mon cor, de esta hora en enllà.
Y si mon Amor mereix,
De aqueixa Ninfa de ayguera,
Lo premi, que cert espera;
Faremne de tot vn feix.
Per servirvos la voldrè,
Si be m' par, que poc blanqueja:
Y quant en mon Reyne m' veja,
De Vos me recordarè.
Hip. Si reix esia invenciò,
Pera remediar ma pena,
A la Amorosa cadena
La faràs de obligaciò.
Desde aquell alegre dia,
No viuràs de ta suòr;
Seràs Senyor, y Major
De tota la hasienda mia.
Gon. Que de promesas no fa
Vn Xixell de estos si ama!
Y en haver gosàt la Dama,
La menor no cumplirà
A la Amorosa cadena
La faràs de Obligaciò?
Nos convertesca en bastò,
Quem' vinga à rompre la esquena.
Seràs Senyor, y major
De tota la hasienda mia:
Y placia à Deu, qne jo sia
Vn pobre Revenedor.
Hip. Que vils pensaments, que crian,
Quant no son Nobles, los Pits!
Gon. Veja jo los meus cumplits,
Y

Y tant vils, com mana, ſian.
Hip. Quant en ſer Revenedor,
Gonſalo, ta ditxa poſes;
Farè que revengas coſes
De mes eſtima, y valor.
Ab las mes precioſas Drogas,
Que la India remota cria,
Dins de ta Revenderia,
La nata farè, que enclogas.
Los Aromas exquiſits
De Orient tindràs en ella.
Gon. Vendré, fregits en paella
Brians ab greix de moſquits: *Vanſen.*

Ix la Idolatria, y parla al oìdo del Emperador, que, arrimàt à una cadira, eſtà dormint ains lo Pavellò.

Idol. Eſta es la Tenda, hont repoſa
Lo quim porta deſvetllada;
Entrarè diſſimulada,
Puix que ningu ſem' opoſa:
Corren la cortina.
Quant mes, que ab lo verinòs
Poder, que mos paſſos guia,
Facil, y franc me ſeria
Lo pas mes dificultòs.
Acaba de correrla.
Si com zelas l' honor de ta Perſona,
Lo dels Deus immortals, Ceſar, zelavas,
Mes glorioſa farias ta Corona,
Si à ton valor ſos cultos hi meſclavas:
Eſtimár à tos Deus, molt mes te abona,
Que lo fer moſtra de tas forſas bravas;
Per dilatats eſtenen Emisferis
Los Deus, y no los Homens, los Imperis.
Ab nobles fets adornaràs ta Hiſtoria,
Si dels Ceſars antics, y valeroſos,
Reſtituint la priſtina memoria,
Te fas famòs, entre los mes famoſos:
A eternitats prolongaràn ta gloria
Los teus progreſſos, en tot temps ditxoſos:
Seràs felis; no olvides la Lley mia;
Que ſo, Gran Maximi, la Idolatria.
La q̃ algun temps vaig ſer tant celebrada
Y avuy m' eſtic mirant del tot perduda,
De gent Plebea, vil, y deſditxadá,
Invicte Maximi, ſo en poc tinguda:
En mas Aras me veig poc perfumada;
En los Temples me mir' molt abàtuda:
Si venjarme no vols, quant te ho ſuplico;
Fatal à ton Imperi pronoſtico.
A Septimio Severo immortaliza
La que à ſos Deus tenia reverencia:
Commodo ab ſas proeſas ſe eterniza,
Perque de ells no s' aparta ſa preſencià:
Lo que mes en aſsò s' ſingulariza;
Es, qui manà matar ab ſa ſentencia,
A Pare, Cap, y Preſident del Clero;
Y à Pau lo ſeu company: auguſto Nero.

Deſperta lo Emperador.
Empe. Qui mon repos interromp?
Qui mon valor acobarda?
Eſpera, Deeſſa, aguarda:
Ia per l' ayre trepa, y romp:
Ia del tot deſapareix.
Ha de la Guarda?
Ixen Silveri, y Fabi, Guardas.
Fabi. Senyor.
Empe. Qui es entràt aſſi, Traidor?
Fabi. Ningu, ſino Vos mateix.
Empe. Segura es aqueſta prova,
De que no fonc illuſiò
Fabi. Vn Corrèu, ab gran paſſiò,
Preten donarte vna nova.
Empe. Entre, y no vulla lo Cel,
Que eſta, aquella nova ſia,
De que ja la Idolatria,
Me ha deixàt ab gran recel.

Entra lo Correu, y se agenolla.

Cor. En ta guarda, Invicte Cesar,
Sian los Deus Soberans;
Peraque als Traydors castigues,
Y dones premi als Lleals.
Not' porto novas alegras,
Sino de molt gran pesar:
Pero las port', perque acudas
Al remey de majors mals.
Apenas se sabè en Roma,
Que los teus valents Soldats
Elèt, y clamàt te havian
Per Emperador Romà:
Quant los Senadors rebeldes,
Confusos, y albarotats,
A ta bona sort se oposan'
Tement ta severitat.
Y en lloc de fer alimarias,
Y ab costosos Arcs triumfals,
Celebrar la nova alegria;
Totas estas cosas fan.
A Guardià, lo que en la Africa
Iutge era Proconsular;
A qui los Soldats lo havian,
Per Cesar, tambè, aclamát.
Ab aquest Nom lo confirman;
Y à son Net, tambè Guardiá,
Ab lo mateix Nom saludan,
Y contra de Tu gent san.
Avisan à las Provincias,
Escriuen als Capitans:
Que tots junts te persaguescan,
Com à Enemic del Senàt.
Y á tots los que, en est motì,
No son de sa voluntat,
Y de la tua s' declaran,
Cruelment van degollant.
Senyor, asó es lo que passa;
Y ans que passe mes avant,
Vn tant gran inçendi apaga:
Que pot molt vn Avisàt.
He caminàt nit, y dia,
Segur, que coneixeràs
La importancia de est avìs.

Emp. Tallenli de prompte l' Cap.

Cor. Senyor, perqne culpa?

Emp. Mayra
Lo infame, grosèr, vilà.

Sil. Molt be ha esmersàt son camì.

Fabi. Ell ha fet molt bon jornal.

Fabi trau poc à poc al Correu, de las taulas

Cor. Axi m' despedeix lo Cesar?
Nom' tragáu de assi, Germà.

Fab. lo Emperador lo cap vol,
Quet' sia al instant tallat.

Cor. Ell diu lo de esta tireta.

Emp. A Italia tinc de abrasar.

Fab. Interpretacions, ni glosas,
No seguesc sino l' text pla:
Pa per pa, vi per vi,
Lo cap se te ha de tallar.

Cor. Si diu, que lo cap me talles,
Donami, Amic meu, vn tall;
Y no exirás de son ordre.

Entrasselne Fabi ab vna espenta, y torna à eixir deprompte.

Silv. Que Batxiller degollat!

Emp. Si son efectes de la ira,
Ab que los Deus agraviàts,
Per la insolencia m' castigan
De estos perversos Christians:
Iol's aplacarè ben prest,
Fent, que en sos Sagrats Altars
Sacrificis oferescan,
O hi restan sacrificats.
Ab inviolables edictes,
Mos Presidents exiràn,
Per apagar aqueix foc,
Ab la sacrilega sanç,
No ha de restar de esta taca,

En

En tot lo Imperi, vn senyal:
Terror seré de la Creu,
Y flagell dels Batejats.
A la part de Alexandria,
Hont ab major llibertàt
Aquest error se professa,
Enviarè à Marcià.
Be estic segur de son zel,
Que per l' honor tornarà
De tantas Deitats ofesas:
No ho penso mes dilatar.
Publiques' aquest Edicte,
Ab trompetas, y tabals:
Muyra lo Nom de la Creu,
Viscan los Deus Immortals. *Sen và.*

Ix Agripina en vna finestra.

Agri. Puix, que toca assi la Lluna,
Sens dupte que es mitja nit;
Y mi Senyora no tracta
De reposar, ni dormir.
Per lo forat de la clau,
Tota quetxa quetxa, he vist,
Que agenollada murmura;
No se entre dents lo que diu.
Mes la soledat li agrada,
Que las galas, ni los rics
Ioells, que li fa son Pare:
Tals joyas fessen á mi!
Per ellas se abrasa Hipolit,
Lo mes Noble, lo mes Ric
Dels Cavallers de esta Terra,
Yl' mes Galan, y Gentil.
Ab gran amor la serveixen
Altres Nobles infinits;
Y de tots junts se recorda,
Com si may los hagués vist.
Per no podrirme, esperantla,
He pres per molt bon partit,
Venir à fregar las ollas,
No obstant que nom' toca à mi.

Ix Gonsalo rebossat, baix la finestra.

Mes qui es aquest, que s' acosta?
Gon. No te cuydado del llit,
Ni de reposar mon Amo,
Mes que si fora argent viu.
A lo que jo somiava,
Ajagut sobre vn pedrìs,
Quem cridava à descalsarlo:
Ola, pren la espasa, diu,
Vesten al carrer de Barbara,
A investigar, é inquirir,
Si acás lo passeja, ò ronda
Algun rivàl enemic.
Apenas ab aquest orde
Me tocà alarma, quant vinc,
Tant lluny de enviar à algu,
Com prop de tornar, fugint.
Ademès, que costa amunt
Nom' ha vingut est camì;
Que la mia Coradella,
Tambè m' porta no se quin.
Esta Finestra es lo Cel,
Hont está lo Sol Divì,
Llum de esta vida penosa,
Que ab son influx me entretinc:
Lo Sol, vull dir, de Agripina,
Que ix, coronàt de zafirs,
Del Mar immens de sas gracias,
A serenar aquest pit.

Fa Agripina, dins, ruido de ollas.

Las ollas, sens dupte, frega
La que fregar, y polir
Pot las tacas de la Lluna:
Vejàm, si la fas eixir.
Deixa per ara las ollas,
Agripina, y feste aqui;
Despres fregaràs de espay,
Prou que fregar tens assi.
Feste en aqueixa finestra,
Quant nom' vullas favorir,

Al-

Almanco per proveirte,
De eſtos mos vlls, de llexiu.
Que com tinc lo cor fet cendra
Per lo foc, que eſtà en mon pit,
L' aygua ' que mos vlls diſtilian,
Molt be llexiu ſe-pot dir.
Ha hi deputa, vellacona,
Quint penſament ſenyoril
Te has papàt eſta vegada!
Ix, y oiràsne dos mil.
Not' deſremangues los braſſos;
Del modo, quet trobas, ix;
Que, pera ferme favors,
Arremangada t' deſitg.
Vinga lo amor ab ſas fletxas,
Ab lo arc apunt, y proviſt;
Que ſi tu lo boix empunyas,
Te burlaràs de ſos tirs.
Ab aqueix boix, Agripina,
Farè, que faſſas fugir,
Ab ſos Cepres, à Cenobia;
Y á la Gran Semiramís.
Que diré de la Paella,
Que de emvejam' fa morir,
Quant tu la prens per lo manec:
Aixim' prenguesſes á mi!
Pero es molt gran batxillera,
Que eix favor publica à crits:
No ho faria jo de eix modo,
Si tu mel' feas à mi.
Pero deixémla, per ara;
Que ſobre ella, vn' altra nit,
Farèm vna paellada
De conceptes ſufregits.

Agri. No fugen aqueixas Reynas;
Ans fuig, tu, de peraqui:
Aygua và. *Lo remulla.*

Gon. Malany; es aygua!
Es lo remoſt del courìm.
Eſcorpì cruel de ayguera,
Y Sirena fregonìl,
Mes vntada, que vn Parayre;
Y mes bruta, que vn bacì.
Vlls de verinòs calápat,
Nas de morro de cetrill,
Y morros de cul de Mona,
Cervèll de Quiquiriqui:
Digas, enemiga mia,
Ab aqueixa veu de grill,
Que es lo que has pretés, Traydora,
En aparellarme aixi?

Agri. Eſpantàll de canemàr,
Veſtigle horroròs dels llims;
Carretada de baſura,
Tall de Penjàt eſtantis,
Figura de drap de Arràs,
Y mes ras, y mes podrit,
Que vnas ſoletas de mitjas,
Que han durát ja quatre Eſtius.
Si eix cap de porra de claus,
En lloc de memoria, dins
No hi te fiambre de mona,
Recordát' be del que has dit.

Gon. Diga, la molt Vellacona,
En què paraulas pequí?

Agri. Eſcolte, lo Guitonàs,
Y veurà, com eſtà Mix.
No ha dit que aqueſta fineſtra
Es ſon Cel? puix vinga aſſi:
Si aqueſt Cel li dona pluja,
Encara ho deu agrahir.
De mi diguè, que era vn Sol;
Y jo perque no morìs
Diſſecàt ab mon calor,
De aqueſt modo el remullì:
Ab que en la Mar de mas gracias,
Be, com la Sipia m' portì;
Que dels Peixos, que la caſſan,
Tirantlos tinta, s' deſix.

Gon. Sis' porta com Sipia, ò Congre,
Vna

Vna cosa li se dir:
Ques porta vellacament,
Ni fa burla s' pot sufrir.
Y si diguí, que era vn Sol;
Ara me interpreto, y dic:
Que entenguí Sol de paella.
Agri. Per Iupiter Sant, fino ix
De tot lo entorn de esta Casa,
Y m' ronda mes per assi,
Que ab esta ma de morter,
Eix cap de porc li he de obrir.
Diu dins Santa Barbara.
Bar. Agripina?
Agrip. Mi Senyora.
Barb. Portem lo llibre, en que llitg;
Peraque ab ell me entretinga,
Lo que resta de la nit.
Arip. Quin' altra tecla! ja va,
A ella ho pots agreir. *A Gonsalo.*
Sen va Agripina.
Gon. Escolta, Amor meu, espera:
Traspostada se es, en fi. *Apart.*
Io resto ab lo que ha passàt,
Ab las entranyas torradas,
Y las robas remulladas,
Com bunyol exaropàt.
Confes, que ab molta raho,
Agripina me ha avorrit;
Y puix que fea li he dit,
Aixim' deixa en infusiò.
A mon Amo esperarè
Devall de aquellas porxadas;
Y ab llagrimas distilladas,
Tanta humitat creixerè.
Corren vna Cortina, y descobres' la Santa, arrodillada, ab vn llibre, en vn humillader.
Bar. Puix que ab los raigs Divins de vostra Gracia,
De mon pit las tenebras dissipàreu;
Suplicvos, ò Gran Deu, que tambèu's placia
Proseguir la mercè, que comensareu:
Y ab amoròs auxili de eficacia,
A mon Enteniment, à qui mostrareu
Lo error, y vanitàt de Idolatria,
La verdadera Fe donèu, per guia.
Desenganyada estic dels Dogmas falsos
Ab quel's Gentils, perdent sa gentilesa,
Per camins de Virtut estàn descalsos,
Sols en idolatrar tenen prestesa:
Donàu, à mos proposits mes realsos,
Y cumpliràs en mi vostra promesa,
Si afavoriu, Senyor, à quiu's invoca:
Nou's troben sort pregarias de ma boca.
Vaya, Deu meu, Espós Soberà, vaya;
No tarde l' favor vostre; vinga, vinga:
Si estàu eternament en atalaya,
No mostrèu, q̃ descuyt vos entretinga
Miràu, q̃ l' molt patir, al cor desmaya;
Ajudaume entretant, que vida tinga:
La pena, y sentiment del tot me postra;
No desempareu, no, la Esclava vostra.

Desmaya la Santa, y apareixli vn Angel, ab vna Corona de Flors en la ma.
An. Not' queixes, Barbara hermosa,
De quel' teu Espòs Divì,
No vol mostrarte la cara,
Tot son amor encubrint.
No tens l' Anima prou neta,
Fins que Valentì, venint
De Alexandria, t' bateje,
Deixante Humà Serafi.
Acconsólat', entretant,
Ab aquest present, tant ric,
De flors, certissim pronostic
Del fruyt, que has de conseguir.
Pòsali

Pòsali lo Angel la Corona, y desapareix. Se recobra del desmay la Santa, y entretant diu:

Bar. No fages, llum Soberana,
A mon cor alivio dona;
Pero, qui te la Corona,
Perque mes premi demana?
Que gran favor! que finesa!
Que Prenda! O etern Espós!
Que hermós, que devéu ser Vos!
O! desitjada Puresa,
Quant te tindrè? ola, Porfiri?
Argripina?

Ix Agripina.

Agri. Mi Senyora.
Bar. No acaba aqueix?
Agrip. De aqui vna hora,
Ques' posa als vlls vn coliri.
Bar. Ix Porfiri sens tardansa,
Faràs vna deligencia.

Ix Porfiri.

Por. Vosté tindrà paciencia,
Puix que, ab ella, tot se alcansa.
Bar. Porfiri, ab presteса, t' prego,
Que vajas à Alaxendria.
Por. Quant camino abans de dia,
A cada pas ensopego.
Bar. A Valentì avisaràs,
De que vinguia à visitarme.
Por. Alas lo Amor ha de darme;
Dintre breu temps me veuràs.

Parla Porfiri, mentres sen và, ab Agripina.

Tant, minyona, m' tens confús,
Que alegre men' vaig tothora.
Agrip. Porfiri, ja fossas fora,
Y que non tornes may pus.
Bar. Omplan, Señor, mon Cor buyt,
De gracia, vostres favors:
Mon Cap gosarà las flors,
Mon Cor logr普rà lo fruyt.

SEGONA JORNADA.

Ix vn Arquitecte.

Arq. No hi ha cosa, que mes sia
Indigne de vn Menestral,
Que el oci, quant son cabal,
Son las dos Mans, y lo Dia.
Iames tant gallarda Gent
Tinguí, com en esta faena:
Bravament se han donàt peña,
Per això s' feu promptament.
No voldria que arribàs,
Esta semmana, lo Vell;
Perque, sobre l' capitèll,
De lluny sas armas miràs.
Abans, que passen sis dias,
Pens' plantarli vn Estandart,
Ab la propria trassa, y art,
Que lo de las Galerias.

Ix Santa Barbara.

Bar. Entrarè, ab vostra llicencia,
Mestre pera veurer la obra.
Arq. Nou ser, y nou llustre cobra,
Senyora, ab vostra presencia.
Si es tant sabùt lo guany nostre,
Sempre que assi devallàu,
Com llicencia demanàu,
Pera veurer lo que es vostre?
Bar. Provar vull, si l' que dièu,
De eixa manera ho sentiu.
Arq. Tot lo que ma llengua diu,
En la obra, tambè, ho veuréu.
Bar. En esta conformitàt,
Dic Mestre, que gustaria.
Arq. He de fer, Senyora mia,
En tot, vostra voluntát.
Bar. Que entre aquellas dos finestras,
Ne obrissen vna altra igual.

Arqui-

Arq. No haurian advertit tal
Los Arquitectes mes destres.
Estará graciosament:
Mes Discorro, quant partì,
Que fossen dos, me advertì,
Las finestras, solament.
Bar. No temàu algun disgust:
Que quant mon Pare vindrà,
Molt satisfet restarà,
En saber que fonc mon gust.
Arq. Eix gust ma trassa governa;
Y com ne restèu pagada,
Faré la Torre trepada,
Com si fos vna llanterna.
Bar. Llanterna vull jo que sia;
No don llum, ans, que la prenga;
Llum, que la vista no ofenga,
Y m' cause vn alegre dia.
De esta llum los guiadors
Tres serán; puix tambe en ella,
Ab ser vna sola, y bella,
Hi ha tres distincts resplandors.
Arq. En summa, que jo farè
Tres finestras (ab avis)
Que si l' Senyor me renyis,
A Vos la culpa darè.
Bar. Ion' daré satisfaciò.
Arq. Sian las finestras tres:
Vejau si ni volèu mes;
Voleune fer quatre?
Barbara. No.
Entrèm allà, y miraré
Mes de cerca tota l'obra.
Arq. A causa de la manobra,
No està lo puesto molt be.
Eixa vostra roba no era
Per entrar, Senyora, allà.
Bar. En l' Anima, Mestre, està
La netedàt verdadera.
Ixen Porfiri, y Valentì,
Porfi. Ia es arribàt, Valentì,
Lo punt que tant desitjavau;
Y per lo qual me donavau
Tanta pressa en lo camì.
No hi ha algun treball perdut;
Si ve.l° fi de la Iornada;
Ni medicina pesada,
Si ab ella s' cobra salut.
Aquell gran Palau de allá,
De la Torre tota nova,
Es Casa de la que prova
De las nostras camas sa.
Miràuvos aquell Balcò,
Que sol se mostra tancàt:
Es lo Cel ennuvolàt
Del Sol de sa perfecciò.
Valen. Anem al que mes convẽ,
Porfiri, feu que jo veja
A Barbara; per qui enveja,
Ab rahò lo Cel me te.
Que si lo Cel se esmerà,
En ferla graciosa, y bella;
Mes gracia plourà sobre Ella;
Desdel Cel de aquesta Ma.
Puix ve per casamentera
De esta Dama ab tal Senyor,
Iust est, ques' moga ab calor.
Porfi. Serà de aquesta manera:
Alli en aquella osteria,
Entretenirvos podrèu;
Y ab tots dissimularèu
Lo designe, que assi u's guia.
Es molt gran regaladora
La Hostessa de vn foraster;
Y quant gasto voldrèu fer,
Lo pagarà mi Senyora.
Advertiu be, que es tant franca;
Que mes contenta estarà,
Quant mes lo gasto serà;
Y avisareu si res manca.

Vaig à donarli la nova,
De que arribàu ab salut. *Sen va.*
Valen. Vuy, Senyor, la juventut
De aquesta Aguilas' renova.
Vostre favor Celestial
A mas accions acompanye,
Fins, ques' purifique, y banye
Dins de la Font Baptismal. *Vasen Val.*

Ix Santa Barbara à vn Iardi, ahont hi ha de haver vna Font, y vna Columna de pedra.

Bar. Pensa mon Pare, y Senyor,
Quant me véu tant retirada,
Que tinc l' Anima gelada,
Y que no se, qae es amor:
Si ell viu ab aquest error,
Mon cor lo contrari sent:
Ay amoròs pensáment!
Ay suávissima pena!
Ay dolcissiima cadena!
Ay apassible torment!
Amàt Espòs Celestial,
Vinga ja l' alegre dia,
En que de l' Anima mia
Prengàu possessiò cabal:
La macula original
L' aygua Sagrada la rente,
Y lo esperit Sant se assente
En ella de tal manera,
Que li don' Fé verdadera,
Y ab dons de Gracia l' aumente.
Mày, ab desitg tant ardent,
Serca la Cerva ferida
La Font, de qui espera vida,
Yl' remey de son torment:
Com mon Cor continuament
Desitja la Font Sagrada,
Hont la fletxa enarbolada,
Quel' Enemic me tirà,
Son cruel veri perdrà
Restant jo neta, y curada.
Tant estremada ventura,
Tant inestimable be,
Sens dupte, l' conseguirè
En esta Font clara, y pura:
En esta Columna dura,
De qui mon Be ha de emanar,
Aquella vull adorar,
Hont à mon Deu assotaren;

Fa vna Creu ab lo dit Polser la Santa en la Columna, y se queda la Creu impressa.

Y de esta en que lo clavaren,
Vull, quem' fassa recordar.
Mes ay! cosa may oìda,
Enigma, no molt obscur:
La Creu en lo Marbre dur,
Ab lo Dit, resta imprimida:
Amor de la mia vida,
Est tant gran miracle fa;
Que el cor fem' alegra ja;
Y confio; que no estàu
(Puix tal joya me enviàu)
Molt lluny de darme la ma.

Ix Porfiri.

Porfi. En hòra bona, Senyora,
Veja vostra bella Cara:
Assi so, y no ho crec encara.
Barb. La mia sort se millora.
Sias molt ben arribàt.
Por. Perque, à peu ferm, vos servesca;
Y l' Mon á peu no midesca.
Barb. Pues: com te trobas?
Porfiri. Cançát.
Barb. qne rahó m' tornas, Porfiri,
Del que tant te encomani?
Porfi. Que me ha de fer est cami
Parar en lo Cementiri.
Pensi ja may arribar,
Tant me veya despeát!

Bar-

Barb. Tot ton mal ſerà curàt
Ab vn gentil berenar.
Mes digas, per mon amor,
Com axi à peu arribares;
Puix que diners ten' portares,
Pera tractarte millor?
Y ab que companyia vens?
Nonm' tinguias ja mes ſuſpeſa.
Porfi. La mitat ſon' tinc deſpeſa
De la moneda.
Barbara. Axi, tens
Mes culpa, puix que guardant
Lo menys; al mes arriſcares.
Porfi. Ab pocas rahons, y claras,
Me vull anar explicànt.
Quinſe dias ha, Senyora,
Que ab voſtre ordre partì;
Calsìm vna bota juſta;
Perque no me imaginì
Anar, com feu lo mal Metge,
A caball, y à peu venir.
Prengui poſtas, y prenguera,
En lloc de magres Roſſins,
Hipogrìfos, ſil's trobàra:
Tant vos deſitjo ſervir!
Arribat Alexandrìa,
Las voſtras Cartas donì
A Origenes, que al momento,
Al Bisbe las feu llegir.
Gran ſatisfaciò n' tingueren;
Y en lo punt vn Valentì,
Home mes axut que vn ſuro,
Feren que vinguès ab mi.
Ia tenia jo dos poſtas
Arrimadas al pedris
De caſa de aqueix bon Home,
Y eſtavam pera partir;
Quant tot eſcandelizàt:
Io à peu pens' anarhi, diu;
Puix à peu los Sants Apoſtols,
Feren molt mes llarcs camins.
Ara ajudaume à compendrer
Lo dupte gran, que tinguì
De acceptarlo per Peò?
Confes', que tentat me viu;
Pero en fi la corteſia
Poguè obligarme à venir,
Com ell al peu de lu lletra:
No ſerà poc, ſi m' reìx.
Ell es arribàt, Senyora
Y en aquell Hoſtal vehì
Eſtà eſperant voſtre ordre.
Barb. Portalme al momento aſſi:
No dilates ma ventura;
Mira, quel' cor entretinc
Ab vna enceſa eſperanſa,
Y ab vn abrasàt deſitg.
Ves, portem' preſt aquell Angel.
Porfi. Mes ſi de aquell Alfaqui
Eſtaria enamorada? *Apart.*
Que gentil eſmers!
Barbara. Què dius?
Porfi. Dic, Señora, que al momento,
En ſa companyia vinc. *Sen và.*
Bar. ves, que lo Cel te proſpere;
Y ab ſa Gracia te illumin°.
Ia del Celeſtial Eſpós,
Eſtà molt prop la vinguda;
Ia mon cor ſas anſias muda
En alegria, y repòs.
Ia de la nit tenebroſa,
Ab que tant cega m' he viſt,
Deſterra lo manto triſt,
Là llum del' Alva gracioſa.
Ia del Ibern lo rigor
Aplaca la primavera;
Y à ſa cara horrible, y fera,
Li dona gracia, y calor.
Ia ſe ablaneixen los Marbres;
Y al sò dels Aucells ſuàu,

 Fent-

entme à modo de Saràu,
Dansan las fullas dels arbres.
Prenunci de mas Sagradas
Bodas es lo Peix, que à molas
Ix, salta, y fa cabriolas
Ab las cuas argentadas.
Mes com se compatirá,
Ab vn acte tant sagràt,
Lo error, y la vanitàt
De tants Idols, com assi hi ha?
Pero no sols donarè
A est dupte la solució,
Sino la resoluciò,
Ab los trossos, quen' faré.

Romp los Idols.

Semblants à vosaltres sian
(Simulacres falsos, vans)
Los qui u's feren de sas mans,
Y de vosaltres confian.

Ix Porfiri.

Porfi. Pecador de mi! Senyorá,
Que estrago es aquest tant gran?
Los Deus se agraviarán.

Bar. Sols à vn Deu mon cor adora.
Tot lo demès es error,
Ab quel' Dimoni u's enganya.

Ix Valenti.

Val. O! rara, è insigne hasanya.

Bar. O Pare, Mestre, y Senyor!
En bon punt me fonc promesa
La vostra bona vinguda;
No perque jo vulla ajuda,
Pera tant humil empresa:
Mes perque u's assegurèu,
Que qui als Idols axi tracta,
De sa adoraciò s' retracta,
Y adora no mes que à vn Deu.
Per son zel, y amor Divì,
Ministre Sant, vos promet;
Que l' que dels Idols he fet,
Ho deixerè fer de mi.
Axi, sempre ho penso dir.

Val. Qui u's vedará l' aygua pura?

Bar. Ningu, puix tant Be m' procura
Lo Deu, per qui he de morir.

Val. Acostemnos à la Font.

Barb. Anem à la Font Divina.

Val. A la Gloria u's encamina,
Sobre las ayguas, vn Pont.

Bar. Podrè l' jo indigne passar?

Val. Passarèulo ab la Divina
Gracia.

Porfi. Digasme, Agripina,
Lo que de esta Gent te apar?
Tu, que ab vlls de Lince passas
Set parets, y mil pits obras;
Digàs, si aqueix Pont descobras?

Agri. Gens de admiraciò non' fassas;
Perque es, per la major part,
Esta Gent, encantadora.

Porfi. Avisa, doncs, ta Senyora.

Agri. Iupiter de tal me guard'
Te asò per resoluciò:
Que apenas de algun criàt,
Ve l' consell ben escoltàt;
Quant mes la reprehensiò.
En est punt, Senyora mia, *A la Santa.*
Passa Octavi l' Senador;
Y diu, que dorm mi Senyor,
Esta nit, en la Alqueria;
Y que demà serà assi,
Sens dupte, pera dinar.

Barb. Vulla l' ab salut portàr
Deu, y illuminarme à mi.
No dilateù, Sant Prevere,
Pera aquestos, la vostra obra;
Ni temau quant se descobra,
Que ma fe no persevere.
Que l' cor no tindrè quiet,
Fins, que lo Cel done trassa,

Que

Que jo confesse en la plassa,
Lo que assi fas en secret.
Val. Tal animo, y tal valor,
Filla moltissim mereix;
Puix, sens dupte, proceeix
De vn perfet, y gran amor.
Aqueix fet tant soberà,
Que heu obràt ab tant just titol;
Diuse en lo setè Capitol
Del Deuteronomi Humà.
Ma llengua ruda nou's cansa;
Ni u's preten catequizar;
Que la que aixi sol amar,
Lo fi de la Lley alcansa.
Vull, Senyora, aconsolarvos:
Daume aqueix Vel per tovalla;
Llevauvos eixa gandalla,
Peraque puga lavarvos.
Voleu esser batejada?
Barbara. Vullho.
Val. Digàu, si ho volèu?
Barbara Vullho.
Val. De cor ho diéu?
Bar. Vullho, tercera vegada.
Val. *Ious' Batejo, en nom del Pare, Y del Fill, y del Sant Esperit. Amen.*
Canten dins. Vuy Christo à Barbara envia,
Vn joell de de tal valor;
Que prop de son resplandor,
Es Nit obscura lo Dia.
De vn cristall, com l' aygua pura,
Est joell està esmaltàt;
Y ab tanta gracia es obràt,
Que mil segles eterns dura.
Guarneixlo aquell Or, que cria
De Deu sol lo etern calor;
Que prop de son resplandor,
Es Nit obscura lo Dia.
Vuy Christo à Barbara envia,
Vn joell de tal valor;
Que prop de son resplandor,
Es Nit obscura lo Dia.
Ix de vna broma vn Angel, que espargeix Confits, y aygua de Olor.
Porsi. Quet' par de la pedregada,
Agripina?
Agri. Lo quem' par,
Es, que deuria durar
Per tota aquesta vesprada.
Porsi. Mentras dura, jo serè
Sacristà; que suposát
No passa la tempestat,
Las barras repicarè.
Agri. Io fare l' mateix, per ara,
Y nom serà cosa impropria;
Que en fi es aygua de Angels, propria,
Pera ferme bona cara.
Barb. Ia la Gloria de ser vostra,
IESVS amát, alcansì;
Y ab la gracia que rebì,
Lo fer enemic se postra.
Rompèu del tot son orgull,
Fent, que l' cruel no pretenga
Rendirme; y que jo no ofenga
A qui tant adoro, y vull.
Val. Tal, Senyora, succeeix
En las plantas ordinarias;
Que las extraordinarias
Virtuts, lo Cel medra, y créix;
Qui jamay de Aron la Vara,
Florida, dintre vna nit?
Qui lo Baculo florit
De Ioseph, imaginàra?
No sou tendra Planta, no;
Sino tant gran Arbre ja,
Que á molts Devots donarà
Sombra de intercessiò.
Barb. Anem á pler, Valenti,
Que so vna cosa dolenta.
Por. Tal, com es, molt be m'contenta;

Si me la dassen à mi.
Val. Miràu, que es tenir en poc
La Gracia, que haveu rebuda,
Que tot ho neteja, y muda.
Barb. No vull dir axò tampoc.
Sino dic, que en mi perilla,
Si Deu nom' te de sa ma:
Molt en son lloc estarà,
Que pregueu per vostra Filla.
Val. Io, Senyora, v's servirè,
Sempre tenintvos present,
Quant à Deu Omnipotent
Sacrifici oferirè.
Pero, sis' batejarian
Aqueixos vostres criats?
Barb. Si estiguessen preparats,
Mes que ditxosos serian!
Digaulosne alguna cosa.
Val. Fills, si l' Batisme volèu,
Prest la Gracia alcansarèu,
Que vostra Senyora gosa.
Seguiu esta vocaciò,
Que à vida eterna v's convida.
Agri. Io de cap, so vn poc humida.
Porfi. Io patesc destillaciò.
Agri. Per adobar mos cabells,
Mel's acostumo rentar;
Y à las horas, quant me par,
No hi he menester consells.
Porfi. Puix tal ocasiò m' donáu,
Senyora, vull confessarvos;
Que temo pugàu lloarvos
De la fe que professàu.
No fundèu algun agravi
Ab mes rahons llibertadas;
Que vn simple, moltas vegadas,
Dona bon consell à vn Savi.
Advertíu be, que l' quart dia,
Que ab tant desitg de servirvos,
Seguia, per obeirvos,
Lo cami de Alexandria.
Vn Gentilhom' de Alemanya,
Que en vn Hostàl encontrì,
Entre altres, me advertì,
De vna nova prou estranya.
Dient: Quel' Emperadòr,
Per tenir als Deus propicis,
Fa, dels Christians, sacrificis;
Yl's persegueix ab rigor.
Y entre altres, que ha enviàt
A Provincias diferents,
Perque á forsa de torments,
Borren la Christiandat;
Al President Marcià,
Mes brau, que Tigre, ò Lleò,
Ab molt ampla commissiò,
Esta Terra assenyalà.
Aquell, que va vomitant
Flamas de furor, y de ira;
Que sols se alegra; y respira,
Catholics atormentant.
Segons lo temps, que ha passàt,
No pot ser molt lluny de assì;
Y prest farà lo Botxi
Mes mal, que no vn Renegàt.
Agrip. Air diguè à vns Cavallers;
Octavi, quant me parlá,
Que ell, y mi Senyor, demá
Veurèm en estos carrers.
Porfi. Iom' fico dins de vna cova;
No veurè sa cara inica:
Miràu, com se verifica
Prest aqueixa mala nova?
Io, com per ruì la tinc,
Pera sempre la callára,
Si la ocasiò no ho portàra.
Argip. Ab eix pensament comvinc.
Barb. Pera mi no es desventura,
Que vingan eixos Tyrans;
Antes be lo etern descans,

De

De est modo, se m' assegura.
Pensàvau, quem' donaria
Gran pesar, y alteració,
La nova, en que ma aficiò
Funda tota sa alegria?
Mon cor, en lloc de entristirse;
Deixe ja lo vestit negre;
Y ab aquesta nova alegre,
De Carmesi vol vestirse.
Armarse tambè preten
De la Creu, ab tal constancia,
Que exedesca à la arrogancia,
De qui lo seu Nom ofen.
Executen son rigor
En esta Carn delicada,
Que l' Anima, assegurada
Te lo Celestial Amor.
Vesten', Porfiri, en bonhora;
Y tu, Agripina, segueix. *Sen va la Santa.*
Porfi. En mans de son gust la deix.
Agri. Mon Cor sa desditxa plora:
Porfi. Lo meu està tremolant,
Del que son Pare ha de fer,
Quant tot se vinga à saber.
Agrip. Tambe ho aguardo ab espant.
Cremarme ha aqueix Valentì
Si de prompte no sen và:
Però serà l' que podrà;
No men vinga mal à mi. *Sen van.*
Ixen Hipolit, y Gonsalo de Soldats.
Gon. Molta diferencia hi ha
De vn temps à vn altre, Senyor:
You's he vist Esclau de Amor,
Y ara famòs Capità.
Hip. De manera, que imaginas,
Que, puix que tant me allunyì,
De Barbara me olvidí,
Y sas Perfeccions Divinas?
Del tot Gonsalo te enganyas;
Que al amoròs pensament
No li fan impediment
La Mar, los Rius, ni Montanyas.
A Nicomedia lo envià
Esta ma trista memoria;
De ahont ab visllums de Gloria,
Torna á donarme alegria.
No penses, perque me honrà
Maximì de tal manera
(Que apenas Soldàt seu era,
Quant me feu son Capità)
Que à la mia Ingrata bella
La obediencia neguì:
Ab las mans à Maximì
Servesc, y ab lo cor à ella.
Gon. Credit vos dona bastant;
Que ni ab mi Amor ha fet figa,
Puix Agripina me obliga,
Pera sentir altretant.
Hip. Com dius altretant, Grossèr,
Si essent Divina la causa,
Que mon estrany amor causa;
Etern efecte ve ha fer?
Si sempres' sol conformar
Lo efecte ab la causa sua;
Com á causa humil, la tua,
No pot gran amor causar.
Gon. Si ell haguès vist à Agripina,
Desdel Sol de vna Caldera *Apart.*
Tronar, y plourer, diguera,
Que tambè es causa Divina.
Hip. Que dius?
Gon. Dic, que tal, ò qual,
Sap lo Cel, si pena m' dona
Ma amorosa Agripinona:
Cada vn se dol de son mal.
Hip. Retiremnos à esta part,
Deixat de parlar de Amor;
Que assi ve lo Emperadór
Ab lo Princep.
Gon. Que gallart! *Sen van Ipolit, y Gon.*

Ixen lo Emperador, y lo Princep.

Empe. Gran cuydado interromp à mon sossego,
Considerant fortunas tant adversas,
Ab sas porfias lo Senàt tant cego,
Buscant impertinencias tant diversas:
Ajuda à mon valor, Princep, te prego,
Acabaràn sas temas tant perversas:
Axi com viva flama crema al óli,
Ha de abrasar lo foc l' alt Capitoli.
A pesar de malicia tant estranya,
Vn Monarquic Govern me solicito;
Ab valent forsa, y ab astuta manya,
De dependencias mon reynar desquito;
Ab lo Exercit, que tinc en la Campaña,
En mi à Alexandrò Magno resucito:
No hi á de haver algu en tot lo Emisferi,
Que absolut no obeesca á mon Imperi.
Prin. Pare, y Senyor, en quant mas forsas basten,
No he de degenerar de mon llinatge;
Ni tinc temor, q̃ mos intents contrasten,
En lo punt se comensa lo viatge:
Lo asòt de la venjansa, es be, que tasten;
No ha de alcansar perdò gent tant salvatge:
Als ques' postran humils à vostre Trono
Llastima tinc, als altres no perdono.
Em. Sobre manera ton valor me agrada,
Princep, pero per ara aquella Guerra,
Ab que se verà Armenia conquistada,
Està impedint la Guerra de esta Terra:
Deixa, que tinguia si aquella jornada;
Y al mateix punt à Roma, que tant erra,
Entrant per sas Mars, y per sas brechas,
Rendirà las Espasas, y las Fletxas.
Es possible, que tant Hipolit tarde,
En darme avis, si avant, ò atras camina?

Ix Hipolit.

Hip. Iupiter Summo, Gran Senyor, te guarde,
Puix los teus alts designes encamina.
Emp. Alsa al punt, General, fes que no aguarde
A saber eixa Historia peregrina.
Prin. Refereixho ab ton clar, y viu ingeni.
Hip. Escolta doncs, Senyor, lo estrago Armeni.
Apenas, Cesar invicte,
Tas ordenadas Esquadras
Se encaminaren à Armenia,
Per dar assalt à sas Plassas.
Quant, ab confusos rumors,
Se alborotà la Comarca,
Certa tement la desditxa,
Segura veent la desgracia;
Sempre infalible pronostic,
De ton nom, y de tas armas;
Gent va juntar numerosa
Armenia ab gran arrogancia:
Que com may se veu vensuda,
Tambe evitarho vol ara.
Exercit tant gran formà,
Que casi guarismes faltan,
Per comensar à contar,
Lo que contar may se acaba.
Sols se dir, que á tas Legions,
Tant, en numero, avansàran,
Que no sols (cosa es de credit)
La gent se veya doblada;
Sino, que à cada Soldàt
Dels teus, en la part contraria
Lin' correspponian deu;
Que es deu? quaranta, ò sinquanta;
Ab que part de son Exercit,
A tot lo nostre igualava.
Al menjar Provincias fertils
De sustento eran escassas;
Y al beurer, Rius caudalosos,
Casi restavan sens aygua.

Posàremnos vista á vista,
Ocupant tanta Companya,
Que sobre quel' Pla tenia,
Quatre lleguas de distancia.
Clos aixi naturalment
Ab dos fragosas Montanyas,
No obstant, nos aparexia,
Que ambits estrets ocupavan.
Lo teu nom, y lo dels Deus,
(Nort en aquella Batalla)
Tant valor los influiren
Als teus, que ja desmayavan,
Que intrepidos envestiren,
Sense temor de la Parca.
Apenas senyals oìren
De envestir, quant (cosa es rara!)
Comensaren tal destrossa,
En Enemics, que matavan;
Com si en aquella palestra,
La Humana Especie acabara.
No has vist aucells de rapinya,
Que áb feresa molt estranya,
(Essent dos, ó tres no mes,)
Envesteixen ab gran rabia,
Moltas timidas Palomas,
Que al mateix punt espantadas,
Fins la sombra las assombra,
Y no acertan de turbadas,
Bolant à las suas Torres,
Per escapar de sas garras?
Aixi covarts los Armenis,
Veent lo valor, ab que matan
Los teus Soldats, tant temian;
Que alguns matava la Espasa,
Pero peral's circunstants,
La sombra sola bastava;
Que per fugir, com se vulla,
Allì l's tallava las camas.
No puc callar mos progressos,
Que com pretenc, mas hasanyas,
(Perque asseguran mós merits)
Es molt just, que iscan à plassa;
Io sol, y esta Espasa tua,
Prenda de tà ma Sagrada,
Obràrem tants grans prodigis,
Que ans faltaràn las paraulas,
Que falte, que dir ab ellas:
Tantas sas obras son, tantas!
Los Peòns no resistian;
Fins los Càvalls se glassavan,
Sino ab lo foc, que jo treya,
Quant los forts elms derrotava.
Quedaren sos ylls tant cegos,
Que com en fina balansa,
Sens inclinarse, suspesos,
Immobils sempre esperavan.
Era, en fi, rayo lo foc;
Y fins las Celestes salas,
Del ruido, que movia,
Responian atronadas.
No faltànt tampoc la pluja,
Ab tempestàt tant estranya,
Matisantse de las gotas,
Fins à las fullas mes altas,
De las que escalas del Cel
Se veyan altivas plantas.
Si lo que he dit, not' admira,
Escolta cosas mes raras.
Per poder dèsordenar
Vn Tercio, que peleava
Ab resistencia invencible,
Entretenint la Batalla,
Haguì de passar lleuger
Vna mal formada Rasa:
Empero vaitg advertir,
Que tant la sanc abundava;
Que era del tot impossible,
Sens ofegarme, passarla.
A les horas resolùt,
Tants difunts mon bras arrastra;

Que

Que de pont varen servìrme,
Y per ell à la altra banda,
Acompanyát de alguns peons,
Poguí passar, y acabada
Estiguè la funció,
Ab la vista de ma Cara.
Sols quedava à la victoria,
Pera del tot coronarla,
Que atreviment, com lo meu,
Ma vida dant á la fama,
Fes alguna resistencia
A vna carrossa, falcada,
Que inicament, en lo Exercit,
Desordes raros causava.
Lo Rey estava dins ella;
Ab que, pera venerarlo,
No per temor, que tinguès,
Dissimulava ab grans basca:
Empero, veent lo perill,
Y tanta sanc escampada,
Volguí pujar à rendirlo:
De vn salt passí la barana,
Y lo Rey ab son valor,
(Lo tenir sanc Real basta)
Per defensar son presidi,
Me doná dos estocadas,
Que l' Anima ja tenia,
Per anarsen, porta franca.
Ab la ma esquerra tapì
Las sanguinolentas nafras;
Y la dreta ma, atrevida,
La Real persona mata,
Ia que patir captiveri
No volguè: presumciò vana,
No estimar vida rendida
A tant soberà Monarca!
Acabada la Victoria,
Tant vivas foren mas ansias,
Que Correu no remetì,
Ni menos te avisì ab cartas;
Volent guanyarme, Senyor,
Las albricias preparadas.
Y peraque no vaciles,
Gran Senyor, de la contada
Relació duptant, ja venen
Embaxadors; ells declaran
Tot lo que ha passàt; à ells cregas:
Iscàu, Gonsalo.

Ix Gonsalo.

Gonsalo. A Deu gracias,
Que ja podrè obrir la boca,
Y que per mi hi haura tanda.
Gran Senyor, ja son aqui;
Ia ban entrant per la Sala.

Emp. Gran alegria he tingut.

Prin. Io la he tinguda estremada.

Ixen dos Embayxadors ab vna bacina de plata cada qual en las mans. En la vna bacina ha de haver vn Ceptre, y vna Corona en la altra.

Emb. 1 Gran Senyor, si en ta Clemencia
Carinyòs amparo troban
La menos distant provincia,
Y la Nació mes remota:
De tal benignitat vsa,
Ab los que postrats, te adoran.

Emb. 2 Monarca August, de qui espera,
Tos Vassalls misericordia,
Deixa l' rigor per superbos;
Als rendits, y humils perdona.

Emb. 1 Est es lo Ceptre de Armenia.

Emb. 2 Esta es tambe la Corona.

Emb. 1 Armenia, Senyor, es tua.

Emb. 2 Mìrau com à cosa propria.

Empe. Princep, mereixen perdò?

Prin. Si, Gran Senyor; puix per forsa,
Obeint al propri Rey,
Furtuna à tos peus los postra.

Emp. Gran govern! Tu has de ser, Princep,

Rey

Rey de eixa Terra famosa:
Gose esta Corona, y Ceptre
Posali la Corona, y li dona lo Ceptre.
Qui de Rey ha donat mostras.
Visca lo nou Rey de Armenia;
Y reyne eternitats moltas.
Tots. Visca lo nou Rey de Armenia,
Y reyne eternitats moltas.
Gon. En fi, que rebentaria,
Gran Senyor, si no ho diguès:
Fassan vostes testimoni,
Embaxadors estrangers,
De com lo Senyor Gonsalo,
En estrem va ser valent:
Aixi succehi lo cas,
En lo Pla de Gran Estel,
Prop las Montanyas de Armenia,
Vn Dimecres à las tres:
Varen tocar ha matarse
Dos Exercits de Guineus:
Com jo so estàt tant gallina,
(Aquella Guerra tement)
Posim' á mitja requesta
Desobre de vn tosalét.
Des de allí vaig pelear,
Y per ajudar als meus,
Cridava: Muyran los lladres;
Si bè non' feyan may res.
La raho prou se veu clara;
Y es, perque estava lluny de ells,
No ho midí, mes casi, casi,
Tant com hi ha de assi al Cel.
Si no vaig morir allì,
No fonc perque no ho volguès;
Sino sols pera guardarme,
Pera mes heroics Fets;
Puix sempre, que se oferesca,
Farè, Senyor, lo mateix:
Que si, com pera fugir,
Cames tinc, enteniment
Tinguera, llastima fora,
Que nom' fessen Conseller.
Emp. Ia, Rey, si haveu de fer Gremi
De Privàts, y Afavorits;
Feu quel's merits exquisits
De Hipolit, tingan son premi.
Prin. A son franc arvitres' dona,
Que tot lo que vulla s' fassa:
Y encara no li don' massa,
Puix que li dec la Corona.
Empe. Aixi vostra Monarquia,
Princep, se dilatarà.
Hip. Aixi, tambe s' lograrà,
Gran Sényor, la ditxa mia.
Prin. Doncs, que demanèu, vos mano,
Lo que Vos estiméu mes.
Hip. Exesśiu lo premi es,
Señor, que postràt demano. *Se agenolla.*
Prin. Álsauvos, y sens recel
Demanáu.
Hip. Aixo m' confon:
Molt mes val que tot lo Mon;
Que es vna Prenda del Cel.
Per ella mon cor se aflitg.
Prin. Demanàu, lo que vullàu.
Hip. Puix eixa opciò me donàu,
Barbara es lo meu desitg:
Ella fonc ma llum, y guia,
En quantas cosas he obràt:
De ella estic enamorát.
Prin. Puix Barbara, vostra sia.
Y per sustentar tal Prenda
Ab faulto extraordinari,
Del diner de mon Erari
Podrèu fer famosa renda.
Emp. Y jo tambe, de part mia,
Perque quede ben premiát,
Vull, que sia nomenàt
President de Alexandria.
Gon. Que donàu à mas hasanyas?
Prin

Prin. Demana vna cosa bona.
Gon. Tinc por, que si deman' Dona,
No me implique ab grans maranyas,
Prin. Com los teus merits son pocs
No alcansan premis Reals.
Gon. Que, fugir à peu descals,
Acàs, es cosa de jocs?
Emp. Acabe, que me amohina.
Gon. Poc val lo que vaig obrar,
Y menos vull demanar;
Puix sols pretenc à Agripina.
Empe. Tua sia.
Princep. Sia tua.
Emp. Hipolit ja pot demà
Anarsen, y donarà
Al Princep la Insignia sua.
Prin. Als Deus primer se oferescan
Encens, y Sabéo Aroma;
Y veja la altiva Roma
Als Meus, que la destruescan.
Hip. Senyor, com axi m' desterra
Vostre Cesareo rigor?
Emp. Anàu à servir à Amor;
Nosaltres farèm la Guerra. *Sen van.*
Ixen Barbara, y Valenti.
Val. Tal vegada es mal servida
Ma Prenda, y falta hi fas.
Bar. Com se veu, que son de pas
Las venturas de esta vida!
Val. Ia cumplidament restàu
De aquells deu Caps avisada;
Ab que veurèu ben lograda
Eixa Salut, que gosàu.
Barbara. Si Senyor.
Val. Axi ells seràn
Vostre regimen, y norma;
Ia que en ells (com en sa forma)
Totas las virtuts estàn.
Lo bon orde guardaréu
De la Oraciò cada dia.
Bar. Molt desitjo vna sangria.
Val, Eixa molt prest la veurèu,
Tant mal podrà ser lo humor;
Que perque al cor nou's corrompa,
Si permeteu, que seu's rompa
La vena, serà millor.
Tal podrà ser lo pesar,
Que u's don' son furor insá,
Que en lo Cap flors, y en la Mà
Palmas haureu de portar.
Baste aixo, Senyora mia:
Lo demès, Deu ho suplesca.
Bar. Ell nostras accions regesca;
Essent nostra Llum, y guia.

Restanse en la vna part de las Taulas; y per la altra ixen Dioscoro, y Porfiri.
Diosc. Que be, que emplea l' cami,
Qui arriba felis al centro!
Per tenir mes gust men' entro,
Per divertirme al Iardi.
Porfi. A Mi tot lo gust me enganya;
Lo que te alegra lo cor:
Que gust darà vn Surtidor,
Que no llansa sino es aygua?
Si vols, que jo en lo Iardì,
Molt me entretinga, y álegre,
Sia blanc, ó sia negre,
Feshi vn Surtidor de vi.
Ditxosas aquellas taulas,
En que s' Multiplican llums:
Que quant lo cap no te fums,
Calor falta á las paraulas.
Diosc. Que grandesa de Edifici!
Que Obra tant ben acabada!
No he vist may tant estremada
Hetxura de aquest ofici.
Lo Bany, no hi ha mes que veurer;
Aqui mon gust se aternisa:
A Barbara al punt avisa,

Y entretant aquim' vull seurer.
Porfi. Ella, Senyora s' passeja,
Pera divertir son mal,
Per lo primer caminàl.
Diosc. Porfiri, fes que la veja;
Que en ella està mon contento;
En ella està ma alegria:
Es en fi la Filla mia
De la Bellesa Portento.
Deu baixar cada vesprada
A refrescarse en la Font.
Porfi. Sols ha bayxàt per lo pont,
En ta ausencia, vna vegada.
Diosc. Aniràs tambè advertint
Lo donayre, ab que camina.
Porfi. Es vna cosa Divina:
Mes jat' veu, y va venint.
Diosc. O Hermosura singular!
O Pasmo de gentilesa!
O *Non plus* de la bellesa!
Ditxòs lo quit' va engendrar!
Se acosta la Santa, y va à agenollarse.
Barb. De la vostra benvinguda,
Pares, molt me so alegrada.
Diosc. En vos, ma Filla he trobada
L' alegria, abans perduda.
Eran mos gustos escasos;
Perque ausent de tu vivia:
Cumplis, ja la ditxa mia:
Barbara, donam' los brassos.
Barb. Los brassos, Senyor, y l' cor:
Que si ab amor Paternal
Me amàu; tambe ab Filiàl,
Io vos correspons, amor.
Com vos deu tenir cansàt,
Senyor, tant llarga jornada?
Diosc. En veurerte, Filla amada,
Lo cansaci se ha acabàt.
Lo cert es, Barbara mia,
Que falta à naturalesa
Lo vigor, per la vellesa:
Pero, quius' fa companyia?
Barb. Vn Metge, que me ha curàt
De vn mal, de quem' veya morta;
Y alcansantme salut forta,
Vida nova me, ha donàt.
Val. Vuy, Senyor, ditxosament
Resta ab perfeta salut:
Basta que siàu vingùt,
Per donarlì cumpliment.
Diosc. Filla, quant se li oferesca,
Dones, al Senyor Doctor.
Val. Io cosa no vull, Senyor;
Sino que es temps, que partesca:
Ab que ab la llicencia vostra,
Partirè, si lam' donàu:
Vos, Senyora, perdonáu,
A qui per esclau seu's postra.
Diosc. Puix ab alegria estranya,
De veureu's, Filla, guarida,
Esta passada partida,
Tants regosijos me guanya:
Anèm, pera prevenir
Lo regalo, que convinga.
Val. De assò cuydado nos' tinga,
Que de assi me he de partir.
Ia ab mon ofici he cumplit;
Ia no farè falta alguna.
Barb. Nous' vull ser mes importuna;
Guieu's lo Sant Esperit.
Sen va Valenti, acompanyantlo Dioscoro, y Barbara, dient:
Diosc. Puix no puc ser lliberal,
Deixaume amic ser cortès.
Val. Tot pera mi, sobràt es.
Agrip. Nom' dius res? brau animal!
Porfi. Que vols, quet' diga, Madona?
Tu me haurias de envestir,
Suposàt, quem' veus venir
De aqueix Mon, ò aqueixa Mona.
Agri-

Agrip. Io, cert, ja ho haguera fet,
Si fora Saludadora.
Por. Ami m' han dit, que en vna hora
Ne saludas sis, ò set.
Agrip. Que so comuna? ninguna
Llengua tal cosa dir gò.
Porfi. Agripina, si ets com dos;
Clar està, que no ets com vna.
Agrip. Las tuas vellaquerias
Acumùlas à nosaltres.
Porfi. Tots som dolents, vns y altres;
Vns de nits, y altres de dias.
Mes digasme en veritat:
Si, jo ausent, algut' festeja?
Agrip. Que lin' tindrias enveja?
Porfi. No cert, sinò pietat.
Agrip. Puig, per si zelòs te tornan,
Per lo molt que desanìman;
Dic, que sis, ó set m' estiman.
Porfi. A Deu Vida: à Salòu coronan.
May mes te voldria veurer,
Sim' faltàs lo mateix mal;
Mes cregas, que estic cabal.
Agrip. Què n' tens moltas? no ho
puç creurer.
Com que acàs nom' idolàtras?
Mil voltas m' has dit, que si.
Porfi. No cert; perque causa en mi
Amor moltas biles atras.
Cansava lo Apotecari,
Si l' Amor me feya encendrer
Ab que ja no hi vull entendrer:
Allarguèm lo violari.
Agrip. Mal mon amor corresponsi
La mort tal nova me porta.
Porfi. Agripina, en ser tu morta,
Te pagaré ab vn Respons.
Agrip. Ay! com te mostras inic.
Porfi. Ay! qui no sabès tas tretas.
Agri. Digasme, mon Be, amoretas.
Porfi. Ma Vida, ja te las dic.
Tant te vull, com la Ovella vol al Llop;
Y tant, com à la Serp lo Llengardaix;
Encara que desitjo en tu lo encaix,
Que ferro, ab ferro fa lo pany de cop.
Tant be m' estàs, com està al peu
lo grop;
Y com està la carrega al Bastaix:
Si be que parlant ara vn poc mes baix,
Me apareixes avoltas vn arrop.
Si tu te adovas (Nina de mon pit)
Me vull jo retractar de ma maldat;
Y en dolsos llassos vull estarte vnit.
Pero, com impossible hò he pensàt
En ma vida vull ser lo teu Marit:
Perque fora casarme ab lo Pecàt.
Agri. Heu vist aqui la cara de Mustì?
Lo Platicant etern pera Cabrò?
Encara que no puc negarli jo,
Quem' sab millor avoltas, que lo vi.
Com axi estàs ab sa trassa de Botxì,
Y la mala figura de Dragò,
Fentme agravis? Mes, ay! Io tels perdò:
Que tal, qual ets, ets massa bo per mi.
Si la poca vergonya adova vn poc,
Confesso, que mon dir es mentider,
Y que vull abrasarme en lo teu foc.
Mes crec, que nom' daràs aqueix quefér
Lo ser tua serà cosa de joc:
Perque fora entregarme à Llucifer.
Ixen Dioscoro, y Barbara.
Diosc. Possible es, Barbara mia,
Que poguè la mia ausencia,
Causaryos tant gran dolencia,
Y tant gran melancolia?
Pres, Filla, m' teniu assi;
Y ab tot, que pres me trob' be;
Ab Vos me composaré,
Ab mil joyas, queu's portí.
Vsaulas, sens mes porfias;

Y

Y aclariu la ſoledat
De aqueix Sol ennuvolàt,
Que fa mes cansàts mos dias.
Baſta lo haver, fins aſſi,
Amagàt eixa Ma bella,
A tants que la eſtiman à ella,
Mes que á ſon Eſtàt, y à ſi.
Y, perque de mi nos' crega,
Que deſitjo violentarvos:
Vos propria podrèu triarvos,
Lo que millor vos parega.
Feune, de tots, vn ditxòs;
Alegrau aqueſtas canas:
Que gracias tant Soberanas
No ſon pera ſola Vos.
Eixa Belleſa tant rara
Los Deus volgueren formar,
Perque à algu hagues de alegrar,
Y no perque à tants matàra.
Digau á qui pretenéu?
Barbara de mas entranyas.
Barb. ab paraulas tant eſtranyas,
Pare, mon cor ofenèu.
Dioſc. Prou mes ofés reſtaria
Io, ſinom' imaginàs,
Que ſe ha de fondrer lo glas.
De eix cor tant fer' algun dia:
Mes, deixèm aqueſt enfado,
Y parlém vn poc del' Obra.
Barb. Lindament de aqui s' deſcobra,
De la Torre l' deſenfado:
Foren los Meſtres molt deſtres!
Dioſc. Si, pero mal proceiren,
Puix mos ordes no obeiren.
Bàrb. No eſtà la culpa en los Meſtres.
Dioſc. Qui en caſa feu tal excès,
De manar, que mes de dos
Foſſen las fineſtras? Vos?
Barb. Io maní, que foſſen tres;
No oculto la veritat,
Quant ne alcànſo tanta gloria.
Tres ne fiu fer, en mèmoria
De la Santa Trinitàt.
Dioſc. Ara mes me ſuspenèu:
Es enigma?
Barb. Enigma? no:
Verdadera Religió
Es, de adorar á vn ſol Deu.
Dioſc. Traydora, infame, villana
(Que, pera matarme, vius)
Com eixas blasfemias dius?
Barb. Pare, jo ſo Chriſtiana;
Y l' ſerho es ditxa, y no mengua.
Porfi. Hipolit, Senyor, ve entrant.
Dioſc. Sit ſento mes blasfemant,
He de tallarte la llengua.
Ixen Hipolit, y Gonſalo.
Hip. Com á Embaxador del Ceſar,
Y mes, com à coſa propria,
M' he pres aqueſta llicencia,
De venir á Caſa voſtra,
Senyor, per voſtre Criàt; *A Dioſcorò.*
Y per voſtre eſclau, Señora. *A Barbara.*
Dioſc. Ditxa es, quem' faſsàu merce.
Hipo. Aqueſta carta deſcloſa
Del Emperador, que entrego, *A Dioſco.*
Per Vos es: y à Vos vos dona *A la Santa.*
Lo cor, lo que puga, y valga.
Bar. Aqueix preſent poc me importa.
Dioſc. Venero la carta Auguſta,
Y llijo en aqueſta forma: *Litg.*

A las heroicas haſanyas de Hipolit he aſſenyalàt, per premi, lo que ningú millor, que ell pot mereixer. Si ſe pot mereixer Barbara, ha de ſer ſa eſpoſa: no dupto aplaudirà la Elecciò, lo que Io mano; puix ab los pueſtos, en que lo ocupo, ſe honrarà voſtra Caſa.

LO CESAR.

Dioſ-

Diosc. Donaume, Hipolit, los braſſos,
Creixent à ma Caſa glorias.
Hipo. Los braſſos, Pare, y la vida.
Diosc. Eſtimo acciò tant heroica.
Filla, dònauli la ma;
Que vuy has de ſer ſa Eſpoſa.
Gon. De eſta feta, ab Agripina,
Mon cor tambe ſe acomoda.
Agrip. Io, cert, be ſeria tua,
Sino que.
Gon. Que? mala coſa!
Digasme lo impediment,
Ans, que lo tracte s' concloga.
Agrip. Porfiri es
Porfi. Es veritat.
Gon. Vaya, ja entenc la tramoya:
Pero, dels dos podràs ſer;
Que en fi no ſeràs tu ſola,
Dona, comuna de dos.
Porfi. Si per vn no ſerà bona,
Com vols tu que à dos ſerveſca?
Gon. Tal, qual ſerà lo que moltas.
Diosc. Tant ſuſpèſa, amada Filla?
Diosc. Tant abſorta, amada Espoſa?
Diosc. Lo Ceſar nou's fa favor?
Hipolit nou's enamora?
Barb. Eſtá l' Anima ſuſpeſa
Ab inhumanas congoixas;
Y per aſsò nò podia
Tornar alguna reſpoſta.
Diosc. Que podrà donarvos pena?
(Aſſi mon torment renova) *Apart.*
Hip. Ya ſe, que ſon pocs mos merits,
Per alcanſar tal Corona:
Pero lo afecte?
Barbara. Es canſarſe,
Lo parlarme de eixas coſas.
Io no he de caſarme.
Diosc. Filla,
Com tant ſuperba te moſtras,
Que no vullas obeirme?
Barb. Eſtic ja, en vniò mes dolſa,
Caſada.
Disc. Hay tal coſa! ab qui?
Barb. Ab Chriſto, Rey de la Gloria.
Diosc. Has de morir al inſtant;
Trau la Daga.
Villana, infame, traydora:
Eſta daga ha de eſcampar
La ſanc, que tant me deshonra.
Hip. Pera quant es la pietàt?
Diosc. No la mereix.
Hipo. Si no torna
A dirho, mereix perdò.
Barb. Io ſo Chriſtiana.
Porfi. Tothora
La mirì tant porfiada.
Diosc. Muyra.
Hip. Apartavos, Senyora,
Anauvoſne à voſtre quarto. *Sen va Barb.*
Y vos, Senyor, eſta volta,
Per mi, habeu de perdonarla. (tas?
Dios. Monſtruo cruel, com me afron-
Per vos, Senyor, ho farè:
Vaígmen' ha ſentirho.
Gon. Borra;
Quins eſtàn!
Hipo. Y jo l' que hi ſento,
Ho publico en eſta forma.
Que cegament, Amor, á tu m' dedico!
Que cautament procuro lo apartarme!
Y ſens poder, del tot, determinarme,
Avorrintme en tas Aras ſacrifico.
Que facilment à idolatra me aplico!
Pero veent, en ma Secta menyſprearme,
Ni acabo de adorar, ni de auſentarme:
De vna part deſtrueſc, de altra edifico.
Com, Amor, tant incendi en mi
fomentas,
Per qui contra mos Deus preten fer
Guerra? Molt

Molt es Barbara aquella, de qui m' queixo.
Mes ja, Amor, sens proposit me atormentas:
Que ab l'odi just, que de ella me desterra;
Per vn Crucificàt, mos Deus no deixo.

TERCERA JORNADA.

Fan dins ruido de Tabals, y despres de Espasas.

Tots. Visca lo Gran Maximì:
Sua la Victoria sia.
Ixen vestits de Soldat, lo Emperador, Princep, y acompanyament.
Emp. Gran es vostre valor, Princep;
Ab la vostra Espasa invicta,
Pera vos, y pera mi,
Lo Imperi vuy se eternisa.
Prin. Pare, y Senyor, mas hasanyas,
En est succès nos' limitan;
Puix ab nostra escaramussa,
Queda la Superbia altiva,
Sens forsas; ara lo Exercit,
Demostrant sa valentia,
Es be, que done escalada:
Mon valor los encamina.
Io vull pujar lo primer,
Pera deixarla rendida:
Serà darme possessiò
La Ciutat. *Emp.* Fill de ma vida,
A gran perill vois posarte.
Prin. Prendas vostras no perillan.
A envestir, à envestir toquen.
Emp. Toquen, q̃ fil's Deus te inspiran,
Sens dupte, te assistiràn.
Prin. Comensen ja la envestida.
Tocan Tabals, y Trompetas; y arrimant escalas à la muralla, vàn pujant.
La gran Superbia de Roma,
En aquest punt se humilia.
Silve. esta espasa ha de acabarla.
Fabi. Aquest bras ha de rendirla.
Silv. Muyran los Rebeldes, muyran.
Fabi. Visca lo Emperador, visca.
Ixen à la muralla Soldats del Senát Romà, á resistir la escalada.
Sold. 1. No tenen lloc los Tirans
En la gran Roma.
Soldat. 2. Tots digan: (can.
Visca lo Sacro Senàt: *Tots dins ho repetes*
Visca la llibertat, visca.
Empe. Ia corona la muralla
(A pesar de sas porfias)
Lo Princep: los Deus te guarden.
Prin. Ia las forsas enemigas
Desmayan. A ells, à ells.
Fan, com que cauen morts à la part de dins los de la muralla.
Silv. Ia los meus vlls no divisan
A qui farè resistencia.
Pujan los tres dalt, y entran; als quals segueixen los demès, que restavan baix, ahont queda sol lo Emperador.
Prin. Anèm à Porta Llatina,
Perque tot l' Exercit entre.
Fabi. Ia estàn en ta companyia.
Lo Princep, de la part de dins, fa com qui obre vn gran portal, y deprompte ix ab las claus, que agenollat las entrega al Emperador.
Prin. Aqui tens, Senyor Augusto,
Las claus de ta Monarquia.
Emp. Princep, qui sabè guanyarla,
Será molt just, que la tinga.
Demà peral's dos se fassa
Vna Coronació rica.
Molt devèm à estos Soldats!

Silveri Vostre valor nos anima.
Prin. No ha de faltarlos bon premi.
Fabi Servirvos, es premi, y ditxa.
Empe. Hay mes que fer?
Princep. Si Senyor:
Al Capitoli s' retiran:
Es be, que iscàm en lo punt.
Emp. Prosseguescas la envestida.
Sil. Muyran los Rebeldes, muyran.
Fa. Visca lo Emperador, visca. *Sen van.*
Ixen Dioscoro, y Barbara.
Diosc. Dura encara ta porfia?
Se acaba lo teu error?
Digas? Donali à mon cor,
No tristesa, si alegria.
Barb. Pare, perque heu de estar trist;
Quant, sabeu, que nom' enganyo,
Tantas honras, y aumen̄ts guanyo,
Esposa de Iesu-Christ?
Diosc. Qui t' ha aixi prevaricada?
Qui pogue enganyarte aixi?
Barb. Vida m' donà Valenti,
Lo Metge, quem' ha curada.
Diosc. O enganyós Encantador!
Barb. Pare, à mi nom' va enganyar,
Puix fonc causa, que adorar
Pogues à Nostre Senyor.
Diosc. Ia m' apura lo deliri:
Si not' retractas, te mato.
Barb. Aixi guanyaré barato,
Iesus amàt lo Martiri. (llàca,
Diosc. Esta es la causa, digasme, Ve-
De voler, que ningu te estime, y ame?
Si à mon rigor ta humilitat no aplaca,
Perque colera, mes mon cor no inflame:
En ta sanc vil he de borrar la taca,
Que en mon solar pretens posar, Infame:
Y he de cobrar, à costas de ta vida,
Tota l' honra, quem' llevas, Fementida.
De ma benignitat ton cor nos' paga?
Barb. Mes estimo à Iesus, que no à ma vida.
Diosc. Lo cor te passarè ab aquesta daga. *Trau la daga.*
Barb. Aixi tindrè prest ma gloria cumplida.
Diosc. No penses de mas mans escapar, Maga.
Barb. Ajudaume, Deu meu, que estic rendida.
Baixa vn Angel, y sen porta la Santa, dient.
Angel. Lloc ara à son furor, Barbara, dona:
Que prest alcansaràs major Corona.
Sen van.
Ixen dos Pastors.
Pastor 1. Qui es esta bella Pastora,
Que envers nosaltres camina,
De gracia tant peregrina,
Que à qui la veu enamora?
Es, per ventura, Diana,
Que en estas selvas habita?
Que gracia tant exquisita,
Mes es, que de cosa humana.
Arriba la Sta. à encontrar ab lo Pastor 1.
Barb. Pastor, que en esta ocasiò
Ets port de tanta fortuna,
Nom' tingas, per importuna,
En lo quet' demano jo.
Per lo Senyor, quet' creà,
Te per mi humanas entranyas;
No com las cruels, y estranyas
Del Pare, que m' engendrá.
En infortunis tant grans,
Ajùdam', y dònam' trassa;
Perque, fugint l'amenassa,
No don' en sas cruels mans.
Pastor 1. Qui serà tant inhumà
Senyora, quen's vulla ofendrer?
Qui

Qui tant vil serà, que empendrer
Vostre remey no voldrà?
Plaguès al Cel, que poguera
Caber vostra Perfecciò
Dintre de est petit sarrò;
Que assi de gracia u's tinguera.
Pero aquellas matas cobran
De vna coveta la entrada;
Y si estàu alli amagada,
No hi ha perill, queu's descobran.

Entra la Santa en la Cova.

Pastor 2. L' assaonaràn, com vn pop,
Si saben, que assi es vinguda:
Ella es la Ovella perduda;
Io voldria ser son Llop.

Ixen Dioscero, y alguns Soldats, que buscan à la Santa.

Sol. 1. Io la viu travessar aquella Coma;
Y à l' Alsina arribant, prenguè à ma esquerra;
Y com l' ayre portarsen' vna ploma,
Axi sa lleugeresa la desterra.

Soldat 2. Molt favor li haurà fet la espessa broma;
Mes no serà, en fi, fora de la Serra

Diosc. Busquêm à qui m' ha fet tant gran injuria;
Venjansa trobarà ma justa furia.

Sol. 1. Pastor, haurias vist vna Donsella,
Que sabem, q̄ ha fugit à esta montanya?

Pastor 1. Io nom' cur' de vosaltres, nim' cur' d' ella.

Soldat 2. Molt gran suspita tinc, de que m' enganya.

Pastor 1. Borrec sit; mala melsa mat' la Auvella;
Auvella, asti; ay, ay, com ets tacanya:
En nom del mal major assi vinguereu;
Que tot lo bestiar me malmetereu.

Soldat 1. No penses, quet' vullàm fer cosa alguna;
Ans be venim aqui per estrenarte?

Pastor 1. Si tot mo haveu passát à la fortuna,
Volèu, que de vosaltres nom aparte?

Sol. 2. Si de nosaltres acciò ninguna
Danyàt te ha, de que serveix queixarte?

Diosc. Preneulo, Soldats meus, al punt preneulo;
Y si dirho recusa, matarèulo.

Pastor 1. Si en ma defensa tinc tanta Iusticia
Com lo dret clarament en tal cas narra,
Poc temor me farà vostra malicia;
Y si la fona trac de la Samarra,
A pesar de las reglas de Milicia,
De vosaltres non' ha de restar garra:
Que valerme sabrè, si algu me enuja,
De alguna pedregada sense pluja.

Soldat 1. Apartemnos prest de assi;
Que sento ja caurer pedra:
Y tempestat, sense nuvols,
Sol fer molt mal á l' esquena.

Diosc. De qui informarnos podrèm,
Sent tant de conveniencia?

Soldat 2. Assi sen descobra vn altre;
Interrogarél'?

Diosco. Si, alerta:
Nota be, lo que dirà.

Soldat 2. Heu, Salvatge, Bestia fera,
Has vist, que en estas montanyas,
S' amagàt vna Donsella?

Pastor 2. Iupiter mira per mi:
Aqui està en eixa coveta.
Ab axò jo estaré franc
De escrupols de conciencia;
Que com era bonicota,
Y l' Diable sempre vetlla;
Crec, quem' hauria fet fer
Alguna gran bestiesa.

Mes, ay! ay! ay! que so dur!
ay! que estic clavàt en terra!
Cau lo Pastor, convertit en pedra.
Ia no puc mes, jo so mort.
Diosc. Ix de aqueixa cova, Perra.
La que tancar pretenia
En vn lloc de estimaciò,
Tancada en vna presò
Restará vuy, de ma mia.
Io mateix he de acusarla;
Io la darè al President;
Io assistirè à son torment;
Io mateix he de matarla.
Perque mes sa pena cresca,
Io fulminarè l procés,
Y qui tot lo Cel ha ofès,
Devant tot lo Mon patesca.
Anèm; yl' qui la retire
Fassa, de lleal, alarde.
Soldat 1. Argos serè, que la guarde.
Soldat 2. Lince serè, que la mire.
Diosc. Las segelladas cadenas,
Ab cuydado, guardareu;
Y dos Cervèros sereu
De aqueix Infern de mas penas.
Sen van Dioscoro, y los Soldats arrastrant à la Santa per los cabells.
Pastor 1. Exquisita es ma tristesa,
Notable es la pena mia,
Contemplant la tirania,
Considerant la duresa.
Pare fora, lo qui ofesa
Deixà Hermosura tant gran?
Sens dupte algu, que feràn
Sentiments de honra perduda:
Que estos, à vna llengua muda,
Estranys rigors parlar fan.
Pero sa Bellesa indica
Certissima la disculpa;
Que no pot cometrer culpa
Cara de gracias tant rica:
Si es axì, molt fonc inica
La ma, que feu tal maldat:
O! si poguès ma pietat
Plegar en estas Devesas,
Rubins, y perlas malmesas,
Ab tanta barbaritat.
Montanyas, ja que sa fuga,
Tant mal amparàt havèu,
May de bon temps gosarèu,
Y ningu habitar vos puga:
Desdel Vivent, que remuga,
Fins al que remonta l' bol,
Tots fujan; y en etern dol,
Sols tingàu obscuritat:
Que no mereix claredat,
Qui estimà tant poc al Sol.
Arnau fuig ab tas Ovellas:
Ell está vn poc divertit:
Ola? que no ho has oìt?
Fens à adobar las orellas?
Arnau? ay! que abans centellas, *Lo toca.*
De son pit podràn exir:
En pedra s' va convertir;
Tals lo parlar porta menguas:
Per escarment d' altras llenguas,
Al temple l' vull oferir.
Trau de las taulas al Mort.
Ixen lo Emperador, Princep, y acompanyament: y al eixir, digan tots dins:
Tots. En innumerables segles
Viscan los invictes Cesars.
Empe. Fill de las mias entranyas,
Sentauvos á la ma dreta;
Que qui lo Imperi ha guanyàt,
Está molt be, quel' regesca.
Prin. Com, sols per Hetxura vostra,
La mia ma fonc valenta,
Prop de vos estarè be:
Ia li sobra la ma esquerra.

Assentanse los dos en vn Trono. Ixen quatre Ninfas: las dos portan, en bacinas de plata, dos Coronas de Llorer: y las altras dos, de la mateixa manera, dos bastons de General.

Ninfa 1. A darvos la enhora bona
Las quatre parts de la Terra
Venim; perque tot lo Mon,
Per Cesars, vos aplaudesca.

Ninfa 2. Son encara los del Orbe
Ambits estrets, que comprengan,
En lo valor de Vn, y Altre,
Multiplicada Prudencia.

Ninfa 3. Ia vuy en la Insigne Roma
Tot l' Vnivers se comprenga;
Puix ha arribàt à ser Conxa
De tant riquissimas Perlas.

Ninfa 4. La Celeste Arquitectura,
Tralladada aqui s' contempla;
Que es Cel, sens dupte, hont habitan
Deus, que al Imperi governan.

Ninfa 1. Maximì aquesta Corona
Gose, lo qui tant be reyna.

Corona al Emperador.

Ninfa 2. Esta, al Pasmo de valor,
Corone la cabellera:

Corona al Princep.

Las dos. Lo Imperi etern significan
Lauros, que sempre verdejan.

Ninfa 3. Ab esta Insignia, Senyor,

Entrega lo bastò al Emperador.

Seràs lo Deu de la Guerra.

Ninfa 4. Y ab aquesta las victorias

Entrega lo bastò al Princep.

Tindràs seguras, y certas.

Los dos. Que Bastons de General,
Es be generalment vensan. *Vansen,*
(*sentse cortesia.*

Canten dins.

Vuy Roma extraordinarias
Demostra sas alegrias;
Y es molt degùt las aumente,
Quant te doblada la Ditxa.

En los dos, com en Columnas,
Sustenta sa Monarquia:
Lo non *Plus vltra* seràn,
Estas Columnas Divinas.

Viscan los Cesars, viscan;
Puix la Ditxa de Roma
Ells la eternisan.

Ixen dos Senadòrs Romans, y se agenollan

Senadors. De part de tot lo Senat,
Vos prestàm la Obediencia.

Empe. La Llibertat, que ha tingut
Lo Senàt, la causa es certa
De molts disgusts.

Princep. Poç importa:
Olvidèl's vuy la Clemencia.

Emp. Perdò tenen general. *Se alsan.*

Senadors. Viscan los invictes Cesars.

Ixen dos Soldats, Embaxadors del Exercit Imperial, y se agenollan.

Soldats En nosaltres, tot lo Exercit,
Grans Senyors, los peus vos besa.

Empe. Tindràn vuy la paga dobla;
Que es ab lo que mes se alegran.

Prince. A estos, Senyor, Premiaulos.

Emp. Donèmlos dos Presidencias.

Prin. A sos merits son degudas.

Sol. Viscan los invictes Cesars. *Se alsa.*

Ixen dos Embaxadors Indios, y se agenollan.

Indios Rendeixense á vostras Plantas,
De l' India las grans riquesas.

Empe. Roma per fills vos adopta.

Princep Ia totas las Estrangeras
Provincias, que humils se mostran.

Indi. Viscan los Invictes Cesars. *Se alsà.*

Ixen

Ixen Hipolit, y Gonſalo veſtits de dol.
Hipolit. Puix me dona la fortuna.
Deſpres de tanta tormenta,
Lo port, que pogui eſperar;
Agrait, beſo la arena,
Gran Senyor, à voſtras plantas,
Felìs, è infelìs ma eſtrella,
Me llanſa.
Empe. Alſauvos, Hipolit: *Se alſa.*
Ques ferli notable ofenſa,
Al amor.
Princep A mi ab cuydado,
Me te la voſtra triſteſa;
Contaula.
Hipolit. No es, pera dita,
Que enclou en ſi moltas penas.
Empe. aqui pot remediarla,
Heu de contar la dolencia.
Hipolit. Eſta, Senyor, es la Hiſtoria,
Si ſap pintarla ma llengua,
Deſpres, Senyor, que engrandires
Tant aqueſta hetxura tua
Que mes no poguè donarme
la variable fortuna;
Partì pera Nicomedia,
Mes velòs, que quant fluctua
En tormenta borraſcoſa,
Dada al corrent, la Nau buyda.
Barbara, ſempre ma llengua,
Pronuncia, y articula,
Perque, al repetir dels ecos,
Vajan ceſſant mas anguſtias,
En poc temps arribì al centro,
Que com la pedra moguda,
May ſenſe gran violencia,
Ans de arribarhi, s' atura;
Axi jo, ſens detenirme,
En ja may viſta preſura
Violencias trobàt haguera
Allò, que menos ocupa.
En vn jardì, ab Dioſcoro,
Tinguì noticia confuſa,
Que la trobaria; y jo,
Ab la voſtra Carta Auguſta,
Anì à veurerme ab los dos:
Si acertì, mon cor ho dupta,
Que com gran amor molt cega,
A errar, tal volta, eſtimula.
No tenia jo ab la auſencia,
La ſua eſpecie perduda;
Perque mon Cor, retratada,
Sempre preſent la inſinùa,
Peró novament creguì
Per mes rara ſa hermoſura:
Que es molt propi del afecte,
Fer crexer las coſas ſuas.
No expreſſarà ſos donayres
Ma mal formada Pintura;
Si be, en lo que jo puch dirhi,
Axi ſe explica ma muſa.
Mes delicat Or no crian
Las minas, que tant ſe ocultan,
Que l', que ſos cabells mantenen,
Ab dilicadeſa ſumma,
La plata, que es mes brunyida,
Allì ſe mira venſuda;
Si front à front, la pelea,
Per no afrontarſe, no eſcuſa.
Las llums del major Planeta
Quedan à ſa viſta, obſcuras:
Que en ſer mes, y mes, hermoſos
De vn Sol ſos dos vlls triunfan,
Ma temeritat ditxoſa
Troba en ſos vlls, pena juſta:
Que cegarme ab molta llum,
Fonch caſtigarme ab dulſura.
En las Galtas competintſe
(Per aumentar ſa hermoſura)
Lo que lo candor blanqueja,
Matìs natural purpura,

Del

Del coral (que encesa flama,
Ardent, à la vista envia)
Queda devant de sos llavis,
La superbia acorreguda.
Las Perlas, y los Rubins,
En dols maridatge nua
Sa boca, que en breu distancia,
Estranya riquesa junta.
De sos pits en la presencia,
Tinta se queda la espuma.
Que vn Mar de llet, es forsòs
Que espumas tingan mes puras.
Lo Peu, que casi no ho es,
Y es prodigi (axo nos' dupta)
Que tant poc peu, sustenir
Fabrica tant forta puga
En tot lo Cos tantas gracias
Vniformament copùla:
Que, per Celeste, pot dirse
Estrella, Cel, Sol, y Lluna.
Axi la mirava jo,
Quant de repente se turban
Totas las flors, que adornan
Las plantas, que la circundan.
Lo intent, que portavan ellas,
Era lo robarli, astutas,
Tots los colors, y fragancias,
Que estàn entenent, que l's furta;
Te per cert la maravella
(O alomenos conjectura)
Que lo ser maravellosa
En ella sola s' dibuxa.
Creu lo Clavell, que sos llavis
Suaus fragancias supuran;
Y entén ser mes oloròs,
Si acas los ambars li vsurpa
No gosava exir la Rosa,
Sens dupte de acorreguda:
Que sent Reyna de las flors,
Lo Imperi li llevas vna,
Com lo Iasmì queda en blanc,
Si lo vencerla procura,
Vol veurèr, si acàs en ella
Pot millorar de blancura.
Pero en và las flors pretenen
Vna cosa tant injusta;
Perque son Gegànts sas forsas,
Y Nanas son sas industrias,
Qui dirà, que en Cos tant bell
Habite vna Anima immunda;
Y que l' Cor, per als Deus, fassa
Tanta Bellesa difunta.
Al voler, que fos ma Esposa,
Respon Blasfema, y perjura:
La que à Christo està entregada,
Ia no està pera nupcias.
Pare, jo so Christiana,
Repeteix sa llengua impura;
Y l's Deus, que adoràu vosaltres,
No son sino Pedra, ó Fusta.
Cruel lo Pare, y piadòs,
Contra sa Sanc se conjura;
Que encara, que es veritat,
Que en sa Filla estriba, y s' funda
La temporal Descendencia:
Pero entèn (y es cosa justa)
Que per los Deus, es be olvide
L' amor de las Criaturas.
Contra ell procuro ampararla,
Per si s' retracte; y ninguna
Poguè bastar diligencia,
Pera curar sa locura.
Esta es, Senyor, ma tristesa.

Empe. Barbara, la infame muyra.

Hipo. Ay de mi!

Empera. No es justa cosa,
Que s' castigue, qui u's disgusta?

Hipo. Perque disgusta los Deus,
De ningun castic se escusa:
Mes no puc aconsolarme,

Empe

Empe. A Hipolit se done alguna
Honra tant gran, quel' alegre,
Que es vna cosa deguda.
Princ. Io l' nomeno Rey de Armenia,
Ab lo Feudo que tributan
Al Imperi altres Coronas.
Hipo. Premi, com de la ma tua!
Empe. Visca lo nou Rey de Armenia.
Hipo. Y las Magestats Augustas.
Tots Visca lo nou Rey de Armenia,
Y las Magestats Augustas. *Sen va.*
Ix Agripina ab vna cistella, vn jarro de aygua, y vn taborèt, pera poder arribar à la reixa, ahont està presa la Santa.
Agrip. L'amor, ab que à mi Señora,
Eternament he estimàt,
Tal sentiment me ha causàt,
Que sempre mon cor ho plora.
Mudansa no he fet alguna,
En estimarla, y volerla;
Encara, que (ay pobra Perla!)
Està en tant baixa fortuna.
Mias son las suas penas:
Assi me acosto, y la crido:
Mes ja he sentit lo ruido
De las pesadas cadenas.
Canta la Santa llastimosament.
Barbara Axi mateix, com lo Cervo
La Font desitja ab la sed;
Lo abisme de vostras Gracias
Desitja mon cor, Deu meu.
Vos, Senyor, sou la Font viva,
Que en manancials etérns
Sobrix en perennes Glorias:
Ay, quant gustarne podrè!
Agrip. A què bon temps so arribada!
Que de la sed, de que s' queixa,
Si aygua li don' per la reixa,
Quedarà remediada.
Mi Senyora? mi Senyora?
Barbara. Seria acàs Agripina?
Agrip. Io so (Bellesa Divina)
Qui vostras Plantas adora.
Ay! que sento lo dolor,
Que aqui deveu patir, presa:
Excessiva es ma tristesa,
Axi mateix com lo amor.
Exiu, llagrimas, exiu,
Puix que tant beu's empleàu.
Mi Senyora, nom' parlàu?
Quant mes ploràu, mes patiu.
Barb. Si no puc aconsolarte,
Perque desitjas sentirme?
Agrip. May voldria dividirme,
Senyora, pera deixarte.
Aqui hi ha vn petit regalo,
Y vna poca de aygua fresca:
Sols queda, que t' oferesca
Lo sentir, en que te igualo.
Barbara. Ploras?
Agrip. Y llagrimas vivas.
Barb. Que es ta amistat verdadera?
Agrip. Plaguera als Deus jo poguera
A las furias mes esquivas
Oposarme de Dioscorò.
Barb. Es molt cruel enuers mi
Agrip. May ablanirlo poguì.
La tua desditxa ploro:
Mes si negas ser Christiana,
Not' castigarà son zel.
Barb. Io vols, que perda lo Cel,
Per la Llibertat Mundana?
Axo es lo que me aconsola
En tant espantosa angustia.
Agrip. A mi me fa estar molt mustia
Lo gran perill de ta gola.
Barb. Iesus me darà victoria,
A pesar del Homicida.
Agri. Com, q̃ es ver, q̃ en l'altra vida,
Als Martirs sel's dona gloria?
Barba-

Agripina No mes? molt se empenya,
Qui, per tant poc, la Corona
De la vida perdurable
Promet dar.
Barbara. Indubitable
Es, que tot ho cumple, y dona.
Agrip. Io trobo dins de mon pit
Gran amor á eixa Lley.
Barb. Voldrá donarte remey
L' impuls del Sant Esperit.
Vols batejarte?
Agripina. Pot ser?
Barb. Si, Filla, sols vn Deu cregas.
Agrip. Ia no crec en Deitats cegas,
Sino en vn Deu verdader.
Barb. No portas aygua, Agripina?
Agrip. Si Senyora, aqui está apunt.
Barb. Puix rebràs l' ayua, y tot junt
Lograrás Gracia Divina. *La bateja.*
Iuliana, yo te batejo, en nom del Pare,
Y del Fill, y del Sant Esperit. Amen.
Agrip. Senyora, à Deu que he sentida
Gent aqui prop.
Barb. Deu te guarde:
De Christiana fes alarde,
A be quet' coste la vida.
Agrip. La vida vull oferir;
Perque, sent de vn mateix Gremi,
A las dos vn mateix premi,
Y vn Martiri, puga venir.
Ix poc, á poc Porfiri, mentras, que
Agripina està divertida ab S. Barbara.
Porfiri. Assi dins està Agripina,
Lo dols Idol de mon gust;
Esta volta en la ratera,
Esta Ratèta ha caygùt.
Ha entrat molt dissimulada,
Com si no la ves ningu,
Quant jo, devànt, y darrera,
Estic tostemps ab tant vll,
Barb. Com, si ho es? la Fe ho ensenya:
Y si acàs te vols salvar,
Has de creurer, esperar, y amar.
Ara be, jo la envestesc;
Vejàm, si ne haurè algun fruyt:
Tal temor en mi judicó,
Que tinc perill de ser mut:
Que com l' Amor engrandeix
Sempre al Subgecte volgùt;
Me par, que es mes excelent
Ma Ninfa, que si fos Duc.
Ia la veig: ay! que agraciada;
Des quem' va caurer al vll,
No la he vista tant bonica:
Del tot me quedo confus.
Agripina de ma vida,
Ma Claredat, y ma Llum,
Centro de tots mos desigs,
Y Blanc de tots mos orgulls:
Ia sabs, com te adoro, y amo;
Ara es hora, que en dols nus,
Los pagues à mas finesas
Tanta copia de amors purs,
Sobre paraula de Esposa,
Dìtxòs me podràs fer tu.
Agrip. Porfiri, aqueixas baboyas,
Ia no tenen lloc, ni es just;
Perque mes alts pensaments,
Mes goig me donan segur.
Por. Com, mes alts? hay qui m' iguale;
Que so jo algun Abestrùs?
Digas, no so lo primer,
Que lo teu Si ha merescùt?
Agrip. Si ans diguì Si, ja dic No.
Porfi. Hay Si, ni No ab manco suc?
Mira l' que dius, Agripina.
Agrip. Ia no so Agripina, Xup.
Porfi. Puix, com te dius, lo meu be?
Agripina. Iuliana.
Porfi. Bell nom dius;

Iuliana es Mata Frares.
Agrip. Io no vull matar à algu.
Porfi. Quant ha, que tens aqueix nom
Tant estravagant, y aixùt?
Agrip. De ara, que me ha batejada
Barbara.
Porfi. A qui n's som perduts:
Aqueixa Secta professas?
Tu estás dada à Bersebù.
Al punt men' vaig à acusarte,
Sino vols fer lo que vull.
Agrip. Mes m' estimo amar à Deu,
Que voler homens caducs.
Porfi. Si jo fos vell, be dirias.
Agrip. Mal ab lo ser vell te adus.
Porfi. Io so per enamorar
Sinquanta Donas com tu:
Pero, digas, adobamnos?
Agrip. Io no vull, sino à IESUS.
Porfi. Aguàrdam', doncs, á la Creu:
Lo credit ab mi has perdùt;
Puix Marcià als Christians
Los fa dar lo peix a hu,
Tu estaràs ben ormejada.

Fins aquí lo Autor.

Agrip. Deu me donarà virtut.
Porfi. Fem res, mentres hi ets à temps?
Agrip. Nom' fias mes importu.
Porfi. Sinò que tinc por quet' burlas,
Be fariam colps de punys.
Adòbat' Agripinèta.
Agrip. Lo dit, dit.
Porfi. Calla: jot' jur'
Que puix me has tant maltractat,
Quet' donarè prou enuig:
Tot just ve lo President.
Agrip. Nom' haurà vista. *Vassen.*
Porfiri. Per lluny
Que ten vajas, sens tardansa,
Te ha de alcansar lo seu curs;
Que apenas á la Iusticia
Algun malfactor li fuig.
Ixen Marcià, Dioscoro, y acompanyament, y sentense los dos ab dos Cadiras.
Marcià. Los Deus vos sian propicis,
Per la Magnanimitat,
Ab que honrau à vn Criat vostre.
Diosc. Es obligaciò molt gran
Lo alegrarme ab la vinguda
De qui tant favor me fá.
En causa propria, Senyora,
Vuy vos haurè de enfadar.
Marcià. Podrà manar Dioscoro
Tot quant de son gust serà.
Diosc. Puix tant voleu concedirme,
Senyor, mon gust he posat
(Ay! que à mi mateix me engaño) *Apart.*
En que (fatal es lo engany)
Ma Filla, que es Christiana.
Marcià. Perdò voldreu alcansar;
Pero ho sentirà lo Cesar.
Diosc. No, per cert; ans be he juràt
De acusarla, y perseguirla;
Y, ab aqueix intent, està
En vna Torre tancada.
Marcià O! Vasall lo mes lleal,
Quel Cesar te en son Imperi.
Disc. Io, per los Deus Immortals,
Sacrificarè à ma Filla,
Si altre remey no hi ha.
Marcià me ha de prometrer,
En força de la amistat,
Matarla si nos' retracta.
Marcià. Vostre gust se cumplirà,
Barbara vinga al momento.
Porfir. Senyor, à buscarla vaig,
Y al punt vinc, que ab la Audiencia
Las Presons se estàn tocant:
Mes, si voleu, jo n' se vna altra

Que

Que (segons diu desbarats)
Christiana serà, com Ella.
Diosc. Porfiri, deixala estar.
Marcià. Quant lo temps mes lloc nos
Eixa se judicarà. (done,
Porfi. De aquesta feta m' escapa
Agripina de mas Mans:
Però, si puc, à la Perra
Io la fare renegar.
Marcià Summament saber desitjo
Lo com se prevaricà.
Diosc. Segons he arribat à entendrer
Aixi succeì lo cas:
Ausent jo de Nicomedia,
Per negocis importants,
Barbara quedà molt trista;
Perque jo li vaig faltar:
Mes, ay! ausencia traydora
(Mon sentiment es molt gran,
Que arribar pot à fer mella
Fins en l' amor Paternal)
Per divertir sa tristesa,
Vn Metge varen buscar,
Que al Cos li doná remey,
Però l'Anima matà:
Moguèla á ser Christiana;
Que en aquell sexo es prou clar,
Que basta à aficionarlas
Tot allò que es novedat.
Facil centella, al principi,
Era lo quem' ha abrasat:
Que en Donas petita espurna
Puja prest à ser Volcá;
Perque, ab la perseverancia,
Tot lo que es Facilitàt,
Si es Aficiò al principi,
Tema poc à poc ne fan.
Ab tal desditxa me acaban,
Mes los anuigs, que los anys:
Que es fort lo susto en la honra:
Mes Ella, crec, que và entrant.

Ix Santa Barbara, ab unas cadenas guiantla Porfiri, y altres.

Marciá. esta es la Barbara Bella,
Que tot lo Mon tant aclama?
Aquesta es, á qui la Fama
Li diu: Divina Donsella?
Nom' dirias, que presums?
Barb. Ser de Christo, quem' ampàra.
Marcià. Si no ets Barbara en la cara,
Ets Barbara en los costums.
Crucificàt es ton Deu.
Barb. Iol' estim' per aqueix Nom.
Porfi. Aqui ve be, que tothom
Se mostre Amic de la Creu.
Marcià. Digas, que pensas lograr
Ab lo Nom de Christiana?
Barb. Morirme de bona gana,
Pera poderme salvar.
Porfi. Per aixo pènjat' de Lluna.
Barb. Iesus m' estarà ajudant.
Diosc. Io jam' vaig molt enfadant
De oirla tant importuna.
Marcià. Io vull saber lo motiu,
Que te inclina à aqueix error.
Barb. Movent ma llengua lo Cor
De aquesta manera ho diu:
Si de Deu me contemplo Criatura;
Si se, li dec la vida, que respiro;
Si sols per Ell, racional me miro;
Si de mon Cor es sua la hermosura:
Si del pecat, Iesus es lo quim' cura;
Si ab ell afavorida me retiro;
Si tant me vol, quant jo per Ell suspiro;
Si, per la sua Gracia, so jo pura;
Si en las batallas me dona la victoria;
Si estic ab ell tant dolsament vnida;
Si Esposa sua estic anomenada.
Si m'ha promès quem'donarà la Gloria;
Per amor seu, dec jo donar la vida,

Quant de Amorosa no, de Interessada.
Mes, tant enamorada
De mon Espòs està l'Anima mia:
Que à no ser lo Interès, tambè ho faria;
Puix, per si la finesa puc pagarvos,
Vull, sols per ser qui sou, Deu meu, amarvos.

Diosc. Tanta blasfemia escoltar
Ha pogut ta paciencia?

Marcià Mano jò, ab verbal sentencia,
Que la vajan à assotar.

Diosc. Io mateix vull ser botxì.

Marcià. No es be, que tanta Noblesa
Vulla fer eixa vilesa.

Porfi. Senyor, axom' toca à mi:
Rascarèli la Carn viva,
Que reste molt ben sangrada,
Y à cada disciplinada,
Me creixerà la saliva.
Io li pegarè ab tant gust,
Que sia ab estrany portento,
Tant exessiu mon contento,
Com ho serà son disgust.
Aixi poguès á Agripina,
Basilisco de mon cor,
Per castigar son rigor,
Donarli vna disciplina.

Diosc. Ves prest à fer ton ofici.

Porfi. Aném, passemnos borreus.

Vansen Porfiri, y altres, y sen portan à Santa Barbara.

Marcià. Ola? perdò hi ha, si als Deus
Vols oferir sacrifici?

Diosc. Es grandissima la tema
De sa rabia verinosa:
En lloc de sanc generosa,
Sols escamparà postema.

Fan ruido dins, com si la assotavan.

O! que remissos Ministres;
Que poc activas sas mans!
Com, al paper de sas carns
No hi fan mes vermells registres?
Io vaig á darlos calor:
Mon dolor es be ho emprenga.

Marcià. Vaja, paciencia prenga
Vostra colera, Senyor.

Disc. Aqui! Aqui! gust admirable
Tinc, sentintho.

Marcià La pietat
A vn Angel haveu negat?

Diosc. No es Angel, sino Diable.

Ix Porfiri.

Porfi. Senyor, pegarli es en và;
Que apareix carn encantada
La sua; perque curada
Al mateix punt, se restà.

Diosc. No deveu pègarli fort.

Porfi. com no? ab rabia tant provada,
Que à la menor assotada
Vn Asa s' quedàra mort.

Marcià En lo Aculeo s' despedassen
Sas Carn; y ab atxas encesas
Totas las deixeu malmesas,
Y fins los garfis ne passen.
Las dos Mamellas, á trossos,
Se li arrenquen de son pit;
Y fins lo tros mes petit
Veja ella donarse als Gossos.
Aixi ab los Deus cumplirè,
Dioscoro, y ab vostra furia.

Diosc. No es ferme ninguna injuria,
Antes es ferme mercè.

Porfi. Com m' engrexo en cada cop!
Me fas gros de aquesta feta,
Quant á la pobra Ovelleta
La tractarè com vn Llop.

Diosc. La paciencia nom' basta;
Vaig à veurerla patir.

Marcià. Mirarla, nos' pot sufrir,
En lo Aculeo, y la Catasta.

Bar-

Barb. dins. Iesusmeu, aconsolaume.
Diosc. Ara me agradal' Martiri:
Aqui, màtala Porfiri.
Porfi. dins. Si no la mato mataume.
Barb. Iesvs, Dulcissim Espòs.
Marcià. Proseguescan lo torment.
Diosc. Aqui, Porfiri valent.
Ix Porfiri.
Porfi. Senyors contarho no gòs':
Las Carns ja despedassadas,
Y lo Cos cubert de sanc,
Ell al instant se ha vist blanc,
Com ellas al punt curadas:
Sens dupte es Encantadora.
Diosc. Instruìla Valenti,
Lo Metge, quem' mata à mi,
Mon cor ma desditxa plora.
Marcià Io mano, que à la vergonya
Sia treta despullada.
Porfi. Y sabrèm de vna vegada
Lo valor de esta Carronya.
Vaig Senyor, à executar
Los tèus justissims preceptes. *Sen va.*
Marcià. Als Deus seràn molt aceptes.
Diosc. Y jo t' ho sabrè pagar
Barbara dins. Ay, Deu meu!
Marcià. Mes, com sufrir
Podreu, aqueixa deshonra?
Diosc. Pera mi serà molta honra,
Sols jo la veja patir.
Barb. Senyor, en la vostra Esclava
No permetau tal afront.
Marcià. Fins al portal de la Font
Y à la plassa de Tricava,
Serà aqueix raro passeig.
Barb. Espòs meu nom' ajudau?
Diosc. Traheula prest; no acabau?
Marcià Io crec, que venirla veig.
Diosc. Be està que mon Cor se alegre,
Y ques' vestesca de gala;
Ella va entrant per la Sala:
Mes las tenebras fan negre
Tot lo espay.
Al entrar Santa Barbara en la Sala, invisiblement, ò per vn Angel se cubrirà de vna glassa, y luego se sentirà ruido, de trons, y llamps.
Marcià. Io estic confus.
L' espant me matarà à mi *Fugen.*
Diosc. Forsa es lo fugir de assi.
Barb. Valeume, lo meu IESVS.
Se agenolla la Santa, à la qual apareix IESVS.
IESVS. Barbara, que pena tens?
Barb. IESVS meu, no es prou fatiga,
Quem' dèixeu patir?
IESVS. Amiga,
Lo sufriment tot ho vens.
Com si estiguesses en calma,
Pert lo temor à las penas;
Que, desde aqueixas cadenas,
Vindràs à alcansar la palma.
Mon favor te assistirà,
Alèntat', Barbara hermosa,
Y en senyal de que ets ma Esposa,
Vull quem' dones eixa ma.
Barb. Espòs meu, que ditxa es esta?
Feula durar, bon IESVS.
Iesus Io men vaig. *Sen va bolant.*
Barb. Ay! que confus
Queda mon cor, ab aquesta,
De mon Iesus, despedida:
Com aixi me haveu deixàda,
Estant tant enamorada
De Vos, Iesus de ma vida?
Bolas, Amada prenda,
A las Empireas Salas:
Negantme á mi las alas:
Bolas, dols Espos, bolas,
Y en mas forsosas queixas
Sens

Sens alivio me deixas:
Deixal' rigor, que moſtras;
Perque en ta deſpedida,
Sino vinc á la mort, perdo la vida.

Ix Agripina.

Agrip. Mi Senyora, alegra he viſt,
Que haveu tingut molt gran goig,
Tenint entre aqueixos braſſos
Voſtre dulciſſim Eſpòs.
Donaumel's à mi també.

Barb. Ay! quem' ha deixàt gran dol,
Conſiderant tanta auſencia.

Agrip. No podeu tardar molt, no
A lograr aqueixa dicha.

Barb. Quant ſerà, Deu del meu Cor?

Agrip. Se llegirà la ſentencia
Dins de mitja hora: be pots
Alſarte, y darme los braſſos,
Aconſolantnos las dos.

Se alſa Santa Barbara, y la abraſſa.

Barb. Iuliana no deſmayes,
Que Deu nos donarà esfors.

Al eſtar abraſſadas, ix Porfiri.

Porfi. Te compta las Ninfas bellas,
Com ſe afanyan à abraſſarſe:
Ellas no volen caſarſe,
Y s' caſan ellas, ab ellas,
May he viſt tal Matrimoni;
Preſt axò ſe acabarà:
Dioſcoro, y Marcià
Eſtàn donats al Dimoni,
Eſperan, que al Tribunal
Vos port' pres qui poc camina:
A fe, Senyora Agripina,
Que tinc por, que ſou mortal.
Pero, ſi anant de bè à bé,
Vos deixau d'eixos deſaſtres,
Ab deu, ò dotſe Pollaſtres,
Tot ho remediarè.
Voleuhi entendre?

Agrip. No ho vull.

Porfi. Doncs, cumpla jo ab mon ofici:
Anèm, anèm al Suplici;
Be perdreu aqueix orgull.
Acabèm, acabèm, Nìnas.

Agrip. Alli alcanſarèm victoria.

Barb. Coronas hi haurà de Gloria.

Porfi. ſi, Coronas de Eſpinas.

Agrip. Io de patir me aconorto.

Barb. Eixa ſerà ma alegria.

Porfi. Ea fi à la Carniceria
Prou bon beſtiar hi porto.
No tindria per treball
Eſſer jo lo Carnicer,
Puix valentme molt diner,
Sempre tindria bon tall.
Y ſi, per carn delicada,
Algu volguès la Senyora,
Que bona Peſada fora!
Però no fora peſada.
Fora lo tallar tant bò
De la maſſa, cada día,
Que, en compte de carn voldría
Gent de bon guſt lo Piló.
Tenintlas per mon ſervey,
Molt millor carn menjaria,
Quel' que mes Llepol ſeria,
Y encara, quel' mateix Rey.
Envejarian los Ducs
La mia notable ditxa;
Vaíglas á donar als Cucs.
No Pendria mon conſell;
Encara que ſo badoc?
Senyora, fingiu vn poc,
Sols, per enganyar al Vell.
Digàu en lo exterior,
Que á Chriſto no coneixeu;
Y eſtimaulo, ſi voleu,
Allà, dins de voſtre Cor.

Barb. Hem de dir publicàment,

Que

Que ab Christo estám esposadas.
Prin. A las dos vos ha acceptadas?
Ell ha fet brau casament!
Anèm, ab vnas alforjas
Aniriau ab repòs:
A fe tinc por, que à las dos
Vos faràn petar las gorjas.
Agrip. Io me alegrarè de tot,
Patint per Christo.
Porfi. Bon Nap!
Si acàs te llevan lo Cap,
Del demès farasne vn Bot.
Vansen: ixen Hipolit, y Gonsalo rebossats.
Hipo. Finalment à Nicomedia,
Als Deus gracias, arribí
Gon. Io so estàt tot lo cami,
Lo Bovo de la Comedia.
Nom' dirás, perque es la pressa,
Lo gemegar nit, y dia,
Lo estar sempre trist? seria
Per aquella bona Pessa
De Barbara?
Hipo. En això pensas?
No sents, com sempre la crido?
Tants instants, com men' olvido,
Me apar, que li fas ofensas.
Gon. Perque estimas qui not' vol?
La Ninfa, que m' maltractàs,
No crec jo, que la estimás,
Per be, que fos com vn Sol.
Hip. Podrà ser, que la Corona
Fassa acceptas mas finesas:
Que las Donas, las riquesas
Volen mes, que la Persona.
Desta feta la Conquisto.
Gon. Diu, que es Christiana en la Lley.
Hipo. Com, que se li dona al Rey,
Que adore, ò no adore à Christo
Ia la farè jo mudar.
Gon. Es ella la Christiana;
Y à tu al cap de la semmana,
Te farà desbatejar.
Pero digasme la trassa,
Ab que la vols alcansar.
Hipo. La vull, Gonsalo, robar,
Si ma ditxa no es escassa.
Gon. Que brau robo!
Hipo. Io nol' trobo
Millor, peral' desitg meu:
Ni Iupiter tal lo feu,
Ni Pàris va fer tal robo.
Tu sabràs lo que passá,
Y pera tot pendras llengua.
Gon. Lo robar not' serà mengua.
Hip. Serà en fi, lo que podrà.
Ay, Amor, à quant me obligas!
Gon. Allì infinita gent ve. (*sanse.*
Hip. Procura encobrirte bé, *Arrebos-*
Y may paraula no digas.
Ixen Marcià, y Dioscoro: y venen seguintlos las Santas, y dos Soldats ab dos Cultells amples, y acompanyament.
Mar. Finalment, Dioscoro, no es pos- (sible,
Que de firmarse deixe la sentencia.
Dios. Lo dolor, q̃ jo tinc, es insufrible,
Ia se acaba del tot ma paciencia:
Muyra, quel' convertirse es imposible.
Mar. Posada, dones, devant de ma presencia,
Sabrà la vostra Filla desditxada,
Que jo mano: que muyra degollada.
Dis. Iust rigor es, Senyor, llevar la vida
A la que contra l's Deus pretèn fer guer- (ra:
Per mercè deman' jo ser Filicida,
Y que en mas mans acabe aquesta Perra;
Y penso jo, que ma gloria cumplida
Quedarà, axi, en los ambits de la Terra.
Mar. Si acàs aixo no es perdrer del De- (coro,
Mano que la degolles, Dioscoro.
Diosc. Iupiter, gracias vos fas,
Per-

Perque axi cumpliu mon goig.
Marcià. En la sanc te tornas roig
De la gent de aqueix compàs.
Porfi. Aqui, Senyora Agripina,
Desta feta queda morta,
Sens valerli ser Colltorta,
Ni ajudarli ser Beguina.
Marcià. Anèm prest al Catafal.
Dios. Muyra, vinga lo Cultell. *Sen va.*
Porfi. Qui vol compràrme la pell?
Ara be, jom' poso en mal.

Entran al vestuari, y las Santas se agenollan, ques' vejan.

Barb. Senyor, en las vostras mans,
Mon Esperit encomano,
Y ma assistencia demano
Pera tots los Christians.
Agrip. Io la demano per mi,
Que so indigna Pecadora:
Pregàu per mi, Mi Senyora.
Barb. Tu seràs vn Serafi.
Condemnarse algun Devot
No ho permetàu, Iesus meu.
Agrip. Io ja m' encomano á Deu.
Barb. A Ell me entrego del tot.

Liganlos una bena als vlls poc, à poc, y entretant dins canten:

Cantan. De Iesu-Christ, ab Fe viva,
Es Barbara vuy Esposa;
Y per premi la fa Reyna,
Donantli aquesta Corona.

Al acabar la ultima paraula, fan com que las degollan, y cauen làs Santas; y al punt se ou gran ruido de trons, y llamps, y cauen Marcià, y tots los demès, que assistian. Hipolit, y Gonsalo, que estavan encuberts, ixen assustats al mitg del Teatro.

Hipo. Què susto! que doloròs
Ratò, per qui tant estima!
Gon. Senyor, fugim de la esgrima,
Que no hi quedessem los dos.
Hipo. Mos dóls, contenir no puc:
Trau aqueixos Morts de aqui.
Gon. Senyor, no mo mane à mi,
Que so moltissim poruc.
Hipo. Acaba: de Nicomedia,
Pera sempre, fugirè;
Puig, que hi he perdut mon Be.
Gon. No acabasses la Comedia,
Sense mon consentiment,
Y sens la assistencia mia;
Perque la Gent hi perdria
Vn lindo rahonament.
Hip. Pera mi tot ha acabàt;
Fins esta vida rendida;
Puix essent Morta ma vida,
Lo viurer es escusàt.
Gon. Ara vull viurer molts anys;
Puix, morta ma Enamorada,
Ma vida està deslliurada
De vna infinitat de afanys.
Ara be, parlem de bo:
Barbara es de Deu Esposa,
Y totas las ditxas gosa
Qui està á sa protecciò.
Vulla Barbara pagarnos
Lo poc, que queda servida,
Y ho farà; si en mort, y en vida,
Vol al's Presents ampararnos.
Y si acàs gust ha donát
La Comedia, quen's abonen
Suplico à tots, y quen's donen
Vn *Victor* de caritat.

Fi de la Comedia.

GOIGS DE SANTA BARBARA.

PVix que sou Esposa amada
Del Supremo Emperador,
Donaunos vostre favor,
Barbara' Verge Sagrada.
Essent vostra Gentilesa
Tant estranya, y sens igual,
De molta Gent principal
Foreu per millor, prestesa:
Vos ja estavau Consagrada,
Per Esposa del Senyor:
Donaunos vostre favor,
Barbara, Verge Sagrada.
Sabent, que Origines ere
Tant docte, y Sant, li escriguereu;
Y, per al que pretenguereu,
Vos envià vn Prevere:
Per ell foreu Batejada,
Fentvos los Angels honor:
Donaunos &c.
Vna Torre en vn Jardì
Vostre Pare edificà,
Y dos finestras manà,
Que fossen fetas allí:
Vna ni fonc ajustada,
De la Trinitat honor &c.
En vna Columna dura,
Sols ab lo Dit delicàt,
De la Creu, Arbre Sagrat,
Estampàreu la Figura:
Hont fins vuy es adorada
La Passiò del Redemptor &c.
Quant per Christiana u's coneix
Vostre Pare, encés en ira,
Al Tirà mateix admira,
Puix vos acusa ell mateix:
Per ell acariciada
Teniu en poc son Amor &c.
Mana, que pasejen nua
Vostra Virginal persona
Lo que major penau's dona,
Que tota altra pena crua:
Creix la vostra Fe extremada,
Com de tirà lo rigor &c.
Perque los vlls inhumans
No ofenguessen tal Puresa,
Desdel Cel vos fonc tramesa,
Per vn de sos Cortesans,
Vna Tunica Sagrada,
Nuvol de aquell Resplandor &c.
Sobre totas maravellas,
Torment fonc estrany, y greu,
Quant de eix Pit de pura neu
Vos tallaren las mamellas;
No restant gens afeada,
Sino ab mes nou resplandor &c.
No sab com mes tormentarvos
Lo cruel Tirá vensut,
Al vltim suplici acud,
Y mana, en fi, degollarvos:
Per Palma tant desitjada,
Dau mil gracias al Senyor &c.
No pogue sufrir lo Cel
Tant estranya desmasia,
En lo mateix punt envia
Vn llamp, que matá al Cruel:
De aquiu's ve ser Advocada
Contra Llamps, y son furór &c.
Puix, que sou certa Patrona,
Contra tota Tempestát,
Teniu per encomanát
Lo Terme de Vallfogona,
Hont avuy sou venerada,
Yn' seréu ab gran honor &c.
Aconsolau als Devots,
Puix vos suplican rendits,
Pera que, de Cor contrits,

Esta Vida acabém tots,
Ab la Comunió Sagrada,
Que es la suma del Amor &c.
Puig al Cel sou Coronada
Per ma de vostre Amador,
Donaunos vostre favor,
Barbara, Verge Sagrada.

GOIGS DE SANTA LLVCIA.

Llvcia, Verge Sagrada,
Martir de Deu excellent,
Socorreulo humilment,
Qui vostre favor demana.
En Sicilia nasquereu,
De gent Rica, y Principal,
De qui lo bon natural,
Y la Fé Santa prenguereu:
Del Mon la riquesa vana
Nou's causa divertiment:
Socorreulo &c.
Vlls, y Honors abrasavan
Al Cor de vn Enamorát;
Enviáreuli en vn plat
Los Vlls, que dany li causavan:
Satisfent de bona gana,
De cada vn son intent:
Socorreulo &c.
Hasanya tant senyalada
Lo Cel molt beu's ha pagat;
De Vlls vos ha millorát,
Yu's fa de Vlls Advocada:
Lo Devot, quel's vos comana,
Lo guardau continuament:
Socorreulo &c.
La vostra Mare tenia
Vn fluix de sanc ab pressura,
Las dos à la sepultura,
De Agata anareu vn dia:
Aqui mateix restá sana,
Per vostra oració fervent:
Socorreulo &c.
Per aqueixa bona obra,
La poguereu persuadir,
Queu's permetés repartir
Vostre dot entre gent pobra:
Concediu de bona gana,
Y ho feren en continent:
Socorreulo &c.
Vist aixó, lo Cavaller,
Que vostre amor pretenia,
En lloc del be, queu's volia,
Vostre contrari va ser:
Mogut de vna furia, y sanya,
Vos acusa al President:
Socorreulo &c.
Ab amenassas molt greus
Pretén lo cruel Tirá,
Que persuadirvos podrá,
Adoreu los falsos Deus:
Vos confessau, qual Christiana,
Sols vn Deu Omnipotent:
Socorreulo &c.
Perque lo Esperit Sagrat
Vingués à desampararvos;
Per forsa volgué portarvos
Al Lloc del public pecat:
Pero sa trassa inhumana
No fonc de algun fonament:
Socorreulo &c.
Ab quatre Bous vos lligaren
De forsa estranya, y terrible,
Y moureu's no fonc possible,
Per mes, que ab furia tiraren:
Y aixi la malicia humana
Nou's pogué fer detriment:
So-

Socorreulo &c.
Tot lo vostre Cos vntát,
De Oli, Pega, y Alquitrá,
Per manament del Tirá,
Al mitg del foc fonc posát;
Vostra Virtut Soberana
Apagá lo foc ardent:
Socorreulo &c.
Pera acabar esta guerra,
Degollantvos lo Cruel,
Doná vn Angel més al Cel,
Y llevá vn Sol à la Terra:
Morin de molt bona gana,
Traent gloria del Torment;
Socorreulo &c.
Puix en la Cort Soberana,
Teniu lloc tant eminent:
Socorreulo humilment,
Qui vostre favor demana.

GOIGS DEL GLORIóS ARCANGEL, SANT MIQVEL.

PVix sou Capitá esforsát
Del Exercit del Senyor,
Defensen's vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagrát.
Gloriosa es la memoria,
Del primer Combát, que fereu,
Quant à Llucifer vencereu,
Y llansáreu de la Gloria,
Dient ab zel abrasát:
Qui es igual al Señor?
Defensen's vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagrát.
Tota sa Esquadra Enemiga,
De vostra Espasa fugint,
Lo Etern dany está patint
De aquella Superbia Antiga,
Mentres sou Vos tant amát
Del Etern Emperador &c.
Be, com en aquesta guerra,
Ab Armas de Diamant,
Foreu del Infern Espant,
Llum sou estát de la Terra,
En la qual vos sou mostrát,
Mostrant als Christians amor &c.
La primera Aparició
En la Gargána Montanya,
Per tant singular, y estranya,
Causá al Mon admiració:
Com à Toro ennuvolát,
Fonc lo vostre resplandor &c.
Veent al gració Animal
A l' entrada de vna Cova,
Vn de son arc vol fer prova,
Punyint al Bou, per senyal:
La fletxa lo tir ha errát;
Puix qué ferí al Cassador &c.
Espantats los Sipontins,
Sercan, dejunant tres dias,
La causa, ab pregarias pias,
Destos efectes Divins:
Mes Vos l'haveu declarát
Avisantne à son Pastor &c.
Ab solemne Profesṡó
Lo Bisbe à la Cova acud,
Com li aveu aparegut,
A tots doná relació:
Resta aquell Lloc dedicát,
Pera Temple, en vostre honor &c.
Altre Temple en Normandia,
Miraculosament feu
Vn Bisbe, à qui apareixeu,
Y per vostra trassa s' guia:
Quant malalt alli ha arribát,
Remey troba à son dolor &c.

Rodejada está del Mar
Aquesta vostra Capella;
Mes dos vegadas à ella
Cada any si pot anar:
Que lo Mont está apartát,
Permetentho son Criador &c.
Vna devota Prenyada,
Del Mar no podent fugir,
Dins l'aygua vingué à parir,
De dos perills deslliurada:
Ab un infant agraciát
Isqué, vencent la maror &c.
De Sant Angel lo Castell
En Aras vos reverencia,
Hont, cessant la pestilencia,
Axugareu lo Coltell,
Perque ja havia cessát
L'Ira justa del Senyor &c.
Puix sou Capitá esforsát
Del Exercit del Senyor,
Defensen's vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagrát.

GOIGS DELS GLORIOSOS QVATRE SANTS MARTIRS, IVST, Pauli, Assici, y Germá.

MARTIRS, puix vostra Virtut
Tant pot ab Deu Soberá,
Pregáu per nostra salut,
Iust, Pauli, Assici, y Germá.
En la Hermita del Pujól,
Dels Angels intitulada,
Desde la Esfera Sagrada
Vos illumina lo Sol:
Per hont alli lo Batisme
Poguereu haver rebut &c.
Foreu iguals en la Fé,
Be, com fills de dos Germans;
Y per ser grans Christians,
Sempre en vosaltres cresqué:
En la Pera, y Corsá
Resplandi llur gran Virtut &c.
Los vostres grans exercicis
Foren de la Arquitectura,
Y vers la Suprema Altura
Obráreu mil Edifisis:
Encaminant per allá
Los Cors, ab gran rectitut &c.
Vna Casa reparáreu
En la Vila de Tremors,
Hont de las mans de la Mort
Vn Manobra deslliurareu:
Alt, en lo Cel testifica
Vostra singular Virtut &c.
Aquesta obra acabada
A Flassá u's encamináreu,
Ahont vn home encontrareu
De trista vida, y penada:
Aquell ohi, y parlá,
Essent antes sord, y mut &c.
La vanagloria fugiréu
De aquesta gran Maravella,
Y per apartarvos della
Promptes à Monells partireu:
Hont traguereu de vn Humá
Cos à Llucifer vensut &c.
A Rufi, queu's demanava
Vn Idol, li respongueren:
Que puix Criaturas ereu,
Vn impossible sercava:
En fi la vidau's llevá,
De aqueix valor convençut &c.
Gerona será ditxosa,
Y per lo Mon celebrada,
Sols perque va esser regada
Ab vostra Sanc preciosa:

La

La Bisbal tambe hó será,
Puix, que tal part li ha cabut &c.
Puix lo Rey del Cel vos fa
Participants de la Gloria,
Teniunos en la memoria,
Iust, Pauli, Affici, y Germá.

GOIGS EN ALABANSA DE NOSTRA SENYORA DE LA BOVERA.

PVix que Deu vos ha exaltada,
Senyora, en tanta manera,
Siau la nostra Advocada,
Vos, Verge de la Bovera.
Gran alegria sentíreu,
Quant lo Arcangel Gabriel,
Vingut del Empireo Cel,
En vostra Cambra l' oíreu,
Y de sa noble Embaxada,
Postrat, la resposta espera &c.
La Establia de Betlem
Tant áb vostre Part la honrau,
Que la enveja lo Palau
Mes ric de Ierusalem,
Veent en ella aposentada
A la que es Verge, y Partera &c.
Goigs, y molt grans vos causaren,
Quant aquells Reys de Orient
A Iesvs Omnipotent,
Com á Deu, y Home adoraren
En vostra falda Sagrada,
Que sa Real Cadira era &c.
Tant com vos fou dolorosa
De vostre Fill la Passió,
Sa triunfant Resurrecció
Vos fonc alegra, y gloriosa,
Creuse, que de Ell visitada
Foreu vos tota primera &c.
Goig molt singular rebereu
Quant Impassible, y Gloriós,
Sobre vn Nuvol lluminós,
Dalt al Cel pujar lo vereu:
En est Mon foreu deixada,
Pera ser Medianera &c.
Fonc tambe l' goig estremat,
Quant vingué lo Esperit Sant,
Sas Gracias comunicant
Als del Collegi sagrat:
Della vos deixa adornada,
Com á Esposa verdadera &c.
Compliment de goig seu's dona
En aquell alegra dia,
Que del' alta Gerarquia
Posseíreu la Corona,
Y tota la Cort Sagrada,
Com à sa Reyna, u's venera &c.

TORNADA.

Puix de Deu fou tant amada,
Com à Mare verdadera,
Siau la nostra Advocada
Vos, Verge de la Bovera.

TAULA

DE LAS POESIAS QVE SE CONTENEN EN LO present Llibre.

Eixos

E

F

G

H

I

L

M

N

